

STRATEGIJA RAZVOJA PARASPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ 2022. - 2030.

Strateški dokument s akcijskim planom djelovanja u području parasporta za razdoblje
2022. – 2030.

Siječanj, 2022.

Izvršitelj projekta:

Razvoj i inovacije u sportu d.o.o.

Autori dokumenta:

doc. dr. sc. Zrinko Čustonja

doc. dr. sc. Dario Škegro

Ratko Kovačić, dipl. oecc.

Ticijan Komparić, prof.

Izrazi koji se koriste u ovom dokumentu, a imaju rodno značenje, koriste se neutralno i odnose se jednako na oba spola.

Dokument „Strategija razvoja parasporta u Republici Hrvatskoj 2022. – 2030.“ izrađen je temeljem ugovora između Hrvatskog paraolimpijskog odbora i tvrtke Razvoj i inovacije u sportu d.o.o. od 9. prosinca 2020. godine.

SADRŽAJ

1. POČETNE POSTAVKE	5
<i>OBUHVAAT I CILJ STRATEGIJE RAZVOJA PARASPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ 2022.–2030.....</i>	<i>6</i>
<i>VIZIJA RAZVOJA PARASPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....</i>	<i>9</i>
<i>METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE RAZVOJA PARASPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ 2022.–2030.</i>	<i>11</i>
<i>TERMINOLOGIJA PARASPORTA</i>	<i>14</i>
2. ANALIZA STANJA PARASPORTA	16
2.1. USTROJ I ORGANIZACIJA PARASPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	17
<i>Hrvatski paraolimpijski odbor</i>	<i>19</i>
<i>Nacionalni parasportski savezi.....</i>	<i>33</i>
<i>Županijski i gradski parasportski savezi.....</i>	<i>41</i>
<i>Medijska zastupljenost i prepoznatljivost parasporta u RH</i>	<i>50</i>
<i>Rodna ravnopravnost u sustavu parasporta</i>	<i>63</i>
<i>Infrastrukturni kapaciteti parasporta</i>	<i>70</i>
<i>Stavovi ključnih dionika sustava parasporta</i>	<i>75</i>
2.2. FINANCIRANJE PARASPORTA	86
<i>Financiranje Hrvatskog paraolimpijskog odbora</i>	<i>86</i>
<i>Financiranje nacionalnih parasportskih saveza</i>	<i>96</i>
<i>Financiranje županijskih parasportskih saveza</i>	<i>100</i>
<i>Financiranje gradskih parasportskih saveza.....</i>	<i>105</i>
<i>Parasport i javne potrebe u sportu</i>	<i>111</i>
2.3. TRENERI U PARASPORTU	117
<i>Broj trenera u parasportu.....</i>	<i>121</i>
<i>Opći podaci o trenerima u sustavu parasporta</i>	<i>123</i>
<i>Broj sati rada trenera u sustavu parasporta</i>	<i>142</i>
<i>Stavovi trenera o stručnom radu, infrastrukturi i financijama u parasportu.....</i>	<i>149</i>
2.4. PARASPORTAŠI.....	167
<i>Broj osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj</i>	<i>167</i>
<i>Broj parasportaša u Republici Hrvatskoj</i>	<i>174</i>
<i>Udio parasportaša u broju osoba s invaliditetom</i>	<i>176</i>
<i>Djeca i mladi parasportaši.....</i>	<i>178</i>

<i>Spolna struktura parasportaša</i>	182
<i>Kategorizacija parasportaša</i>	184
2.5. NATJECATELJSKI PARASPORT	189
<i>Definicija i polazne postavke</i>	189
<i>Broj parasportskih natjecanja</i>	191
<i>Međunarodna natjecanja parasportaša</i>	203
<i>Nacionalna natjecanja parasportaša</i>	214
2.6. REKREATIVNI PARASPORT - ZDRAVSTVENO USMJERENA TJELESNA AKTIVNOST I PARASPORTSKA REKREACIJSKA NATJECANJA	216
<i>Definicija i polazne postavke</i>	216
<i>Natjecanja u rekreativnom parasportu</i>	219
3. STRATEŠKI CILJEVI RAZVOJA PARASPORTA DO 2030.	227
3.1. USTROJ I ORGANIZACIJA PARASPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ – CILJEVI 2030.	230
3.2. FINANCIRANJE PARASPORTA – CILJEVI 2030.	238
3.3. TRENERI U PARASPORTU – CILJEVI 2030.	241
3.4. PARASPORTAŠI – CILJEVI 2030.	244
3.5. NATJECATELJSKI PARASPORT – CILJEVI 2030.	248
3.6. REKREATIVNI PARASPORT - ZDRAVSTVENO USMJERENA TJELESNA AKTIVNOST I PARASPORTSKA REKREACIJSKA NATJECANJA – CILJEVI 2030.	252
4. AKCIJSKI PLAN RAZVOJA PARASPORTA 2022. – 2030.	256
4.1. USTROJ I ORGANIZACIJA PARASPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ	257
4.2. FINANCIRANJE PARASPORTA	283
4.3. TRENERI U PARASPORTU	292
4.4. PARASPORTAŠI	304
4.5. NATJECATELJSKI PARASPORT	315
4.6. REKREATIVNI PARASPORT - ZDRAVSTVENO USMJERENA TJELASNA AKTIVNOST I PARASPORTSKA REKREACIJSKA NATJECANJA	324
5. LITERATURA	335

1. POČETNE POSTAVKE

<i>OBUHVAT I CILJ STRATEGIJE.....</i>	<i>6</i>
<i>VIZIJA RAZVOJA PARASPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ 2022. – 2030.....</i>	<i>9</i>
<i>METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE.....</i>	<i>11</i>
<i>TERMINOLOGIJA PARASPORTA</i>	<i>14</i>

OBUHVAT I CILJ STRATEGIJE RAZVOJA PARASPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ 2022.-2030.

Strateška područja

S ciljem izrade „Strategije razvoja parasporta u Republici Hrvatskoj 2022. - 2030.“ definirano je 6 strateških područja sustava parasporta u Republici Hrvatskoj:

Strateška područja su definirana u suradnji s Hrvatskim paraolimpijskim odborom (HPO) i obuhvaćaju sve dijelove sustava parasporta koji su prepoznati kao ključni za njegov daljnji razvoj. Svako strateško područje je detaljnije segmentirano i obuhvaćeno analizom postojećeg stanja te su na temelju te analize definirani strateški ciljevi kao i akcijski plan za svako područje.

Cilj izrade strateškog dokumenta

Primarni ciljevi ovog strateškog dokumenta su:

- 1) prikupiti i analizirati trenutne pokazatelje te precizno i utemeljeno odrediti i kvantificirati aktualno stanje parasporta na razini svakog strateškog područja,
- 2) jasno i precizno odrediti strateške ciljeve do 2030. godine koji se mogu postići u zadanom vremenu uz angažiranje raspoloživih resursa te odrediti standarde i vrijednosti optimalnog stanja parasporta u budućnosti (do 2030. godine) u svim strateškim područjima,
- 3) izraditi akcijski plan razvoja parasport koji će sadržavati: potrebne mjere, aktivnosti i načine djelovanja, njihove nositelje, rokove provedbe, praćenja i kontrole provođenja strateških ciljeva uz primjenu objektivnih indikatora uspješnosti te vrednovanje postignuća u pojedinim vremenskim razdobljima.

Parcijalni strateški ciljevi

Pored navedenih primarnih ciljeva „Strategije razvoja parasporta u Republici Hrvatskoj 2022. – 2030.“ postavljen je i niz parcijalnih ciljeva koji će biti u službi ostvarivanja glavnih ciljeva ovoga dokumenta:

- promocija i provedba parasporta u odgojno obrazovnim ustanovama
- skrb i razvoj vrhunskog parasport
- povećanje broja djece i mladih osoba s invaliditetom uključenih u parasport i zdravstveno usmjerene tjelesne aktivnosti
- skrb o ravnopravnosti u zastupljenosti spolova
- skrb o dual karijeri parasportaša
- poticanje izgradnje sportskih građevina univerzalnog dizajna
- daljnji razvoj natjecateljskog parasporta, parasportskih klubova i parasportskih natjecanja,
- unaprjeđenje sustava obrazovanja, zapošljavanja, financiranja i nagrađivanja trenera i drugih stručnih kadrova u parasportu s ciljem podizanja razine kvalitete stručnoga rada,
- kvalitetnije financiranje potreba parasporta i poboljšanje raspodjele novčanih sredstava,
- očuvanje autonomije parasporta na nacionalnoj i lokalnim razinama,
- unaprjeđenje cjelokupnog sustava, ustroja i organizacije parasporta u Republici Hrvatskoj.

VIZIJA RAZVOJA PARASPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Vizijom do promjena globalne i dnevne politike djelovanja u parasportu

Vizija parasporta u Republici Hrvatskoj počiva na četiri stupa:

1. IZVRSNOST stručnih, upravljačkih i administrativnih kadrova,
2. INKLUZIVNOST većeg broja osoba s invaliditetom u sustav parasporta te jačanje uključenosti, prepoznatljivosti i društvenog prihvatanja parasporta u hrvatskom društvu,
3. UČINKOVIT, kvalitetan, dobro organiziran i kompetentno vođen SUSTAV parasporta,
4. USPJEH vrhunskih parasportaša na međunarodnim natjecanjima.

Iz navedenih ključnih pojmova formulirana je vizija razvoja parasporta u Republici Hrvatskoj do 2030. godine:

PARASPORT U REPUBLICI HRVATSKOJ ĆE SLATI PORUKU O INKLUZIVNOSTI HRVATSKOGA DRUŠTVA, UKLJUČIVAT ĆE VELIKI BROJ DJECE I MLADIH, PONOSIT ĆEMO SE USPJESIMA NAŠIH PARASPORTAŠA, A U POZADINI ĆE DJELOVATI UČINKOVIT SUSTAV PARASPORTA KOJI ĆE POČIVATI NA IZVRSNOSTI STRUČNIH I UPRAVLJAČKIH KADROVA.

Vizija usmjerava strateško djelovanje u četiri ključna područja: stvaranje uvjeta za uključivanjem što većeg broja djece i odraslih osoba s invaliditetom u bavljenje parasportom i redovito tjelesno vježbanje, stvaranje uvjeta za

postizanje vrhunskih rezultata na domaćim i međunarodnim parasportskim natjecanjima, stvaranje uvjeta za učinkovito, transparentno i racionalno upravljanje sustavom parasporta, te stvaranje pretpostavki za uključivanjem većeg broja kompetentnih, školovanih i izvrsnih kadrova na stručno-trenerskoj odnosno upravljačko-administrativnoj razini.

DUGOROČNA POLITIKA RAZVOJA PARASPORTA OMOGUĆIT ĆE OSOBAMA S INVALIDITETOM BOLJE UKLJUČIVANJE U DRUŠTVO I JASNIJU PREDODŽBU O NJIHOVIM KVALITETAMA I MOGUĆNOSTIMA, OMOGUĆIT ĆE DJECI I MLADIMA OPTIMALNE UVJETE ZA BAVLJENJE TJELESNOM AKTIVNOSTI I PARASPORTOM, PODIĆI KVALITETU ŽIVLJENJA, OČUVANJE I UNAPRJEĐENJE ZDRAVLJA, A TALENTIRANIM PARASPORTAŠIMA ĆE OMOGUĆITI ISPUNJAVANJE NJIHOVIH POTENCIJALA I DAROVITOSTI ZA POSTIZANJEM ŠTO BOLJIH REZULTATA NA SVIM RAZINAMA NATJECANJA.

Uz širenje parasporta, postoje i sociološki, ekonomski, kulturni, zdravstveni, gospodarski i brojni drugi aspekti parasportske djelatnosti, te sve veća potreba zajedničke integracije sustava parasporta sa sustavima obrazovanja, visokog školstva, zdravstva i turizma. **Stoga i strategiju razvoja parasporta u Republici Hrvatskoj treba promatrati i razumijevati kao integralni dio ukupne politike razvoja hrvatskoga sporta i društva.**

METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE RAZVOJA PARASPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ 2022.–2030.

Metodološki pristup

Bez objektivnih, pouzdanih i valjanih brojčano iskazanih pokazatelja nije moguće definirati polazno stanje kao niti bitne elemente budućega stanja i funkcioniranja bilo koje djelatnosti koja se analizira i o kojoj se strateški promišlja. Stoga je metodološki pristup u koncipiranju i izradi strateškog dokumenta o razvoju parasporta usmjeren upravo na iznalaženje odgovarajućih postupaka za prikupljanje, obradu i analizu podataka o aktualnom stanju parasporta i parametrima održivog razvoja ove djelatnosti u budućnosti. Temeljem prikupljenih podataka omogućena je detaljna analiza postojećeg stanja u strateškim područjima parasporta, čime su stvoreni preduvjeti za definiranje ostvarivih ciljeva i kreiranje akcijskog plana za ostvarenje istih.

Obzirom na sva strateška područja koja su ovim dokumentom obuhvaćena primijenjene su različite metode pomoću kojih su prikupljeni podaci u određenom području. Svi poslovi vezani uz izradu dokumenta odvijali su se od travnja 2021. do siječnja 2022. godine.

Temeljem analize stanja definirani su strateški ciljevi i akcijski plan. Uz javno dostupne podatke i podatke dobivene od strane HPO-a kao i nacionalnih parasportskih saveza, veliki dio informacija, što čini i temelj kvalitete provedene analize, dobiven je od izravnih dionika sustava parasporta: parasportaša, trenera i dužnosnika u parasportu.

Prikupljanje, obrada i interpretacija podataka

Metodološki pristup u izradi ovog strateškog dokumenta temeljio se na prikupljanju i analizi više skupina podataka. U tom smislu pribavljeni su svi relevantni podatci koji su važni za utvrđivanje aktualnog stanja u svim strateškim područjima parasporta. Tijekom realizacije projekta provedeno je nekoliko metodološki zahtjevnih istraživanja putem kojih su dobivene vrijedne informacije od relevantnih skupina ispitanika, navedenih ranije u tekstu.

Najzahtjevnije istraživanje provedeno je s rukovodećim osobama iz sustava parasporta. Korištenjem metode **polustrukturiranog intervjua obavljeni su razgovori s čelnicima 35 parasportskih klubova, gradskih, županijskih i nacionalnih parasportskih saveza te predstavnicima parasportaša**. Za intervju je dizajniran polustrukturirani upitnik u kojemu se nalazio set pitanja od 29 čestica iz nekoliko područja funkcioniranja sustava parasporta i to: organizacija i upravljanje sustavom parasporta, stručni rad, sportski objekti, financiranje parasporta i u konačnici prijedlozi mjera i rješenja. Također, sastavni dio intervjua s osobama koje su sudjelovale u istraživanju bila je ocjena na skali od 1 do 5 svakoga od navedenih segmenata polustrukturiranog upitnika. Intervjui su provedeni u razdoblju od lipnja 2021. do siječnja 2022. godine u ukupnom trajanju od oko 40 sati razgovora te oko 80 stranica bilješki. Radi epidemiološke situacije dio intervjua je proveden uživo, a dio putem internetskih alata za provođenje online razgovora.

Drugo zasebno **istraživanje obavljeno je na populaciji trenera** koji djeluju u parasportskim klubovima. Ukupan broj ispitanika u provedenom istraživanju bio je 81, a upitnik koji su ispunjavali sastojao se od tri dijela. Prvi dio odnosio se na opće podatke o trenerima, odnosno njihovo statusno određenje, drugi dio upitnika sadržavao je pitanja o godišnjem opterećenju trenera u realizaciji

pojedinih stručnih poslova, dok su u trećem dijelu treneri iznosili stavove o osobnom stručnom radu te generalnom stanju parasporta (objekti, financiranje, ustroj). Ukupan broj pitanja (čestica) u upitniku iznosio je 43 i to 17 u prvom, 16 u drugom i 10 u trećem dijelu upitnika. Anketiranje je provedeno on-line metodom pomoću „Google obrazaca“ tijekom lipnja i srpnja te od rujna do studenog 2021. godine.

Osim navedenih istraživanja temeljem kojih su prikupljeni podaci od parasportskih dužnosnika te sportskih trenera prikupljena je velika količina ostalih podataka koji su korišteni tijekom izrade strateškog dokumenta. Tijekom prikupljanja navedenih podataka ostvarena je suradnja sa stručnim službama HPO-a te pojedinim gradskim, županijskim i nacionalnim parasportskim savezima. Također, korištene su javno dostupne informacije i baze podataka na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Korištenjem odgovarajućih programa za obradu podataka prikazani su osnovni deskriptivni pokazatelji kao i rezultati jednostavnih analiza obrađenih podataka. Dobiveni rezultati koji se odnose na kvantitativnu analizu stanja u pojedinim segmentima parasporta predstavljeni su na jednostavan i razumljiv način kroz veliki broj tabličnih i grafičkih prikaza. Cijeli dokument je utemeljen na podacima prikazanim u obliku pogodnom za interpretaciju dobivenih rezultata te lakše razumijevanje cijeloga dokumenta. Interpretacija rezultata temeljila se na znanstveno utemeljenim spoznajama o pojedinom području strateškog dokumenta kroz konzultiranje veće količine znanstvene i stručne literature.

TERMINOLOGIJA PARASPORTA

Parasport objedinjuje pojmove poput „sport osoba s invaliditetom“, „sportsko-rekreacijske aktivnosti osoba s invaliditetom“, „tjelesne aktivnosti osoba s invaliditetom“ itd. Uključuje sve vrste sportova kojima se bave osobe s invaliditetom (paraolimpijske i neparaolimpijske), a odnosi se na osobe s tjelesnim ili mentalnim invaliditetom sukladno klasifikacijama Međunarodnog paraolimpijskog odbora. (vidi IPC GUIDE TO PARA AND IPC TERMINOLOGY (2021) International Paralympic Committee) Međunarodni paraolimpijski odbor sugerira da se govoreći, prateći i pišući o parasportu naglasak stavlja na postignuća, sportsku izvedbu i ostvareni rezultat ne naglašavajući invaliditet ili oštećenje.

Sukladno tome ispravno se koriste pojmovi:

- *parasportaš* za sve osobe s invaliditetom koje se bave tjelesnom aktivnošću, rekreacijom ili parasportom neovisno o razni natjecanja
- *sustav parasporta* za cjelokupni sustav sportskih, rekreacijskih i tjelovježbenih aktivnosti osoba s invaliditetom
- *parasportski klub* za sportski klub osoba s invaliditetom
- *parasportski savez* za sportski savez više parasportskih i sportskih klubova osoba s invaliditetom, npr. nacionalni parasportski savezi, parasportski savezi pojedinih gradova ili županija – npr. Zagrebački parasportski savez, Parasportski savez Istarske županije itd.
- *paraolimpijac* - parasportaš koji je sudjelovao na paraolimpijskim igrama
- *paraolimpijski sport* - parasport koji se nalazi u programu paraolimpijskih igara

- *neparaolimpijski sport* - parasport koji se ne nalazi u programu paraolimpijskih igara.

parasport

sport osoba s invaliditetom,
sportsko-rekreacijske aktivnosti
osoba s invaliditetom, tjelesne
aktivnosti osoba s invaliditetom

parasportaš

sve osobe s invaliditetom koje se
bave tjelesnom aktivnošću,
rekreacijom ili sportom neovisno
o razni natjecanja

sustav parasporta

cjelokupni sustav parasportskih,
rekreacijskih i tjelovježbenih
aktivnosti osoba s invaliditetom

parasportski klub

sportski klub osoba s
invaliditetom

parasportski savez

savez više parasportskih klubova,
npr. nacionalni parasportski
savezi, gradski parasportski
savezi, županijski parasportski
savezi

paraolimpijac

parasportaš koji je sudjelovao na
paraolimpijskim igrama

paraolimpijski sport

parasport koji se nalazi u
programu paraolimpijskih igara

neparaolimpijski sport

parasport koji se ne nalazi u
programu paraolimpijskih igara

2. ANALIZA STANJA PARASPORTA

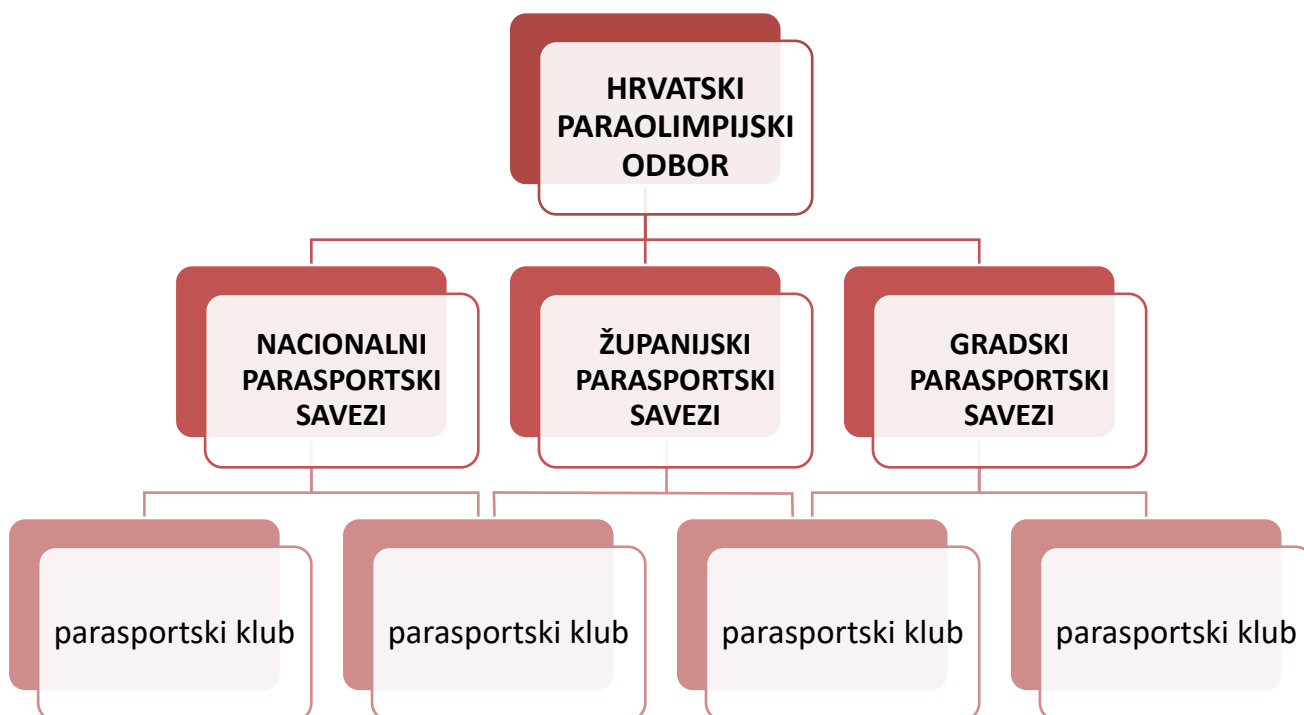
2.1. USTROJ I ORGANIZACIJA PARASPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	17
2.2. FINANCIRANJE PARASPORTA	86
2.3. TRENERI U PARASPORTU.....	117
2.4. PARASPORTAŠI.....	167
2.5. NATJECATELJSKI PARASPORT.....	189
2.6. REKREATIVNI PARASPORT - ZDRAVSTVENO USMJERENA TJELESNA AKTIVNOST I PARASPORTSKA REKREACIJSKA NATJECANJA	216

2.1. USTROJ I ORGANIZACIJA PARASPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Radi provođenja sportskih natjecanja i sportsko-rekreativnih aktivnosti osobe s invaliditetom osnivaju sportske udruge i sportska društva osoba s invaliditetom koji čine bazu ustroja parasporta u Republici Hrvatskoj. Sportske udruge i sportska društva osoba s invaliditetom udružuju se u sportske saveze osoba s invaliditetom na razini gradova, županija i Grada Zagreba te u nacionalne sportske saveze osoba s invaliditetom (po sportovima i po vrstama invaliditeta koje utvrđuje Hrvatski paraolimpijski odbor) (Zakon o sportu, čl. 53. i 54., NN, 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15, 19/16 - Ispravak i 98/19).

Parasportske udruge mogu istovremeno biti, a u pravilu i jesu, udružene u odgovarajući nacionalni parasportski savez te u gradski i/ili županijski parasportski savez. Parasportski savezi na razini gradova i županija odnosno nacionalni parasportski savezi pojedinog sporta čine višu ustrojstvenu i organizacijsku razinu parasporta u Republici Hrvatskoj. Najvišu nacionalnu razinu parasporta predstavlja Hrvatski paraolimpijski odbor u koji se udružuju parasportski savezi gradova i županija te nacionalni parasportski savezi. (Slika 2.1.1.)

Ustroj i organizacija parasporta proizlazi iz Zakona o sportu te je vrlo slična ustroju Hrvatskog olimpijskog odbora i Hrvatskog sportskog saveza gluhih. Također, nacionalni sustav parasporta ustrojen je i djeluje prema standardima i načelima međunarodnog paraolimpijskog pokreta.

Slika 2.1.1. Shematski prikaz ustroja i organizacije sustava parasporta u Republici Hrvatskoj

HRVATSKI PARAOLIMPIJSKI ODBOR

Zakonsko i statutarno uređenje

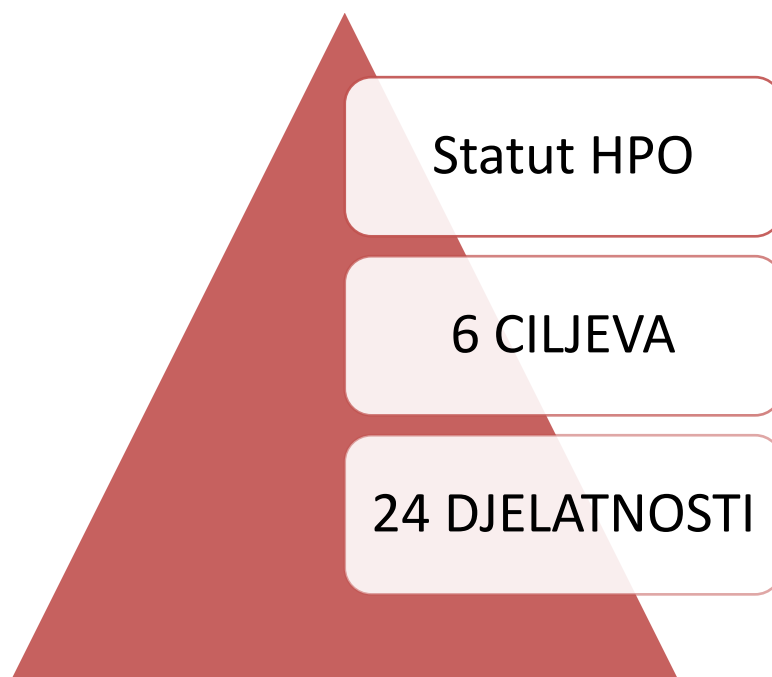
Hrvatski paraolimpijski odbor (HPO) je nevladina sportska udruga koja se smatra jednom od 5 krovnih sportskih udruga¹ u Republici Hrvatskoj. Ustrojava se prema paraolimpijskim standardima i načelima međunarodnog paraolimpijskog pokreta, te potrebama hrvatskog sustava parasporta.

HPO, sukladno Zakonu o sportu, utvrđuje kategorizaciju sportaša s invaliditetom, sustav, uvjete i organizaciju sportskih natjecanja osoba s invaliditetom u skladu s pravilima sporta i normama međunarodnih sportskih udruženja osoba s invaliditetom, sudjeluju u međunarodnim sportskim pokretima osoba s invaliditetom i udružuju se u odgovarajuća međunarodna sportska udruženja osoba s invaliditetom, skrbe o pripremama i sudjelovanju na svjetskim, europskim i sličnim prvenstvima i igrama osoba s invaliditetom te sudjeluju u njihovu organiziranju, skrbi o nastupu hrvatskih sportaša na paraolimpijskim igrama te sudjeluje u njihovu organiziranju. (Zakon o sportu čl. 54.)

Statutu HPO-a detaljnije definira ciljeve HPO-a: 1) unapređivanje zdravlja i rehabilitacije osoba s invaliditetom putem sporta i sportsko rekreativnih aktivnosti osoba s invaliditetom; 2) širenje paraolimpijskog sporta, etičkih i moralnih normi u sportu osoba s invaliditetom; 3) razvoj sporta i sportskih djelatnosti osoba s invaliditetom, štiteći identitet sportova za osobe s

¹ Pojmovi „krovna sportska udruga“ ili „krovno sportsko udruženje“ nisu prepoznati u važećem Zakonu o sportu (NN, 71/06), ali se spominju u Nacionalnom programu športa 2019.-2026. koji je usvojio Hrvatski sabor, a koji Hrvatski paraolimpijski odbor uz četiri druge krovne udruge: Hrvatski olimpijski odbor, Hrvatski školski športski savez, Hrvatski akademski športski savez i Hrvatski športski savez gluhih definira kao „krovna sportska udruženja“.

invaliditetom; 4) poticanje, promicanje i skrb o cjelokupnom hrvatskom sportu osoba s invaliditetom, te njegovo predstavljanje pred Međunarodnim paraolimpijskim odborom i odgovarajućim međunarodnim sportskim organizacijama i udruženjima te pred tijelima državne uprave RH; 5) usklađivanje, poticanje i skrb o aktivnostima nacionalnih sportskih saveza u sportovima za osobe s invaliditetom i 6) poticanje, organizacija i usklađivanje sporta osoba s invaliditetom na razini gradova, županija i općina. (Statut HPO, čl. 16.)

Slika 2.1.2. Statutom određeni ciljevi i djelatnosti HPO-a

U ostvarivanju svojih ciljeva HPO obavlja sljedeće djelatnosti: 1) predlaže strategiju razvoja sporta osoba s invaliditetom u RH; 2) predlaže program javnih potreba sporta osoba s invaliditetom državne razine; 3) uspostavlja sustav, uvjete i organizaciju sportskih natjecanja osoba s invaliditetom,

osobito sustav i uvjete nastupanja hrvatskih reprezentacija sportaša s invaliditetom na paraolimpijskim igrama i drugim važnim međunarodnim natjecanjima i priredbama u kojima sudjeluju sportaši s invaliditetom; 4) predstavlja i zastupa sport osoba s invaliditetom pred državnim tijelima i međunarodnim organizacijama kojih je član; 5) skrbi i sudjeluje u organiziranju paraolimpijskih igara i drugih važnih međunarodnih sportskih natjecanja i priredbi u tuzemstvu i inozemstvu; 6) ostvaruje međunarodne veze i suradnju u sportu osoba s invaliditetom; 7) promiče povezivanje Republike Hrvatske putem sporta s drugim demokratskim državama radi većeg zbližavanja s drugim narodima, zbližavanja sportaša s invaliditetom i drugih sudionika na sportskim priredbama; 8) surađuje s IPC-om i ostalim međunarodnim sportskim tijelima u cilju provođenja ciljeva i načela IPC-a; 9) skrbi o primjeni međunarodnih sportskih pravila te donosi akte u vezi s njihovom primjenom; 10) poduzima mjere protiv svakog oblika diskriminacije i nasilja u sportu; 11) bori se protiv dopinga u sportu i korištenja supstanci te postupaka koje zabranjuje Međunarodni paraolimpijski odbor i/ili međunarodni savezi, napose obraćanjem nadležnim državnim tijelima kako bi sve zdravstvene kontrole mogle biti obavljene u optimalnim uvjetima; 12) širi mogućnosti za osobe s invaliditetom u cilju sudjelovanja u sportu i njihovog pristupu programima treninga s ciljem poboljšanja njihove vještine; 13) djeluje na promicanju stručnog rada u sportu osoba s invaliditetom i skrbi o osposobljavanju i unaprjeđivanju stručnih djelatnika u sportu osoba s invaliditetom; 14) zalaže se da se svi sportski objekti i tereni u Hrvatskoj građevinski prilagode kako bi bili dostupni sportašima i drugim osobama s invaliditetom; 15) nadgleda, razvija i pomaže sport osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, te pomaže u osnivanju novih sportskih udruga i klubova osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj; 16) objedinjava i usklađuje

djelatnost svih svojih članica i pruža im stručnu i drugu pomoć u radu, u okviru svojih mogućnosti te razvija i unaprjeđuje međusobnu suradnju udruženih članica; 17) organizira međunarodna prvenstva čiju organizaciju mu povjere međunarodne organizacije, i domaća državna prvenstva i ostala natjecanja, a posebno skrbi o sportskoj rekreaciji osoba s invaliditetom te popularizaciji i masovnosti u sportu osoba s invaliditetom; 18) utvrđuje kategorizaciju sportaša s invaliditetom i izdaje adekvatna rješenja i vodi registar kategoriziranih sportaša; 19) skrbi o državnim reprezentativcima i momčadima; 20) djeluje na stvaranju financijskih, stručnih i kadrovskih pretpostavki za postizanje što boljih rezultata u sportu osoba s invaliditetom; 21) organizira promidžbenu i informativnu djelatnost, sudjeluje u stručnim publikacijama i u sredstvima javnih priopćavanja; 22) prikuplja dokumentaciju i povijesnu građu i vodi evidenciju iz područja sporta osoba s invaliditetom; 23) vodi registar svojih članica, sportaša s invaliditetom i sportskih djelatnika u sportu osoba s invaliditetom te 24) obavlja i druge poslove određene Zakonom i drugim referentnim propisima (Statut HPO, čl. 17).

Zakonsko i statutarno određenje HPO-a u skladu je sa standardima i pravilima Međunarodnog paraolimpijskog odbora i paraolimpijskog pokreta te stvara okvir unutar kojega HPO djeluje.

Moguće je u narednim izmjenama i dopunama ili izradi novoga Zakona o sportu detaljnije specificirati djelatnosti HPO-a, koje bi bile na tragu djelatnosti definiranih Statutom HPO-a, a kako bi se još bolje i na zakonskoj razini precizirala djelatnost HPO-a i njegova uloga u vođenju parasportskog pokreta u Republici Hrvatskoj.

Također, potrebno je Statut HPO-a te zakonske i podzakonske akte koji se odnose na parasport uskladiti s predloženom nomenklaturom parasporta od strane Međunarodnog paraolimpijskog odbora (IPC)².

Članice HPO-a

HPO ima tri vrste članica: punopravne, pridružene i podupiruće članice. Najveći je broj čine punopravne članice. Pet je kategorija punopravnih članica:

- a) nacionalni sportski savezi osoba s invaliditetom prema vrsti sporta;
- b) nacionalni sportski savezi osoba s invaliditetom prema vrsti invaliditeta;
- c) sportski savezi osoba s invaliditetom na razini gradova, županija i Grada Zagreba;
- d) sportski savezi osoba s invaliditetom gradova, županija i Grada Zagreba prema vrsti sporta;
- e) sportski savezi osoba s invaliditetom gradova, županija i Grada Zagreba prema vrsti invaliditeta (Statut HPO, čl. 23.).

² Za više detalja vidi IPC GUIDE TO PARA AND IPC TERMINOLOGY (2021). International Paralympic Committee. pristupljeno 22. svibnja, [IPC Guide to Para and IPC Terminology 0.pdf \(paralympic.org\)](https://www.paralympic.org/IPC_Guide_to_Para_and_IPC_Terminology_0.pdf)

Tablica 2.1.1. Članice HPO-a (stanje lipanj 2021., izvor HPO)

kategorija a) - NACIONALNI PARASPORTSKI SAVEZI (prema vrsti sporta)	
1	HRVATSKI ATLETSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM
2	HRVATSKI KARATE SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM
3	HRVATSKI KONJIČKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM
4	HRVATSKI PARA TAEKWONDO SAVEZ
5	HRVATSKI PARAODBOJKAŠKI SAVEZ
6	HRVATSKI PARAPLIVAČKI SAVEZ
7	HRVATSKI PARASTOLNOTENISKI SAVEZ
8	HRVATSKI SAVEZ BOČANJA OSOBA S INVALIDITETOM
9	HRVATSKI SAVEZ KOŠARKE U KOLICIMA
10	HRVATSKI SAVEZ TENISAČA U KOLICIMA
11	HRVATSKI SAVEZ ZA OBARANJE RUKE OSOBA S INVALIDITETOM
12	HRVATSKI SKIJAŠKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM
13	HRVATSKI STRELJAČKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM
14	HRVATSKI ŠAHOVSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM
kategorija b) - NACIONALNI PARASPORTSKI SAVEZI (prema vrsti invaliditeta)	
15	HRVATSKI ŠPORTSKI SAVEZ SLIJEPIH
kategorija c) – GRADSKI I ŽUPANIJSKI PARASPORTSKI SAVEZI	
kategorija c1) - ŽUPANIJSKI PARASPORTSKI SAVEZI	
16	SAVEZ SPORTOVA OSOBA S INVALIDITETOM ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE
17	SAVEZ ŠPORTOVA OSOBA S INVALIDITETOM PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE
18	SPORTSKA ZAJEDNICA UDRUGA OSOBA S INVALIDITETOM ISTARSKE ŽUPANIJE
19	SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM KOPRIVNIČKO - KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE
20	SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM ZAGREBAČKE ŽUPANIJE
21	ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE
22	ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA KARLOVAČKE ŽUPANIJE
23	ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE
24	ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE
25	ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM ZADARSKE ŽUPANIJE
26	ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDNOŠĆU VARAŽDINSKE ŽUPANIJE
kategorija c2) - GRADSKI PARASPORTSKI SAVEZI	
27	BJELOVARSKI SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM
28	SAVEZ ZA SPORT I SPORTSKU REKREACIJU OSOBA S INVALIDITETOM OSIJEK - "SPORIN"
29	SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM ĐURĐEVCA
30	SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM VELIKE GORICE
31	ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SLAVONSKOG BRODA
32	ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SPLITA
33	ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA VINKOVCA
34	ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM GRADA NAŠICA
35	ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM GRADA RIJEKE
36	ZAGREBAČKI ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM

Napomena: članice pod kategorijom c) su radi preglednosti podijeljeni u dvije potkategorije: c1) županijski parasportski savezi i c2) gradski parasportski savezi

Od mogućih pet kategorija punopravnih članica trenutne članice su podijeljene u 3 kategorije: nacionalni parasportski savezi prema vrsti sporta (14 članica), nacionalni parasportski savezi prema vrsti invaliditeta (1 članica) te županijski (11 članica) i gradski (10 članica) parasportski savezi. HPO ima ukupno 36 punopravnih članica od kojih jedna ima status privremenog člana sukladno čl. 26. Statuta HPO-a (Tablica 2.1.1.).

U dvije, statutom predviđene, kategorije punopravnih članica u ovom trenutku nema niti jedne članice: kategorija d) sportski savezi osoba s invaliditetom gradova, županija i Grada Zagreba prema vrsti sporta te kategorija e) sportski savezi osoba s invaliditetom gradova, županija i Grada Zagreba prema vrsti invaliditeta). **Stoga je moguće i razmotriti potrebu postojanja te dvije kategorije punopravnih članica.** HPO u ovom trenutku nema pridruženih ili podupirućih članica.

Tijela upravljanja HPO-a

Tijela upravljanja HPO-a su: Skupština, Predsjednik, Izvršni odbor, Nadzorni odbor i Etički odbor.

Skupština je najviše upravljačko tijelo HPO-a. Skupštinu HPO-a čine:

(1) Po jedan predstavnik:

- nacionalnog parasportskog saveza prema vrsti parasporta,
- nacionalnog parasportskog saveza prema vrsti invaliditeta,
- parasportskog saveza gradova, županija i Grada Zagreba,
- parasportskog saveza gradova, županija i Grada Zagreba prema vrsti parasporta,

- parasportskog saveza gradova, županija i Grada Zagreba, prema vrsti invaliditeta,
- za svaki paraolimpijski sport i vrstu invaliditeta koji se prakticira u RH, a da nije osnovan nacionalni parasportski savez,
- neparaolimpijskih sportova i sportske rekreacije;

(2) Dva predstavnika vrhunskih športaša;

(3) Članovi Skupštine po funkciji su:

- predsjednik HPO-a
- predstavnici iz Hrvatske u EPC izvršnom odboru;
- predstavnici iz Hrvatske u IPC izvršnom odboru;

(4) po jedan predstavnik pridruženih članica.

Izvršni odbor je izvršno i upravno tijelo koje broji 11 članova, od kojih su dva dopredsjednika. Izvršni odbor je za svoj rad odgovoran Skupštini. Izvršni odbor može osnovati stalna i povremena radna tijela. Radna tijela Izvršnog odbora su:

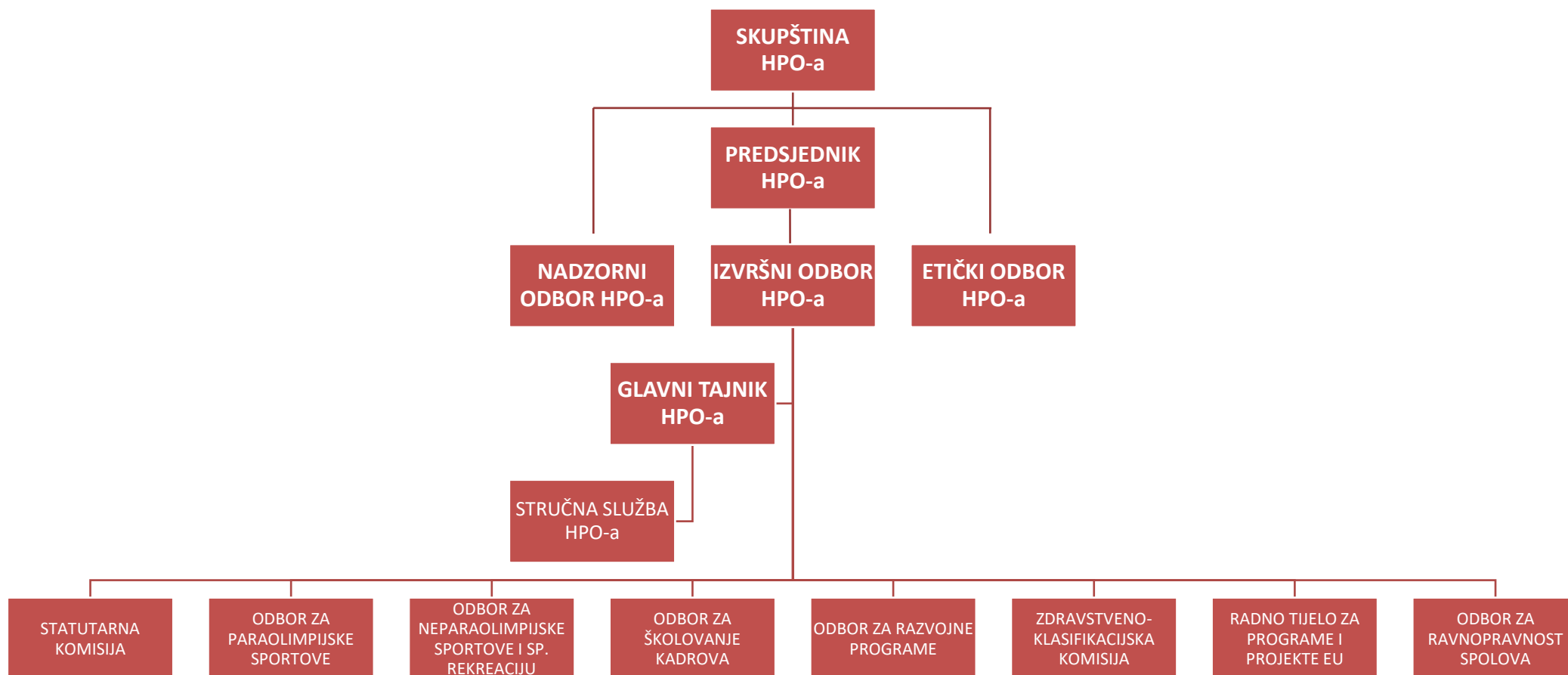
- 1) Statutarna komisija je radno tijelo Izvršnog odbora koje priprema izradu i izrađuje prijedloge Statuta i drugih pravnih normi i normativnih akata HPO,
- 2) Odbor za paraolimpijske športove je radno tijelo Izvršnog odbora koje skrbi o športskim i stručnim potrebama športa osoba s invaliditetom. u paraolimpijskim športovima osoba s invaliditetom,
- 3) Odbor za neparaolimpijske športove i športsku rekreaciju je radno tijelo Izvršnog odbora koje skrbi o športskim i stručnim potrebama športa osoba s invaliditetom u neparaolimpijskim športovima i športskoj rekreaciji osoba s invaliditetom.

Predsjednika HPO-a bira Skupština. Predsjednik predstavlja i zastupa HPO u zemlji i inozemstvu te obavlja 22 zadaće i poslove predviđene Statutom HPO-a. Za svoj rad Predsjednik je odgovoran Skupštini.

Nadzorni odbor, u skladu sa Zakonom i drugim propisima, vrši nadzor nad financijskim poslovanjem HPO-a, s tim da pregled poslovanja u pravilu vrši jedanput godišnje, a po potrebi i više. Nadzorni odbor je tijelo Skupštine HPO-a, a čine ga tri člana i tri zamjenika, koje bira Skupština na mandat od četiri godine, koji između sebe biraju predsjednika odnosno zamjenika, a svoje odluke donose u punom sastavu većinom glasova.

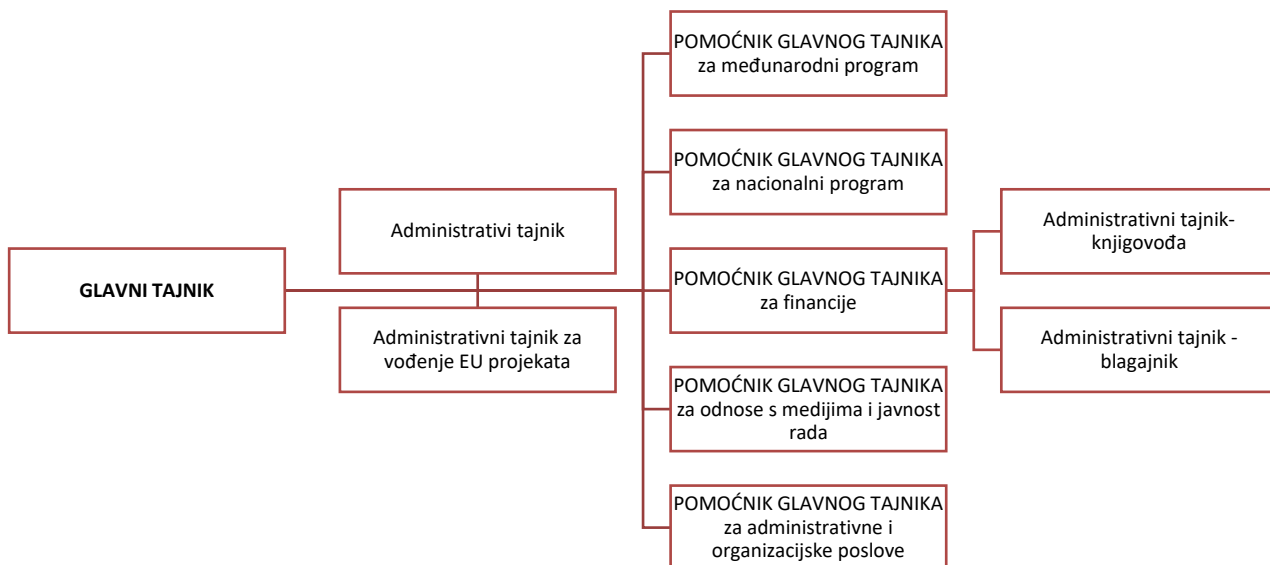
Etički odbor osnovan je radi razvijanja i modernizacije osnova etičkih pravila u parasportu, temeljenih na vrijednostima i principima zajamčenim Statutom HPO-a, te skrbi o pridržavanju i poštivanju načela i pravila Statuta HPO-a i drugih općih akata od strane članova Skupštine HPO-a, drugih tijela u njihovom radu kao i ostalih sudionika u sustavu parasporta i u tom smislu provodi disciplinski postupak prema odredbama posebnog akta. Etički odbor je tijelo koje rješava sporove i sukobe interesa u Hrvatskom paraolimpijskom odboru. Svoje odluke donosi u punom sastavu, većinom glasova. Članove Etičkog odbora bira Skupština na mandat od četiri godine, na prijedlog Predsjednika HPO-a.

Glavnog tajnika HPO-a svojom odlukom imenuje i razrješava Izvršni odbor, temeljem rezultata provedenog natječaja. Glavni tajnik svoju funkciju obavlja profesionalno. Glavni tajnik je na čelu stručne službe HPO-a i neposredni je rukovodilac te nalogodavac djelatnicima stručne službe HPO-a.

Stručna služba HPO-a

HPO trenutno ima 10 stalno zaposlenih osoba na organizacijsko-upravljačkim i administrativnim poslovima koji čine tzv. Stručnu službu HPO-a. Prema obrazovnoj strukturi zaposlenih 80% čine osobe s visokom stručnom spremom (8 zaposlenika) a 20% zaposlenih ima srednju stručnu spremu (2 zaposlenika). Stručnu službu HPO-a vodi glavni tajnik. Sukladno sistematizaciji radnih mjesta glavnom tajniku u radu pomaže 5 pomoćnika glavnog tajnika koji su zaduženi za različita područja (međunarodni program, nacionalni program, financije, odnose s medijima te administrativne i organizacijske poslove). Na razini administrativnih tajnika 4 osobe obavljaju poslove od čega dvije u području financija (knjigovođa i blagajnik), jedna u području EU fondova te jedna opće administrativne poslove (Slika 2.1.3.).

Slika 2.1.3. Struktura popunjenih radnih mjesta u Stručnoj službi HPO-a (izvor: HPO, 2021.)

Broj zaposlenih osoba u Stručnoj službi HPO-a uspoređen je s nekoliko drugih sportskih organizacija čija veličina (broj sportskih klubova i broj kategoriziranih sportaša) te ostvareni ukupni rashodi kao i ostvareni rashodi za zaposlene jesu u određenoj mjeri usporedivi s HPO-om. Dodatno u usporedbu smo uključili i Hrvatski olimpijski odbor kao najveću i financijski najснаžniju krovnu sportsku udrugu te Hrvatski nogometni savez kao najveći nacionalni sportski savez. Broj zaposlenih te financijski pokazatelji koji se vežu uz naveden organizacije uzeti su za 2019. godinu kao godinu koja je prethodila Covid-19 krizi (Tablica 2.1.2.).

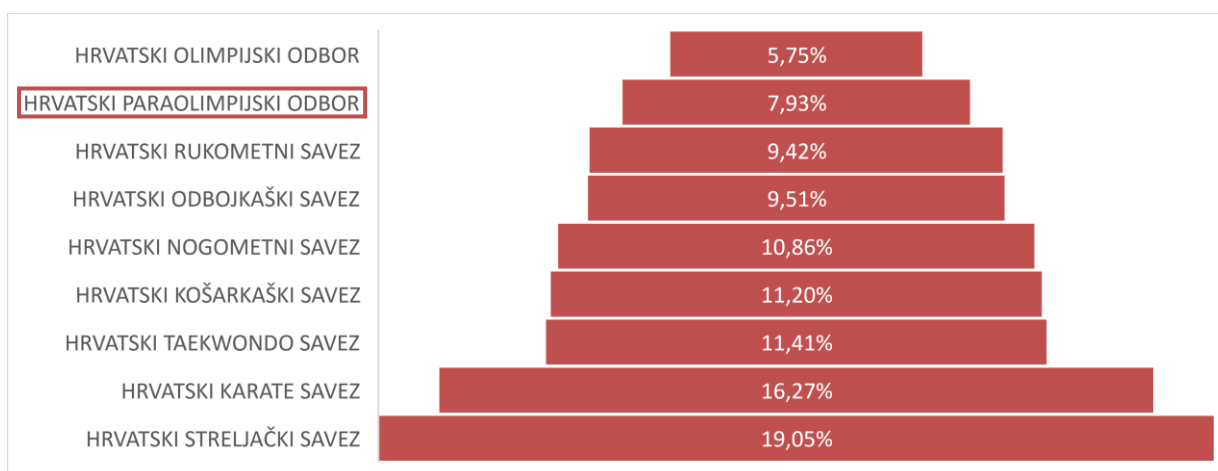
Tablica 2.1.2. Usporedba broja zaposlenih i ostalih pokazatelja HPO-a i drugih sportskih organizacija

	Broj zaposlenih (2019.) ¹	Broj sportskih klubova (2017.) ²	Broj kategoriziranih sportaša (2017.) ²	Ukupni rashodi (2019.) ¹	Rashodi za zaposlene (2019.) ¹	Udio rashoda za zaposlene u ukupnim rashodima (2019.) ¹	Prosječno mjesečno izdvajanje po zaposlenom (bruto plaća)
HRVATSKI PARAOLIMPIJSKI ODBOR	10	152	98	19.478.283 kn	1.545.007 kn	7,93%	12.875,06 kn
HRVATSKI OLIMPIJSKI ODBOR	56	6971	3044	162.009.607 kn	9.319.556 kn	5,75%	13.868,39 kn
HRVATSKI NOGOMETNI SAVEZ	59	1559	300	191.712.411 kn	20.823.972 kn	10,86%	29.412,39 kn
HRVATSKI RUKOMETNI SAVEZ	15	342	221	35.463.995 kn	3.342.407 kn	9,42%	18.568,93 kn
HRVATSKI KOŠARKAŠKI SAVEZ	19	218	119	23.313.758 kn	2.610.871 kn	11,20%	11.451,19 kn
HRVATSKI ODBOJKAŠKI SAVEZ	9	186	191	13.872.646 kn	1.319.277 kn	9,51%	12.215,53 kn
HRVATSKI KARATE SAVEZ	6	167	91	4.886.926 kn	795.295 kn	16,27%	11.045,76 kn
HRVATSKI STRELJAČKI SAVEZ	4	141	81	3.832.185 kn	729.846 kn	19,05%	15.205,13 kn
HRVATSKI TAEKWONDO SAVEZ	5	125	154	5.329.148 kn	608.203 kn	11,41%	10.136,72 kn

1 – Godišnji financijski izvještaji za 2019. godinu (FINA, 2021.); 2 – podaci prema Hrvatski sabor (2019.) Nacionalni program športa 2019.-2026. Zagreb: Središnji državni ured za šport.

Više zaposlenih od HPO-a imaju Hrvatski nogometni savez (59), Hrvatski olimpijski odbor (56), Hrvatski košarkaški savez (19) te Hrvatski rukometni savez (15). Hrvatski odbojkaški savez (9) ima sličan broj zaposlenih kao i HPO dok Hrvatski karate savez (6), Hrvatski taekwondo savez (5) i Hrvatski streljački savez (4) imaju značajno manji broj zaposlenih od HPO-a.

Isplaćene plaće i druga materijalna davanja za 10 zaposlenih osoba u Stručnoj službi HPO-a su u 2019. godini činili 7,93% ukupnih rashoda HPO-a. Prema tom pokazatelji HPO je imao drugi najpovoljniji omjer rashoda za zaposlene u ukupnim rashodima u 2019. godinu u odnosu na druge promatrane sportske organizacije. (Grafikon 2.1.1.) **Navedeno je generalno pozitivan pokazatelj koji ukazuje na racionalno trošenje proračunskih sredstava te činjenicu kako Stručna služba i zaposlenici ne predstavljaju značajniji financijski teret za HPO. Također upućuje i na postojanje određenih rezervi u smislu visine ostvarenih rashoda za zaposlene te je moguće razmišljati o povećanju ukupnih izdvajanja za postojeći broj zaposlenih (povećanje bruto plaće) odnosno povećanju broja zaposlenih.**

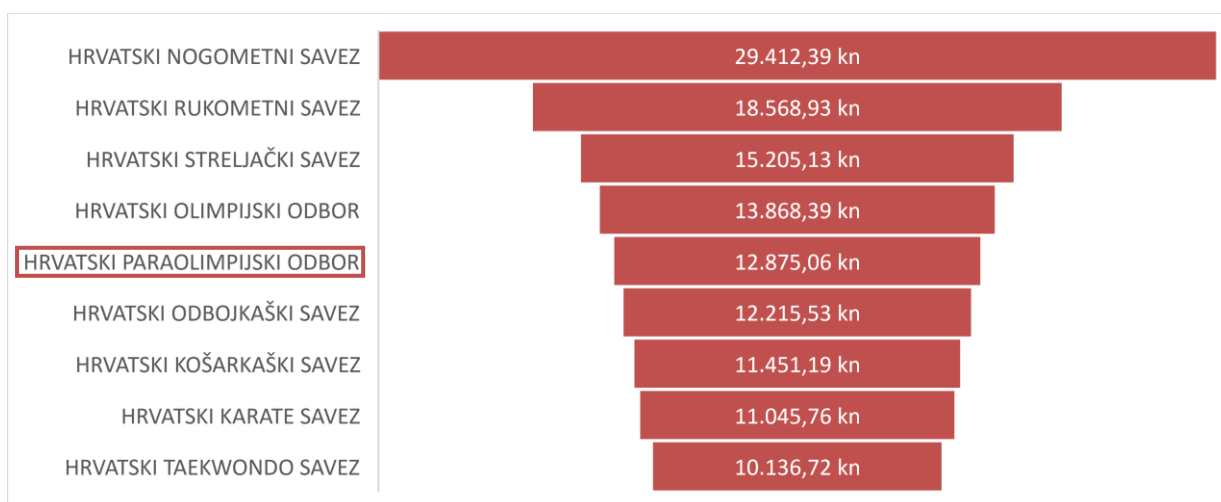

Grafikon 2.1.1. Udio rashoda za zaposlene u ukupnim rashodima u 2019. godini

Usporedba prosječne isplaćene bruto plaće za zaposlene u 2019. godini u HPO-u i drugim sportskim organizacijama pokazuje kako HPO s prosječnom bruto plaćom od 12.875,06 kn isplaćuje u prosjeku oko 1.000 kn nižu bruto plaću nego Hrvatski olimpijski odbor, oko 2.500 kn nižu nego Hrvatski

streljački savez te blizu 6.000 kn nižu nego Hrvatski rukometni savez. (Grafikon 2.1.2.)

Prosječna isplaćena bruto plaća za visokoobrazovane osobe u 2019. godini iznosila je 13.283,71 kn³ što znači da je prosječna isplaćena bruto plaća u HPO-u bila niža od državnog prosjeka za visokoobrazovane osobe.

Grafikon 2.1.2. Prosječna mjesečna bruto plaća isplaćena u 2019. godini

Broj zaposlenih, njihova razina stručne spreme te sistematizacija i podjela poslova upućuje na visoku razinu profesionalnosti i kompetencija u upravljačko-administrativnom dijelu sustava parasporta u Republici Hrvatskoj. U strateškom smislu potrebno je Stručnu službu HPO-a nastaviti osnaživati dominantno u smjeru povećanja materijalno-financijskih prava zaposlenika kao i povećanja broja zaposlenih osoba.

³ Državni zavod za statistiku (2021). Prosječne mjesečne isplaćene neto i bruto plaće prema stupnju stručne spreme i po djelatnostima u 2019. Priopćenje, br. 9.1.3.

NACIONALNI PARASPORTSKI SAVEZI

U sustavu hrvatskoga parasporta trenutno djeluje 15 nacionalnih parasportskih saveza (Tablica 2.1.1.). Od tog broja 14 je nacionalnih parasportskih saveza prema vrsti sporta. Njih 10 su nacionalni savezi ljetnih paraolimpijskih sportova, 1 je nacionalni savez zimskih paraolimpijskih sportova (koji pokriva tri 3 paraolimpijska sporta: para alpsko skijanje, para nordijsko skijanje i parasnowboarding) te su 3 nacionalna saveza ne-paraolimpijskih sportova (parakarate, parašah i para obaranje ruku).

Hrvatski športski savez slijepih je jedina članica u kategoriji nacionalnih parasportskih saveza prema vrsti invaliditeta. Parasportaši koji su slijepi ili slabovidni mogu na ljetnim paraolimpijskim igrama konkurirati i nastupiti u 12 ljetnih paraolimpijskih sportova: paraatletika, parabiciklizam, paranogomet, goalball, judo, paraveslanje, parastreljaštvo, parastreličarstvo, parataekwondo, paratriatlon, paraplivanje i para konjički sport te 2 zimska parasporta: alpsko i nordijsko skijanje. Hrvatski športski savez slijepih u svojim aktivnostima dominantno njeguje slijedeće parasportove: dva paraolimpijska sport - judo i goalball te tri neparaolimpijska sporta – kuglanje, pikado i šah. ([Sportovi - Hrvatski športski savez slijepih \(hsss-cbsa.hr\)](http://Sportovi - Hrvatski športski savez slijepih (hsss-cbsa.hr))) Parasportaši koji su slijepi ili slabovidni svoje sportske aktivnosti u nekim sportovima upražnjavaju unutar drugih nacionalnih parasportskih saveza (npr. paraatletika ili paraskijanje).

Na programu paraolimpijskih igara nalazi se 28 paraolimpijskih sportova od čega 6 zimskih i 22 ljetna parasporta. U Tablici 2.1.3. prikazani su svi paraolimpijski sportovi, vrste invaliditeta s kojima se može natjecati u pojedinom sportu te postojanje nacionalnog parasportskog saveza odgovarajućeg paraolimpijskog sporta u Republici Hrvatskoj.

Tablica 2.1.3. Popis paraolimpijskih sportova i pregled nacionalnih parasportskih saveza prisutnih u Republici Hrvatskoj

PARAOLIMPIJSKI SPORTOVI		Vrsta invaliditeta			NACIONALNI PARASPORTSKI SAVEZ U HRVATSKOJ	HRVATSKI ŠPORTSKI SAVEZ SLIJEPIH
		tjelesni invaliditet	slijepi i slabovidni	intelektualne poteškoće		
LJETNI PARAOLIMPIJSKI SPORTOVI						
1	Goalball		DA			DA
2	Judo		DA			DA
3	Para dizanje utega	DA				
4	Para konjički sport	DA	DA		DA	
5	Para stolni tenis	DA		DA	DA	
6	Paraatletika	DA	DA	DA	DA	
7	Parabadminton*	DA				
8	Parabiklizizam*	DA	DA			
9	Paraboćanje	DA			DA	
10	Parakanu	DA				
11	Parakošarka	DA			DA	
12	Paramačevanje	DA				
13	Paranogomet (5 igrača)		DA			
14	Paraodbojka	DA			DA	
15	Paraplivanje	DA	DA	DA	DA	
16	Pararagbi	DA				
17	Parastreličarstvo	DA	DA			
18	Parastreljaštvo	DA	DA		DA	
19	Parataekwondo	DA	DA	DA	DA	
20	Paratenis	DA			DA	
21	Paratriatlon*	DA	DA			
22	Paraveslanje	DA	DA			
ZIMSKI PARAOLIMPIJSKI SPORTOVI						
1	Para alpsko skijanje	DA	DA	DA	DA	
2	Parabiatlon	DA	DA			
3	Para skijaško trčanje	DA			DA	
4	Para hokej na ledu	DA				
5	Paracurling	DA				
6	Parasnowboarding	DA			DA	
UKUPNO paraolimpijskih sportova		28			13	2

* u ovim sportovima potpisan je ugovor o suradnji i razvoju parasporta s odgovarajućim nacionalnim sportskim savezom tog sporta

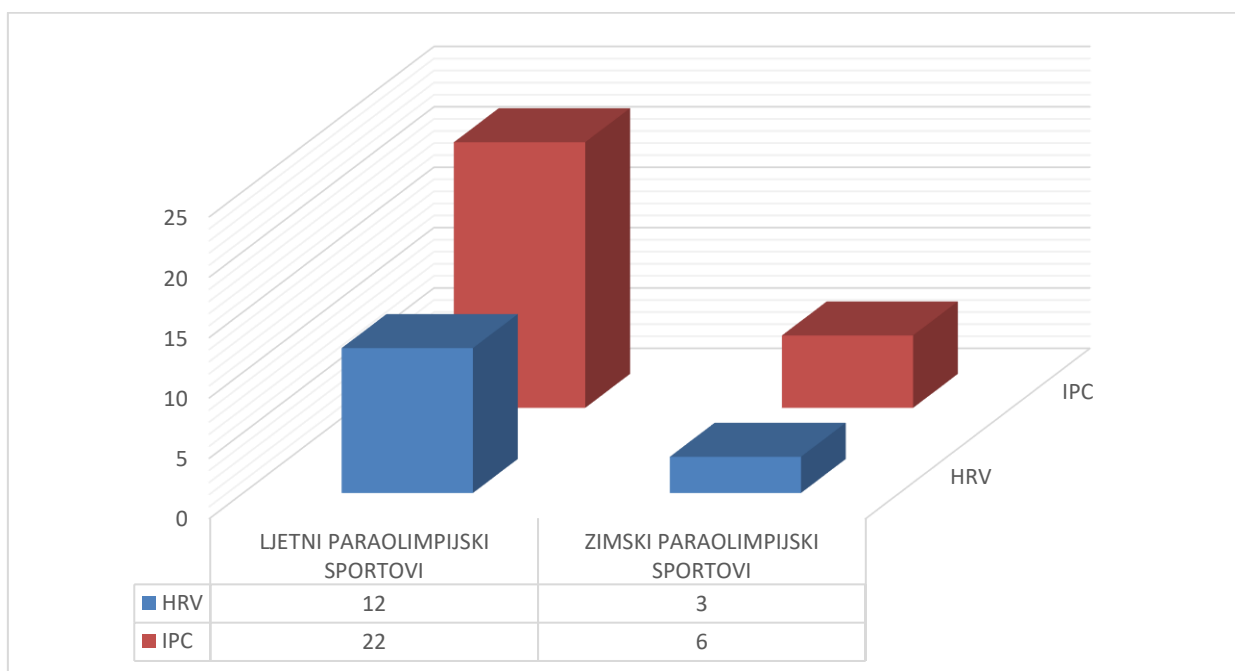
Od svih paraolimpijskih sportova članice HPO-a njeguju njih 54%. Ljetni paraolimpijski sportovi su nešto bolje pokriveni (55%) u odnosu na zimske paraolimpijske sportove (50%) (Tablica 2.1.4. i Grafikon 2.1.3.). Međutim, činjenica nepostojanja nacionalnog parasportskog saveza ne znači da se u

Hrvatskoj ne razvija pojedini parasport. HPO ima potpisane ugovore o suradnji na razvoju parasporta s 3 nacionalna sportska saveza: Hrvatskim triatlon savezom, Hrvatskim biciklističkim savezom i Hrvatskim badminton savezom u okviru kojih parasportaši u okviru treniraju i pripremaju se za nastupe na paraolimpijskim igrama.

Tablica 2.1.4. Broj paraolimpijskih sportova u Republici Hrvatskoj

	IPC	HRV	%
LJETNI PARAOLIMPIJSKI SPORTOVI	22	12	55%
ZIMSKI PARAOLIMPIJSKI SPORTOVI	6	3	50%
Ukupno	28	15	54%

Legenda: IPC – Međunarodni paraolimpijski odbor; HRV – Hrvatska

Grafikon 2.1.3. Usporedba broja paraolimpijskih sportova u kojima su osnovani nacionalni parasportski savezi u Hrvatskoj i IPC-u

Strateška orijentacija u području razvoja paraolimpijskih sportova treba ići u smjeru stvaranja uvjeta za osnivanje nacionalnih parasportskih saveza u paraolimpijskim sportovima u kojima još nisu osnovani.

Članice nacionalnih parasportskih saveza

Parasportski klubovi udružuju se u odgovarajuće nacionalne parasportske saveze. U 15 nacionalnih parasportskih saveza udružena su ukupno 182 parasportska kluba. (Tablica 2.1.5.)

Tablica 2.1.5. Broj klubova po nacionalnim parasportskim savezima

	Redovne članice	Pridružene članice	Ukupno klubova
HRVATSKI ATLETSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	15	5	20
HRVATSKI KARATE SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	16		16
HRVATSKI KONJIČKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	13		13
HRVATSKI PARA TAEKWONDO SAVEZ	6	9	15
HRVATSKI PARAODBOJKAŠKI SAVEZ	11		11
HRVATSKI PARAPLIVAČKI SAVEZ	13		13
HRVATSKI PARASTOLNOTENISKI SAVEZ	13	8	21
HRVATSKI SAVEZ BOČANJA OSOBA S INVALIDITETOM	11		11
HRVATSKI SAVEZ KOŠARKE U KOLICIMA	8		8
HRVATSKI SAVEZ TENISAČA U KOLICIMA	5		5
HRVATSKI SAVEZ ZA OBARANJE RUKE OSOBA S INVALIDITETOM	3		3
HRVATSKI SKIJAŠKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	5		5
HRVATSKI STRELJAČKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	9	4	13
HRVATSKI ŠAHOVSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	4		4
HRVATSKI ŠPORTSKI SAVEZ SLIJEPIH	24		24
Ukupno	156	26	182

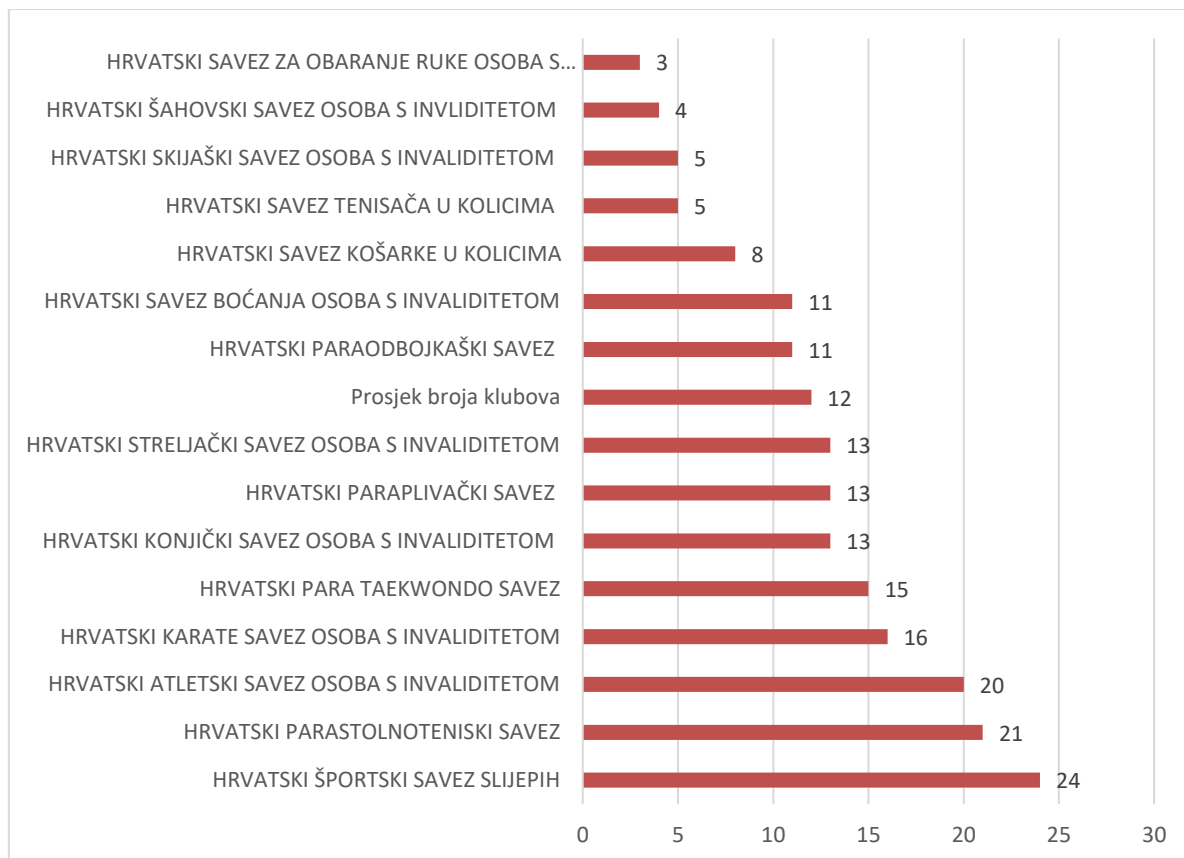
Izvor: HPO, lipanj 2021.

U najvećem broju nacionalnih parasportskih saveza članice saveza mogu postati samo parasportski klubovi odnosno klubovi koji dominantno ili isključivo rade s osobama s invaliditetom. U nekoliko nacionalnih parasportskih saveza članicama saveza mogu postati i sportski klubovi koji dominantno rade sa sportašima bez invaliditeta, ali u svoj rad uključuju i sportaše s invaliditetom. U nekim nacionalnim parasportskim savezima takve članice razlikuju u statusu - redovne odnosno pridružene članice. Za potrebe ove analize nije rađena razlika između klubova koji isključivo ili dominantno okupljaju parasportaše u odnosu na klubove koji u svoje aktivnosti uključuju parasportaše, ali dominantno okupljaju sportaše.

Nacionalni parasportski savez koji okuplja najveći broj klubova je Hrvatski športski savez slijepih (24 kluba), a nakon njega s 20 ili više klubova slijede: Hrvatski parastolnoteniski savez i Hrvatski atletski savez osoba s invaliditetom. Najveći broj saveza ima između 11 i 16 klubova (7 saveza). S manje od deset klubova djeluje 5 nacionalnih parasportskih saveza (Grafikon 2.1.4.).

Prosječan broj klubova po savezu je 12. Manje od prosjeka broja klubova ima 7 saveza dok 8 nacionalnih parasportskih saveza ima više od prosjeka broja klubova.

Prema podacima HPO-a iz 2017. godine koji su objavljeni i u Nacionalnom programu športa 2019. – 2026. sustav parasporta u Republici Hrvatskoj okupljao je 152 kluba. Porast od 30 klubova u četiri godine pokazuje stopu rasta od gotovo 20% što je značajan rast sustava parasporta.

Grafikon 2.1.4. Broj klubova po nacionalnim parasportskim savezima

U narednom razdoblju potrebno je zadržati visoku stopu rasta sustava parasporta odnosno broja klubova koje okupljaju nacionalni parasportski savezi. Posebnu pozornost potrebno je posvetiti savezima koji u ovom trenutku okupljaju ispodprosječan broj klubova.

Zaposleni u nacionalni parasportskim savezima

U 15 nacionalnih parasportskih saveza zaposleno je ukupno 15 osoba. Međutim, 5 saveza (33%) nema zaposlenu niti jednu osobu. U 7 saveza (47%) zaposlena je 1 osoba. U tek 3 saveza (20%) zaposlene su 2 ili više osoba (Tablica 2.1.6.).

Tablica 2.1.6. Pregled zaposlenih osoba po nacionalnim parasportskim savezima s osnovnim financijskim pokazateljima za 2020. godinu

	Broj zaposlenih	Rashodi za zaposlene	Udio rashoda za zaposlene u ukupnim rashodima
HRVATSKI ATLETSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	4	263.829 kn	19,3%
HRVATSKI KARATE SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	0	0 kn	0,0%
HRVATSKI KONJIČKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	1	47.403 kn	57,4%
HRVATSKI PARA TAEKWONDO SAVEZ	1	98.096 kn	18,3%
HRVATSKI PARAODBOJKAŠKI SAVEZ	0	0 kn	0,0%
HRVATSKI PARAPLIVAČKI SAVEZ	1	99.745 kn	12,1%
HRVATSKI PARASTOLNOTENISKI SAVEZ	0	0 kn	0,0%
HRVATSKI SAVEZ BOČANJA OSOBA S INVALIDITETOM	1	72.781 kn	19,1%
HRVATSKI SAVEZ KOŠARKE U KOLICIMA	0	0 kn	0,0%
HRVATSKI SAVEZ TENISAČA U KOLICIMA	2	170.423 kn	66,9%
HRVATSKI SAVEZ ZA OBARANJE RUKE OSOBA S INVALIDITETOM	1	80.856 kn	48,8%
HRVATSKI SKIJAŠKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	2	270.680 kn	29,6%
HRVATSKI STRELJAČKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	1	64.434 kn	27,4%
HRVATSKI ŠAHOVSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	0	0 kn	0,0%
HRVATSKI ŠPORTSKI SAVEZ SLIJEPIH	1	17.297 kn	3,8%
	15	1.185.544 kn	22,7%

Izvor: Registar neprofitnih organizacija, Financijski izvještaji za 2020. godinu

Nacionalni parasportski savezi u ovom trenutku raspolažu sa skromnim ljudskim kapacitetima. U čak 80% saveza postoji tek jedna ili niti jedna profesionalno angažirana osoba. Daljnji razvoj sustava parasporta te podizanje kvantitete i kvalitete rada u velikoj mjeri ovisi o raspoloživim ljudskim kapacitetima. U situaciji kada većina saveza u (pre)velikoj mjeri ovisi o honorarnom ili volonterskom radu upravljačkih i administrativnih struktura saveza razvojne mogućnosti su realno ograničene. Stoga je podizanje broja zaposlenih osoba na organizacijsko-upravljačkim i

administrativnim poslovima u savezima važan smjer njihovog daljnjeg strateškog razvoja.

Iako udjeli rashoda za zaposlene u ukupnim rashodima snažno variraju po savezima (od 3,8% do 66,9%) moguće je konstatirati kako prosječno izdvajanje za zaposlene koje je u 2020. godini iznosilo 22,7% pokazuje kako i postojeći broj zaposlenih u savezima značajno opterećuje njihove proračune. Stoga je razumljivo kako je financijsko osnaživanje nacionalnih parasportskih saveza preduvjet povećanja broja zaposlenih.

Ukupni rashodi za 15 zaposlenih osoba u 2020. godini iznosili su 1.185.544 kn ili prosječno mjesečno 6.586,36 kn bruto po zaposlenoj osobi. Kada bi se iz izračuna prosječne vrijednosti izostavio Hrvatski športski savez slijepih, koji izdvaja vrlo mala sredstva, prosječna mjesečna bruto plaća za preostalih 14 zaposlenih u savezima iznosila bi 6.953,85 kn.

Nacionalne parasportske saveze je u narednom razdoblju nužno značajno financijski osnažiti kako bi se omogućila značajnija profesionalizacija rada u savezima, odnosno zapošljavanje većeg broja osoba sa značajno većim bruto plaćama koje istovremeno ne bi u tolikoj mjeri opterećivale godišnje proračune saveza.

ŽUPANIJSKI I GRADSKI PARASPORTSKI SAVEZI

U trenutku izrade analize na razini županija djelovalo je 11 parasportskih saveza, dok je na razini gradova djelovalo 10 parasportskih saveza članica HPO-a (Tablica 2.1.1.). Zagrebački športski savez osoba s invaliditetom je u Tablici 2.1.1. uvršten među gradske parasportske saveze iako Grad Zagreb ima poseban status te obavlja poslove iz djelokruga i grada i županije. U daljnjim će analizama biti tretiran kao županijski parasportski savez.

Županijski parasportski savezi

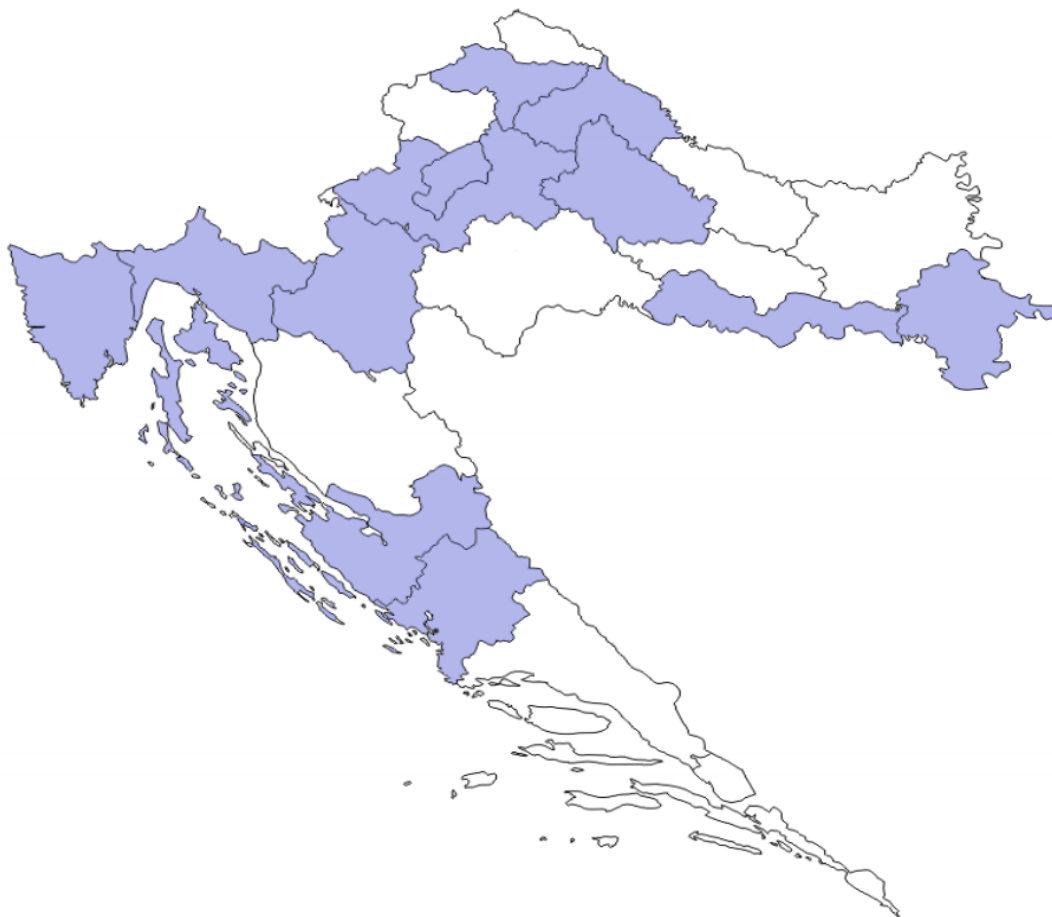
Županijski parasportski savezi djeluju u 11 od 20 hrvatskih županija (bez Grada Zagreba) ili u njih 55% (Tablica 2.1.7.).

Tablica 2.1.7. Županije s i bez županijskih parasportskih saveza s brojem stanovnika

	županija	županijski parasportski savez	broj stanovnika ¹
1.	Zagrebačka županija	✓	301.206
2.	Krapinsko-zagorska županija	✗	120.942
3.	Sisačko-moslavačka županija	✗	140.549
4.	Karlovačka županija	✓	112.596
5.	Varaždinska županija	✓	160.264
6.	Koprivničko-križevačka županija	✓	101.661
7.	Bjelovarsko-bilogorska županija	✓	102.295
8.	Primorsko-goranska županija	✓	266.503
9.	Ličko-senjska županija	✗	42.893
10.	Virovitičko-podravska županija	✗	70.660
11.	Požeško-slavonska županija	✗	64.420
12.	Brodsko-posavska županija	✓	130.782
13.	Zadarska županija	✓	160.340
14.	Osječko-baranjska županija	✗	259.481
15.	Šibensko-kninska županija	✓	96.624
16.	Vukovarsko-srijemska županija	✓	144.438
17.	Splitsko-dalmatinska županija	✗	425.412
18.	Istarska županija	✓	195.794
19.	Dubrovačko-neretvanska županija	✗	115.862
20.	Međimurska županija	✗	105.863
21.	Grad Zagreb*		
	Ukupno stanovnika		1.346.082 1.772.503

¹ Popis stanovnika 2021. (Državni zavod za statistiku, 2022.)

* na području Grada Zagreba djeluje Zagrebački športski savez osoba s invaliditetom, ali se unutar HPO-a i u ovoj analizi tretira kao gradski, a ne županijski savez

Slika 2.1.4. Županije u kojima djeluju županijski parasportski savezi (svjetlo plava boja) – stanje lipanj 2021.

Iako u 9 županija nisu osnovani niti djeluju županijski parasportski savezi to, naravno, ne znači da u tim županijama nije razvijen ili prisutan parasport. Tako npr. u Splitsko-dalmatinskoj županiji nije osnovan županijski parasportski savez, ali postoji gradski u županijskom središtu (Split). Dodatno, u npr. Gradu Dubrovniku ne postoji niti jedan parasportski klub, niti gradski ili županijski parasportski savez ali parasportaši se sustavno bave sportom u nekim od sportskih klubova koji rade sa sportašima kao i s parasportašima.

Usprkos tome nepostojanje županijskih parasportskih saveza sugerira da je sustav parasporta slabije razvijen ili nejednako pokriven u pojedinim

županijama. Sve županije u Hrvatskoj bez Grada Zagreba imaju 3.118.585 stanovnika prema popisu stanovnika iz 2021. godine. Županije u kojima ne djeluje županijski parasportski savez (9 županija) imaju 1.346.082 ili 43% stanovnika dok u županijama u kojima djeluju nacionalni parasportski savezi (11 županija) ima 1.772.503 ili 57% stanovnika. Grad Zagreb koji ima status grada i županije nije obuhvaćen ovim dijelom analize odnosno uključen je u dio analize koja se odnosi na gradove i gradske parasportske saveze.

Jedna od temeljnih ciljeva županijskih parasportskih saveza je usklađivanje rada parasportskih klubova i gradskih parasportskih saveza na području županije, skrb o njihovom razvoju, poticanje osnivanja novih parasportskih klubova, predlaganje programa javnih potreba u sportu županijske razine u području parasporta te predstavljanje parasporta u odgovarajućim političkim, sportskim i upravnim tijelima i institucijama na razini županije. Izostanak županijskih parasportskih saveza može stoga u značajnoj mjeri utjecati na smanjenje kvalitete i kvantitete rada u sustavu parasporta pojedine županije.

Strateški, u narednom razdoblju, je potrebno ispuniti uvjete za osnivanje županijskih parasportskih saveza u svim hrvatskim županijama.

Većina županijskih parasportskih saveza djeluju u razmjerno skromnim uvjetima i sa skromnim financijskim sredstvima. Zaposlene djelatnike ima samo 1 županijski parasportski savez - Savez športova osoba s invaliditetom Primorsko-goranske županije (2 djelatnika) dok ostali nemaju niti jednu profesionalno zaposlenu osobu. Drugim riječima, **svega 9% županijskih parasportskih saveza ima zaposlene djelatnike dok čak 91% županijskih parasportskih saveza nema zaposlenih djelatnika** (Tablica 2.1.8.).

Tablica 2.1.8. Pregled zaposlenih osoba po županijskim parasportskim savezima s osnovnim financijskim pokazateljima za 2020. godinu

	Broj zaposlenih	Rashodi za zaposlene	Udio rashoda za zaposlene u ukupnim rashodima
SAVEZ SPORTOVA OSOBA S INVALIDITETOM ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE	0	0 kn	0,0%
SAVEZ ŠPORTOVA OSOBA S INVALIDITETOM PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE	2	200.117 kn	33,9%
SPORTSKA ZAJEDNICA UDRUGA OSOBA S INVALIDITETOM ISTARSKE ŽUPANIJE	0	0 kn	0,0%
SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM KOPRIVNIČKO - KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE	0	0 kn	0,0%
SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM ZAGREBAČKE ŽUPANIJE	0	0 kn	0,0%
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE	0	0 kn	0,0%
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA KARLOVAČKE ŽUPANIJE	0	0 kn	0,0%
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE	0	0 kn	0,0%
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE	0	0 kn	0,0%
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM ZADARSKE ŽUPANIJE	0	0 kn	0,0%
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDNOŠĆU VARAŽDINSKE ŽUPANIJE	0	0 kn	0,0%
	2	200.117 kn	

Izvor: Registar neprofitnih organizacija, Financijski izvještaji za 2020. godinu

Godišnji prihodi 7 županijskih parasportskih saveza (64% saveza) tijekom 2019. i 2020. godine kretali su se do 100.000 kn godišnje. Prihodi 3 županijska parasportska saveza (27% saveza) kretala su se između 100.001 i 500.000 kn godišnje dok je 1 savez (9% saveza) ostvarivao godišnje prihode više od 500.001 kn. (Tablica 2.1.9.)

Tablica 2.1.9. Prihodi županijskih parasportskih saveza u 2019. i 2020. godini

	Prihodi		prihodovni klaster
	2019.	2020.	
SAVEZ SPORTOVA OSOBA S INVALIDITETOM ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE	20.000 kn	6.450 kn	do 100.000 kn
SPORTSKA ZAJEDNICA UDRUGA OSOBA S INVALIDITETOM ISTARSKE ŽUPANIJE	60.080 kn	18.000 kn	
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE	15.000 kn	20.000 kn	
SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM KOPRIVNIČKO - KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE	17.047 kn	28.035 kn	
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM ZADARSKE ŽUPANIJE	29.000 kn	30.100 kn	
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA KARLOVAČKE ŽUPANIJE	35.866 kn	41.894 kn	
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDNOŠĆU VARAŽDINSKE ŽUPANIJE	18.551 kn	74.109 kn	100.001 kn do 500.000 kn
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE	137.169 kn	122.346 kn	
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE	214.299 kn	233.541 kn	
SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM ZAGREBAČKE ŽUPANIJE	350.002 kn	265.002 kn	više od 500.001 kn
SAVEZ ŠPORTOVA OSOBA S INVALIDITETOM PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE	656.010 kn	633.917 kn	
UKUPNO	1.553.024 kn	1.473.394 kn	

Izvor: Registar neprofitnih organizacija, Financijski izvještaji za 2019. i 2020. godinu

Očita je značajna razlika u financijskim mogućnostima i ljudskim kapacitetima s kojima raspolažu županijski parasportski savezi. Te razlike sugeriraju i različite uvjete i mogućnosti djelovanja u području parasporta po županijama.

Potrebno je pokušati stvoriti preduvjete za ravnomjerniji razvoj sustava parasporta po županijama. Navedeno se može postići i poticanjem sustavne razmjene znanja, iskustava i primjera dobre prakse između snažnijih županijskih parasportskih saveza i onih manje razvijenih. U poglavlju 2.2. *Financiranje parasporta* nalazi se detaljnija financijska analiza županijskih parasportskih saveza, naročito u kontekstu analize strukture prihoda te izdvajanja iz pojedinih županijskih proračuna za potrebe parasporta.

Gradski parasportski savezi

Gradski parasportski savezi, u pravilu, okupljaju u svoje članstvo parasportske klubove koji djeluju na području pojedinog grada. Rjeđe se među članicama nalaze gradski savezi pojedinog parasporta (npr. Savez za obaranje ruke osoba s invaliditetom Grada Zagreba) ili gradski parasportski savezi prema vrsti invaliditeta.

Od 10 gradskih parasportskih saveza koji su članovi HPO-a svega 3 gradska saveza djeluju na području županija na kojima ne postoji županijski parasportski savez dok preostalih 7 gradskih parasportskih saveza djeluju na području županija koje su već zastupljene u strukturi članica HPO-a. Dodatno, od tih 7 saveza njih 5 su istovremeno i županijska središta (osim Đurđevca i Velike Gorice) (Tablica 2.1.10.). Tako indirektno dolazi do svojevrsnog dupliranja članica HPO-a u nekim sredinama (grad/županijsko središte i županija). Potrebno je razmisliti o realnoj opravdanosti i nužnosti članstva gradskih parasportskih saveza pogotovu u slučajevima kada postoji i županijski parasportski savez kojemu pripada pojedini grad. S postupnim

stvaranjem uvjeta za osnivanje novih županijskih parasportskih saveza i nakon pokrivanja svih ili velike većine županija bit će potrebno razmotriti objektivne razloge postojanja kategorije članstva gradskih parasportskih saveza u HPO-u. Do tada je daljnji razvoj sustava parasporta potrebno poticati osnivanjem i djelovanjem gradskih parasportskih saveza i njihovim uključivanjem u rad HPO-a.

Tablica 2.1.10. Gradski parasportski savezi (lipanj 2021.)

	županijski parasportski savez	županijsko središte
BJELOVARSKI SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	DA	DA
SAVEZ ZA SPORT I SPORTSKU REKREACIJU OSOBA S INVALIDITETOM OSIJEK - "SPORIN"	NE	DA
SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM ĐURĐEVCA	DA	NE
SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM VELIKE GORICE	DA	NE
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SLAVONSKOG BRODA	DA	DA
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SPLITA	NE	DA
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA VINKOVCA	DA	DA
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM GRADA NAŠICA	NE	NE
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM GRADA RIJEKE	DA	DA
ZAGREBAČKI ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	DA	DA

U Republici Hrvatskoj postoji 128 gradova. Gradski parasportski savezi koji su članice HPO-a djeluju u 10 gradova što predstavlja 7,8% gradova u Republici Hrvatskoj. Međutim, kako osnovani gradski parasportski savezi djeluju u nekim od najvećih hrvatskih gradova sustav parasporta u gradovima obuhvaća 48% gradske populacije. U tablici 2.1.11. nalazi se popis 30 najvećih hrvatskih gradova po broju stanovnika iz 2021. godine te Našice i Đurđevac kao gradovi u kojima djeluju gradski parasportski savezi, a ne nalaze se među 30 najvećih hrvatskih gradova.

Tablica 2.1.11. Popis 30 najvećih hrvatskih gradova po broju stanovnika s naznakom postojanja gradskog parasportskog saveza

redoslijed po broju stanovnika	grad	Popis stanovništva 2021. (DZS)	
		gradski parasportski savez - NE	gradski parasportski savez - DA
1.	Grad Zagreb		769.944
2.	Split		161.312
3.	Rijeka		108.622
4.	Osijek		96.848
5.	Zadar	70.829	
6.	Velika Gorica		61.198
7.	Pula - Pola	52.411	
8.	Slavonski Brod		50.039
9.	Karlovac	49.594	
10.	Varaždin	43.999	
11.	Šibenik	42.589	
12.	Dubrovnik	41.671	
13.	Sisak	40.185	
14.	Kaštela	37.951	
15.	Samobor	37.481	
16.	Bjelovar		36.433
17.	Vinkovci		31.057
18.	Koprivnica	28.666	
19.	Čakovec	27.266	
20.	Solin	24.912	
21.	Zaprešić	24.186	
22.	Đakovo	23.687	
23.	Sinj	23.574	
24.	Vukovar	23.536	
25.	Požega	22.364	
26.	Petrinja	20.165	
27.	Kutina	19.681	
28.	Virovitica	19.366	
29.	Križevci	19.052	
30.	Sвета Nedelja	18.307	
36.	Našice		14.336
78.	Đurđevac		7.386
UKUPNO GRADOVI RH		2.789.211	
GRADOVI S PARASPORTSKIM SAVEZOM		1.337.175	
UDIO%		48%	

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2021.

Gradovi u kojima djeluju gradski parasportski savezi imaju 1,34 milijuna stanovnika što čini oko 48% gradskog stanovništva Republike Hrvatske.

Možemo konstatirati, slično kao i kod analize županijskih parasportskih saveza, kako raširenost sustava parasporta na razini gradova obuhvaća približno 50% hrvatske gradske populacije. **Strateški je, u narednom razdoblju, potrebno ispuniti uvjete za osnivanje većeg broja gradskih parasportskih saveza, barem u većini najvećih hrvatskih gradova prema broju stanovnika.**

Od 10 gradskih parasportskih saveza njih 6 (ili 60%) zapošljava ukupno 32 osobe. Najveći udio zaposlenih odnosi se na grad Rijeku u kojoj Športski savez osoba s invaliditetom Grada Rijeke osigurava sredstva za sufinanciranje rada 14 osoba. Podaci o zaposlenima za Sportski savez osoba s invaliditetom Đurđevca i Športski savez osoba s invaliditetom Grada Našica nisu bili dostupni podaci.

Tablica 2.1.12. Pregled zaposlenih osoba po gradskim parasportskim savezima s osnovnim financijskim pokazateljima (za 2020. godinu)

	Broj zaposlenih	Rashodi za zaposlene	Udio rashoda za zaposlene u ukupnim rashodima
BJELOVARSKI SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	1	106.667 kn	39,9%
SAVEZ ZA SPORT I SPORTSKU REKREACIJU OSOBA S INVALIDITETOM OSIJEK - "SPORIN"	0	0 kn	0,0%
SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM ĐURĐEVCA¹	n/d	n/d	n/d
SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM VELIKE GORICE	0	0 kn	0,0%
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SLAVONSKOG BRODA	1	166.989 kn	40,9%
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SPLITA	7	126.482 kn	9,9%
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA VINKOVCA	1	53.742 kn	9,6%
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM GRADA NAŠICA¹	n/d	n/d	n/d
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM GRADA RIJEKE	14	839.321 kn	42,5%
ZAGREBAČKI ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	8	858.680 kn	30,9%
	32	2.151.881 kn	28,0%

¹ - n/d - podaci nisu dostupni

Izvor: Registar neprofitnih organizacija, Financijski izvještaji za 2020. godinu

Nakon Rijeke sljedeći gradski parasportski savez koji zapošljavaju najviše osoba su Zagrebački športski savez osoba s invaliditetom – 8 osoba i Športski savez invalida Grada Splita – 7 osoba. Riječki, zagrebački i splitski parasportski savezi zapošljavaju 29 osoba ili 91% svih zaposlenih u gradskim parasportskim savezima. Po 1 osoba zaposlena je slavonskobrodskom, bjelovarskom i vinkovačkom parasportskom savezu. Ipak, podatke o broju zaposlenih treba promatrati u širem kontekstu. Naime, iako podaci o broju zaposlenih u Športskom savezu invalida Grada Splita govore o 7 osoba za njihov se rad izdvaja 126.482 kn što u prosjeku predstavlja tek oko 18.000 bruto iznos godišnje plaće po osobi ili oko 1.500 kn bruto plaće mjesečno. Stoga je jasno kako se ne radi o 7 osoba zaposlenih u punom radnom vremenu i s punom plaćom.

Tablica 2.1.13. Prihodi gradskih parasportskih saveza u 2019. i 2020. godini

	Prihodi		prihodovni klaster
	2019.	2020.	
SAVEZ ZA SPORT I SPORTSKU REKREACIJU OSI OSIJEK - "SPORIN"	156.083 kn	154.250 kn	od 100.001 kn do 500.000 kn
BJELOVARSKI SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	220.810 kn	244.357 kn	
SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM VELIKE GORICE	240.001 kn	256.501 kn	
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SLAVONSKOG BRODA	354.195 kn	363.613 kn	od 500.001 kn do 1.000.000 kn
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA VINKOVCA	500.741 kn	563.368 kn	
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SPLITA	1.427.083 kn	1.182.040 kn	više od 1.000.000 kn
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM GRADA RIJEKE	1.511.310 kn	1.908.032 kn	
ZAGREBAČKI ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	3.181.793 kn	2.805.017 kn	
UKUPNO	7.592.016 kn	7.477.178 kn	

Izvor: Registar neprofitnih organizacija, Financijski izvještaji za 2019. i 2020. godinu

Prisutna je značajna razlika u financijskim sredstvima i ljudskim kapacitetima s kojima raspolažu gradski parasportski savezi. Te razlike sugeriraju i različite uvjete i mogućnosti djelovanja u području parasporta po gradovima. **Potrebno je pokušati stvoriti preduvjete za ravnomjerniji razvoj sustava parasporta po gradovima.** U poglavlju 2.2. *Financiranje parasporta* nalazi se detaljnija financijska analiza gradskih parasportskih saveza.

MEDIJSKA ZASTUPLJENOST I PREPOZNATLJIVOST PARASPORTA U RH

Iako 15% svjetske populacije živi s nekom vrstom invaliditeta⁴, medijsko predstavljanje osoba s invaliditetom još uvijek je rijetko i često usidreno u stereotipima i društvenoj stigmi⁵. Vidljivi pokazatelji povezani s invaliditetom često rezultiraju predrasudama, gubitkom društvenog statusa i diskriminacijom⁶. Bez obzira na neke iznimke poput Međunarodnog dana osoba s invaliditetom ili Svjetskog dana sindroma Down, koji se obično spominju u medijima i na društvenim mrežama invaliditet je daleko od vidljivog u medijima na globalnoj razini⁷.

Kao što su mediji, a naročito televizija, odigrali izrazito važnu ulogu u razvoju sporta, a posebno olimpijskog pokreta i olimpijskih igara ili primjerice položaja i uloge žena u sportu⁸ slično se može očekivati i za parasport. Mediji i sustavno medijsko praćenje parasporta mogu značajno pomoći u popularizaciji sportskih i tjelovježbenih aktivnosti za osobe s invaliditetom te pomoći u povećanju broja uključenih osoba, a naročito djece i mladih s invaliditetom u sportske i tjelovježbene aktivnosti. Parasport, a naročito vrhunski parasportaši te najvažniji i najpopularniji parasportski događaji poput paraolimpijskih igara i njihovo ekstenzivno medijsko praćenje važno su

⁴ World Health Organization. World Report on Disability 2011. preuzeto s: http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf (pristupljeno 2. srpnja 2021).

⁵ Silva, C.F.; Howe, P.D. The (In)validity of Supercrip Representation of Paralympian Athletes. *J. Sport Soc. Issues* 2012, 36, 174–194.

⁶ Link, B.G.; Phelan, J.C. Conceptualizing Stigma. *Annu. Rev. Sociol.* 2001, 27, 363–385.

⁷ Kolotouchkina, O.; Llorente-Barroso, C.; García-Guardia, M.L.; Pavón, J. (2021). Disability, Sport, and Television: Media Visibility and Representation of Paralympic Games in News Programs. *Sustainability*, 13, 256.

⁸ Bernstein, A. (2000). "Things you Can See from there you Can't See from here": Globalization, Media and the Olympics. *J. Sport Soc. Issues*, 24:351–369. i Creedon, P. (2014). Women, Social Media, and Sport: Global Digital Communication Weaves a Web. *Telev. New Media*, 15:711–716.

sredstvo mijenjanja društvenih paradigmi, ustaljenih vrijednosti i stereotipa te podizanja svijesti o položaju osoba s invaliditetom u društvu.

Snagu parasporta u medijskoj vidljivosti osoba s invaliditetom vrlo dobro ilustrira i dokumentarni film o paraolimpijskom pokretu Duh feniksa (Rising Phoenix) koji je naišao na sjajne reakcije velikog broja ljudi⁹, a neki smatraju kako taj film predstavlja prekretnicu u globalnoj medijskoj vidljivosti osoba s invaliditetom¹⁰.

Od prvih Paraolimpijskih igara održanih 1960. godina pa do kraja 20. stoljeća njihovo medijsko praćenje naglašavalo je osobnu tragediju i brojne prepreke s kojima se susreću parasportaši te je bilo usredotočeno na njihove osobne i životne probleme¹¹. Međutim, čini se kako se od Paraolimpijskih igara u Londonu 2012. godine događa pomak u izvještavanju s paraolimpijskih igara. U prvi plan počinju dolaziti izuzetni sportski rezultati, vrhunska sportska prezentacija i sposobnosti koje pokazuju parasportaši te količina i tehnologija treninga koja stoji iza njihovih uspjeha¹². S jedne strane, medijski fokus sve je više usmjeren na isticanje vrijednosti vrhunskih parasportaša, parasportskih natjecanja i postignutih rezultata u svakoj parasportskoj disciplini. Istovremeno, medijski pristup je usmjeren i na jačanje društvene uloge vrhunskih parasportaša kao primjera nadahnuća i inspiracije za cijelu

⁹ Vidi [The world reacts to the 'Rising Phoenix' documentary \(olympics.com\) - https://olympics.com/tokyo-2020/en/paralympics/news/the-world-reacts-to-the-rising-phoenix-documentary](https://olympics.com/tokyo-2020/en/paralympics/news/the-world-reacts-to-the-rising-phoenix-documentary)

¹⁰ Kolotouchkina, O.; Llorente-Barroso, C.; García-Guardia, M.L.; Pavón, J. (2021). Disability, Sport, and Television: Media Visibility and Representation of Paralympic Games in News Programs. *Sustainability*, 13, 256.

¹¹ Berger, R.J. Disability and the dedicated wheelchair athlete: Beyond the “supercrip” Critique. *J. Contemp. Ethnogr.* 2008, 37, 647–678. i Goggin, G.; Newell, C. Crippling Paralympics? Media, Disability and Olympism. *Media Int. Aust.* 2000, 97, 71–83

¹² Hodges, C.E.M.; Jackson, D.; Scullion, R.; Thompson, S.; Molesworth, M. (2014). Tracking Changes in Everyday Experiences of Disability and Disability Sport within the Context of the 2012 London Paralympics; Project Report; CMC Publishing, Bournemouth University: Poole, UK.

zajednicu osoba s invaliditetom, naglašavajući njihovu sposobnost da dosegnu svjetsku sportsku elitu.¹³

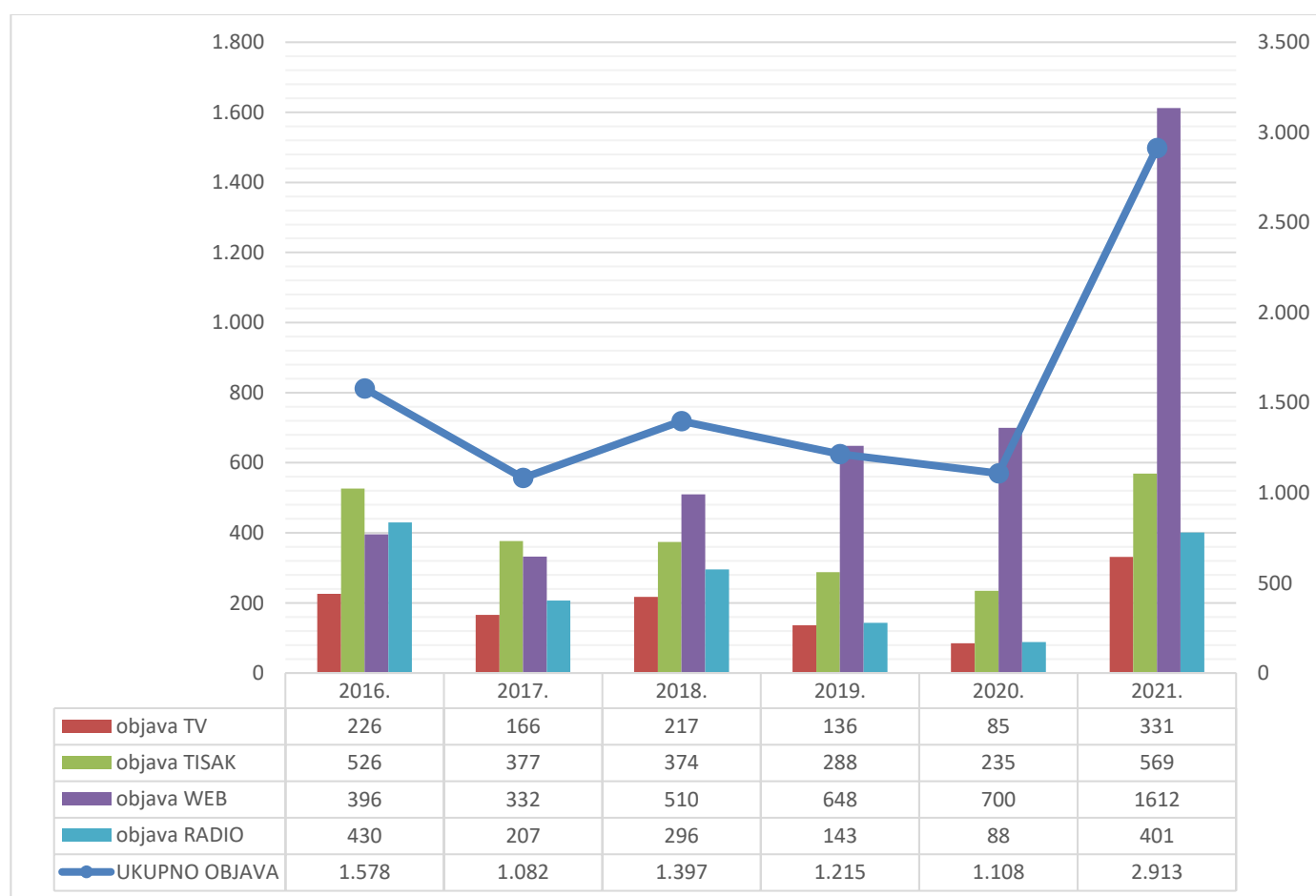
HPO sustavno njeguje odnose s medijima te potiče veću medijsku zastupljenost parasporta i parasportaša. Među zaposlenima jedno radno mjesto posvećeno je poslovima koji se odnose na medije - Pomoćnica glavnog tajnika za odnose s medijima i javnost rada te HPO ima glasnogovornika. U suradnji s MediaNetom tijela HPO-a redovito se na godišnjoj bazi izvještava o medijskoj zastupljenosti HPO-a i parasporta u hrvatskim medijima. Na temelju tih izvještaja napravljena je analiza medijske zastupljenosti parasporta u Republici Hrvatskoj. Analiza uključuje 6 godina od 2016. do 2021. godine.

U analiziranom razdoblju ukupni godišnji broj medijskih objava na temu parasporta u hrvatskim medijima varirao je između 1.082 do 2.913 objava. Prosječan broj objava varirao je između 3 objave dnevno (2017.) i 8 objava dnevno (2021.). Najviše je medijskih objava zabilježeno tijekom 2016. i 2021. godine koja su bile godine održavanja Paraolimpijskih igara u Riju odnosno Tokyoju. U mjesecu održavanja Paraolimpijskih igara u Riju (rujan 2016.) zabilježeno je gotovo 50% od ukupnog broja objava u toj godini dok je u mjesec dana od 20.8 do 20. 9 2021. održavanja POI u Tokyoju (24.8. do 5.9.) zabilježeno oko 35% objava u toj godini. Razvidno je kako su **paraolimpijske igre događaj koji izaziva najveću medijsku pozornost u sustavu parasporta**. Upravo iz toga razloga je i broj medijskih objava u godinama bez paraolimpijskih igara niži za 11% do 31% (2017. -31%; 2018. -11%; 2019. -

¹³ McGillivray, D., O'Donnell, H., McPherson, G., & Misener, L. (2021). Repurposing the (Super)Crip: Media Representations of Disability at the Rio 2016 Paralympic Games. *Communication & Sport*, 9(1):3–32. i Purdue, D.E.J. & Howe, P.D. (2012). See the sport, not the disability: exploring the Paralympic paradox, *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 4(2):189-205.

23%; 2020. – 30%) u odnosu na 2016. godinu u kojoj su se održavale paraolimpijske igre.

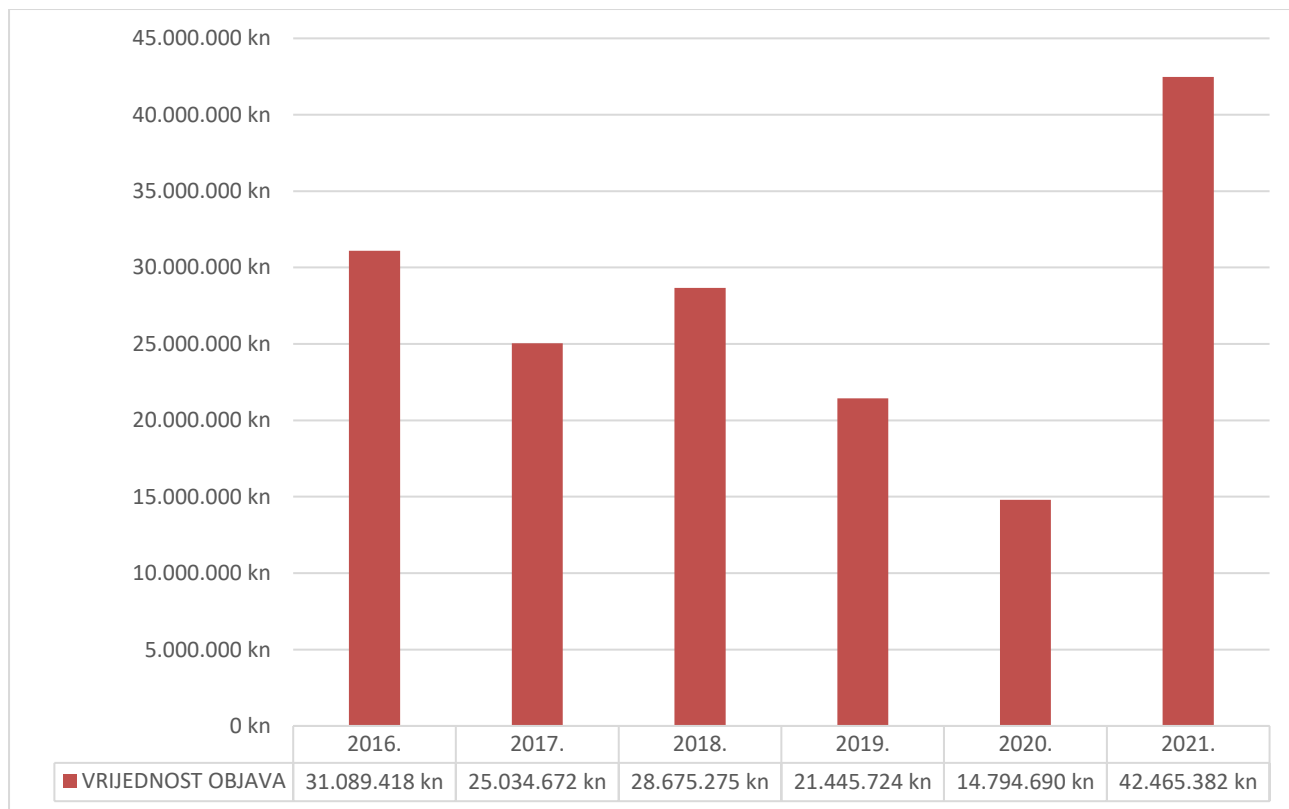
Medijska zastupljenost parasporta bila je posebno velika tijekom 2021. godine. Tijekom 2021. godine u odnosu na 2016. godinu broj medijskih objava bio je veći za 85%, u odnosu na 2017. bio je veći za 169%, u odnosu na 2018. bio je veći za 109%, u odnosu na 2019. bio je veći za 140%, a u odnosu na 2020. bio je veći za 163%.

Grafikon 2.1.5. Broj medijskih objava i struktura medijskih objava s obzirom na vrstu medija o parasportu od 2016. do 2021. godine (izvor: Medijski izvještaji HPO-a za 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. i 2021. godinu)

U strukturi medijskih objava u 2016. i 2017. godini po broju objava dominirao je tisak, a od 2018. do 2021. daleko najveći broj medijskih objava odnosi se na objave na internetu (Web objave). Broj medijskih objava u tisku ima kontinuirani godišnji pad od 2016. - 526 objava do 2020. godine - 235 objava što je predstavlja pad od 55% dok je tijekom 2021. broj objava u tisku bio 569 ili tek nešto veći nego 2016. Sličan trend je prisutan i u objavama na TV-u odnosno u objavama na radiju koje od 2016. bilježe kontinuirani pad, ali i snažan porast u 2021. Jedini mediji u strukturi medija koji bilježi suprotan trend odnosno kontinuirani trend porasta broja medijskih objava jest Internet odnosno WEB objave. Od 2016. godine i 396 objava do 2020. godine i 700 objava internetske medijske objave bilježe rast od 77%. U 2021. broj web objava bio je 1.612 što je porast od 130% u odnosu na 2020. i čak 307% u odnosu na 2016. godinu. Najveći pad u udjelu medijskih objava bilježe objave na radiju koje od 2016. do 2020. godine imaju pad od čak 80%, a pad broja radijskih objava zabilježen je i 2021. u odnosu na 2016. godinu. U analizi podatke za 2020. godinu treba tumačiti i u kontekstu pandemijskih događanja (COVID-19 kriza) i otkazivanja velikog broja sportskih događaja te realnog smanjenja obima aktivnosti.

U analizi medijskih objava posebno se ističe financijska vrijednost medijskih objava koja izražava vrijednost objava prema cjeniku oglasnog prostora u pojedinom mediju i pokazuje koliku bi se cijenu platilo kada bi se za istu količinu objava angažirali plaćeni medijski prostor (Grafikon 2.1.6.).

Grafikon 2.1.6. Vrijednost medijskih objava o parasportu od 2016. do 2021. godine (izvor: Medijski izvještaji HPO-a za 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. i 2021. godinu)

Ukupna vrijednost medijskih objava od 2016. do 2021. godine iskazana je u iznosu od 163.505.161 kn ili prosječno oko 27,2 milijuna kuna godišnje.

Najviša vrijednost medijskih objava postignuta je 2016. i 2021. odnosno u godinama održavanja paraolimpijskih igara.

Tablica 2.1.14. Broj i vrijednost medijskih objava izabranih medija za 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. i 2021. godinu

		2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	Ukupno 2016.-2021.
medijske objave TV								
HRT 1	broj objava	97	49	85	52	35	122	440
	vrijednost	13.814.950 kn	8.207.400 kn	14.696.200 kn	9.939.500 kn	6.275.000 kn	15.619.700 kn	68.552.750 kn
Nova TV	broj objava	30	19	20	9	7	45	130
	vrijednost	3.428.800 kn	8.161.600 kn	2.715.600 kn	1.745.800 kn	1.895.100 kn	6.518.500 kn	24.465.400 kn
RTL	broj objava	21	4	11	6	1	26	69
	vrijednost	1.834.350 kn	1.269.020 kn	1.851.420 kn	3.111.585 kn	357.000 kn	5.559.775 kn	13.983.150 kn
medijske objave TISAK								
Jutarnji list	broj objava	53	16	22	18	9	37	155
	vrijednost	1.074.596 kn	247.201 kn	799.783 kn	399.107 kn	108.996 kn	733.000 kn	3.362.683 kn
Večernji list	broj objava	34	17	26	30	22	48	177
	vrijednost	510.327 kn	466.334 kn	553.879 kn	677.388 kn	644.653 kn	847.657 kn	3.700.236 kn
Slobodna Dalmacija	broj objava	43	34	27	26	16	56	202
	vrijednost	765.189 kn	706.002 kn	589.249 kn	716.538 kn	382.756 kn	1.194.130 kn	4.353.865 kn
Novi list	broj objava	65	32	50	25	32	47	251
	vrijednost	521.897 kn	340.808 kn	606.176 kn	128.291 kn	328.110 kn	483.041 kn	2.408.322 kn
Sportske novosti	broj objava	86	72	81	71	39	91	440
	vrijednost	462.101 kn	381.729 kn	451.192 kn	358.537 kn	205.569 kn	582.219 kn	2.441.347 kn
medijske objave RADIO								
HR1	broj objava	148	62	99	52	25	137	523
	vrijednost	259.805 kn	178.400 kn	195.286 kn	230.433 kn	103.844 kn	221.860 kn	1.189.628 kn

Izvor: Medijski izvještaji HPO-a za 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. i 2021. godinu

Detaljniji prikaz broja i vrijednosti medijskih objava kod medija koji su izabrani kao utjecajni i nacionalno dostupni mediji nalazi se u Tablici 2.1.14. Po ukupnoj vrijednosti objava u šestogodišnjem razdoblju od 2016. do 2021. godine značajno dominira vrijednost iskazana za objave na 1. programu HRT-a. HRT također dominira i po broju objava u odnosu na druge dvije televizije s nacionalnom koncesijom – Nova TV i RTL. To ukazuje da HRT parasportu poklanja značajno više prostora u odnosu na komercijalne televizije što i odgovara njegovoj društvenoj pa i zakonskoj obavezi. **Prvi program HRT-a je od 2016. do 2021. imao 3,4 puta više objava o parasportu od Nova TV te 6,4 puta više od RTL-a.** Od svih medija u tablici 2.1.14. jedini medij koji je imao više objava od 1. programa HRT-a bio je 1. program Hrvatskoga radija (HR). **Ukupno gledano, HRT kao medijska kuća, parasportu posvećuje**

značajno veći prostor u usporedbi s drugim televizijskim i radijskim kućama.

U usporedbi najutjecajnijih i najtiražnijih dnevnih tiskovina vidljivo je kako svi posvećuju pozornost parasportu. Kod nekih dnevnih novina postoje i značajne oscilacije u broju objava kroz promatrano razdoblje - Jutarnji list je pao s 53 objave 2016. godine na samo 9 objava tijekom 2020. godine – dok dnevni listovi poput Večernjeg lista i Novog lista pokazuju manje oscilacije u praćenju parasporta. Naročito pozitivnim ocjenjujemo činjenicu kako se u jedinom sportskom nacionalnom dnevnom listu – Sportskim novostima – parasportu u kontinuitetu posvećuje značajan broj objava.

Iako je radi nedostupnosti pokazatelja nemoguće napraviti usporedbu o medijskoj zastupljenosti parasporta u odnosu na druge sportove ili sportske organizacije mišljenja smo kako su broj medijskih objava o parasportu, raznolikost medija koji posvećuju pozornost parasportu te financijska vrijednost objava o parasportu pozitivni. Teško se parasport u Republici Hrvatskoj može smatrati medijski neprepoznatim ili neprisutnim.

U dostupnim medijskim analizama koje se odnose na parasport napravljena je i analiza sadržaja na način da su medijske objave podijeljene u tri kategorije prema orijentaciji objave: pozitivna objava, neutralna objava i negativna objava. U svim promatranim godinama udio pozitivnih medijskih objava o parasportu kretao se između 88% i 94% što ukazuje na vrlo pozitivnu medijsku sliku o parasportu u Republici Hrvatskoj.

Internetske stranice članica HPO-a

U tablici 2.1.15. pokazani su nacionalni, županijski i gradski parasportski savezi koji imaju ili nemaju dostupnu internetsku stranicu.

Tablica 2.1.15. Internetske stranice članica nacionalnih, županijskih i gradskih parasportskih saveza (stanje srpanj 2021.)

NACIONALNI PARASPORTSKI SAVEZI		INTERNETSKA STRANICA
1	HRVATSKI ATLETSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	DA
2	HRVATSKI KARATE SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	NE
3	HRVATSKI KONJIČKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	DA
4	HRVATSKI PARA TAEKWONDO SAVEZ	DA
5	HRVATSKI PARAODBOJKAŠKI SAVEZ	DA
6	HRVATSKI PARAPLIVAČKI SAVEZ	DA
7	HRVATSKI PARASTOLNOTENISKI SAVEZ	DA
8	HRVATSKI SAVEZ BOČANJA OSOBA S INVALIDITETOM	DA
9	HRVATSKI SAVEZ KOŠARKE U KOLICIMA	DA
10	HRVATSKI SAVEZ TENISAČA U KOLICIMA	DA
11	HRVATSKI SAVEZ ZA OBARANJE RUKE OSOBA S INVALIDITETOM	NE
12	HRVATSKI SKIJAŠKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	DA
13	HRVATSKI STRELJAČKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	DA
14	HRVATSKI ŠAHOVSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	NE
15	HRVATSKI ŠPORTSKI SAVEZ SLIJEPIH	DA
ŽUPANIJSKI PARASPORTSKI SAVEZI		
16	SAVEZ SPORTOVA OSOBA S INVALIDITETOM ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE	NE
17	SAVEZ ŠPORTOVA OSOBA S INVALIDITETOM PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE	DA
18	SPORTSKA ZAJEDNICA UDRUGA OSOBA S INVALIDITETOM ISTARSKE ŽUPANIJE	DA
19	SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM KOPRIVNIČKO - KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE	NE
20	SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM ZAGREBAČKE ŽUPANIJE	DA
21	ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE	NE
22	ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA KARLOVAČKE ŽUPANIJE	NE
23	ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE	NE
24	ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE	NE
25	ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM ZADARSKE ŽUPANIJE (privremeno članstvo)	NE
26	ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDNOŠĆU VARAŽDINSKE ŽUPANIJE	NE
27	ZAGREBAČKI ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	DA
GRADSKI PARASPORTSKI SAVEZI		
28	BJELOVARSKI SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	NE
29	SAVEZ ZA SPORT I SPORTSKU REKREACIJU OSOBA S INVALIDITETOM OSIJEK - "SPORIN"	NE
30	SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM ĐURĐEVCA	NE
31	SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM VELIKE GORICE	NE
32	ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SLAVONSKOG BRODA	NE
33	ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SPLITA	DA
34	ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA VINKOVCA	NE
35	ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM GRADA NAŠICA	NE
36	ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM GRADA RIJEKE	DA

Od 15 nacionalnih parasportskih saveza internetsku stranicu ima njih 12 ili 80% dok internetsku stranicu nemaju njih 3 ili 20%. Međutim, sva tri nacionalna parasportska saveza koji nemaju svoji internetsku stranicu (parakarate, parašah i para obaranje ruku) imaju zaseban prostor te se važne obavijesti objavljuju na internetskim stranicama odgovarajućih nacionalnih sportskih saveza.

Situacija s postojanjem internetskih stranica kod županijskih i gradskih parasportskih saveza je lošija. Od 12 županijskih saveza internetsku stranicu ima svega njih 4 ili 33%, a od 9 gradskih saveza internetsku stranicu ima svega njih 2 ili 22%.

Svi gradski i županijski parasportski savezi bi u narednom razdoblju trebali izraditi svoje internetske stranice ili alternativno osigurati prostor na internetskim stranicama odgovarajućih lokalnih sportskih zajednica.

Društvene mreže HPO-a

HPO komunicira s javnošću i putem društvenih mreža Facebook i Instagram. Facebook stranicu HPO-a pod nazivom „Paraolimpijac“ prati 10.461 osoba (28. siječnja 2022.). Instagram profil HPO-a pod nazivom „paraolimpijac_hpo“ ima 1.921 pratitelja (28. siječnja 2022.). Početkom 2021. godine Facebook stranica HPO-a imala je 9.251 dok je Instagram profil imao 615 pratitelja. Tijekom 2021. broj Facebook pratitelja povećao se za 1.210 ili 13% dok se broj Instagram pratitelja povećao za 1.306 ili 212%.

U odnosu na 5 krovnih sportskih udruženja Facebook stranica HPO-a se nalazi na trećem mjestu po broju pratitelja. Hrvatski olimpijski odbor ima 35.235 pratitelja, Hrvatski školski športski savez ima 14.743 pratitelja dok

Hrvatski akademski sportski savez i Hrvatski sportski savez gluhih imaju značajno manji broj pratitelja od HPO-a. Od drugih sportskih organizacija više pratitelja na Facebooku od HPO-a imaju npr. nogometni, rukometni, košarkaški i vaterpolski savezi dok teniski, taekwondo, atletski, plivački i karate savezi imaju manji broj pratitelja. (tablica 2.1.16.)

Tablica 2.1.16. Usporedba broja pratitelja na društvenim mrežama nekoliko sportskih organizacija (stanje na dan 28. siječnja 2022.)

	pratitelja	
	FACEBOOK	INSTAGRAM
<i>Hrvatski nogometni savez</i>	578.016	508.000
<i>Hrvatski rukometni savez</i>	126.000	96.500
<i>Hrvatski olimpijski odbor</i>	35.235	13.700
<i>Hrvatski košarkaški savez</i>	24.254	9.671
<i>Hrvatski vaterpolski savez</i>	15.578	7.189
<i>Hrvatski školski sportski savez</i>	14.743	1.232
HRVATSKI PARAOLIMPIJSKI ODBOR	10.461	1.921
<i>Hrvatski teniski savez</i>	9.300	4.345
<i>Hrvatski akademski sportski savez</i>	4.999	1.356
<i>Hrvatski taekwondo savez</i>	4.845	1.118
<i>Hrvatski atletski savez</i>	3.881	2.052
<i>Hrvatski sportski savez gluhih</i>	3.670	803
<i>Hrvatski plivački savez</i>	3.659	2.234
<i>Hrvatski karate savez</i>	2.216	1.623

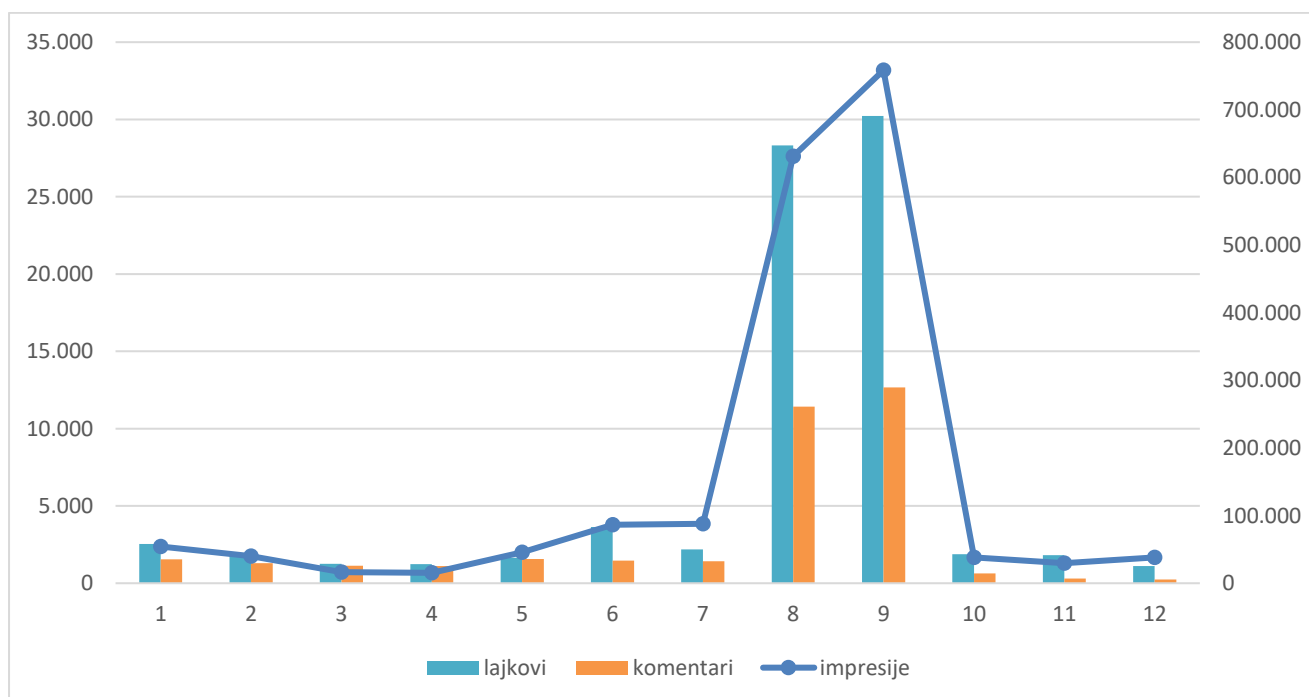
Slična je situacija i s pratiteljima na Instagramu. Od krovnih sportskih udruženja više pratitelja na Instagramu od HPO-a ima samo Hrvatski olimpijski odbor (13.700) dok preostala tri imaju manje pratitelja. Pored nogometnog, rukometnog, košarkaškog i vaterpolskog saveza koji imaju više pratitelja od HPO-a i na Facebooku i na Instagramu samo na Instagramu više pratitelja od HPO-a imaju teniski, atletski i plivački savezi (Tablica 2.1.16).

Tijekom 2021. godine na Facebook stranici HPO-a izašlo je ukupno 218 objava. Najviše je objava bilo tijekom kolovoza i početkom rujna kada su se održavale paraolimpijske igre. Tijekom tih mjeseci bilo je i najviše aktivnosti na Facebooku u smislu impresija, lajkova, komentara i dijeljenja objava (tablica 2.1.17. i grafikon 2.1.7.).

Tablica 2.1.17. Osnovni pokazatelji aktivnosti na Facebook stranici HPO-a po mjesecima u 2021. godini

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	UKUPNO
broj objava	14	9	9	10	20	29	18	41	27	14	13	14	218
pratitelja	9.251	9.273	9.278	9.281	9.257	9.254	9.253	9.272	10.282	10.329	10.334	10.460	
impresije	54.474	40.267	16.562	15.401	45.919	86.270	88.070	631.043	758.466	38.041	29.467	38.248	1.842.228
ljkovi	2.534	1.881	1.258	1.235	1.658	3.633	2.197	28.317	30.221	1.884	1.824	1.116	77.758
komentari	1.540	1.295	1.141	1.104	1.575	1.455	1.418	11.415	12.657	632	299	239	34.770
dijeljenja	113	99	83	89	182	530	680	8696	9.565	220	222	112	20.591

Izvor: Medijski izvještaji HPO-a za 2021.

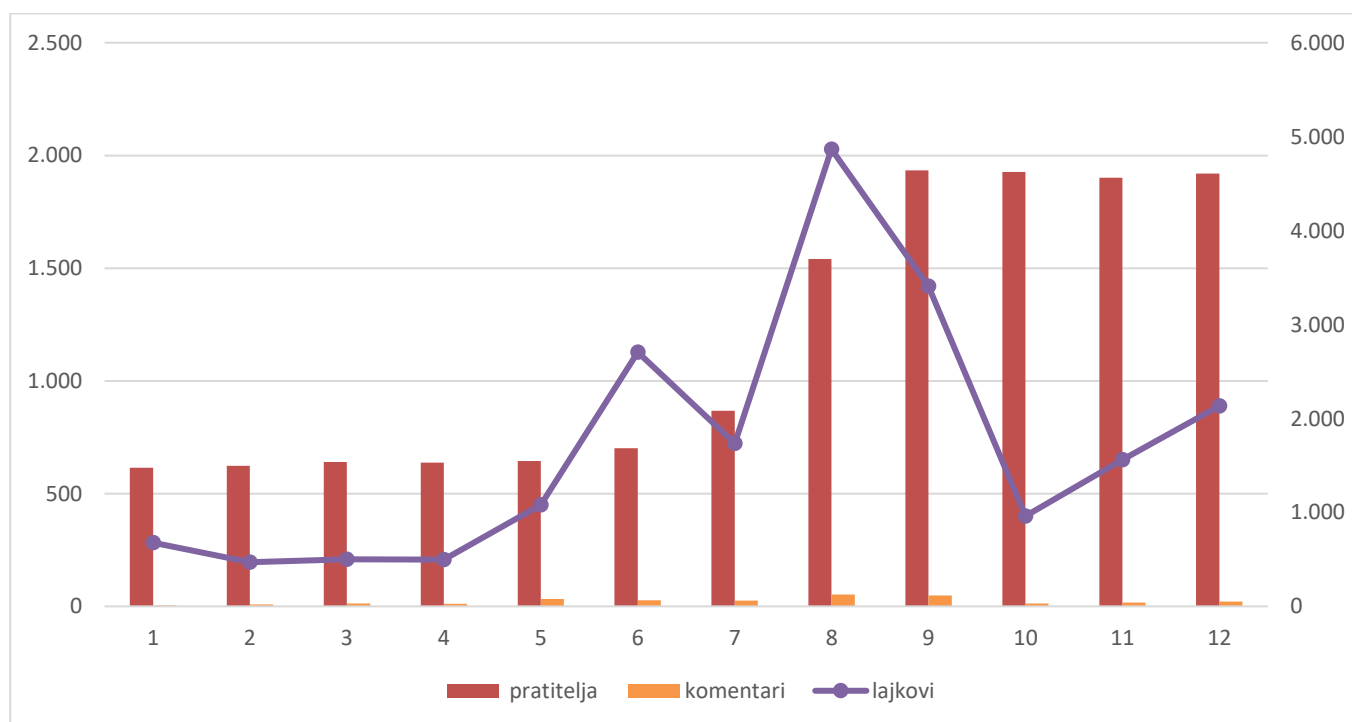
Grafikon 2.1.7. Impresije, lajkovi i komentari na Facebook stranici HPO-a u 2021. po mjesecima

Na Instagram profilu HPO-a su tijekom 2021. godine bile 183 objave. Najveći broj objava veže se uz kolovoz i rujan, odnosno paraolimpijske igre. U tim je mjesecima bilo i najviše aktivnosti u smislu lajkova, komentara, posjeta profilu, ali i najveći porasti novih pratitelja (tablica 2.1.18. i grafikon 2.1.8.).

Tablica 2.1.18. Osnovni pokazatelji aktivnosti na Instagram profilu HPO-a po mjesecima u 2021. godini

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	UKUPNO
broj objava	12	7	9	9	18	27	17	32	17	8	12	15	183
pratitelja	615	623	641	638	645	702	868	1.540	1.934	1.927	1.901	1.920	
ljkovi	678	470	501	498	1.080	2.706	1.734	4.867	3.409	960	1.561	2.135	20.599
komentari	4	9	13	11	32	27	25	52	49	13	17	22	274
spremanja	0	0	0	0	0	0	2	6	3	1	0	0	12
dijeljenja	0	0	0	0	0	0	6	9	8	0	0	0	23
posjeta profila	123	98	67	72	45	68	96	799	894	451	345	328	3.386

Izvor: Medijski izvještaji HPO-a za 2021.

Grafikon 2.1.8. Pratitelji, lajkovi i komentari na Instagram profilu HPO-a u 2021. po mjesecima

RODNA RAVNOPRAVNOST U SUSTAVU PARASPORTA

Ravnopravnost žena i muškaraca jedno je od temeljnih načela Europske unije. Europska komisija izrazila je svoju predanost borbi protiv rodnoga jaza i njegovoj eliminaciji u donošenju odluka u Ženskoj povelji i Strategiji Komisije za ravnopravnost žena i muškaraca za razdoblje 2010. – 2015. U zaključcima Vijeća o rodnoj ravnopravnosti u sportu potiče se na povećanje rodne uravnoteženosti u izvršnim odborima, povjerenstvima, upravi i na trenerskim položajima te se podupire otklanjanje zakonskih prepreka. (Planinić, Ljubičić, 2020)

Prema Deklaraciji Europskoga parlamenta nakon Izvješća o ženama i sportu 2003. „ženski šport je izraz prava na ravnopravnost i slobodu svih žena da preuzmu kontrolu nad svojim tijelima i javno sudjeluju u sportovima, bez obzira na nacionalnost, dob, invaliditet, spolnu orijentaciju ili vjeru“ (Deklaracija Europskoga parlamenta nakon Izvješća o ženama i športu, 2003)

Rodno ravnopravno usmjeravanje i treniranje mogu smanjiti visoku stopu odustajanja djevojčica i žena od bavljenja sportom, izbjeći seksističke rodne stereotipe u sportu i kreirati pozitivnu i društveno obrazovnu klimu za sve. Za brojne žene s invalidnošću to je i mnogo više, to je korištenje sporta kao sredstva za osnaživanje njihovih života, da imaju posao, obitelj i da budu prihvaćene kao državljanke svoje nove zemlje i da se ne osjećaju „različitima“. Može se očekivati da će, kao rezultat pristupa rodne ravnopravnosti, sport postati atraktivniji djevojčicama i ženama, da će više uživati u sportskoj klimi, što će dovesti do povećanja sudjelovanja. To će rezultirati pozitivnim učinkom na zdravlje žena i djevojčica. (Rodna ravnopravnost u sportu prijedlog za strateške akcije 2014.-2020.)

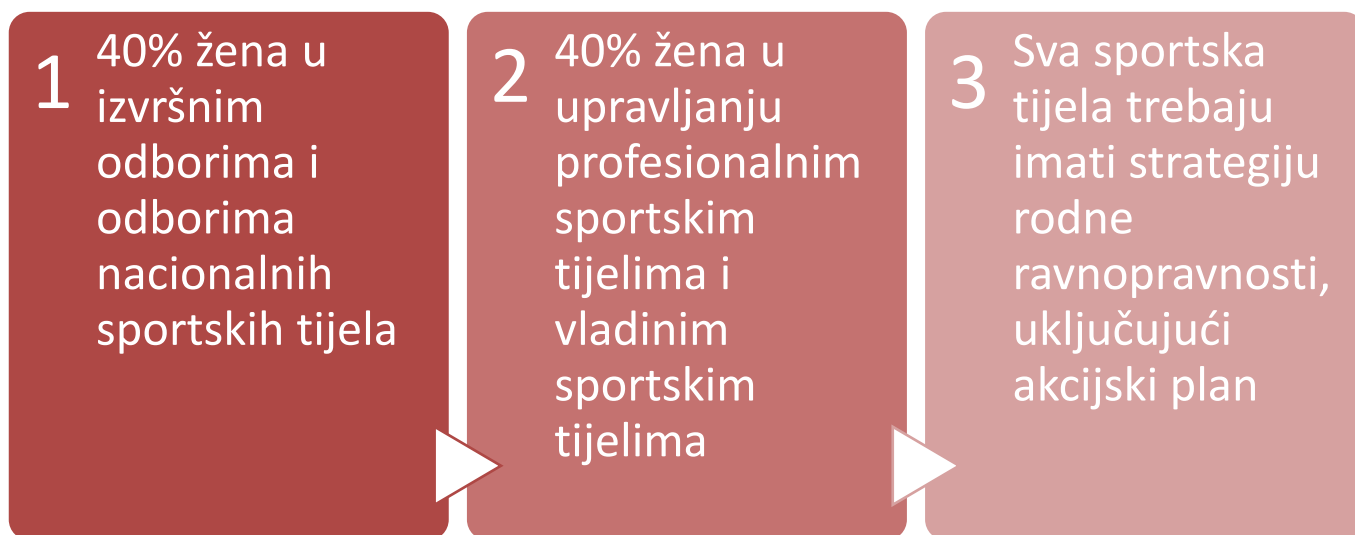
Rodna ravnopravnost u sportu ponajprije je odgovornost nacionalnih i lokalnih zainteresiranih strana i treba uložiti napore na lokalnoj razini da bi se pozabavilo ulogom žena i muškaraca u vodećim sportskim tijelima. To uključuje pristup klubovima, poboljšan pristup obrazovanju za trenerske poslove, mijenjanje stereotipa te sigurnosne dogovore. Međutim, to ne treba samo ovisiti o privatnim lokalnim inicijativama nego postoji potreba za održivim pristupom cijelom sportskom sektoru, kao dio strategije ili zakonskog okvira.

Od 52 europska sportska saveza, njih 20 (38%) nema žene u upravnim tijelima, 46 (88%) ima manje od 25% žena u upravnim tijelima, a žene su predsjednice u samo dva saveza. Samo tri europska olimpijska odbora imaju predsjednice, dok je postotak žena u izvršnim odborima bio 14%, a samo sedam nacionalnih olimpijskih odbora (NOO) ima glavne tajnice. Postotak žena na upravljačkim položajima varira širom Europe i u različitim sportovima: 15% posloводства u njemačkim sportskim savezima bile su žene. Ekvivalentni brojevi za Finsku, Švedsku i Norvešku su 27%, 33% i 37%. U jednoj drugoj studiji, sedam (64%) od 11 nogometnih saveza nije imalo nijednu ženu u upravnim tijelima, dok su tri sportska saveza (dva u gimnastici i jedan u vodenim sportovima) imali oko 50% žena. Žene su podzastupljene u vladinim sportskim tijelima. Samo šest od 28 ministara sporta su žene (21%). (Rodna ravnopravnost u sportu prijedlog za strateške akcije 2014.-2020.)

Na razini Europske komisije postavljeni su ciljevi koje treba dostići sportski sektor u pogledu rodne ravnopravnosti:

- Minimalno 40% žena i muškaraca u izvršnim odborima i odborima nacionalnih sportskih vladajućih tijela i 30% u međunarodnim sportskim organizacijama smještenim u Europi.

- Minimalno 40% žena i muškaraca u upravljanju profesionalnim sportskim upravama i vladinim sportskim tijelima.
- Sva sportska vladajuća tijela trebaju imati strategiju rodne ravnopravnosti, uključujući akcijski plan

Slika 2.1.5. Ključni ciljevi poticanja rodne ravnopravnosti u sportu prema Europskoj komisiji (Rodna ravnopravnost u sportu prijedlog za strateške akcije 2014.-2020.)

Hrvatski olimpijski odbor je 2012. godine usvojio preporuke za provođenje mjera ravnopravnosti u sportu. U njima se članovima HOO-a i njihovim članicama preporučuje: 1) da u svoje statute uvrste odredbe kod uvjeta za izbor tijela sportske udruge kojom podzastupljeni spol treba biti zastupljen s minimalno 40%, 2) da uspostave vođenje evidencije o zastupljenosti žena i muškaraca na godišnjoj razini za kategorije: predsjednik, glavni tajnik, upravljačka i druga tijela sportske udruge, komisije, izbornici, treneri, suci, administrativno osoblje i sportaši, 3) da osiguraju skrb o ravnopravnom stručnom usavršavanju, osposobljavanju i zapošljavanju za oba spola te 3) da

Hrvatska olimpijska akademija nastoji u suradnji s HOO-om organizirati seminare (radionice) za žene za upravljačke poslove u sportu te pripremiti Priručnik za sportsku administraciju.

Stanje rodne ravnopravnosti odnosno broj i udio žena na upravljačkim pozicijama u sustavu parasporta navedeni su u tablici 2.1.19.

Tablica 2.1.19. Broj i udio žena na upravljačkim pozicijama u parasportu (prosinac 2021.)

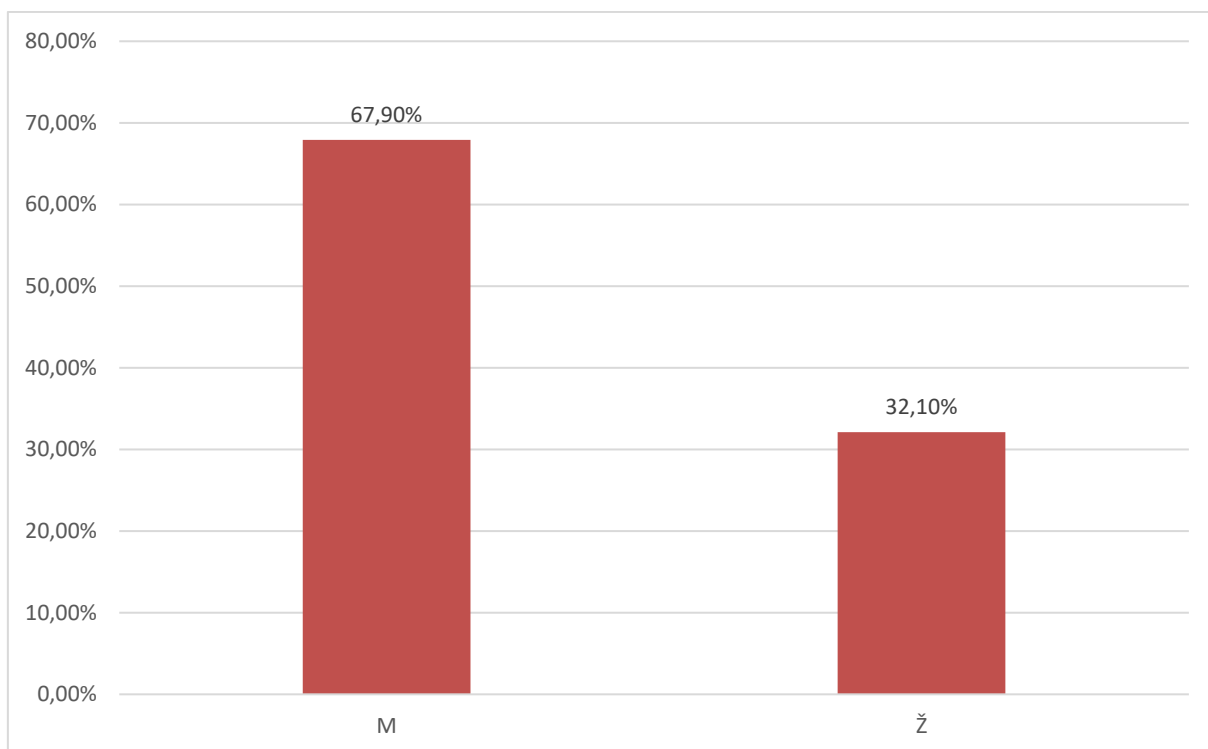
		ukupno osoba	broj žena	%
HPO	PREDSJEDNIK	1	0	0%
	IZVRŠNI ODBOR	11	1	9%
	SKUPŠTINA	51	6	12%
	STRUČNA SLUŽBA	10	7	70%
NACIONALNI PARASPORTSKI SAVEZI	PREDSJEDNIK	15	1	7%
	TAJNIK	14	4	29%
	IZVRŠNI/UPRAVNI ODBOR	74	13	18%
GRADSKI I ŽUPANIJSKI PARASPORTSKI SAVEZI	PREDSJEDNIK	21	3	14%
UKUPNO		197	35	18%

Unutar HPO visoki udio žena od 70% je u stručnoj službi u kojoj je od 10 zaposlenih osoba njih 7 ili 70% ženskog spola. Najlošija je situacija s udjelom žena u članstvu Izvršnog odbora HPO-a u kojem je 1 žena od 11 članova ili 9%. Udio žena u Skupštini HPO-a je 12% odnosno od 51 člana Skupštine u aktualnom sazivu je 6 žena.

Na razini nacionalnih parasportskih saveza najmanji udio žena je na pozicijama predsjednika saveza gdje 1 od 15 saveza ima predsjednicu ili njih 7%. Na pozicijama tajnika nacionalnih parasportskih saveza su 4 žene od 14 tajnika ili 29% dok je u sastavima izvršnih ili upravnih odbora 13 žena od 74 člana ili 18%. Na pozicijama predsjednika gradskih i županijskih parasportskih saveza su 3 žene od 21 pozicije ili njih 14%.

Na upravljačkim pozicijama u sustavu parasporta udio žena je 18%. Od ukupno 197 analiziranih pozicija žene zauzimaju njih 35. Sustav parasporta treba napraviti značajne iskorake prema dosezanju cilja od 40% žena na upravljačkim pozicijama.

U spolnoj strukturi među trenerima u sustavu parasporta prevladavaju muški treneri i to u postotku od 67,9%, dok je ženskih trenera 32,1%.

Grafikon 2.1.9. Omjer muških i ženskih trenera u sustavu parasporta

Temeljem dobivenih podataka **jasna je potreba uključivanja većeg broja ženskih stručno-trenerskih kadrova u sustav parasporta**. Ostvarivanje tog cilja moguće je ostvariti putem ulaganja u obrazovanje i školovanje ženskih kadrova za potrebe parasporta kao i sustavnim aktivnostima s ciljem

promocije sustava parasporta kao područja u kojem trenerice mogu ostvariti karijeru.

Podaci o spolnoj zastupljenosti na razini parasportaša nalaze se u tablici 2.1.20.

Tablica 2.1.20. Broj parasportaša natjecatelja prema spolu

spol	JUNIORI I MLAĐE do 18 godina		SENIORI 18+ godina		UKUPNO	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž
broj parasportaša	219	120	1.080	385	1.299	505
%	12,1%	6,7%	59,9%	21,3%	72,0%	28,0%

Izvor: Informatički sustav HPO-a, 2021.

Od ukupnog broja parasportaša osoba muškog spola ima 72%, a osoba ženskog spola ima 28%. Parasportaši muškog spola dominiraju i u mlađima dobnim skupinama do 18 godina kao i među parasportašima seniorskog uzrasta.

U Republici Hrvatskoj je generalno veći broj muškaraca s invaliditetom (vidi tablice 2.4.1. i 2.4.3. u poglavlju 2.4. Parasportaši) u odnosu na žene. U toj činjenici leži i dio objašnjenja zašto muškarci dominiraju među parasportašima. Dodatno, slična situacija je i u sustavu sporta gdje također dominiraju osobe sportaši u odnosu na sportašice. Prema izvješću Komisije Hrvatskog olimpijskog odbora za žene u sportu u 2013. godini u Hrvatskoj je bilo 280.790 registriranih natjecatelja u svim dobnim skupinama, od čega 17 posto ili 47.734 žena. Najviše je natjecateljica bilo među seniorkama, njih 18.646, ali su one činile samo 14 posto ukupnog broja natjecatelja u toj dobnoj skupini. Od 3.874 kategoriziranih sportaša u 2013. godini njih 1.406 (36 posto) bile su žene (Agencija za elektroničke medije, 2017).

Potrebno je težiti izjednačavanju broja parasportaša i parasportašica te osmisliti programe namijenjene poticanju uključivanja žena s invaliditetom u sustav parasporta.

U tablici 2.1.21. prikazana je spolna struktura kategoriziranih parasportaša u Republici Hrvatskoj. Zaključno s 31. prosincem 2021. izdanih i važećih kategorizacija u sustavu parasporta je 89.

Tablica 2.1.21. Kategorizirani parasportaši prema kategorijama (I.-IV.) i po spolu

	I. KATEGORIJA		II. KATEGORIJA		III. KATEGORIJA		IV. KATEGORIJA		UKUPNO	
broj parasportaša	46		7		14		22		89	
%	52%		8%		16%		25%		100%	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
broj parasportaša	32	14	5	2	13	1	19	3	69	20
%	36%	16%	6%	2%	15%	1%	21%	3%	78%	22%

Izvor: HPO, prosinac 2021.

Među kategoriziranim parasportašima dominiraju osobe muškog spola s udjelom od 78% dok 20 kategoriziranih parasportašica ima udio od 22% u ukupnom broju kategoriziranih.

Najveći udio parasportašica među kategoriziranimima je u I. kategoriji u kojoj se nalazi njih 14 te čine oko 30% osoba u I. kategoriji odnosno 16% u ukupnom broju kategoriziranih parasportaša.

Žena su u sustavu parasporta generalno podzastupljene. Najlošija je situacija na razini upravljačkih pozicija gdje žene imaju udio od 18%. Među trenerima u parasportu situacija je značajno povoljnija jer žene imaju udio među trenerima od 32%. Parasportašica u sustavu parasporta je 28% dok je udio kategoriziranih parasportašica među ukupno kategoriziranim parasportašima 22%.

INFRASTRUKTURNI KAPACITETI PARASPORTA

Hrvatski paraolimpijski odbor kao ni i njegove članice ne raspolažu s vlastitim građevinskim objektima ili prostorima. Uredski prostori koje koristi HPO odnosno njegove članice koristi se na temelju najma ili ustupanja prava korištenja bez ili s naknadom. Sva sportska infrastruktura koju koriste parasportaši za treninge i natjecanja u vlasništvu je i/ili pod upravljanjem drugih pravnih osoba, a najčešće se radi o javnim gradskim i školskim sportskim objektima, a rjeđe o tvrtkama. Parasportaši sportske objekte za trening i natjecanja također koriste s ili bez naknade. U ovom trenutku sustav parasporta niti njegovi dionici (HPO, nacionalni, županijski i gradski parasportski savezi odnosno parasportski klubovi) nemaju u svom vlasništvu niti jedan sportski objekt namijenjen isključivo ili dominantno za potrebe treninga i natjecanja parasportaša.

U strateškom je smislu potrebno unaprijediti infrastrukturne kapacitete sustava parasporta. Navedeno se odnosi na dvije vrste infrastrukturnog unaprjeđenje: 1) uredski prostori za djelovanje HPO-a i parasportskih saveza te 2) sportski objekti za trening i natjecanja parasportaša.

Tijekom 2010. godine razvijen je i predstavljen projekt *Terme Siscia* za koji je izrađena idejna arhitektonsko-urbanistička studija s ekonomskom analizom isplativosti investicije (Urbanističko-arhitektonska studija zone, Pogorelec, Sisak - "TERME SISCIA", autori: Gordana Domić i Boris Koružnjak, 2010). Radi se o polivalentnom projektu na području Grada Siska čiju okosnicu čine lječilišno-rehabilitacijski centar, znanstveno-tehnološki park, prerada jodne vode u farmakološke proizvode te paraolimpijski sportski centar. Projekt "Terme Siscia" zasniva se na korištenju prirodne termalne jodne vode kojom će se pružati medicinske usluge za liječenje bolesti i bolesnih stanja, provoditi

rehabilitacijski programi, izvoditi znanstveno-istraživački radovi i proizvoditi farmakološki proizvodi. Taj je projekt uz izgradnju lječilišta, znanstveno-tehnološkog parka i pogona za preradu jodne vode u sebi sadržavao i idejno rješenje za izgradnju *Paraolimpijskog sportskog centra*. Paraolimpijski sportski centar bi se sastojao od:

- polivalentne sportske dvorane,
- atletske dvorane koja uključuje i prostore za fitness, teretanu, masažu, sportsku dijagnostiku i sl.,
- zatvoreni bazen 50 metara s manjim bazenom za učenje plivanja i rasplivavanje,
- smještajni kapacitet (hotel) s 400 ležaja i popratnim konferencijskim prostorijama,
- atletske stadione za treninge i natjecanja,
- vanjski teniski tereni,
- prostor za rekreaciju u prirodi,
- uredski prostori za HPO i druge dionike sustava parasporta.

Slika 2.1.6. Idejno rješenje *Terme Siscia* (Urbanističko-arhitektonska studija zone, Pogorelec, Sisak - "TERME SISCIA", autori: Gordana Domić i Boris Koružnjak, 2010)

Grad Sisak bi izgradnjom ovog centra postao središte razvoja parasporta u središnjoj i istočnoj Europi te domaćin velikog broja međunarodnih natjecanja, europskih i svjetskih parasportskih prvenstava. Izgradnjom centra stvorila bi se materijalna i organizacijska osnova za vrhunske pripreme parasportaša te provođenje redovitih rekreativnih parasportskih programa.

Ekonomska analiza procjenjuje kako bi *Paraolimpijski sportski centar* mogao samostalno i održivo djelovati te pomoći u financiranju programskih aktivnosti HPO-a na nacionalnoj razini. U termalnom lječilištu parasportaši bi imali sve potrebne terapije s područja fizikalne medicine i rehabilitacije.

Sufinanciranje iz fondova EU je jedinstvena prilika, a projekt sadrži veliki broj pozitivnih elemenata i argumenata za to. Ekonomska analiza pokazuje da se uložena sredstva (uz EU financiranje od 75%) mogu vratiti u razdoblju od 3 do 5 godina od cjelovitog završetka investicije.

Međutim, izgradnja Paraolimpijskog sportskog centra u Sisku nije bila i jedina opcija lokacije izgradnje centra. HPO je u suradnji s gradom Solinom u razdoblju od 2013. do 2015. godine razvijao mogućnost izgradnje projekta Paraolimpijski centar Vranjic-Solin. Projekt je prepoznavao potrebe parasporta te je u sebi sadržavao sve potrebne elemente i definiran je način sufinanciranja sredstvima EU. Promjenom vlasti u gradu Solinu 2016. godine, projekt je stavljen u stanje mirovanja. Lokacija, ideja i svi elementi koje projekt prepoznaje ostavlja mogućnost pokretanja nastavaka realizacije ovog projekta. Projekt je prepoznat u Urbanoj aglomeraciji Split, uključeni su i RERA Splitsko-dalmatinske županije te obrazovne institucije iz Splita.

Projekt izgradnje Paraolimpijskog centra nije vezan samo uz jednu potencijalnu lokaciju. Potencijalna izgradnja Paraolimpijskog sportskog centra na području Republike Hrvatske predstavljao bi prekretnicu u razvoju parasporta u Republici Hrvatskoj. Sa sportskim i smještajnim sadržajima i kapacitetima centar bi postao najveći i najznačajniji parasportski centar u središnjoj i istočnoj Europi s ogromnim potencijalom za daljnji razvoj parasporta u Republici Hrvatskoj i šire.

Ideje Paraolimpijskog sportskog centra još su u početnim fazama. Njihova realizacija ovisi o spremnosti i pozitivnim odgovorima Vlade Republike Hrvatske, resornog ministarstva, županije i grada. Paraolimpijski sportski centar je realna potreba HPO-a i čitavog sustava parasporta, ali, objektivno, pozitivan ishod i realizacija ideje u velikoj mjeri ovisi o drugim

dionicima. Usprkos tome HPO i sustav parasporta treba težiti i pokušavati iznaći načine za realizaciju ovakvih ili sličnih ideja u budućnosti.

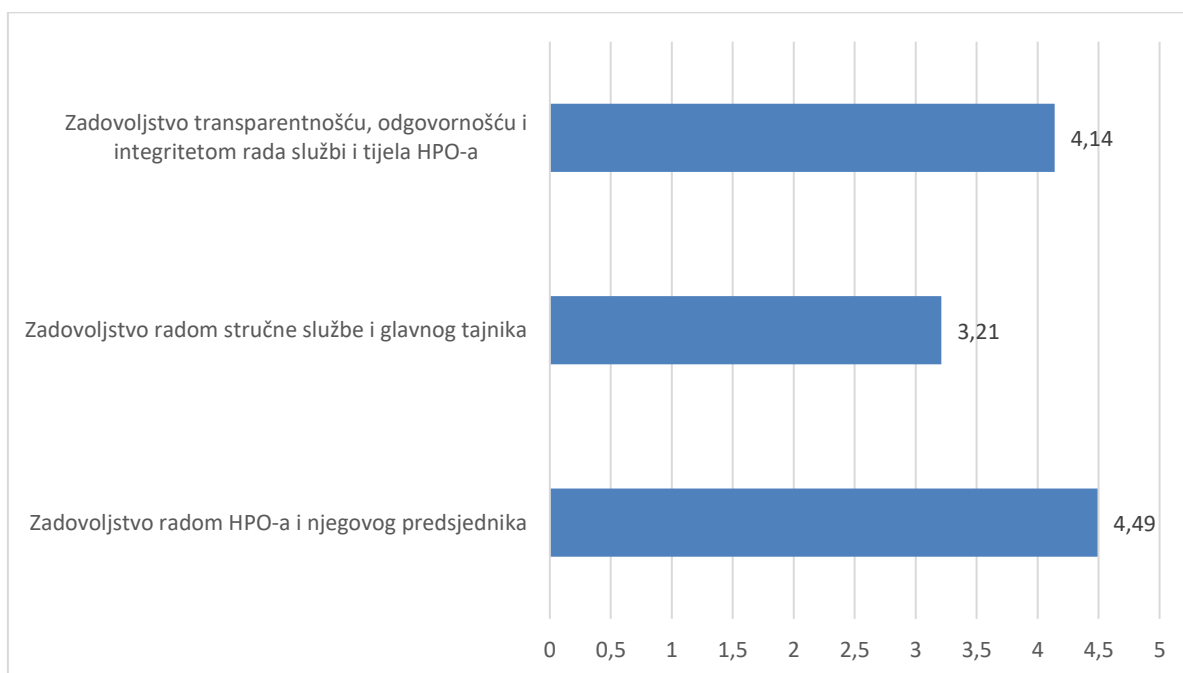
U ovom trenutku HPO, nacionalni parasportski savezi te većina županijskih i gradskih parasportskih saveza ima nedostatak uredskog i kancelarijskog prostora. S predviđenim jačanjem administrativno-upravljačkih kapaciteta čitavog sustava parasporta odnosno zapošljavanjem novih profesionalaca nedostatak uredskog prostora do 2030. godine postat će još aktualniji. HPO trenutno koristi poslovni prostor u okviru uredskih prostora Sportskog saveza Grada Zagreba dok 5 nacionalnih parasportskih saveza koristi zajednički poslovni prostor na drugoj lokaciji u Zagrebu. **Do 2030. godine potrebno je iznaći kvalitetnija rješenja za uredski i radni prostor HPO-a i nacionalnih parasportskih saveza.**

STAVOVI KLJUČNIH DIONIKA SUSTAVA PARASPORTA

S rukovodećim osobama iz sustava parasporta, članovima IO HPO-a, predsjednicima i/ili glavnim tajnicima nacionalnih, županijskih i gradskih parasportskih saveza te čelnim osobama izabranih parasportskih klubova obavljani su polustrukturirani razgovori / intervju s ciljem dobivanja dubinskih informacija o sustavu parasporta te uključivanjem njihovih stavova i razmišljanja u ovaj strateški dokument. Korištenjem metode polustrukturiranog intervjua obavljani su razgovori s čelnicima 35 parasportskih klubova, gradskih, županijskih i nacionalnih parasportskih saveza te predstavnicima parasportaša u Skupštini HPO-a. Za intervju je dizajniran polustrukturirani upitnik u kojemu se nalazio set pitanja od 29 čestica iz nekoliko područja funkcioniranja sustava parasporta i to: organizacija i upravljanje sustavom parasporta, stručni rad, sportski objekti, financiranje parasporta i u konačnici prijedlozi mjera i rješenja. Ispitanici su na skali od 1 do 5 iskazivali zadovoljstvo određenim dijelovima sustava parasporta prilikom čega je ocjena 1 iskazivala nezadovoljstvo, ocjena 2 djelomično nezadovoljstvo, ocjena 3 niti zadovoljan niti nezadovoljan, ocjena 4 djelomično zadovoljan i ocjena 5 zadovoljan. Intervjui su provedeni u razdoblju od lipnja 2021. do siječnja 2022. godine u ukupnom trajanju od oko 40 sati razgovora te oko 80 stranica bilježaka. Radi epidemiološke situacije dio intervjua je proveden uživo, a dio putem internetskih alata za provođenje online razgovora.

Rad HPO-a

Prosječna ocjena koju su dionici sustava parasporta dali generalno za djelovanje HPO-a i Predsjednika HPO-a je 4,49. Rad stručne službe i glavnog tajnika HPO-a ocjenjen je ocjenom 3,21. Dok je transparentnost, odgovornost i integritet rada tijela HPO-a i njegovih upravljačkih struktura dobila prosječnu ocjenu 4,14.

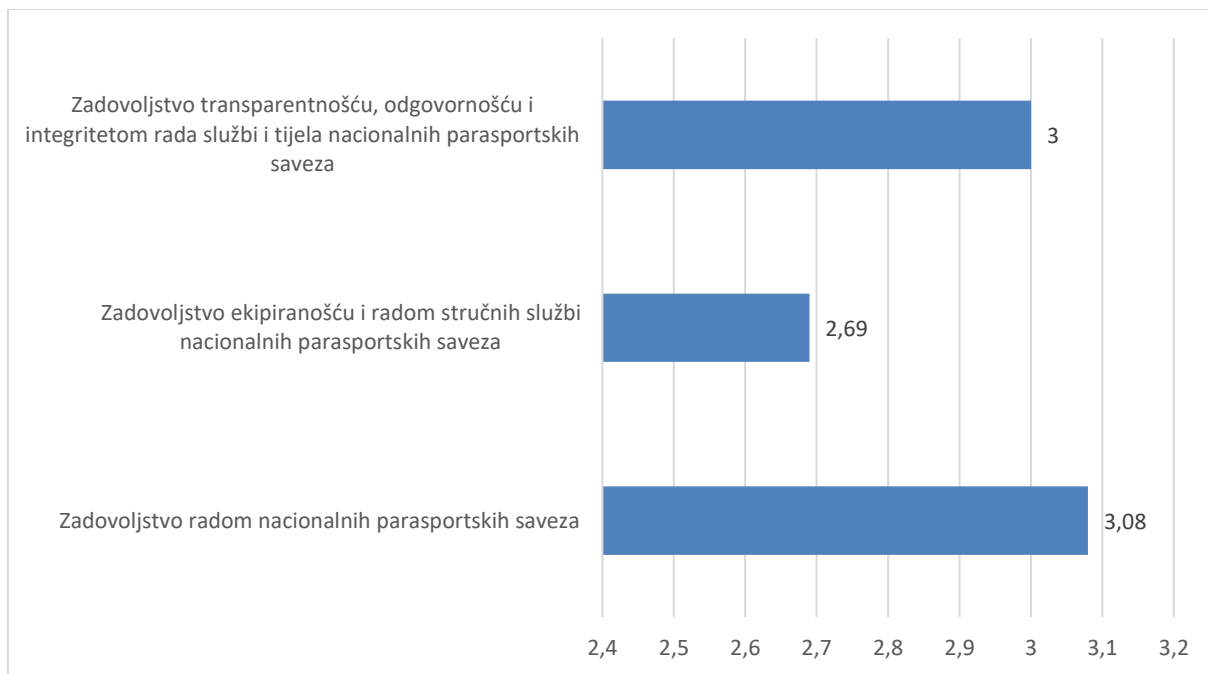
Grafikon 2.1.10. Prosječna ocjena zadovoljstva radom predsjednika, glavnog tajnika i stručnih službi HPO-a

U kontekstu djelovanja HPO-a većina intervjuiranih ističe značajan napredak i zadovoljstvo u radu generalno HPO-a te rast sustava parasporta u proteklih 10 i više godina. Naročito se to odnosi na vrhunski parasport. Dio njih prepoznaje prostor za napredak u pogledu jasnijeg i jednostavnijeg protoka informacija s razine upravljačkih tijela HPO-a prema niže odnosno prema

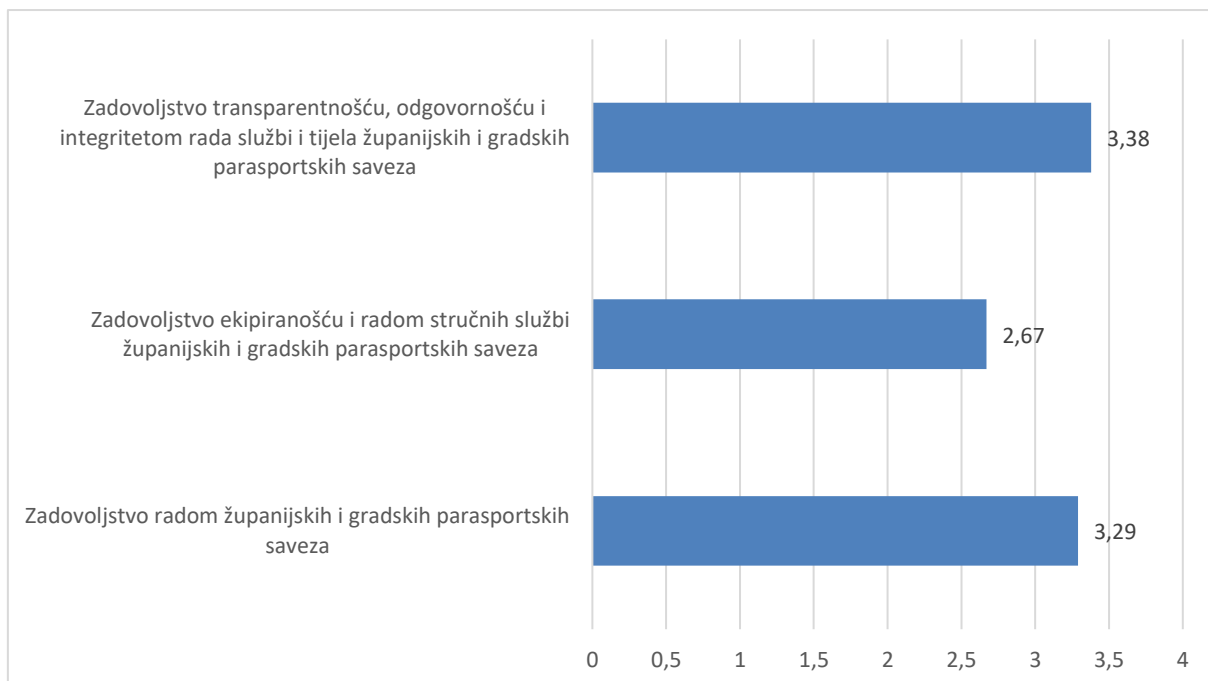
nacionalnim, županijskim i gradskim parasportskim savezima te parasportskim klubovima. Nekoliko je osoba istaknulo nezadovoljstvo velikom količinom administrativnih i birokratskih procedura koje se zahtijevaju od dionika sustav. Tako se primjerice ističe opetovano traženje istih ili sličnih podataka od parasportaša koji nastupaju na međunarodnim natjecanjima (npr. kopija putovnice za svaki odlazak na međunarodno natjecanje). S druge strane, nekoliko dionika sustav inzistira na još jačem i čvršćem provođenju procedura i pravilnika. Istaknuta je i potreba decentralizacije procesa donošenja odluka na razini stručne službe HPO-a i mogućnost davanja veće razine autonomije nacionalnim parasportskim savezima u financijskom poslovanju i odlučivanju unutar usvojenih i odobrenih programa rada. Neki dionici sustava parasporta vide potrebu za višom razinom digitalizacije procesa, izradom i uspostavom jače informatičke podrške u radu stručne službe te automatizacijom procesa.

Rad nacionalnih, županijskih i gradskih parasportskih saveza

U ovim područjima djelovanja sustava parasporta odvojeno se razgovaralo o radu nacionalnih parasportskih saveza te zajedno županijskih i gradskih parasportskih saveza. Nacionalni parasportski savezi su dobili prosječnu ocjenu za svoj rad 3,08 dok su županijski i gradski dobili ocjenu 3,29. U usporedbi s HPO-om nacionalni odnosno županijski i gradski parasportski savezi dobili su značajno niže ocjene. Najnižom ocjenom ocjenjene su njihove stručne službe – nacionalni parasportski savezi 2,69, županijski i gradski parasportski savezi 2,67.

Grafikon 2.1.11. Prosječna ocjena tijela i službi nacionalnih parasportskih saveza

Grafikon 2.1.12. Prosječna ocjena tijela i službi županijskih i gradskih parasportskih saveza

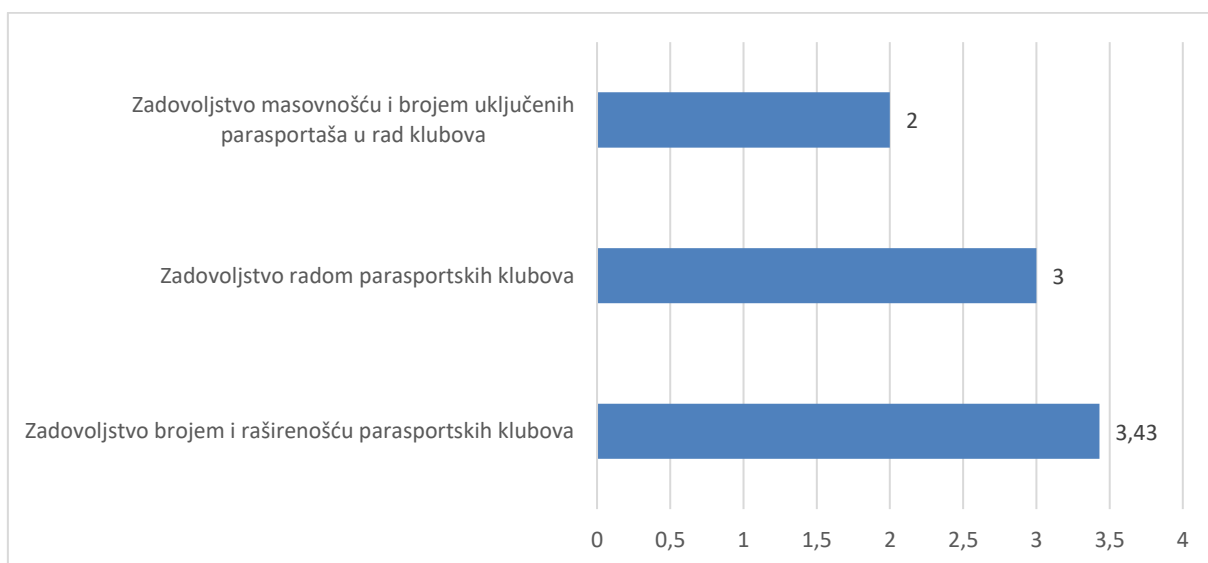
Većina dionika je stava kako je situacija i s nacionalnim te županijskim i gradskim parasportskim savezima raznolika. Isticali su kako postoji nekoliko nacionalnih saveza kao i županijskih i gradskih parasportskih saveza koji rade zaista kvalitetno i dobro, ali i da postoji nekoliko njih koji su lošiji. Nekoliko dionika smatra kako se neki parasportski savezi na različitim razinama nedovoljno bave uključivanjem djece i mladih te razvojem sustava parasporta. S druge strane, mnogi su isticali kako je nacionalnim, ali i županijskim i gradskim parasportskim savezima potrebno dati veću samostalnost u radu te planiranju i realizaciji financijskih planova. Većina dionika je stava kako postojeći administrativni i upravljački kapaciteti parasportskih saveza, prije svega broj zaposlenih profesionalaca odnosno njihov nedostatak u velikoj mjeri onemogućuje njihov daljnji razvoj.

Usprkos prepoznatim nedostacima nacionalnih, županijskih i gradskih parasportskih saveza gotovo svi ispitanici smatraju kako je ispravan put daljnjeg razvoja parasporta osnaživanje parasportskih saveza na svim razinama u kontekstu financija, administrativnih i upravljačkih kadrova te podizanja razine programskog djelovanja. Parasportske saveze smatraju važnim i nepremostivim dijelom sustava parasporta.

Parasportski klubovi

U kontekstu rada parasportskih klubova pažnja je usmjerena na broj parasportskih klubova i njihovu raširenost, opću ocjenu zadovoljstva radom klubova te zadovoljstva brojem parasportaša koje okupljaju. Ispitanici su u nešto većoj mjeri iskazali zadovoljstvo brojem i raširenošću klubova (ocjena 3,43), dok su radom samih klubova iskazali nižu razinu zadovoljstva (ocjena 3,00). Najnižu razinu zadovoljstva iskazali su masovnošću odnosno brojem parasportaša koje okupljaju.

U najvećoj mjeri dionici sustava su iskazali nezadovoljstvo brojem parasportaša koji su uključeni u rad klubova, a naročito djece i mladih. Neki smatraju kako su klubovi u prevelikoj mjeri okrenuti natjecateljskom sportu i zanemaruju rekreaciju i tzv. bazu dok neki smatraju kako mnogi klubovi djeluju na niskoj sportskoj razini i nedovoljnoj njezi kvalitete i natjecateljski parasport. Većina je prepoznala financijska ograničenja s kojima se susreću klubovi kao ključan čimbenik niže kvalitete pa i masovnosti u radu klubova.

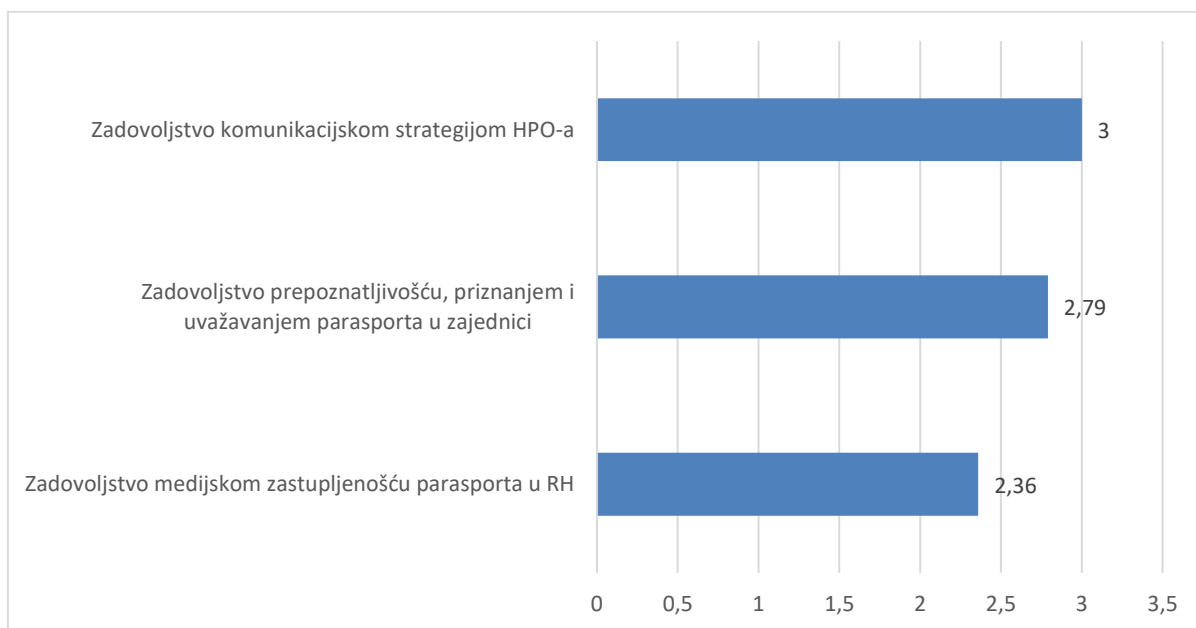

Grafikon 2.1.13. Prosječna ocjena rada i broja parasportskih klubova te broja uključenih parasportaša

Medijska zastupljenost i prepoznatljivost parasporta u RH

Dionici sustava parasporta koji su sudjelovali u razgovorima iskazali su nisku razinu zadovoljstva zastupljenošću parasporta u hrvatskim medijima (ocjena 2,36). Bili su nešto zadovoljniji prepoznatljivošću i uvažavanjem parasporta u zajednici (ocjena 2,79) dok je u kontekstu komunikacijske strategije odnosno komunikacijskog plana koji se donosi na razini godine, a odnosi se na PR aktivnosti HPO-a iskazana najviša razina zadovoljstva (ocjena 3).

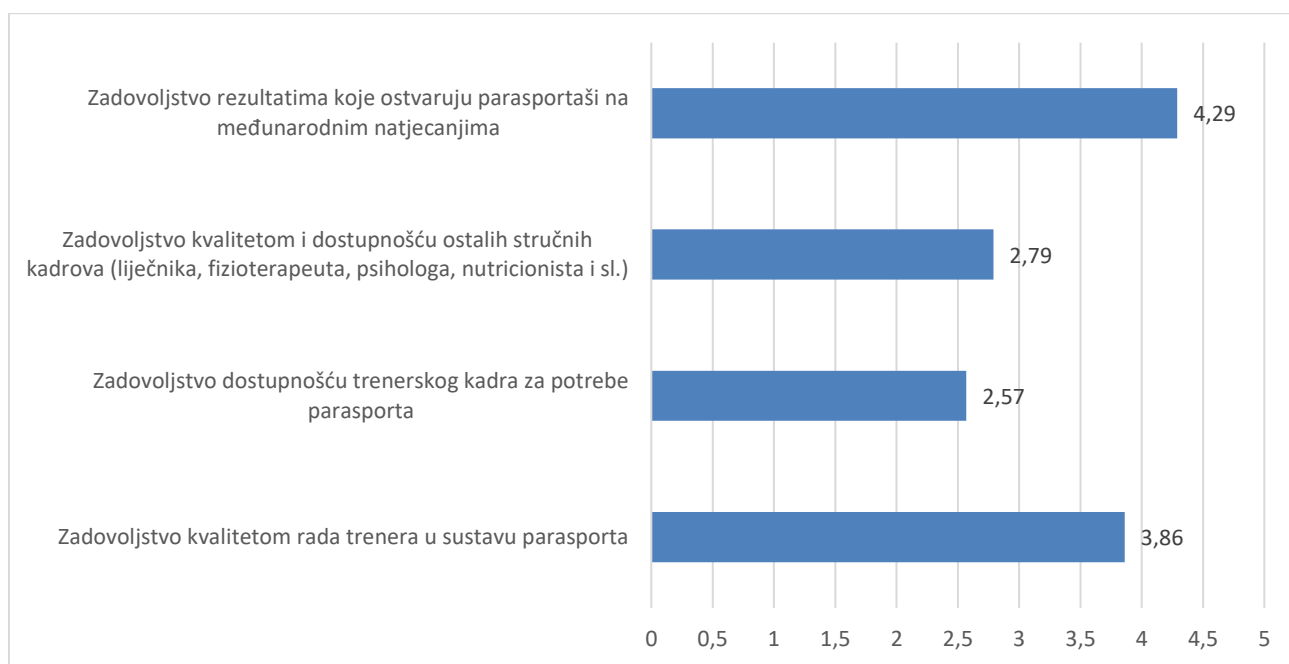
Većina sudionika je istaknula kako je medijska prisutnost i slika o parasportu danas značajno bolja nego što je bila prije 10-ak i više godina te prepoznaju značajne iskorake koji su učinjeni u tom području djelovanja. Usprkos tome gotovo unisoni stav je da parasport treba biti puno više zastupljen u medijima i da tu postoji još značajan prostor za napredak.

Grafikon 2.1.14. Ocjene medijske zastupljenosti i prepoznatljivosti parasporta u Republici Hrvatskoj

Rad trenera u sustavu parasporta

Dionici su ocijenili s visokom prosječnom ocjenom od 4,29 zadovoljstvo s rezultatima koje postižu parasportaši na međunarodnim natjecanjima. Sukladno tome nešto nižom prosječnom ocjenom, ali i dalje relativno visoko ocijenili su kvalitetu rada trenera u sustavu parasporta – ocjenom 3,86. Nižu razinu zadovoljstva ispitanici su iskazali s dostupnošću trenera u parasportu (ocjena 2,57) te kvalitetom i dostupnošću drugih stručnih kadrova poput liječnika, fizioterapeuta, psihologa, nutricionista i sl. – ocjena 2,79.

Grafikon 2.1.15. Ocjene rada trenera i drugih stručnih kadrova u sustavu parasporta

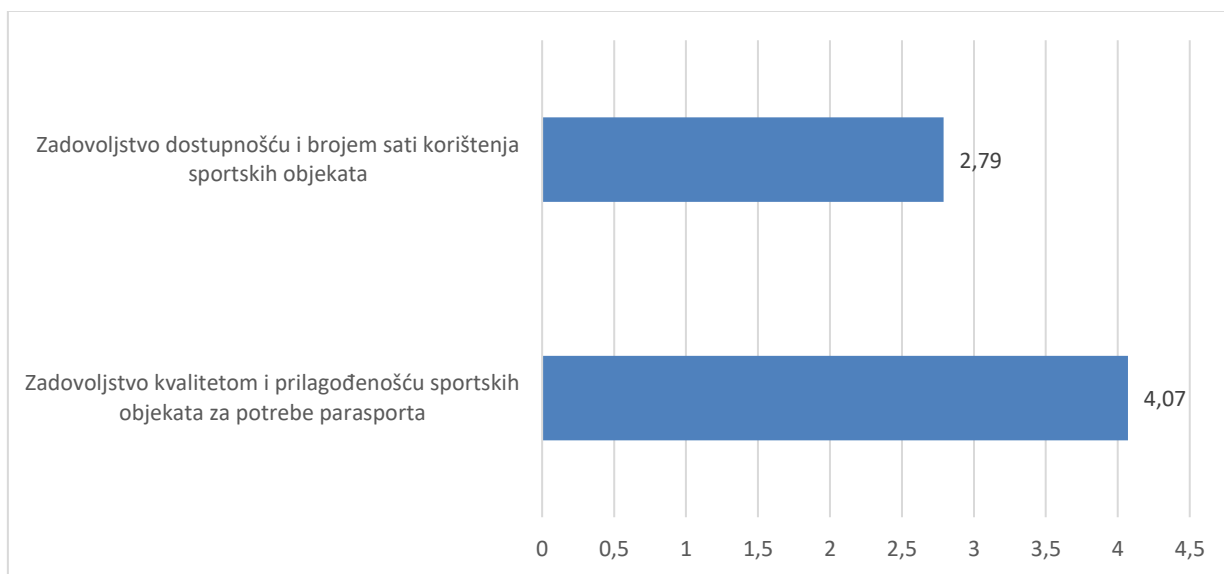
U kontekstu trenerskoga rada istaknuti su izazovi koje imaju treneri s nedovoljno znanja i iskustva u radu s osobama s invaliditetom te potrebom za dodatnom edukacijom u kontekstu specifičnosti rada u

parasportu. Nekoliko dionika je iskazalo višu razinu zadovoljstva s trenerskim radom te radom i dostupnošću ostalih stručnih kadrova na razini vrhunskog parasporta (nacionalne selekcije) dok su manje zadovoljni istim na nižim razinama parasporta (klubovi, djeca i mladi parasportaši). Često je upotrebljavana sintagma „koliko para, toliko muzike“.

Sportski objekti

Sportski objekti koje koriste parasportaši uglavnom zadovoljavaju njihove potrebe u smislu kvalitete i prilagođenosti potrebama (ocjena 4,07), dok su dionici iskazali puno nižu razinu zadovoljstva s dostupnošću i brojem sati korištenja sportskih objekata (ocjena 2,79).

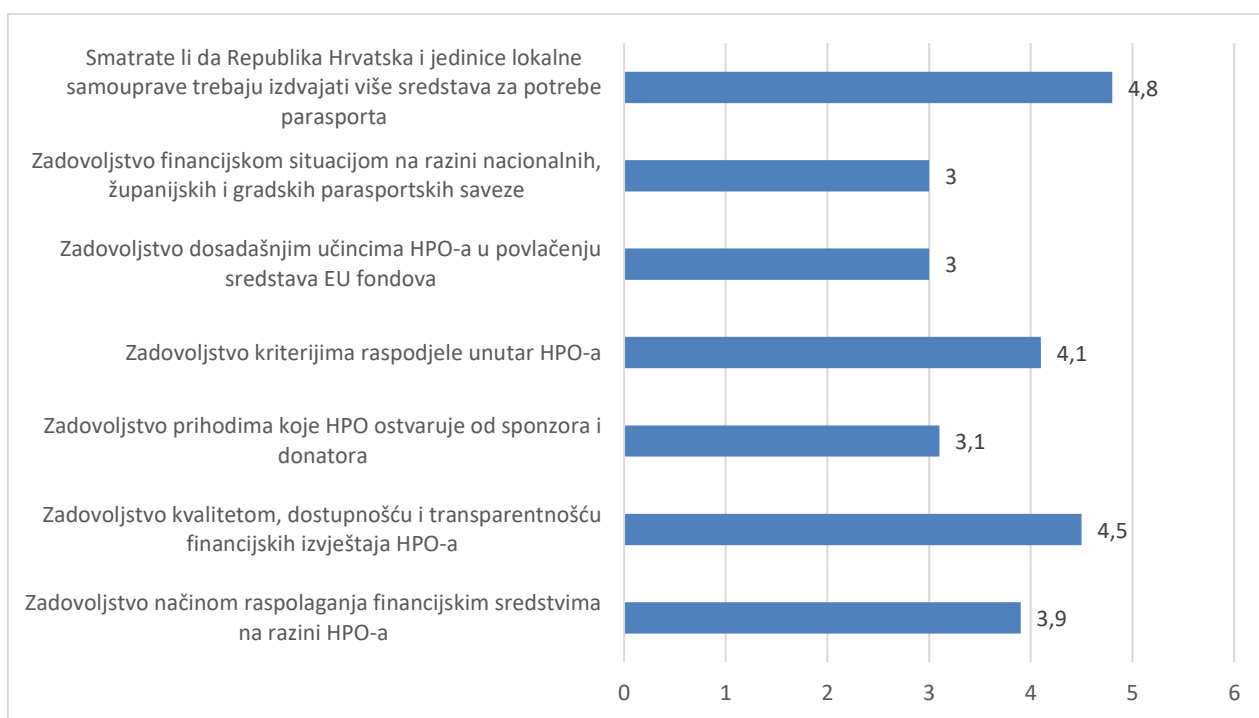
Iako postoje različita iskustva sa sportskim objektima parasportaši uglavnom koriste one objekte koji su im djelomično ili u cijelosti prilagođeni. Nekoliko dionika je naročito istaknulo dobivanje neatraktivnih termina u dvoranama i drugim objektima koji su često ranopopodnevni ili kasno večernji.

Grafikon 2.1.16. Zadovoljstvo sportskim objektima i njihovom dostupnošću

Financiranje parasporta

Set pitanja koji se odnosio na financiranje parasporta bio je većim djelom usmjeren na financijsku situaciju na razini HPO-a. U tom području dionici sustava su iskazali visoku ocjenu zadovoljstva kvalitetom, dostupnošću i transparentnošću financijskih izvještaja HPO-a – ocjena 4,5. Također višu ocjenu iskazali su i kriterijima raspodjele financijskih sredstava na razini HPO-a (ocjena 4,1) odnosno ukupnim načinom raspolaganja financijskim sredstvima HPO-a (ocjena 3,9). Niže razine zadovoljstva dionici su iskazali u dosadašnjim učincima HPO-a u povlačenju sredstava iz EU fondova (ocjena 3) te prihodima koje HPO ostvaruje od sponzora (ocjena 3,1).

Grafikon 2.1.17. Ocjene financijskih situacija sustava parasporta

Zadovoljstvo financijskom situacijom na razini nacionalnih, županijskih i gradskih parasportskih saveza je dobilo ocjenu 3. Gotovi svi dionici su se složili s tvrdnjom kako Republika Hrvatska odnosno jedinice lokalne samouprave (gradovi i županije) trebaju izdvajati više financijskih sredstava za potrebe parasporta.

Velika većina sudionika razgovora ocijenila je kako je ključni izazov daljnjeg razvoja parasporta na svim razinama poboljšanje financijske situacije. Nedostatak financijskih sredstava negativno se odražava na sve segmente parasporta – uključenost djece i mladih, broj i kvalitetu rada trenera i drugih stručnih kadrova, kvalitetu rada parasportskih saveza i klubova, uvjeta koje vrhunski parasportaši imaju za ostvarivanje rezultata itd.

2.2. FINANCIRANJE PARASPORTA

FINANCIRANJE HRVATSKOG PARAOLIMPIJSKOG ODBORA

HPO i Javne potrebe u sportu državne razine

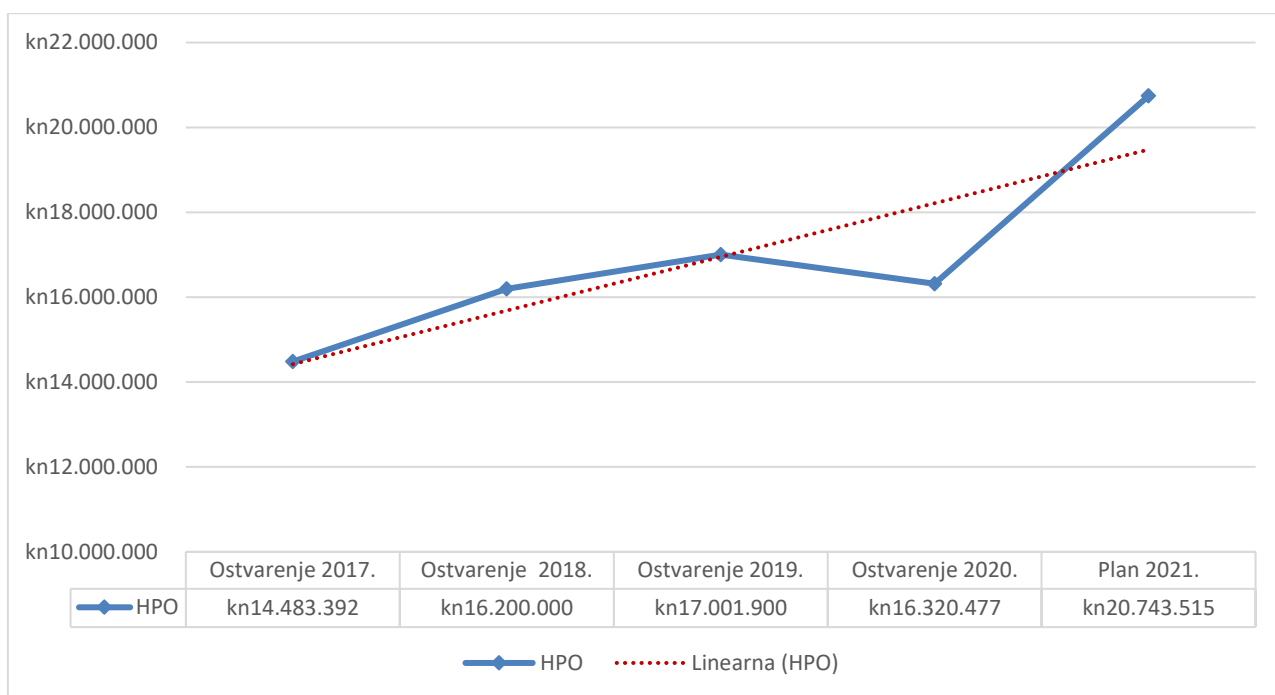
Republika Hrvatska, sukladno važećim propisima, osigurava u svom godišnjem proračunu sredstva za sufinanciranje Hrvatskog paraolimpijskog odbora kroz tzv. Program javnih potreba u sportu na državnoj razini odnosno kroz sredstva za djelovanje krovnih sportskih udruženja (uz HPO krovna sportska udruženja su još Hrvatski olimpijski odbor (HOO), Hrvatski akademski sportski savez (HASS), Hrvatski školski športski savez (HŠŠS) i Hrvatski sportski savez gluhih (HSSG)). Pregled izdvajanja za potrebe HPO-a iz proračuna Republike Hrvatske u protekle 4 godine, od 2017. do 2020. godine, te plan za 2021. godinu nalaze se u tablici 2.2.1.

Tablica 2.2.1. Izdvajanja za HPO iz Državnog proračuna Republike Hrvatske od 2017. do 2021.

	Izvršenje 2017.	Izvršenje 2018.	Izvršenje 2019.	Izvršenje 2020.	Plan 2021.
HPO – djelovanje krovnih sportskih udruženja	14.483.392 kn	16.200.000 kn	17.001.900 kn	16.320.477 kn	20.743.515 kn
DRŽAVNI PRORAČUN – Rashodi	124.999.025.558 kn	129.586.736.195 kn	139.870.063.864 kn	153.560.417.957 kn	157.926.813.788 kn
%	0,012%	0,013%	0,012%	0,011%	0,013%
DJELOVANJE KROVNIH SPORTSKIH UDRUŽENJA - Ukupno	156.532.012 kn	180.386.315 kn	191.099.507 kn	176.579.552 kn	224.434.659 kn
%	9,25%	8,98%	8,90%	9,24%	9,24%

Izvor: Ministarstvo financija RH, 2021.; izračun autora

Republika Hrvatska osigurava kontinuirana i relativno stabilna financijska sredstva za potrebe HPO-a. U razdoblju od 2017. do 2020. godišnji iznos sufinanciranja HPO-a kretao se između 14,5 i 17 milijuna kuna. U 2021. planirano je značajno povećanje izdvajanja u odnosu na prethodne godine i iznosi 20,7 milijuna kuna. Udio izdvajanja za HPO iz Državnog proračuna čini vrlo mali udio u cjelokupnim rashodima Državnog proračuna (između 0,011% i 0,013%) dok udio izdvajanja za HPO iz ukupnog iznosa dijela Javnih potreba u sportu državne razine koji se odnosi na financiranje djelovanja krovnih sportskih udruženja čini oko 9% (između 8,90% i 9,25%).

Grafikon 2.2.1. Izdvajanja za potrebe HPO-a iz Državnog proračuna 2017.-2020. i plan za 2021. godinu s prikazom linearnog trenda izdvajanja za HPO

Udjeli izdvajanja za HPO bilo da se odnose na ukupne rashode Državnoga proračuna ili ukupni iznos sredstava koji se osigurava za djelovanje krovnih sportskih udruženja blago osciliraju što sugerira stabilnost izdvajanja za HPO

te značajnu povezanost izdvajanja za HPO s ukupnim stanjem rashoda Državnog proračuna (u manjoj mjeri) odnosno s iznosom koji se osigurava za djelovanje krovnih sportskih udruženja (u većoj mjeri). Na Grafikonu 2.2.1. primjetan je linearan trend povećanja izdvajanja za HPO iz Državnog proračuna Republike Hrvatske. U promatranom razdoblju od 2017. do 2021. godine pad godišnjih izdvajanja za HPO iz Državnog proračuna dogodio se 2020. godine. Međutim, on je posljedica objektivnih okolnosti uvjetovanih zdravstveno-epidemiološkom COVID-19 krizom i njezinim posljedicama na sport. Izvorni plan izdvajanja za HPO za 2020. godinu (prije nastupanja COVID-19 krize) iznosio je 20.037.668 kn.

Tablica 2.2.2. Postotna godišnja promjena izdvajanja za HPO iz Državnog proračuna Republike Hrvatske te Ukupnog iznosa sredstava za financiranje krovnih sportskih udruženja od 2017. do 2021.

	promjena 2017.-2018.	promjena 2018.-2019.	promjena 2019.-2020.	promjena 2020.-2021.	promjena 2017.-2020.	promjena 2017.-2021.
Izdvajanje za HPO	11,9%	5,0%	-4,0%	27,1%	12,7%	43,2%
Ukupno krovna sportska udruženja	15,2%	5,9%	-7,6%	27,1%	12,8%	43,4%

Izvor: izračun autora

U razdoblju od četiri godine (od 2017. do 2020.) izdvajanja za HPO iz Državnog proračuna porasla su za 12,7%. Ukoliko bi promatrali planirana sredstva za 2021. godinu onda ukupni porast izdvajanja za HPO iz Državnog proračuna od 2017. godine iznosi 43,2%. (Tablica 2.2.2.) Postotne promjene iznosa sredstava za krovna sportska udruženja od 2017. do 2021. godine jako su slične i gotovo identične postotnim promjene iznosa sredstava za HPO u promatranom razdoblju. Svaki porast ili pad izdvajanja za HPO snažno je vezan za ukupna sredstva za djelovanje krovnih sportskih udruženja. (Tablica 2.2.2.) Stoga je očito kako je daljnje povećanje sredstava za HPO u velikoj

mjeri uvjetovano izdvajanjima iz Državnog proračuna za Javne potrebe u sportu državne razine. S obzirom na snažni porast ukupnog iznosa sredstava za djelovanje krovnih sportskih udruženja od 2017. do 2021. (s oko 156,5 milijuna kuna na 224,5 milijuna kuna) koji iznosi čak 43,4% moguće je očekivati i daljnje pozitivne trendove rasta u narednim razdobljima.

Podaci upućuju na zaključak kako je HPO na razini Državnog proračuna Republike Hrvatske sustavno i stabilno sufinanciran putem dijela Javnih potreba u sportu državne razine koji se odnosi na sredstva za djelovanje krovnih sportskih udruženja. Naročito je značajna činjenica pozitivnog trenda povećanja izdvajanja za HPO u razdoblju od 2017. do 2021. godine. Udio izdvajanja za HPO u sredstvima za djelovanje krovnih sportskih udruženja koji se kreće oko 9% je značajan i upućuje na stabilnu proračunsku poziciju HPO-a odnosno dobar položaj HPO-a u sustavu raspolaganja javnim sredstvima za sport na razini Republike Hrvatske.

Zahtjevi HPO-a prema Javnim potrebama u sportu državne razine

Prepoznata činjenica stabilnog i sustavnog sufinanciranja HPO-a iz Državnog proračuna Republike Hrvatske ne reflektira objektivne financijske potrebe sustava parasporta u Republici Hrvatskoj. HPO svake godine u okviru propisane procedure dostavlja objektivni i realan Program javnih potreba HPO-a Ministarstvu turizma i športa Republike Hrvatske te svake godine postoji sustavna i značajna razlika između objektivnih financijskih potreba sustava parasporta koje definiraju tijela HPO-a te u konačnici odobrenih financijskih sredstava. (Tablica 2.2.3.)

Tablica 2.2.3. Tražena i odobrena financijska sredstva za ispunjavanje Javnih potreba HPO-a od 2017. do 2021.

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
<i>ZAHTJEV - Javne potrebe HPO-a</i>	23.899.745 kn	25.265.145 kn	27.371.275 kn	24.848.482 kn	31.240.549 kn
<i>ODOBRENO - Javne potrebe HPO-a</i>	14.483.392 kn	16.200.000 kn	17.001.900 kn	16.320.477 kn	20.743.515 kn
<i>% odobrenja Javnih potreba HPO-a</i>	60,60%	64,12%	62,12%	65,68%	66,40%

Izvor: HPO, 2021., izračun autora

U razdoblju od 2017. do 2021. godine Republika Hrvatska ispunila je između 60 i 66% objektivnih financijskih potreba sustava parasporta u Republici Hrvatskoj.

Činjenica da sredstva namijenjena djelovanju krovnih sportskih udruženja ispunjavaju tek između 60% i 66% potrebnih i traženih financijskih sredstava za potrebe parasporta u značajnoj mjeri ograničavaju daljnji razvoj sustava parasporta u Republici Hrvatskoj.

Potrebno je iznaći načine kako bi postojeći sustav javnog financiranja parasporta na državnoj razini u većoj mjeri zadovoljio objektivne potrebe HPO-a i parasportaša.

Proračun HPO-a

HPO je u promatranom razdoblju između 2017. i 2020. godine ostvarivao između 18,2 i 20,2 milijuna kuna prihoda. (Tablica 2.2.3.)

Tablica 2.2.3. Proračun HPO-a od 2017. do 2021.

	2017.		2018.		2019.		2020.	
<i>Prihodi iz Državnog proračuna</i>	14.483.392 kn	73,3%	16.200.000 kn	89,0%	17.001.900 kn	84,4%	16.320.477 kn	82,2%
<i>Prihodi od prodaje roba (organizacija natjecanja)</i>	4.329.636 kn	21,9%	582.424 kn	3,2%	1.729.070 kn	8,6%	333.491 kn	1,7%
<i>Prihodi od pružanja usluga (sponzorstva)</i>	564.045 kn	2,9%	630.898 kn	3,5%	1.043.344 kn	5,2%	1.012.156 kn	5,1%
<i>Prihodi od donacija</i>	287.926 kn	1,5%	681.135 kn	3,7%	296.098 kn	1,5%	2.018.306 kn	10,2%
<i>Prihodi od imovine</i>	16.804 kn	0,1%	10.477 kn	0,1%	12.655 kn	0,1%	50.491 kn	0,3%
<i>Ostali prihodi</i>	66.680 kn	0,3%	99.014 kn	0,5%	68.314 kn	0,3%	121.652 kn	0,6%
UKUPNO PRIHODI	19.748.483 kn		18.203.948 kn		20.151.381 kn		19.856.573 kn	
<i>Rashodi za radnike</i>	1.237.025 kn	6,6%	1.489.979 kn	7,9%	1.545.007 kn	7,9%	1.811.496 kn	11,0%
<i>Materijalni rashodi</i>	11.897.353 kn	63,6%	11.112.177 kn	59,0%	11.161.193 kn	57,3%	4.778.170 kn	29,0%
<i>Naknade troškova radnicima</i>	163.309 kn	0,9%	97.470 kn	0,5%	151.387 kn	0,8%	77.564 kn	0,5%
<i>Naknade članovima u tijelima</i>	226.978 kn	1,2%	250.973 kn	1,3%	275.546 kn	1,4%	241.503 kn	1,5%
<i>Naknade volonterima</i>	19.273 kn	0,1%	0 kn	0,0%	0 kn	0,0%	0 kn	0,0%
<i>Naknade osobama izvan radnog odnosa</i>	2.980.641 kn	15,9%	3.560.744 kn	18,9%	3.424.239 kn	17,6%	1.145.647 kn	6,9%
<i>Rashodi za usluge</i>	2.747.920 kn	14,7%	3.733.568 kn	19,8%	3.157.986 kn	16,2%	1.764.016 kn	10,7%
<i>Rashodi za materijal i energiju</i>	757.807 kn	4,0%	1.043.429 kn	5,5%	663.008 kn	3,4%	340.740 kn	2,1%
<i>Ostali nespomenuti rashodi</i>	5.001.425 kn	26,7%	2.425.993 kn	12,9%	3.489.027 kn	17,9%	1.208.700 kn	7,3%
<i>Rashodi amortizacije</i>	114.267 kn	0,6%	179.629 kn	1,0%	196.022 kn	1,0%	201.939 kn	1,2%
<i>Financijski rashodi</i>	94.821 kn	0,5%	104.212 kn	0,6%	81.591 kn	0,4%	96.460 kn	0,6%
<i>Donacije</i>	1.572.232 kn	8,4%	1.677.004 kn	8,9%	1.331.633 kn	6,8%	4.055.499 kn	24,6%
<i>Ostali rashodi</i>	258.492 kn	1,4%	307.763 kn	1,6%	639.488 kn	3,3%	423.289 kn	2,6%
<i>Financiranje povezanih organiz.</i>	3.543.378 kn	18,9%	3.961.201 kn	21,0%	4.523.349 kn	23,2%	5.133.695 kn	31,1%
UKUPNO RASHODI	18.717.568 kn		18.831.965 kn		19.478.283 kn		16.500.548 kn	

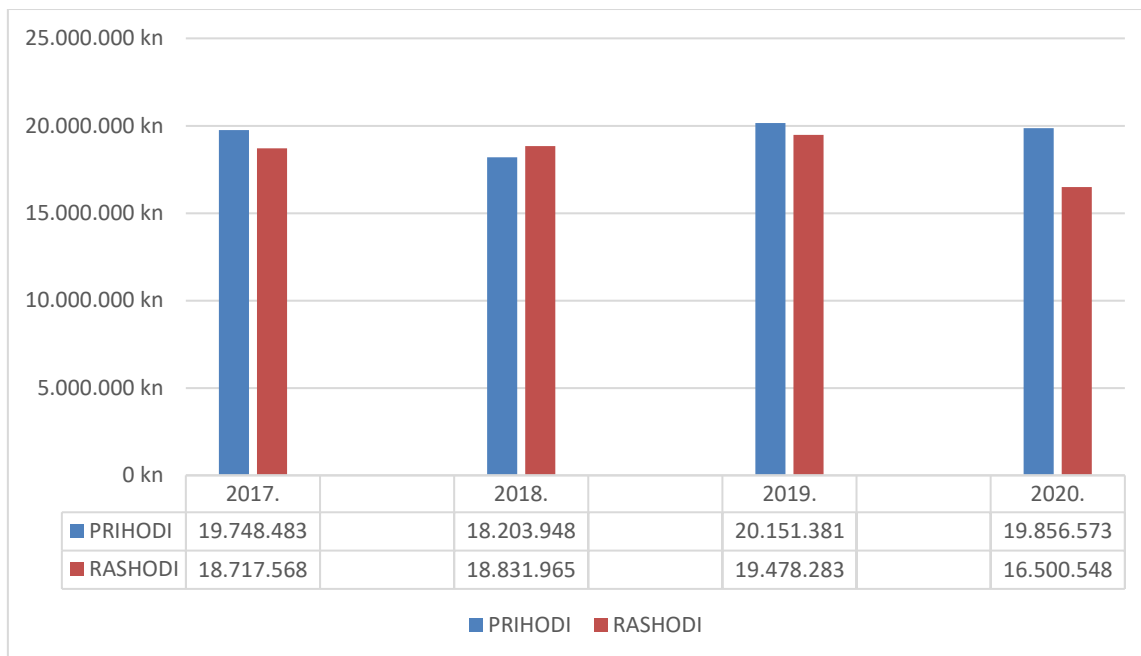
Izvor: Financijski izvještaji HPO 2017.-2020., izračun autora

Relativno stabilni godišnji prihodi s manjim oscilacijama osiguravaju kontinuitet, sigurnost djelovanja i mogućnost ispunjavanja planiranih aktivnosti HPO-a. U strukturi prihoda dominiraju prihodi iz Državnog proračuna odnosno sredstva namijenjena djelovanju krovnih sportskih udruženja koja se dodjeljuju u okviru Javnih potreba u sportu državne razine koji su činili između 73% i 89% ostvarenih prihoda u promatranom razdoblju.

Drugi najznačajniji prihodi ostvaruju se iz donacija i sponzorstava, naročito u 2019. i 2020. godini, odnosno u 2017. godini od organizacije međunarodnih sportskih natjecanja (IPC Svjetski kup u streljaštvu i Europsko prvenstvo u sjedećoj odbojci). Ostali prihodi i prihodi od imovine čine manje od 1% godišnjih prihoda HPO-a.

Odnos prihoda i rashoda HPO-a upućuje na stabilno financijsko poslovanje. U razdoblju od 2017. do 2020. HPO je ostvario višak prihoda u 3 financijske godine te manjak prihoda u 2018. godini. (Grafikon 2.2.2.) U promatranom razdoblju HPO je ostvario ukupni višak prihoda od oko 4,4 milijuna kuna te je na kraju 2020. godine imao višak prihoda raspoloživ u slijedećem razdoblju od oko 4,2 milijuna kuna. (Financijski izvještaj HPO-a za 2020. godinu) koji su raspoređeni za aktivnosti u 2021. godini.

Rashodi HPO-a kretali su se između 18,7 i 19,5 milijuna kuna od 2017. do 2019. godine dok su u pandemijskoj 2020. godini iznosili oko 16,5 milijuna kuna. U strukturi rashoda manji dio se odnosi na zaposlene (između 6,6% u 2017. do 11% u 2020. godini). Od 2017. do 2019. godine najveći rashodi odnosili su se na „Materijalne rashode“ koji su činili između 57,3% i 63,6% ukupnih rashoda. U strukturi „Materijalnih rashoda“ najveći udio odnosio se na „Naknade osobama izvan radnog odnosa“ i „Rashode za usluge“ (Tablica 2.2.3.).

Grafikon 2.2.2. Prihodi i rashodi HPO-a 2017.-2020. (Izvor: Financijski izvještaji HPO 2017.-2020.)

„Naknade osobama izvan radnog odnosa“ uključuju službena putovanja sportaša i stručnog osoblja na Europska i Svjetska parasportska prvenstva, ostala međunarodna natjecanja i pripreme, kao i isplaćene naknade parasportašima i stručnim osobama za ostvarene sportske rezultate (sukladno odlukama IO HPO-a i Pravilniku o nagrađivanju sportaša i stručnih osoba za ostvarene rezultate). „Rashodi za usluge“ odnose se u najvećoj mjeri na avionske karte za odlaske na natjecanja te zdravstvene usluge (fizioterapeuti, testiranja, psiholog i sl.). Značajnu stavku rashoda čine i „Rashodi financiranje povezanih neprofitnih organizacija“ koji su u promatranom razdoblju iznosili između 3,5 i 5,1 milijun kuna, a odnose se na sufinanciranje djelovanja nacionalnih parasportskih saveza (materijalni i administrativni troškovi, stručni rad i programske aktivnosti) te financiranje troškova državnih parasportskih prvenstava. Rashodi za „Donacije“ u 2020.

imale su značajan udio, a odnose se na stipendije parasportašima te razvojne programe gradskih i županijskih parasportskih saveza članica HPO-a.

Proračun HPO-a je stabilan i uravnotežen s prihodovne i rashodovne strane. Temeljne financijske prihode HPO-a čine sredstva iz Državnog proračuna putem programa Javnih potreba u sportu državne razine odnosno sredstva za djelovanje krovnih sportskih udruženja. U strateškom smislu potrebno je sustavno osiguravati dodatne prihode i iz drugih izvora s ciljem unaprjeđenja financijske neovisnosti HPO-a.

Potencijalni drugi izvori prihoda HPO-a su: organizacija međunarodnih sportskih natjecanja, marketinške aktivnosti (sponzorstva i donacije) te EU projekti. U promatranom razdoblju prihodi po osnovi tih izvora prikazani su u tablici 2.2.5.

Tablica 2.2.5. Prihodi HPO-a 2017.-2020. po osnovi Organizacije međunarodnih natjecanja, Marketinga i EU projekata

	2017.	2018.	2019.	2020.	UKUPNO	%
ORGANIZACIJA MEĐ. NATJEC.	4.329.636 kn	582.424 kn	1.729.070 kn	333.491 kn	6.974.621 kn	55,5%
MARKETING	851.971 kn	1.157.997 kn	1.250.802 kn	1.214.626 kn	4.475.396 kn	35,6%
<i>Sponzorstva</i>	564.045 kn	630.898 kn	1.043.344 kn	1.012.156 kn	3.250.443 kn	25,9%
<i>Donacije</i>	287.926 kn	527.099 kn	207.458 kn	202.470 kn	1.224.953 kn	9,8%
EU PROJEKTI	0 kn	154.036 kn	88.640 kn	865.836 kn	1.108.512 kn	8,8%
UKUPNO	5.181.607 kn	1.894.457 kn	3.068.512 kn	2.413.953 kn	12.558.529 kn	100%

Izvor: Financijski izvještaji HPO 2017.-2020., izračun autora

HPO je u razdoblju od 2017. do 2020. ostvario dodatne prihode u iznosu od oko 12,5 milijuna kuna. Ostvario ih je od organizacije međunarodnih natjecanja (55,5%), zatim od marketinga (35,6%) te od EU projekata (8,8%).

Organizacija međunarodnih parasportskih natjecanja predstavlja veliki potencijal ostvarivanja dodatnih prihoda i u budućim razdobljima. Rizik kod organizacije međunarodnih parasportskih natjecanja je da se ne uspiju pokriti troškovi organizacije od ostvarenih prihoda te da organizacija natjecanja generira gubitak. Međutim, **pažljivim planiranjem i kvalitetnim upravljanjem projektom organizacije natjecanja moguće je ostvariti i značajne financijske, ali i druge benefite**, kao što su, podizanje vidljivosti i prepoznatljivosti parasporta u nacionalnim okvirima, ali i hrvatskog sustava parasporta u međunarodnim okvirima, dodatna promocija parasporta, razvoj i podizanje kapaciteta i kompetencija ljudskih resursa koji sudjeluju u organizaciji natjecanja, okupljanje i razvoj baze volontera koji sudjeluju u organizaciji natjecanja itd.

Posebno su značajni potencijali HPO-a i čitavog sustava parasporta u marketinškom smislu. U razdoblju od 2017. do 2020. prihodi od sponzorstva su porasli s oko 560.000 kn na oko 1 milijun kn. **Rast prihoda po osnovi sponzorstva u četiri godine od gotovo 100% dokazuje marketinške potencijale parasporta.**

HPO je tek u 2020. godini ostvario ozbiljnije prihode od EU projekata. **Područje EU projekata predstavlja veliko potencijalno područje za stvaranje dodatnih prihoda sustava parasporta. Strateški bi se HPO u narednom razdoblju trebao značajno snažnije orijentirati prema EU projektima.**

FINANCIRANJE NACIONALNIH PARASPORTSKIH SAVEZA

Prihodi nacionalnih parasportskih saveza su od 2017. do 2020. godine porasli za 64% odnosno s 4.109.098 kn u 2017. na 6.740.821 kn u 2020. godini. Usprkos pandemijskoj 2020. godini prihodi su bili neznatno niži nego 2019. godine kada su nacionalni parasportski savezi ostvarili ukupno 6.850.645 kn prihoda (Tablice 2.2.6. i 2.2.7.).

Tablica 2.2.6. Prihodi i rashodi nacionalnih parasportskih saveza u 2017. i 2018. godini s iskazanim udjelom prihoda od HPO-a

	2017.			2018.		
	PRIHODI	% od HPO	RASHODI	PRIHODI	% od HPO	RASHODI
HRVATSKI ATLETSKI SAVEZ OSI	785.439 kn	96%	909.784 kn	848.526 kn	92%	822.122 kn
HRVATSKI KARATE SAVEZ OSI	35.237 kn	100%	47.473 kn	104.215 kn	83%	103.174 kn
HRVATSKI KONJIČKI SAVEZ OSI	115.668 kn	96%	127.942 kn	102.004 kn	97%	119.704 kn
HRVATSKI PARA TAEKWONDO SAVEZ	0 kn	0%	1.200 kn	70.868 kn	72%	76.134 kn
HRVATSKI PARAODBOJKAŠKI SAVEZ	485.162 kn	95%	468.984 kn	507.401 kn	97%	465.020 kn
HRVATSKI PARAPLIVAČKI SAVEZ	462.886 kn	87%	638.479 kn	545.075 kn	85%	553.940 kn
HRVATSKI PARASTOLNOTENISKI SAVEZ	402.406 kn	88%	495.988 kn	450.959 kn	98%	415.408 kn
HRVATSKI SAVEZ BOČANJA OSI	180.928 kn	92%	227.852 kn	256.427 kn	92%	249.323 kn
HRVATSKI SAVEZ KOŠARKE U KOLICIMA	307.739 kn	99%	284.628 kn	279.973 kn	100%	306.844 kn
HRVATSKI SAVEZ TENISAČA U KOLICIMA	139.576 kn	93%	139.382 kn	153.304 kn	93%	135.133 kn
HRVATSKI SAVEZ ZA OBARANJE RUKE OSI	0 kn	0%	0 kn	0 kn	0%	0 kn
HRVATSKI SKIJAŠKI SAVEZ OSI	535.263 kn	75%	497.155 kn	411.928 kn	95%	486.624 kn
HRVATSKI STRELJAČKI SAVEZ OSI	252.213 kn	100%	178.380 kn	286.396 kn	100%	277.855 kn
HRVATSKI ŠAHOVSKI SAVEZ OSI	400 kn	100%	90 kn	5.094 kn	100%	3.323 kn
HRVATSKI ŠPORTSKI SAVEZ SLIJEPIH	406.181 kn	100%	431.359 kn	414.155 kn	100%	403.247 kn
UKUPNO	4.109.098 kn	92%	4.448.696 kn	4.436.325 kn	94%	4.417.851 kn

Izvor: Registar neprofitnih organizacija Financijski izvještaji za 2017. i 2018. godinu, izračun autora

Tablica 2.2.7. Prihodi i rashodi nacionalnih parasportskih saveza u 2019. i 2020. godini s iskazanim udjelom prihoda od HPO-a

	2019.			2020.		
	PRIHODI	% od HPO	RASHODI	PRIHODI	% od HPO	RASHODI
HRVATSKI ATLETSKI SAVEZ OSI	959.236 kn	95%	908.637 kn	1.334.987 kn	99%	1.367.130 kn
HRVATSKI KARATE SAVEZ OSI	63.327 kn	98%	78.412 kn	92.970 kn	77%	107.167 kn
HRVATSKI KONJIČKI SAVEZ OSI	113.428 kn	95%	123.339 kn	82.011 kn	91%	82.623 kn
HRVATSKI PARA TAEKWONDO SAVEZ	264.363 kn	71%	257.162 kn	523.218 kn	84%	535.329 kn
HRVATSKI PARAODBOJKAŠKI SAVEZ	479.520 kn	81%	474.262 kn	395.576 kn	89%	363.270 kn
HRVATSKI PARAPLIVAČKI SAVEZ	600.228 kn	89%	570.422 kn	1.024.275 kn	97%	825.512 kn
HRVATSKI PARASTOLNOTENISKI SAVEZ	401.535 kn	91%	385.842 kn	631.085 kn	68%	580.944 kn
HRVATSKI SAVEZ BOČANJA OSI	638.599 kn	48%	629.749 kn	453.854 kn	73%	380.318 kn
HRVATSKI SAVEZ KOŠARKE U KOLICIMA	411.620 kn	100%	397.669 kn	222.657 kn	74%	173.325 kn
HRVATSKI SAVEZ TENISAČA U KOLICIMA	234.219 kn	91%	234.977 kn	200.005 kn	100%	254.890 kn
HRVATSKI SAVEZ ZA OBARANJE RUKE OSI	45.999 kn	100%	49.077 kn	168.718 kn	100%	165.641 kn
HRVATSKI SKIJAŠKI SAVEZ OSI	1.404.155 kn	27%	833.380 kn	811.398 kn	52%	915.624 kn
HRVATSKI STRELJAČKI SAVEZ OSI	285.989 kn	98%	274.872 kn	243.399 kn	98%	235.206 kn
HRVATSKI ŠAHOVSKI SAVEZ OSI	22.913 kn	97%	17.855 kn	18.000 kn	100%	2.507 kn
HRVATSKI ŠPORTSKI SAVEZ SLIJEPIH	925.514 kn	57%	927.367 kn	538.668 kn	100%	453.644 kn
UKUPNO	6.850.645 kn	69%	6.163.022 kn	6.740.821 kn	86%	6.443.130 kn

Izvor: Registar neprofitnih organizacija Financijski izvještaji za 2019. i 2020. godinu, izračun autora

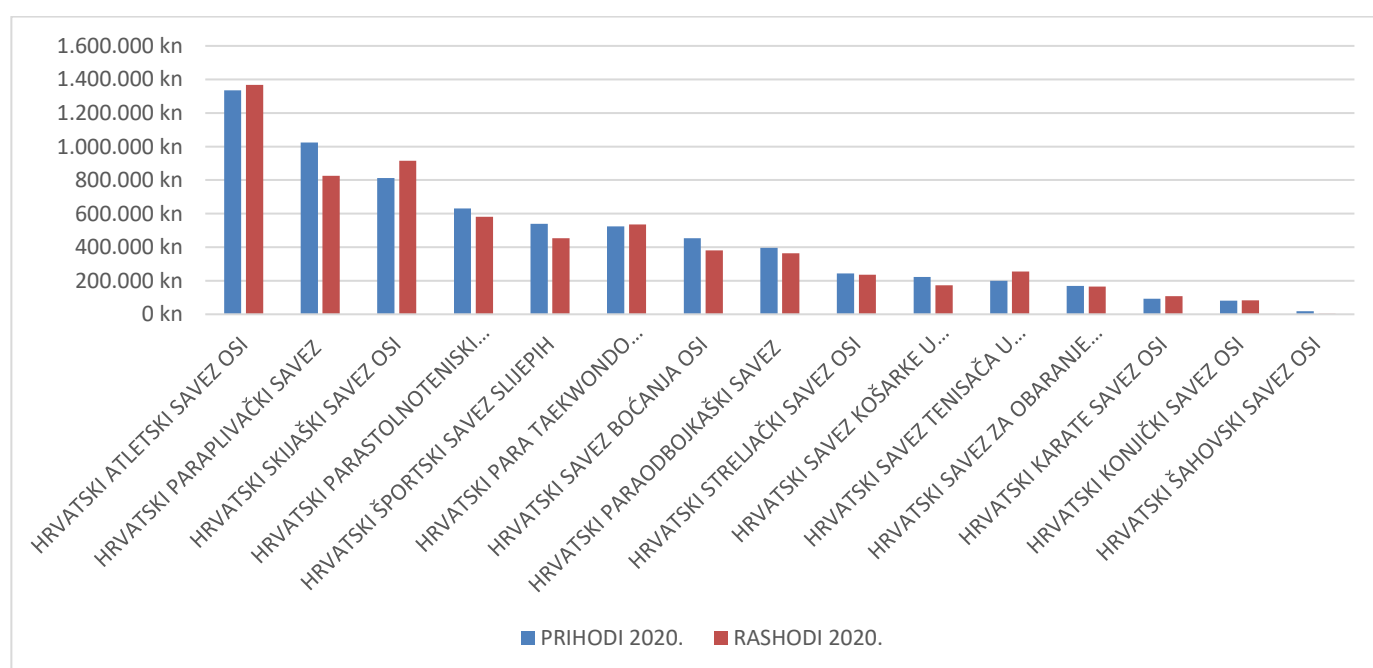
Prihodi i rashodi kod najvećeg broja nacionalnih parasportskih saveza su uravnoteženi, a kod onih saveza koji u pojedinoj godini ostvare veće rashode od prihoda razlika se, u pravilu, podmiruje iz viška prenesenih sredstava iz prethodnih razdoblja.

Osnovni izvor prihoda nacionalnih parasportskih saveza jesu sredstva HPO-a. Kod većine nacionalnih parasportskih saveza najveći udio u strukturi prihoda imaju sredstva koja po različitim osnovama (administrativno-stručni rad, materijalni troškovi, programske aktivnosti...) ostvaruju od HPO-a, a iz sredstava Državnog proračuna RH. U tablicama 2.2.6. i 2.2.7. ta su sredstva iskazana kao postotak (% od HPO) u ukupnim prihodima nacionalnih

parasportskih saveza te su 2017. i 2018. iznosila 92% odnosno 94% ukupnih prihoda. Udio prihoda od HPO-a u 2019. godini je pao na 69% radi, dominantno, tri nacionalna parasportska saveza koji su u toj godini osigurala značajna sredstva iz drugih izvora (Hrvatski skijaški savez osoba s invaliditetom, Hrvatski športski savez slijepih i Hrvatski savez boćanja osoba s invaliditetom). Udio sredstava od HPO-a u ukupnim prihodima nacionalnih parasportskih saveza u 2020. godini iznosio je 86%.

Dva nacionalna parasportska saveza koji su u 2020. ostvarili najveće prihode – Hrvatski atletski savez osoba s invaliditetom i Hrvatski paraplivnički savez – od HPO-a su uprihodili 99% i 97% ukupnih prihoda.

Djelovanje nacionalnih parasportskih saveza u najvećoj mjeri ovisi o HPO-u. Strateški bi se nacionalni parasportski savezi trebali financijski u puno većoj mjeri oslanjati na druge izvore prihoda poput organizacije međunarodnih parasportskih natjecanja te sudjelovanja u EU projektima.

Grafikon 2.2.3. Prihodi i rashodi nacionalnih parasportskih saveza u 2020. godini. (Izvor: Registar neprofitnih organizacija Financijski izvještaji za 2020. godinu., izračun autora)

Od 15 nacionalnih parasportskih saveza njih 9 ili 60% ima prihode do 400.000 kn godišnje od čega čak tri saveza imaju manje od 100.000 kn prihoda godišnje (Grafikon 2.2.3.).

Financijska sredstva s kojima raspolaže većina nacionalnih parasportskih saveza u značajnoj mjeri predstavljaju ograničavajući čimbenik njihovog daljnjeg razvoja te je potrebno njihovo sustavno financijsko osnaživanje.

Ukupni prihodi svih nacionalnih parasportskih saveza od 2017. do 2020. godine porasli su za 64% odnosno s oko 4,1 milijun kuna u 2017. na 6,7 milijuna kuna u 2020. godini (Tablica 2.2.8.).

Tablica 2.2.8. Postotna godišnja promjena prihoda nacionalnih parasportskih saveza od 2017. do 2020.

	promjena 2017.-2018.	promjena 2018.-2019.	promjena 2019.-2020.	promjena 2017.-2020.
Prihodi HPO	-7,8%	10,7%	-1,5%	0,5%
Prihodi nacionalnih parasportskih saveza	8,0%	54,4%	-1,6%	64,0%

Najveći skok prihoda dogodio se u 2019. godini radi uključivanja nekih nacionalnih parasportskih saveza u provedbu EU projekata koji su posljedično značajno podigli prihode saveza. **Prosječno godišnje povećanje prihoda nacionalnih parasportskih saveza od 2017. do 2020. godine iznosilo je oko 21%.**

FINANCIRANJE ŽUPANIJSKIH PARASPORTSKIH SAVEZA

U sustavu parasporta djeluje 11 županijskih parasportskih saveza (bez Grada Zagreba). Njihovi ukupni godišnji prihodi kretali su se između 1 milijun kuna (2017.) do oko 1,5 milijuna kuna (2018., 2019. i 2020.) (Tablice 2.2.8. i 2.2.9.).

Tablica 2.2.8. Prihodi i rashodi županijskih parasportskih saveza u 2017. i 2018. godini

	2017.		2018.	
	PRIHODI	RASHODI	PRIHODI	RASHODI
SAVEZ SPORTOVA OIS ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE	21.134 kn	20.579 kn	10.950 kn	11.748 kn
SAVEZ ŠPORTOVA OSI PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE	335.599 kn	288.770 kn	603.959 kn	659.958 kn
SPORTSKA ZAJEDNICA UDRUGA OSI ISTARSKE ŽUPANIJE	97.009 kn	43.024 kn	122.437 kn	108.456 kn
SPORTSKI SAVEZ OIS KOPRIVNIČKO - KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE	27.607 kn	31.015 kn	0 kn	0 kn
SPORTSKI SAVEZ OSI ZAGREBAČKE ŽUPANIJE	200.001 kn	199.660 kn	300.001 kn	302.005 kn
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE	91.757 kn	70.950 kn	126.908 kn	131.327 kn
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA KARLOVAČKE ŽUPANIJE	99.328 kn	83.731 kn	90.735 kn	105.348 kn
ŠPORTSKI SAVEZ OSI BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE	85.978 kn	76.286 kn	205.987 kn	139.086 kn
ŠPORTSKI SAVEZ OSI VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE	15.001 kn	14.978 kn	28.000 kn	28.102 kn
ŠPORTSKI SAVEZ OSI ZADARSKE ŽUPANIJE	21.004 kn	23.090 kn	20.001 kn	22.899 kn
ŠPORTSKI SAVEZ OSI VARAŽDINSKE ŽUPANIJE	27.151 kn	19.998 kn	25.037 kn	26.020 kn
UKUPNO	1.021.569 kn	872.081 kn	1.534.015 kn	1.534.949 kn

Izvor: Registar neprofitnih organizacija Financijski izvještaji za 2017. i 2018. godinu.

Tablica 2.2.9. Prihodi i rashodi županijskih parasportskih saveza u 2019. i 2020. godini

	2019.		2020.	
	PRIHODI	RASHODI	PRIHODI	RASHODI
SAVEZ SPORTOVA OSI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE	20.000 kn	16.836 kn	6.450 kn	8.293 kn
SAVEZ ŠPORTOVA OSI PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE	656.010 kn	591.820 kn	633.917 kn	590.754 kn
SPORTSKA ZAJEDNICA UDRUGA OSI ISTARSKE ŽUPANIJE	60.080 kn	42.066 kn	18.000 kn	3.926 kn
SPORTSKI SAVEZ OSI KOPRIVNIČKO - KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE	17.047 kn	42.151 kn	28.035 kn	18.973 kn
SPORTSKI SAVEZ OSI ZAGREBAČKE ŽUPANIJE	350.002 kn	353.832 kn	265.002 kn	265.001 kn
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE	137.169 kn	127.136 kn	122.346 kn	102.769 kn
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA KARLOVAČKE ŽUPANIJE	35.866 kn	35.641 kn	41.894 kn	37.480 kn
ŠPORTSKI SAVEZ OSI BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE	214.299 kn	250.761 kn	233.541 kn	236.865 kn
ŠPORTSKI SAVEZ OSI VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE	15.000 kn	14.582 kn	20.000 kn	20.260 kn
ŠPORTSKI SAVEZ OSI ZADARSKE ŽUPANIJE	29.000 kn	30.114 kn	30.100 kn	13.954 kn
ŠPORTSKI SAVEZ OSI VARAŽDINSKE ŽUPANIJE	18.551 kn	20.698 kn	74.109 kn	29.400 kn
UKUPNO	1.553.024 kn	1.525.637 kn	1.473.394 kn	1.327.675 kn

Izvor: Registar neprofitnih organizacija Financijski izvještaji za 2019. i 2020. godinu.

Godišnji prihodi i rashodi su usklađeni kod većine županijskih parasportskih saveza. U strukturi prihoda kod gotovo svih županijskih parasportskih saveza više od 90% čine sredstva koja dobivaju od županija izravno ili putem programa Javnih potreba u sportu na županijskoj razini. Jedino odstupanje je Savez športova osoba s invaliditetom Primorsko-goranske županije koji je ostvario značajnije prihode i iz drugih izvora.

Tablica 2.2.10. Prihodi županijskih parasportskih saveza u 2019. i 2020. godini

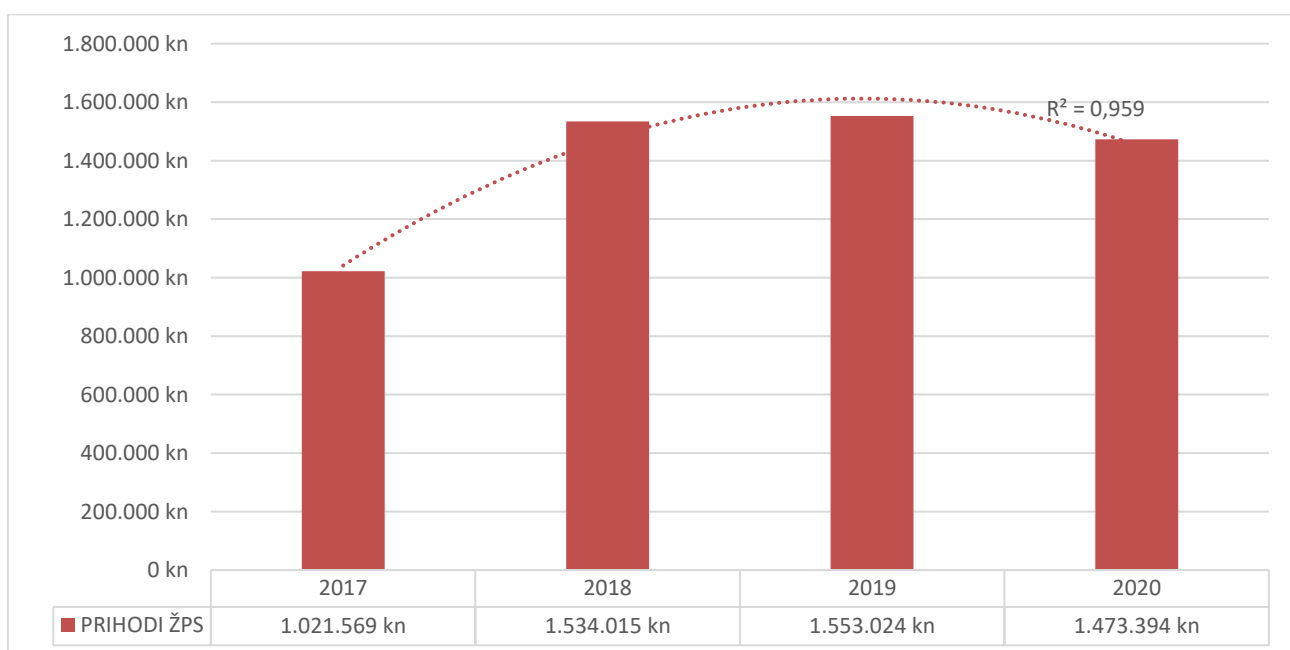
	Prihodi		prihodovni klaster
	2019.	2020.	
SAVEZ SPORTOVA OSOBA S INVALIDITETOM ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE	20.000 kn	6.450 kn	do 100.000 kn
SPORTSKA ZAJEDNICA UDRUGA OSOBA S INVALIDITETOM ISTARSKE ŽUPANIJE	60.080 kn	18.000 kn	
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE	15.000 kn	20.000 kn	
SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM KOPRIVNIČKO - KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE	17.047 kn	28.035 kn	
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM ZADARSKE ŽUPANIJE	29.000 kn	30.100 kn	
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA KARLOVAČKE ŽUPANIJE	35.866 kn	41.894 kn	
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDNOŠĆU VARAŽDINSKE ŽUPANIJE	18.551 kn	74.109 kn	100.001 kn do 500.000 kn
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE	137.169 kn	122.346 kn	
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE	214.299 kn	233.541 kn	
SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM ZAGREBAČKE ŽUPANIJE	350.002 kn	265.002 kn	500.001 kn +
SAVEZ ŠPORTOVA OSOBA S INVALIDITETOM PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE	656.010 kn	633.917 kn	
UKUPNO	1.553.024 kn	1.473.394 kn	

Izvor: Registar neprofitnih organizacija, Financijski izvještaji za 2019. i 2020. godinu

Savez športova osoba s invaliditetom Primorsko-goranske županije je i jedini županijski parasportski savez koji ostvaruje više od 500.000 kn godišnjih prihoda. Po visini prihoda ističu se još Sportski savez osoba s invaliditetom Zagrebačke županije, Športski savez osoba s invaliditetom Bjelovarsko-bilogorske županije i Športski savez invalida Brodsko-posavske županije. Čak 7 županijskih parasportskih saveza ili njih 64% ostvaruju do 75.000 kn godišnjih prihoda.

Skromna financijska sredstva s kojima raspolažu županijski parasportski savezi ograničavajući su čimbenik daljnjeg razvoj sustava parasporta na razini županija te je potrebno njihovo sustavno financijsko osnaživanje.

Posebno zabrinjava trend kretanja prihoda županijskih parasportskih saveza u promatranom razdoblju od 2017. do 2020. godine. Čak i kada uzmemo u obzir smanjenje javnog financiranja u 2020. godini kao posljedicu krize uzrokovane virusom COVID-19 zamjetan je trend koji se pokazuje tijekom 2018., 2019. i 2020. godine - dostizanja svojevrsnog „plafona“ odnosno stabilizacije prihoda županijskih parasportskih saveza (Grafikon 2.2.5.).

Grafikon 2.2.5. Trend kretanja prihoda županijskih parasportskih saveza od 2017. do 2020. godine

Navedeno bi moglo sugerirati usporavanje daljnjeg rasta prihoda sustava parasporta te, posljedično, usporavanje razvoja sustava parasporta na županijskim razinama. Potrebno je iznaći način kako sustavno i održivo povećati izdvajanja javnih sredstava iz županijskih proračuna za potrebe sustava parasporta na razinama županija.

Parasport i javne potrebe za sport na razini županija

Cjelokupno financiranje sustava parasporta iz programa javnih potreba u sportu na razinama pojedinih županija prikazano je u tablici 2.2.11. U njoj su prikazani podaci za 2020. godinu – ukupan iznos javnih potreba u sportu pojedinih županija, ukupni iznos koji se izdvaja po različitim osnovama za potrebe parasporta te postotak tih sredstava u ukupnom iznosu javnih potreba u sportu pojedine županije.

U pravilu, po usvajanju javnih potreba u sportu na razini pojedinih županija financijska sredstva za parasport se putem županijske sportske zajednice transferiraju županijskim parasportskim savezima. Međutim, postoje razlike kod pojedinih županija. Najizraženiji primjer je Istarska županija koja vrlo mali iznos sredstava javnih potreba u sportu na razini županije transferira Sportskoj zajednici udruga osoba s invaliditetom Istarske županije (u 2020. godini 18.000 kn), dok se većina ostalih sredstava za parasport (u 2020. godini oko 205.000 kn) transferira neposrednim korisnicima (parasportašima, klubovima i sl.).

Tablica 2.2.11. Financiranje parasporta iz javnih potreba u sportu na razini županija za 2020. godinu

	2020.		
	UKUPNA IZDVAJANJA ZA PARASPORT	UKUPNI IZNOS JAVNIH POTREBA U SPORTU	% ZA PARASPORT U JAVNIM POTREBAMA U SPORTU
ISTARSKA ŽUPANIJE	223.950 kn	2.100.000 kn	10,7%
BJELOVARSKO-BILOGORSKA ŽUPANIJA	216.600 kn	2.382.700 kn	9,1%
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA	340.000 kn	4.995.000 kn	6,8%
KARLOVAČKA ŽUPANIJA	53.000 kn	931.000 kn	5,7%
ZAGREBAČKA ŽUPANIJA	265.000 kn	6.885.000 kn	3,8%
BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA	71.250 kn	2.727.118 kn	2,6%
ZADARSKA ŽUPANIJA	23.000 kn	1.577.622 kn	1,5%
VARAŽDINSKA ŽUPANIJA	20.000 kn	1.333.000 kn	1,5%
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA	20.000 kn	1.715.700 kn	1,2%
KOPRIVNIČKO - KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA	15.606 kn	1.455.000 kn	1,1%
ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA	5.000 kn	1.500.000 kn	0,3%
UKUPNO	1.253.406 kn	27.602.140 kn	4,5%

Izvor: Izvješća o izvršenju proračuna županija za 2020. godinu, Financijski izvještaji županijskih sportskih saveza za 2020. godinu i Registar neprofitnih organizacija Financijski izvještaji za 2020. godinu, izračun autora.

Raspon udjela financiranja parasporta u javnim potrebama u sportu kreće se od 0,3% u Šibensko-kninskoj županiji do 10,7% u Istarskoj županiji. Promatranih 11 županija u prosjeku izdvaja za parasport iz javnih potreba u sportu 4,5% sredstava. Do 2% sredstava iz javnih potreba u sportu za potrebe parasporta izdvaja 5 ili 46% županija, između 2% i 5% izdvajaju 2 ili 18% županija, između 5% i 10% izdvajaju 3 ili 27% županija, a više od 10% izdvaja 1 županija (Tablica 2.2.12.).

Tablica 2.2.12. Udio izdvajanja za parasporta iz javnih potreba u sportu na razini županija za 2020. godinu

% IZDVAJANJA ZA PARASPORT IZ JAVNIH POTREBA U SPORTU NA RAZINI ŽUPANIJA				
	0% - 2%	2% - 5%	5% - 10%	10% i više
BROJ ŽUPANIJA	5	2	3	1

Značajno različiti udjeli izdvajanja za parasport po županijama u velikoj mjeri rezultiraju nejednakim uvjetima za razvoj parasporta. Može se smatrati i kako županije koje izdvajaju manje od 2% javnih potreba u sportu za parasport podcjenjuju parasport i parasportaše u svojoj županiji.

FINANCIRANJE GRADSKIH PARASPORTSKIH SAVEZA

U sustavu parasporta djeluje 10 gradskih parasportskih saveza uključujući i gradski parasportski savez koji djeluje na području Grada Zagreba (koji ima i status županije). Međutim, financijski pokazatelji za razdoblje od 2017. do 2020. dostupni su za njih 8 odnosno Sportski savez osoba s invaliditetom Đurđevca i Športski savez osoba s invaliditetom grada Našica nisu predavali godišnja financijska izvješća u tom razdoblju što sugerira kako nisu niti imali istaknutije aktivnosti odnosno priljev i odljev financijskih sredstava s računa. Ukupni godišnji prihodi za 8 gradskih parasportskih saveza kretali su se između 7,5 milijuna kuna (2020.) i 8,2 milijun kuna (2017.) (Tablice 2.2.13. i 2.2.14.).

Tablica 2.2.13. Prihodi i rashodi gradskih parasportskih saveza u 2017. i 2018. godini

	2017.		2018.	
	PRIHODI	RASHODI	PRIHODI	RASHODI
BJELOVARSKI SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	188.429 kn	209.231 kn	219.100 kn	228.447 kn
SAVEZ ZA SPORT I SPORTSKU REKREACIJU OSI OSIJEK - SPORIN	153.576 kn	153.255 kn	204.247 kn	194.324 kn
SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM ĐURĐEVCA	n/a	n/a	n/a	n/a
SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM VELIKE GORICE	165.001 kn	158.867 kn	192.001 kn	196.543 kn
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SLAVONSKOG BRODA	351.873 kn	310.974 kn	338.427 kn	304.671 kn
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SPLITA	709.953 kn	760.224 kn	856.544 kn	875.676 kn
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA VINKOVCA	85.000 kn	85.150 kn	116.024 kn	115.482 kn
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM GRADA NAŠICA	n/a	n/a	n/a	n/a
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM GRADA RIJEKE	1.378.855 kn	1.319.267 kn	2.037.354 kn	2.033.914 kn
ZAGREBAČKI ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	5.150.121 kn	4.974.707 kn	4.056.216 kn	3.843.548 kn
UKUPNO	8.182.808 kn	7.971.675 kn	8.019.913 kn	7.792.605 kn

Izvor: Registar neprofitnih organizacija Financijski izvještaji za 2017. i 2018. godinu.

Tablica 2.2.14. Prihodi i rashodi gradskih parasportskih saveza u 2019. i 2020. godini

	2019.		2020.	
	PRIHODI	RASHODI	PRIHODI	RASHODI
BJELOVARSKI SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	220.810 kn	213.589 kn	244.357 kn	267.192 kn
SAVEZ ZA SPORT I SPORTSKU REKREACIJU OSI OSIJEK - SPORIN	156.083 kn	165.946 kn	154.250 kn	149.933 kn
SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM ĐURĐEVCA	n/a	n/a	n/a	n/a
SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM VELIKE GORICE	240.001 kn	239.074 kn	256.501 kn	255.485 kn
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SLAVONSKOG BRODA	354.195 kn	356.268 kn	363.613 kn	407.788 kn
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SPLITA	1.427.083 kn	1.445.667 kn	1.182.040 kn	1.280.652 kn
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA VINKOVCA	793.666 kn	654.704 kn	563.368 kn	561.059 kn
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM GRADA NAŠICA	n/a	n/a	n/a	n/a
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM GRADA RIJEKE	1.511.310 kn	1.504.054 kn	1.908.032 kn	1.976.625 kn
ZAGREBAČKI ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	3.181.793 kn	3.290.983 kn	2.805.017 kn	2.781.167 kn
UKUPNO	7.884.941 kn	7.870.285 kn	7.477.178 kn	7.679.901 kn

Izvor: Registar neprofitnih organizacija Financijski izvještaji za 2019. i 2020. godinu.

U strukturi prihoda kod 5 gradskih parasportskih saveza (Zagreb, Bjelovar, Osijek, Velika Gorica i Slavonski Brod) najveći udio (80% i više) imaju sredstva koja dobivaju od grada putem programa Javnih potreba u sportu na gradskoj razini. Značajnija odstupanje su kod gradskih parasportskih saveza u Rijeci, Vinkovcima i Splitu koji su ostvarili oko 500.000 kn (Vinkovci i Split) odnosno oko 700.000 kn prihoda u 2020. godini iz drugih izvora, odnosno iz EU projekata/fondova.

Po visini prihoda možemo prepoznati 4 grupacije/klastera gradskih parasportskih saveza – prvu grupu čine savezi koji ostvaruju do 500.000 kn godišnjih prihoda (Osijek, Bjelovar, Velika Gorica i Slavonski Brod), u drugoj skupini savez koji ostvaruje između 500.000 i 1 milijun kuna prihoda (Vinkovci), treću skupinu čine savezi koji ostvaruju između 1 i 2 milijuna kuna prihoda (Split i Rijeka) te četvrtu skupinu koju čini savez koji ostvaruje više od 2 milijuna kuna prihoda godišnje (Zagreb) (Tablica 2.2.15.).

Tablica 2.2.15. Prihodi gradskih parasportskih saveza u 2019. i 2020. godini

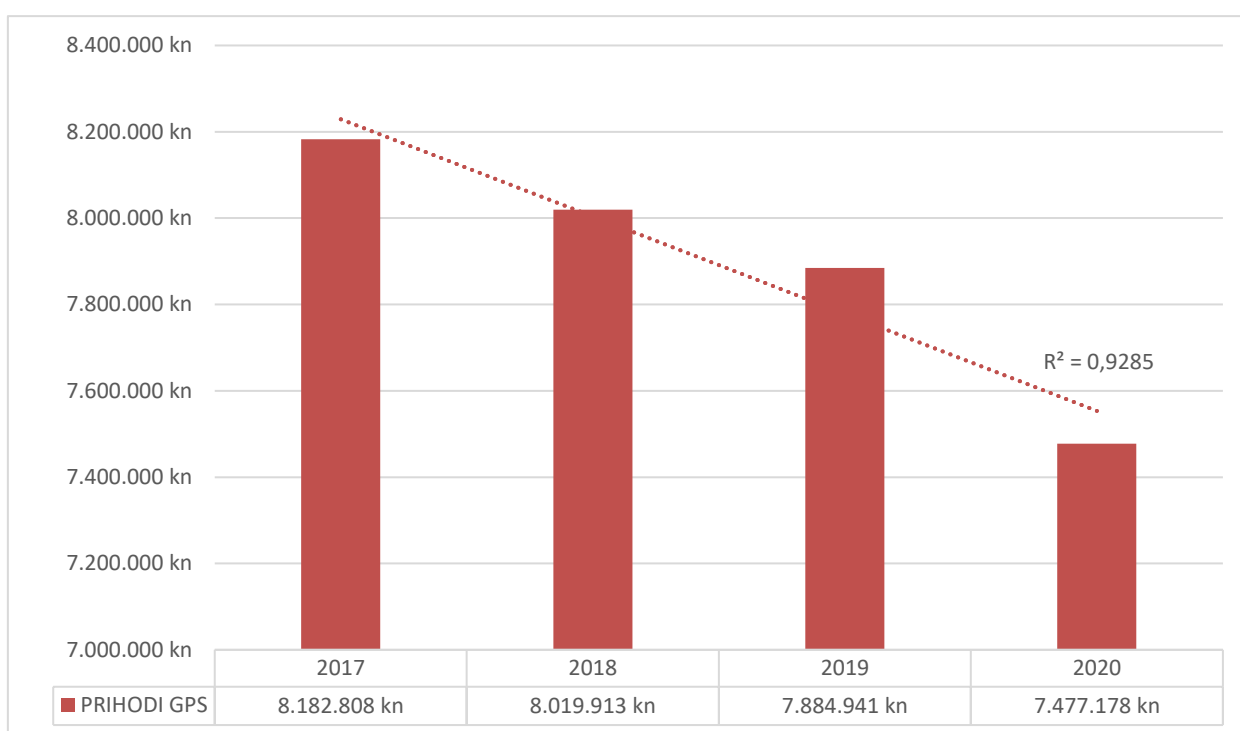
	Prihodi		prihodovni klaster
	2019.	2020.	
SAVEZ ZA SPORT I SPORTSKU REKREACIJU OSI OSIJEK - SPORIN	156.083 kn	154.250 kn	100.001 kn do 500.000 kn
BJELOVARSKI SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	220.810 kn	244.357 kn	
SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM VELIKE GORICE	240.001 kn	256.501 kn	
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SLAVONSKOG BRODA	354.195 kn	363.613 kn	
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA VINKOVCA	793.666 kn	563.368 kn	500.001 kn do 1 mil. kn
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SPLITA	1.427.083 kn	1.182.040 kn	1 mil. kn do
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM GRADA RIJEKE	1.511.310 kn	1.908.032 kn	2 mil. kn
ZAGREBAČKI ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	3.181.793 kn	2.805.017 kn	više od 2 mil. kn
	7.884.941 kn	7.477.178 kn	

Izvor: Registar neprofitnih organizacija Financijski izvještaji za 2019. i 2020. godinu.

Uočljive su značajne razlike u prihodima po gradskim parasportskim savezima. Najekstremniji primjer je Grad Osijek koji po veličini, broju stanovnika i snazi gradskog proračuna usporediv s Rijekom i donekle sa Splitom ostvaruje najniže prihode od svih gradskih parasportskih saveza u RH. S druge strane su Vinkovci koji su grad s najmanjim brojem stanovnika u odnosu na promatrane gradove, ali ostvaruju značajne prihode. **Apsolutna i relativna nejednaka financijska snaga analizom obuhvaćenih gradskih**

parasportskih saveza ukazuje na nejednake uvjete za razvoj parasporta u različitim gradovima.

U kontinuitetu od 2017. godine prisutan je trend smanjenja ukupnih prihoda gradskih parasportskih saveza (Grafikon 2.2.6.).

Grafikon 2.2.6. Trend kretanja prihoda gradskih parasportskih saveza od 2017. do 2020. godine

Međutim, iako se radi o izraženom trendu on nije zabrinjavajući jer osnovni razlog takvog trenda leži u izrazito značajnom smanjenju prihoda Zagrebačkog športskog saveza osoba s invaliditetom od 2017. do 2020. radi završetka financiranja EU projekta koji je zagrebačkom parasportskom savezu u 2017. godini generirao oko 2,1 milijun kuna prihoda. Izuzev zagrebačkog, svi drugi gradski parasportski savezi su u 2020. godini u usporedbi s 2017. godinom ostvarili više prihode, a naročito se u tome ističu gradski

parasportski savezi iz Rijeke, Vinkovaca i Splita u apsolutnom iznosu, odnosno Vinkovaca u postotnom iznosu (Tablica 2.2.16.).

Tablica 2.2.16. Usporedba prihoda gradskih parasportskih saveza u 2017. i 2020. godini

	2017. PRIHODI	2020. PRIHODI	RAZLIKA	%
BJELOVARSKI SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	188.429 kn	244.357 kn	55.928 kn	29,7%
SAVEZ ZA SPORT I SPORTSKU REKREACIJU OSI OSIJEK - SPORIN	153.576 kn	154.250 kn	674 kn	0,4%
SPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM VELIKE GORICE	165.001 kn	256.501 kn	91.500 kn	55,5%
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SLAVONSKOG BRODA	351.873 kn	363.613 kn	11.740 kn	3,3%
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA SPLITA	709.953 kn	1.182.040 kn	472.087 kn	66,5%
ŠPORTSKI SAVEZ INVALIDA GRADA VINKOVCA	85.000 kn	563.368 kn	478.368 kn	562,8%
ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM GRADA RIJEKE	1.378.855 kn	1.908.032 kn	529.177 kn	38,4%
ZAGREBAČKI ŠPORTSKI SAVEZ OSOBA S INVALIDITETOM	5.150.121 kn	2.805.017 kn	-2.345.104 kn	-45,5%
	8.182.808 kn	7.477.178 kn	-705.630 kn	-8,6%

Izvor: Registar neprofitnih organizacija Financijski izvještaji za 2017. i 2020. godinu.

Osim gradskih parasportskih saveza Osijeka i Slavenskog Broda koji bilježe vrlo blage pozitivne pomake koji se mogu izjednačiti sa stagnacijom porasta prihoda i Zagreba koji ima značajan pad prihoda radi prestanka financiranja iz EU projekta, svi drugi savezi su ostvarili značajan rast prihoda u razdoblju od 2017. do 2020. godine.

Parasport i javne potrebe za sport na razini gradova

Cjelokupno financiranje sustava parasporta iz programa javnih potreba u sportu na razinama pojedinih gradova prikazano je u tablici 2.2.17. U njoj su prikazani podaci za 2020. godinu – ukupan iznos javnih potreba u sportu pojedinih gradova, ukupni iznos koji se izdvaja po različitim osnovama za potrebe parasporta te postotak tih sredstava u ukupnom iznosu javnih potreba u sportu pojedinog grada. U pravilu, po usvajanju javnih potreba u sportu na razini pojedinih gradova financijska sredstva za parasport se putem gradske sportske zajednice transferiraju gradskim parasportskim savezima.

Tablica 2.2.17. Financiranje parasporta iz javnih potreba u sportu na razini gradova za 2020. godinu

	2020.		
	UKUPNA IZDVAJANJA ZA PARASPORT	UKUPNI IZNOS JAVNIH POTREBA U SPORTU*	% ZA PARASPORT U JAVNIM POTREBAMA U SPORTU
GRAD SLAVONSKI BROD	203.067 kn	3.373.745 kn	6,0%
GRAD RIJEKA	518.604 kn	12.029.469 kn	4,3%
GRAD VINKOVCI	92.000 kn	2.315.650 kn	4,0%
GRAD BJELOVAR	171.200 kn	6.607.991 kn	2,6%
GRAD VELIKA GORICA	256.500 kn	10.648.750 kn	2,4%
GRAD ZAGREB	2.538.983 kn	133.410.000 kn	1,9%
GRAD SPLIT	634.127 kn	41.393.835 kn	1,5%
GRAD OSIJEK	151.000 kn	14.602.000 kn	1,0%
UKUPNO	4.565.481 kn	224.381.440 kn	2,0%

* - samo programski dio izdvajanja javnih potreba u sportu bez izdvajanja za sportske objekte
Izvor: Izvješća o izvršenju proračuna gradova za 2020. godinu, Financijski izvještaji gradskih sportskih saveza za 2020. godinu i Registar neprofitnih organizacija Financijski izvještaji za 2020. godinu, izračun autora.

Raspon udjela financiranja parasporta u javnim potrebama u sportu na razini gradova kreće se od 1,0% u Osijeku do 6,0% u Slavonskom Brodu. Promatranih 8 gradova u prosjeku izdvaja za parasport iz javnih potreba u sportu 2% sredstava. Do 2% sredstava iz javnih potreba u sportu za potrebe parasporta izdvajaju 3 grada, između 2% i 5% izdvajaju 4 grada, između 5% i 10% izdvaja 1 grad (Tablica 2.2.18.).

Tablica 2.2.18. Udio izdvajanja za parasporta iz javnih potreba u sportu na razini gradova za 2020. godinu

% IZDVAJANJA ZA PARASPORT IZ JAVNIH POTREBA U SPORTU NA RAZINI GRADOVA				
	0% - 2%	2% - 5%	5% - 10%	10% i više
BROJ GRADOVA	3	4	1	0

Značajno različiti udjeli izdvajanja za parasport iz javnih potreba u sportu po gradovima u velikoj mjeri rezultiraju nejednakim uvjetima za razvoj parasporta.

PARASPORT I JAVNE POTREBE U SPORTU

Prethodne analize financiranja sustava parasporta u Republici Hrvatskoj na svim razinama – nacionalnoj, županijskoj i gradskoj – pokazale su kako javne potrebe u sportu odnosno javna proračunska sredstva čine osnovni izvor prihoda sustava parasporta. Objedinjeni podaci o prihodima HPO-a, nacionalnih, županijskih i gradskih saveza s iskazanim udjelom sredstava iz javnih potreba u sportu nalaze se u tablici 2.2.19.

Tablica 2.2.19. Udio izdvajanja za parasporta iz javnih potreba u sportu za 2019. i 2020.

	UKUPNI PRIHODI		PRIHODI IZ JAVNIH POTREBA U SPORTU		%	
	2019.	2020.	2019.	2020.	2019.	2020.
<i>HPO</i>	20.151.381 kn	19.856.573 kn	17.001.900 kn	16.320.477 kn	84%	82%
NACIONALNI PARASPORTSKI SAVEZI	6.850.645 kn	6.740.821 kn	4.746.526 kn	5.767.499 kn	69%	86%
ŽUPANIJSKI PARASPORTSKI SAVEZI	1.553.024 kn	1.473.394 kn	1.348.247 kn	1.253.406 kn	87%	85%
GRADSKI PARASPORTSKI SAVEZI	7.884.941 kn	7.477.178 kn	4.741.298 kn	4.565.481 kn	60%	61%
UKUPNO*	31.693.465 kn	29.780.467 kn	23.091.445 kn	22.139.364 kn	73%	74%

* Ukupno je vrijednost prihoda HPO-a, županijskih i gradskih parasportskih saveza u cijelosti te nacionalnih parasportskih saveza umanjena za iznos sredstava dobivenih od HPO-a (ukupni prihodi) odnosno bez prihoda nacionalnih parasportskih saveza iz javnih potreba u sportu jer su oni već sadržani u prihodima HPO-a, a sve iz razloga kako bi se dobio približno konsolidirani iznos prihoda odnosno izbjegao prikaz prihoda koji se „dvostruko knjiže“

Ukupni prihodi sustava parasporta u 2019. iznosili su oko 31,7 milijuna kuna, a u 2020. oko 29,8 milijuna kuna. Navedeni iznosi nisu dobiveni jednostavnim zbrajanjem prihoda svih dionika sustava parasporta već je prihod nacionalnih parasportskih saveza umanjena za onaj iznos prihoda koji su ostvarili od HPO-a jer su ti prihodi već iskazani kod HPO-a. Na taj je način učinjen korak prema konsolidaciji ukupnih prihoda sustava parasporta izbjegavajući dvostruki prikaz pojedinih prihoda.

Udio javnih sredstava, odnosno sredstava iz programa javnih potreba na državnoj, županijskim i gradskim razinama iznosio je u 2019. godini 73%, a u 2020. godini 74%. **Oko ¾ ukupnih prihoda sustava parasporta dolazi iz programa javnih potreba u sportu.** Najveće udjele prihoda iz javnih potreba u sportu imaju nacionalni parasportski savezi (86%) i županijski parasportski savezi (85%), zatim slijedi HPO (82%) dok gradski parasportski savezi imaju najmanji udio (61%). Ukupna izdvajanja javnih sredstava putem programa javnih potreba u sportu za parasport iznosila su oko 23,1 milijun kuna u 2019. godini odnosno oko 22,1 milijun kuna u 2020. godini.

Tablica 2.2.20. Udio pojedinih izvora javnih potreba u sportu za 2019. i 2020. za sustav parasporta

<i>izvor Javnih potreba u sportu</i>	IZNOS 2019.	%	IZNOS 2020.	%
DRŽAVNI PRORAČUN	17.001.900 kn	74%	16.320.477 kn	74%
ŽUPANIJSKI PRORAČUNI	1.348.247 kn	6%	1.253.406 kn	6%
GRADSKI PRORAČUNI	4.741.298 kn	21%	4.565.481 kn	21%
	23.091.445 kn	100%	22.139.364 kn	100%

Izdvajanja za parasport iz Državnog proračuna putem programa javnih potreba u sportu državne razine koje se realiziraju putem HPO-a imaju daleko najveći udio od 74% u ukupnim izdvajanjima za parasport kroz sustav javnih potreba u sportu svih razina. Slijede izdvajanja za parasport iz gradskih proračuna s udjelom od 21% te županijskih proračuna sa 6%. **Izdvajanja za parasport iz Državnog proračuna putem programa javnih potreba u sportu državne razine putem HPO-a čine osnovu financiranja čitavog sustava parasporta u Republici Hrvatskoj.**

Time se sustav parasporta kao i uloga HPO-a u njegovom financiranju razlikuju od sustava sporta i uloge HOO-a u njegovom financiranju. Ukupni prihodi sustava hrvatskoga sporta u 2019. godini bili su nešto manji od 3 milijarde

kuna od toga je iz sustava javnih potreba u sportu svih razina došlo oko 1,5 milijardi kuna ili 51%. U istoj godini sustav parasporta ostvario je prihode od oko 31,7 milijuna kuna te je od tog iznosa iz sustava javnih potreba došlo oko 23,8 milijuna kuna ili 75% (Tablica 2.2.21.). Ti pokazatelji upućuju na značajno veću oslonjenost sustava parasporta na javne potrebe u sportu (75% prihoda) u odnosu na sustav sporta (51% prihoda).

Tablica 2.2.21. Usporedba ukupnih prihoda sustava sporta i parasporta, prihoda iz javnih potreba u sportu svih razina te prihoda HOO i HPO u 2019. godini

	SPORT 2019.	JAVNE POTREBE U SPORTU 2019.	HOO 2019.	PARASPORT 2019.	JAVNE POTREBE U SPORTU 2019.	HPO 2019.
PRIHODI	2.977.000.000 kn	1.520.893.781 kn	162.957.814 kn	31.693.465 kn	23.091.445 kn	20.151.381 kn
UDIO U PRIHODIMA	100%	51%	5%	100%	73%	64%

Izvor: Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Financijski izvještaji JLPS za 2019.

U tablici 2.2.21. prikazani su i udjeli u ukupnim prihodima HOO odnosno HPO. U 2019. godini prihodi HOO su činili svega 5% ukupnih prihoda sustava sporta dok su prihodi HPO činili čak 64% prihoda čitavog sustava parasporta u Republici Hrvatskoj. Ti pokazatelji upućuju na puno značajniju ulogu HPO-a u odnosu na HOO u sustavu financiranja, ali i djelovanja sustava parasporta odnosno sporta.

Usporedba relativnih izdvajanja iz javnih potreba u sportu po stanovniku i osobama s invaliditetom

Usporedba relativnih izdvajanja iz javnih potreba u sportu po stanovniku za Republiku Hrvatsku i gradove u kojima je osnovan gradski parasportski savez i relativnih izdvajanja iz javnih potreba u sportu za parasport po osobi s invaliditetom nalazi se u tablici 2.2.22.

Tablica 2.2.22. Usporedba relativnih izdvajanja iz javnih potreba u sportu po stanovniku i osobi s invaliditetom

	BROJ STANOVNIKA 2021. ¹	STANOVNIKA BEZ OSI 2021.	JAVNE POTREBE U SPORTU 2020. ²	KN PO STAN.	BROJ OSI 2021. ³	JPS ZA PARASPORT 2020. ⁴	KN PO OSI	RAZLIKA	OMJER
RH	3.888.529	3.302.376	160.259.075 kn	49 kn	586.153	16.320.477 kn	28 kn	-21 kn	1,7:1
SL. BROS	50.039	43.084	3.170.678 kn	74 kn	6.955	203.067 kn	29 kn	-44 kn	2,5:1
RIJEKA	108.622	96.999	11.510.865 kn	119 kn	11.623	518.604 kn	45 kn	-74 kn	2,7:1
VINKOVCI	31.057	26.647	2.223.650 kn	83 kn	4.410	92.000 kn	21 kn	-63 kn	4,0:1
V. GORICA	61.198	53.426	10.392.250 kn	195 kn	7.772	256.500 kn	33 kn	-162 kn	5,9:1
BJELOVAR	36.433	30.422	6.436.791 kn	212 kn	6.011	171.200 kn	28 kn	-183 kn	7,4:1
ZAGREB	769.944	669.851	130.871.017 kn	195 kn	100.093	2.538.983 kn	25 kn	-170 kn	7,7:1
SPLIT	161.312	136.954	41.393.835 kn	302 kn	24.358	634.127 kn	26 kn	-276 kn	11,6:1
OSIJEK	96.848	82.708	14.451.000 kn	175 kn	14.140	151.000 kn	11 kn	-164 kn	16,4:1
PROSJEK				156 kn			27 kn		5,7:1

1 – Popis stanovništva 2021. godine (Državni zavod za statistiku, 2022.)

2 – iznos javnih potreba u sportu za 2020. godinu umanjen za iznos za parasport

3 – prema podacima o prevalenciji invaliditeta (Izješće o osobama s invaliditetom u RH, 2021.)

4 – sredstva javnih potreba u sportu za parasport u 2020.

Republika Hrvatska iz Državnog proračuna izdvaja 49 kn godišnje za sport za svaku osobu bez invaliditeta u Republici Hrvatskoj. Također, Republika Hrvatska izdvaja 28 kn godišnje za sport za svaku osobu s invaliditetom. Omjer državnih izdvajanja za sport za građane bez invaliditeta i građana s invaliditetom je 1,7:1. Time su hrvatski građani bez invaliditeta u značajno povoljnijem položaju jer se za njih izdvaja 1,7 puta više financijskih sredstava u odnosu na građane s invaliditetom. Kada se ista usporedba napravi za gradove u kojima djeluju gradski parasportski savez omjeri su značajno nepovoljniji nego na državnoj razini. Omjer izdvajanja za sport za građane bez invaliditeta i građane s invaliditetom u Slavonskom Brodu je 2,5:1, u Rijeci 2,7:1 dok je u Osijeku čak 16,4:1 i time je Osijek grad u kojem je parasport u daleko najnepovoljnijem relativnom položaju u odnosu na sport. **Parasport je relativno u odnosu na sport u prosjeku financiran 5,7 puta manje.**

Strateški je potrebno težiti izjednačavanju izdvajanja za sustave parasporta i sporta u relativnom smislu odnosno izjednačavanju izdvajanja po osobi s invaliditetom i osobi bez invaliditeta iz sustava javnih potreba u sportu.

Potencijal financiranja parasporta iz javnih potreba u sportu

Prethodne analize u poglavlju 2.1. Ustroj i organizacija parasporta u Republici Hrvatskoj te analiza financiranja sustava parasporta u ovom poglavlju pokazali su kako:

- županijski parasportski savezi djeluju u 11 od 20 županija
- gradski parasportski savezi djeluju u 10 gradova od 127 gradova
- gradski parasportski savezi djeluju u 8 od 30 najvećih hrvatskih gradova
- prosječno izdvajanje iz županijskih javnih potreba u sportu za parasport je 4,5%
- prosječno izdvajanje iz gradskih javnih potreba u sportu za parasport je 2%

Na temelju tih pretpostavki pokušali smo simulirati potencijalne ukupne prihode sustava parasporta iz županijskih i gradskih javnih potreba u sportu pod pretpostavkom da su osnovani i djeluju svi županijski i gradski parasportski savezi u Republici Hrvatskoj (20 županijskih parasportskih saveza i 127 gradskih parasportskih saveza) te da su prosječno financirani kao i postojeći županijski (4,5%) i gradski parasportski savezi (2%) (Tablica 2.2.23.).

Tablica 2.2.23. Simulacija potencijalnih prihoda parasporta iz javnih potreba u sportu

	IZDVAJANJA ZA SPORT 2019.	POTENCIJALNA IZDVAJANJA ZA PARASPORT*	IZDVAJANJE ZA PARASPORT 2019.	RAZLIKA
ŽUPANIJE RH	56.618.711 kn	2.547.842 kn	1.348.247 kn	1.199.595 kn
GRADOVI RH	989.076.507 kn	19.781.530 kn	4.741.298 kn	15.040.232 kn
UKUPNO	1.045.695.218 kn	22.329.372 kn	6.089.545 kn	16.239.827 kn

* za županije je simulirano izdvajanje za parasport iz ukupnih izdvajanja za sport u visini od 4,5%, a za gradove 2%

Simulirani potencijalni prihodi parasporta iz javnih potreba u sportu, ukoliko bi se sustav parasporta razvio u svim županijama i gradovima iznosio bi oko 22,3 milijuna kuna ili dodatnih oko 16,2 milijuna kuna u odnosu na postojeće izdvajanje (oko 6,1 milijuna kuna 2019.). Ukupni dodatni prihodi parasporta bi sa sadašnjih oko 31,7 milijuna kuna (2019.) porasli na oko 47,9 milijuna kuna ili za 51%. Na temelju ovakve simulacije moguće je zaključiti kako u sustavu javnih potreba u sportu na razinama županija i gradova postoje značajne rezerve za financiranjem sustava parasporta čak i pod pretpostavkom da se ne povećava prosječni udio izdvajanja. **Daljnje širenje sustava parasporta u županijama i gradovima gdje parasport još nije prisutan ima veliki potencijal za dodatno financijsko osnaživanje sustava parasporta.**

2.3. TRENERI U PARASPORTU

Stručno-trenerski rad u parasportu je jedan od ključnih elemenata potrebnih za uspješno funkcioniranje sustava. Visoka razina kvalitete rada, a samim time i visoka vjerojatnost za uspješan rad uvelike ovisi o kvalitetnom i stručnom trenerskom kadru. Shodno tome, potrebno je strateški promišljati i analizirati sustav stručno-trenerskoga kadra kako bi kroz pravovremene i pažljivo definirane aktivnosti usmjeravali ovaj segment sustava parasporta ka kvalitetnijem i primjerenijem razvoju.

Upravo su treneri, uz pretpostavku osiguranja adekvatnih materijalno-tehničkih i financijskih uvjeta, najodgovorniji za stvaranje sportskog rezultata ili još bolje rečeno ostvarivanja postavljenih ciljeva u sustavu dugoročne sportske pripreme. Stručni poslovi koje obavljaju treneri podrazumijevaju čitav niz stručnih aktivnosti.

U proteklom desetljeću u Hrvatskoj je provedena nekolicina studija koje su kroz analitički pristup promišljale i segment stručno-trenerskog rada u sportu kao što su: Treneri i stručni poslovi u hrvatskom športu (Čustonja, Jukić i Milanović, 2011), Pedagoški standardi i normativi rada trenera u sportu (Bok i sur., 2015), Strategija razvoja sporta i sportske infrastrukture u gradu Dubrovniku 2018.-2028. (Čustonja i sur., 2018), Strategija razvoja sporta grada Karlovca 2021.-2028. (Čustonja i sur., 2020) te Strategija razvoja sporta grada Osijeka 2020.-2030. (Čustonja i sur., 2020). Kroz studiju Pedagoški standardi i normativi rada trenera u sportu opisani su i analizirani i stručni poslovi trenera.

Povrh trenera u sustavu parasporta djeluju i ostali stručni kadrovi koji su navedeni u tablici 2.3.1. koji su također nezaobilazni ukoliko želimo imati funkcionalan sustav. Iako je trener označen kao centralna figura sustava razvoja parasportaša i njihovih potencijala kroz adekvatan stručni rad i ostali kadrovi koji sudjeluju u radu i upravljanju sustavom trebaju biti osobe s primjerenom razinom kompetencija za poslove koje obavljaju. Predstavljena podjela je izrađena na temelju stručnih znanja i iskustava autora i ne odražava službenu podjelu koja je proizišla iz zakonskog okvira ili nekih podzakonskih akata. Međutim, ovakva podjela stručnih kadrova definitivno može poslužiti kao orijentir u uspostavljanju kvalitetne politike upravljanja sustavima.

Tablica 2.3.1. Osnovne skupine kadrova u sportu (modificirano prema Čustonja, Jukić i Milanović, 2011)

OSNOVNE SKUPINE KADROVA U SPORTU/PARASPORTU

Upravljačko-organizacijski kadrovi	Stručni kadrovi	Prateći kadrovi
- predsjednici, direktori - stručni tajnici, tajnici - sportski direktori / tim menadžeri - članovi upravljačkih tijela kluba/saveza - organizatori i voditelji natjecanja (povjerenici i delegati) - sportski menadžeri - marketinški djelatnici - administrativni djelatnici - ekonomi	- treneri - kondicijski treneri - head of performance / voditelji izvedbe - sportski liječnici - fizioterapeuti, kineziterapeuti - sportski psiholozi - dijagnostičari i statističari - analitičari izvedbe - osobe osposobljene za rad u sportu (voditelji/instruktori/učitelji) - savjetnici za planiranje i programiranje - klasifikatori* - pratitelji/asistenti*	- suci - novinari - statističari - snimatelji - informatičari - voditelji sportskih objekata - osobe odgovorne za održavanje sportskih objekata i opreme - povjesničari / kroničari klubova - ostali prateći kadrovi

* stručni kadrovi specifični za sustav parasporta

Trenerski poslovi

Kompetencije trenera za obavljanje stručnih poslova u parasportu najvažnija su pretpostavka za visoku razinu kvalitete stručnoga rada, bilo da se radi o rekreativnom bavljenju parasportom ili tjelesnom aktivnošću, nižim razinama natjecanja ili o vrhunskom natjecateljskom parasportu. Uloga trenera je veoma važna osobito kada se govori o ostvarenju vrhunskih rezultata koji po značaju nadilaze sami sportski uspjeh i sportske okvire već imaju i značajan, sociološki, integrativni, ekonomski, društveni, kulturološki pa i povijesni značaj.

Unatoč presudnom značaju trenera za sustav parasporta može se konstatirati kako u tom području postoji značajan prostor za unaprjeđenje cijeloga sustava. Prije svega to se odnosi na adekvatniju financijsku potporu i profesionalizaciju trenerskoga posla, ali i uređenje brojnih drugih otvorenih pitanja kao što su rad vikendima, putovanja na i sa natjecanja, rad u otežanim uvjetima, korištenje godišnjih odmora i sl.

Svi treneri koji su u profesionalnom radnom odnosu sa svojim klubovima ili savezima imaju godišnju radnu obvezu koja proizlazi iz Zakona o radu (NN 93/14, 127/17, 98/19) i koja iznosi 1840 sati rada te je raspoređena na konkretne stručne aktivnosti. U smislu stručnoga rada najznačajniji dio je definitivno provođenje treninga, međutim čitav je niz drugih stručnih aktivnosti koje trener provodi što također treba uvažavati kod planiranja godišnjeg radnog opterećenja.

Standardi i normativi rada trenera u sportu definiraju 5 grupacija stručnih aktivnosti koje se sastoje od 13 stručnih poslova trenera, a koji su navedeni u tablici 2.3.2.

Tablica 2.3.2. Stručne aktivnosti trenera u sportu (modificirano prema Bok i sur., 2015)

STRUČNI TRENERSKI POSLOVI	
Planiranje i programiranje sportske pripreme	- Planiranje i programiranje sportske pripreme
Trenažni proces	- Priprema i kontrola objekta i opreme - Provođenje i kontrola procesa treninga - Analiza provedenih treninga
Natjecanja	- Provođenje i kontrola natjecanja - Analiza provedenih natjecanja
Dopunske stručne aktivnosti	- Izvidništvo (skauting) ili analiza izvedbi protivnika - Provođenje testiranja (dijagnostički postupci) - Stručni sastanci sa sportašima - Pripremanje i izvještavanje o stručnom radu
Ostali stručni poslovi	- Stručni sastanci sa roditeljima - Skrb o školovanju i zdravlju sportaša - Animacija polaznika sportskih škola i selekcija sportaša

Definicijom i opisom stručnih poslova trenera omogućen je bolji i efikasniji način praćenja i vrednovanja stručnoga rada.

Trenerski rad u sustavu parasporta ima brojnih izazova, ali i prednosti. Neke od istaknutih prednosti trenerskoga posla u sustavu parasporta su:

- rad u malim grupama,
- puno individualnog rada,
- dobra podrška vrhunskom sportu od HPO-a,
- brz napredak sportaša na međunarodnim natjecanjima posebno u nižim klasifikacijama,
- izazovi u radu u istom sportu, ali na drugačiji način mogu predstavljati dodatnu motivaciju i izazov treneru/ici,
- omogućivanje socijalne integracije kroz parasport u radu s parasportašima omogućuje treneru da svjedoči promjeni koju parasport ima u svakodnevnom životu itd.

BROJ TRENERA U PARASPORTU

Analiza stanja trenera i ostalih stručnih kadrova napravljena je temeljem podataka dobivenih od strane Hrvatskog paraolimpijskog odbora, nacionalnih, županijskih i gradskih saveza. Ipak, najvrjedniji dio podataka koji se odnosi na analizu stanja u području trenera, odnosno stručnog kadra, jesu podaci dobiveni provođenjem online upitnika s trenerima koji rade u sustavu parasporta. Anketni upitnik proveden je s ciljem prikupljanja povratnih informacija i to u tri segmenta:

- opći podaci o statusu trenera u sustavu parasporta;
- stručni rad trenera u sustavu parasporta
- stavovi trenera o osobnom stručnom radu

Dio anketa proveden je tijekom lipnja i srpnja, a dio tijekom rujna i listopada 2021. godine. Anketu je ukupno ispunio 81 trener. Ukupan broj trenera koji stručno-trenerske poslove obavlja u sustavu parasporta u Republici Hrvatskoj procjenjuje se na oko 200 trenera od čega je 80, odnosno 40% trenera profesionalaca s ugovornim odnosom, dok su ostali treneri honorarci i treneri volonteri. Najveći broj trenera koji su ispunili anketu su treneri profesionalci (45,68%), slijede treneri honorarci (34,57%) te treneri volonteri (19,75%). Ukoliko usporedimo ukupan broj ispunjenih anketa s ukupnim brojem trenera može se konstatirati kako je anketu ispunio reprezentativan uzorak trenera. U sustavu parasporta ukupno je 183 parasportska kluba u 15 nacionalnih parasportskih saveza (za detaljnije informacije vidi poglavlje 2.1. Natjecateljski sport). Drugim riječima, u sustavu parasporta u Republici Hrvatskoj po klubu u prosjeku djeluje 1,09 trenera.

Međutim, ukoliko se u kalkulaciju uključe samo treneri profesionalci dolazi do značajne promjene. Naime, u tom slučaju prosječan broj trenera po klubu iznosi svega 0,43 trenera po klubu. Stoga je potrebno pristupiti povećanju ulaganja u ovaj segment sustava parasporta te podizati broj trenera profesionalaca, a posljedično i kvalitetu stručno-trenerskoga rada u sustavu parasporta.

Kao pozitivan primjer može se navesti sustav sporta Grada Zagreba u kojem je 2001. godine bilo zaposleno 188 trenera (65 Zagrebački sportski savez i 123 sportski klubovi), dok je danas u zagrebačkom sportu zaposleno oko 400 trenera profesionalaca što je značajno povećanje i strateški smjer s ciljem osiguravanja adekvatnog broja stručnih kadrova unutar sustava sporta Grada Zagreba. Još jedan pozitivan pravac u kojem Sportski savez Grada Zagreba ide je i činjenica kako svi zaposleni treneri moraju imati adekvatnu stručnu spremu koju propisuje Zakon o športu. Na taj način osigurava se, prije svega poštivanje zakonskih normi kod obavljanja stručnih poslova u sportu, dok se s druge strane sportašima osigurava da s njima rade educirani stručni kadrovi.

OPĆI PODACI O TRENERIMA U SUSTAVU PARASPORTA

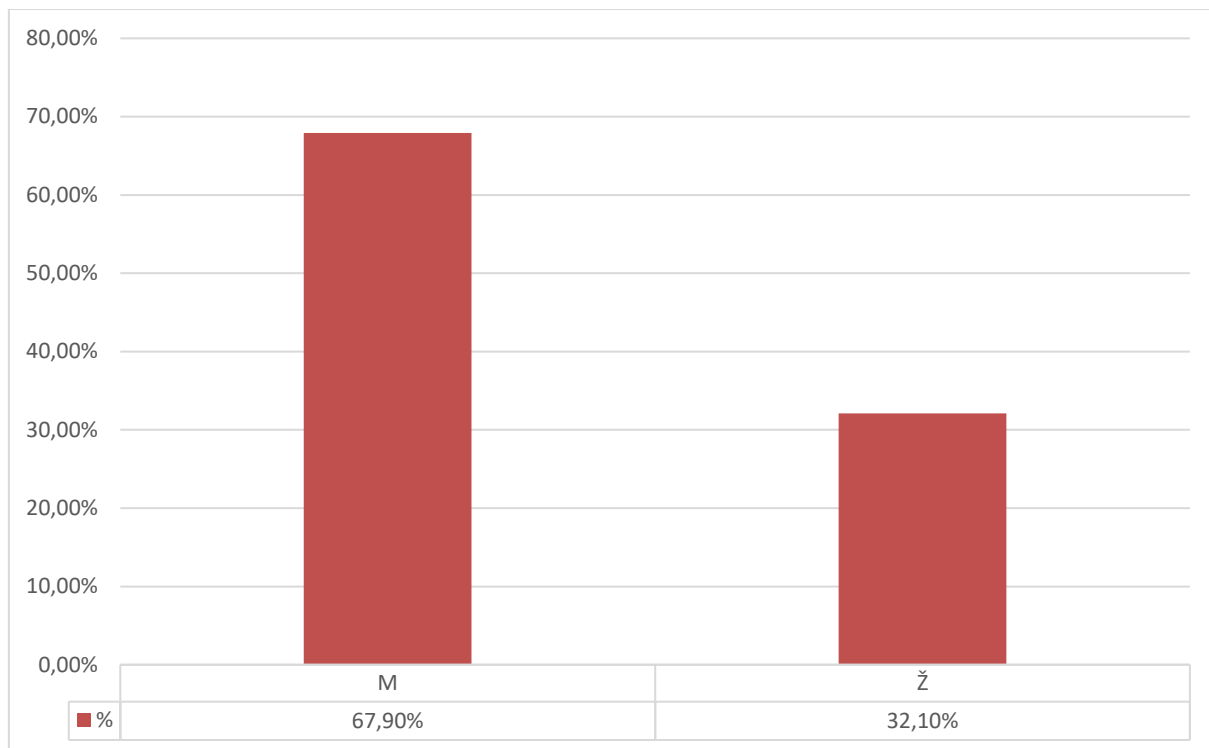
Prva skupina podataka koja će se prezentirati odnosi se na pokazatelje općeg statusa trenera u sustavu parasporta, odnosno na njihov socio-demografski profil. Analizom ovih podataka omogućit će se bolji uvid u stanje sustava trenera čime će se postići i kvalitetnije pretpostavke za donošenje informiranijih odluka po pitanju ovoga područja sustava parasporta.

Prvi dio anketnog upitnika odnosi se na informacije o: 1) spolu, 2) dobi, 3) stručnoj spremi, 4) kvalifikaciji za rad u parasportu, 5) trenerskom stažu, 6) procjeni razine kvalitete objekata u kojima rade, 7) kvaliteti i prilagođenosti trenažnih objekata, 8) vremenu provedenom u stručno-trenerskom radu vikendima, 9) korištenju godišnjeg odmora, 10) vremenu provedenom u obavljanju administrativnih poslova i 11) socio-ekonomskom statusu trenera.

Spolna struktura trenera

U spolnoj strukturi među trenerima u sustavu parasporta prevladavaju muški treneri i to u postotku od 67,9%, dok je ženskih trenera 32,1%. Ovakav nepovoljni omjer za ženski trenerski kadar je izrazito naglašen i kod ostalih istraživanja sličnog tipa u Republici Hrvatskoj. Ipak ovi rezultati su nešto bolji od trendova na nacionalnoj razini gdje podaci ukazuju na svega 6% ženskih trenera u hrvatskim klubovima (Čustonja, Milanović i Jukić, 2011), dok je u Velikoj Britaniji omjer muški i ženskih trenerskih kadrova također nepovoljniji nego u sustavu parasporta i iznosi 18% žena naprema 82% muškaraca (Sports Coach, U. K., 2011). Isti trend se pojavljivao i na olimpijskim igrama 2012. godine u Londonu gdje je postotak muških trenera (89%) daleko nadmašio ženske trenere (11%) (IWG, 2014). Također, ilustrativan je podatak i da je na

zadnjim olimpijskim igrama održanim u Tokiju postotak ženskih trenera bio svega 13% što je nešto bolje nego na prethodnih nekoliko igara kada su trenerice bile zastupljene sa svega 10%. Ukoliko promatramo broj sportašica na zadnjim paraolimpijskim igrama u Tokiju, on je povećan za gotovo 13% u odnosu na igre održane u Rio de Janeiru 2016. godine. Istraživanja (Reade, Rodgers & Norman, 2009; Yook i Kim, 2013; Magnusen i Rhea, 2009) su pokazala kako su žene manje zastupljene u trenerskom pozivu zbog pretpostavki o slabijim kompetencijama za obavljanje trenerskog posla u odnosu na muškarce, odnosno predrasuda da su žene uključene u trenerski posao u sportu muškobanjaste. Također, postoji znatno manji broj ženskih trenera mentora tj. uzora. Osim ovih razloga postoji prisutnost i spolne diskriminacije koja je zbog muške dominacije u sportu posebno izražena, jer kod mnogih prevladava mišljenje da ženi ne pristaje trenerski posao. Mnogim ženama u trenerskom poslu je ograničavajući faktor i činjenica da često i sportaši imaju negativno mišljenje o ženskim trenerima pa radije surađuju s trenerima muškarcima.

Grafikon 2.3.1. Omjer muških i ženskih trenera u sustavu parasporta

Temeljem dobivenih podataka (grafikon 2.3.1.) **jasna je potreba uključivanja većeg broja ženskih stručno-trenerskih kadrova u sustav parasporta.** Ostvarivanje tog cilja moguće je ostvariti putem ulaganja u obrazovanje i školovanje ženskih kadrova za potrebe parasporta kao i sustavnim aktivnostima s ciljem promocije sustava parasporta kao područja u kojem trenerice mogu ostvariti kvalitetnu karijeru.

Dob trenera

Prosječna dob trenera koji su sudjelovali u istraživanju je 43,6 godina te je na osnovu toga podatka moguće zaključiti kako se treneri u sustavu parasporta nalaze u optimalnom rasponu dobi (40 do 45 godina), utvrđenom i kroz druga, slična, istraživanja. Valja napomenuti kako je potreban oprez kada se govori o skrbi za trenerski kadar u smislu pomlađivanja i obnove pri čemu u fokusu treba biti zapošljavanje i privlačenje mladih i kompetentnih trenerskih kadrova kako bi sustav parasporta u tom smislu bio dugoročno održiv.

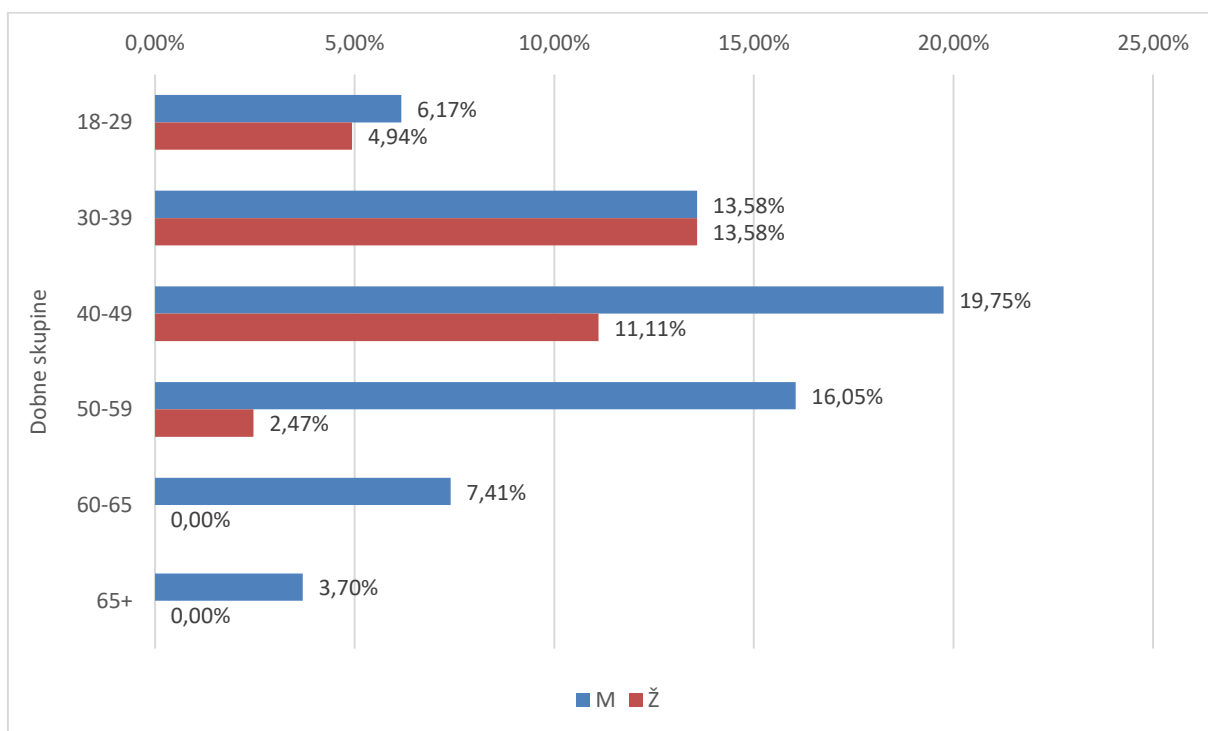
Tablica 2.3.3. Treneri u sustavu parasporta po dobnim skupinama i spolu

Spol	Dobne skupine					
	18-29	30-39	40-49	50-59	60-65	65+
M	6,17%	13,58%	19,75%	16,05%	7,41%	3,70%
Ž	4,94%	13,58%	11,11%	2,47%	0,00%	0,00%
Ukupno	11,11%	28,40%	30,86%	18,52%	7,41%	3,70%

Detaljnija analiza dobne strukture trenera u odnosu na spol u sustavu parasporta prikazana je u tablici 2.3.3.

Preko 70% trenera spada u kategorije do 50 godina što upućuje na relativno dobru situaciju po pitanju dobne strukture trenera, međutim može se primijetiti i trend opadanja broja trenerica s povećanjem dobi što upućuje na to da se ženske osobe, u dobnim kategorijama 50+, rjeđe odlučuju (zadržavaju) raditi u trenerskom pozivu.

Ova problematika je svakako slojevita ali gura u prvi plan nesigurnu ekonomsko-financijsku situaciju vezanu uz trenerski poziv u Republici Hrvatskoj pa tako i u sustavu parasporta. Isti podaci prikazani su i grafički na grafikonu 2.3.2.

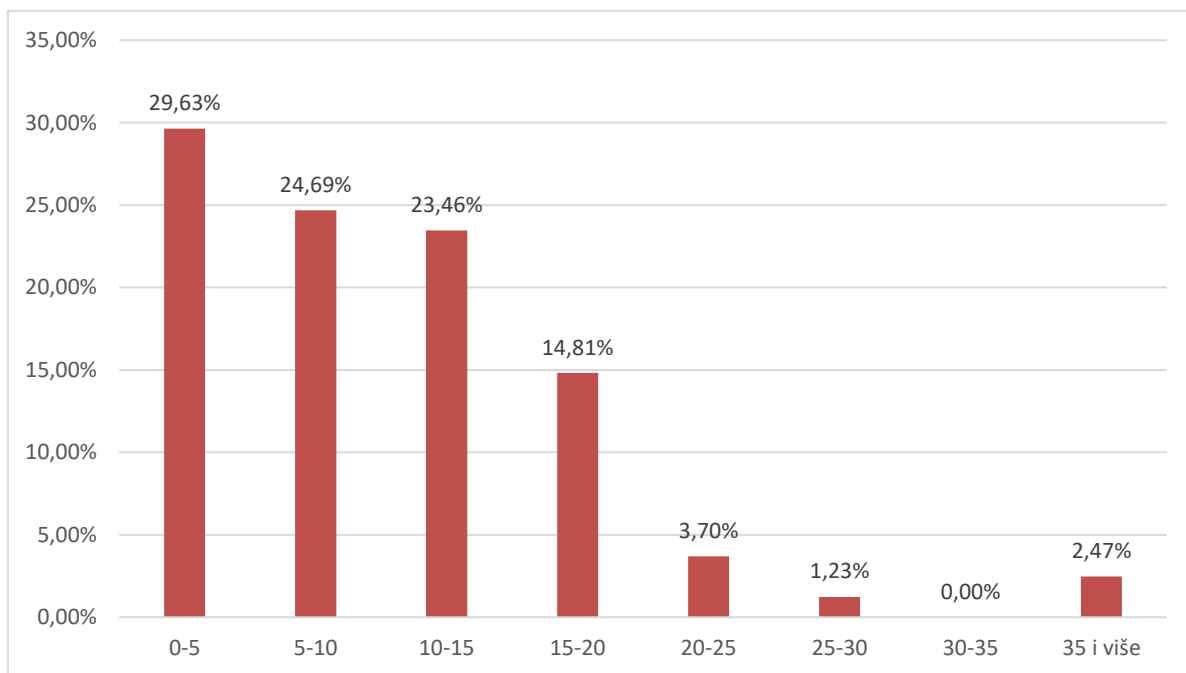
Grafikon 2.3.2. Grafički prikaz odnosa muških i ženskih trenera prema dobnim skupinama

Trenerski staž (iskustvo)

Prosječna duljina trajanja trenerskog staža (iskustva) u sustavu parasporta 9,7 godina što je nešto manje u odnosu na neke druge sustave sporta u Republici Hrvatskoj (Grad Osijek – 11,5 godina, Grad Zagreb – 14 godina, Grad Dubrovnik – 14,6 godina). Trenersko iskustvo trebalo bi osigurati optimalnu razinu poznavanja trenerskih poslova i procedura te omogućiti daljnje uspješno bavljenje trenerskim pozivom. Uz znanje i kompetencije iskustvo je često važan faktor u postizanju optimalnih učinaka trenažnog procesa kao i vrhunskog sportskog stvaralaštva.

Obzirom da je potrebno voditi brigu o pomlađivanju i obnovi trenerskog kadra svakako je potrebno iskoristiti potencijale starijih trenera kroz

sudjelovanje u tom procesu u smislu prenošenja znanja na trenere s kraćim iskustvom kroz formalne ili neformalne oblike suradnje.

Grafikon 2.3.3. Distribucija duljine trenerskog staža

Pozitivna iskustva u ovom kontekstu vezana su za kategoriziranje trenerskog kadra pri čemu iskustvo ima značajnu ulogu u definiranju statusa samih trenera. Na grafikonu 2.3.3. prikazana je distribucija trenerskog iskustva po dobnim kategorijama. Preko 55% trenera koji su popunili anketu se nalazi u razredima 0-5 i 5-10 godina radnog iskustva što ide u prilog ranije iznesenim zaključcima o pozitivnoj slici trenera u sustavu parasporta kada je riječ o dobi i radnom iskustvu.

Obrazovna struktura i razina kompetencija

Treneri iz sustava parasporta odgovarali su na dva pitanja vezana uz obrazovnu strukturu i razinu kompetencije. Prvo je bilo vezano uz stručnu spremu koju posjeduju, a drugo je bilo usmjereno prema kvalifikaciji za rad u sportu. Analizom odgovora trenera o stručnoj spremi iz tablice 2.3.4. može se zaključiti kako tek nešto manje od 20% trenera kao razinu obrazovanja, odnosno stručnu spremlu navodi srednju školu, dok ostatak trenera ima završen određeni stupanj visokog obrazovanja.

Tablica 2.3.4. Odgovori na pitanje o stručnoj spremi

Stručna sprema	Frekvencija	%
PDS – kineziologija	4	4,94%
PDS – drugo	3	3,70%
VSS – kineziologija	22	27,16%
VŠS – kineziologija	12	14,81%
VSS – drugo	17	20,99%
VŠS – drugo	7	8,64%
SSS	16	19,75%

Legenda: PDS – završen poslijediplomski (doktorski) studij; VSS – visoka stručna sprema (4 ili 5 godina studija); VŠS – viša stručna sprema (2 ili 3 godine studija); SSS – srednja stručna sprema)

Nešto detaljniju sliku o kompetencijama trenera u sustavu parasporta daje analiza odgovora na pitanje o kvalifikaciji za rad u parasportu. Rezultati odgovora na ovo pitanje prikazani su u tablici 2.3.5. Analizom odgovora utvrđeno je kako 30,86% anketiranih trenera nema adekvatnu kvalifikaciju za rad u parasportu.

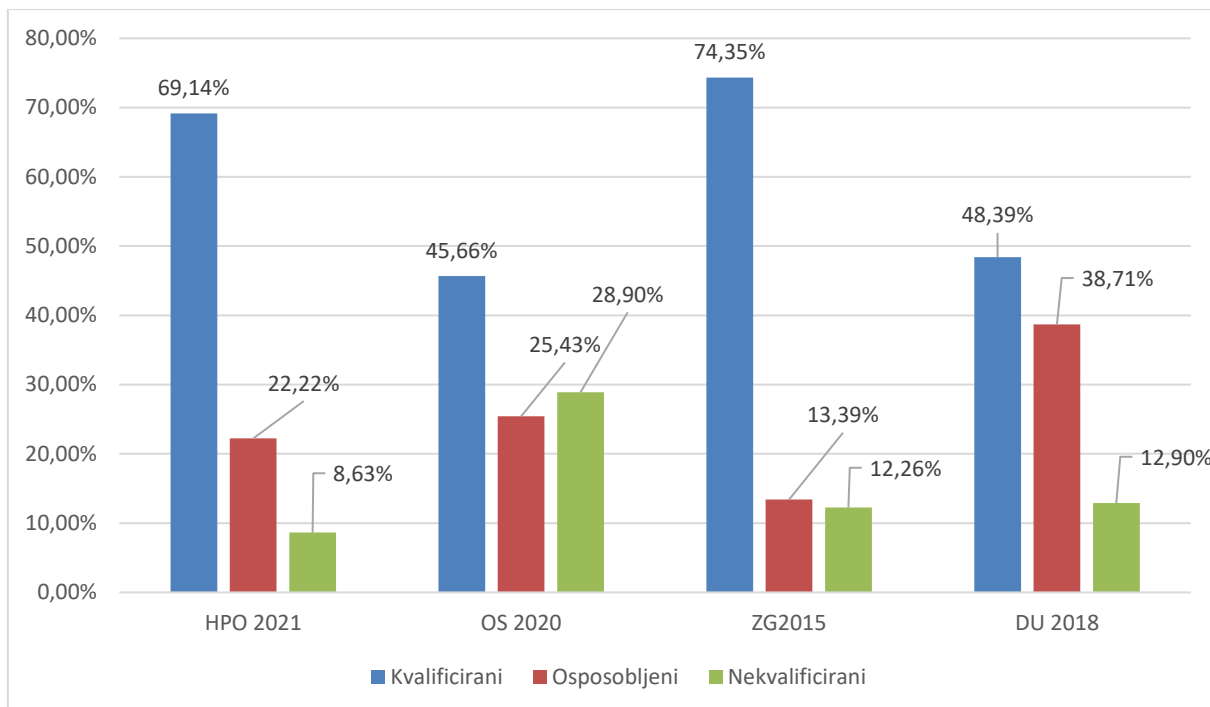
Ukupan postotak kvalificiranih osoba za rad u sportu iznosi 69,14% što je relativno visok postotak u odnosu na neke sustave sporta koji su obuhvaćeni prijašnjim analizama. Ukoliko toj broju pridodamo i 22,22% trenera koji imaju

kvalifikaciju na razini tečaja za osposobljavanje dolazimo do 91,36% kvalificiranih i osposobljenih trenera u sustavu parasporta. Značajan je udio trenera (44,44%) koji imaju završen sveučilišni studij kineziologije ili više što svakako treba istaknuti kao pozitivan primjer iz razloga što je stručno trenerski rad sa parasportašima posebno izazovan u svjetlu znanja i kompetencija. Prostor u kojem je potrebno tražiti unaprjeđenje sustava stručno trenerskog rada u parasportu je 30,86% nekvalificiranih trenera, odnosno onih koji imaju završen tečaj za osposobljavanje, kojima je studij ili osposobljavanje u tijeku ili onih koji su bez stručne razine.

Tablica 2.3.5. Frekvencije odgovora na pitanje o stručnoj kvalifikaciji za rad u parasportu

Kvalifikacija za rad u parasportu		%
KVALIFICIRANI - 69,14%	Profesor kineziologije i više	44,44%
	Stručni specijalist trener	11,11%
	Sveučilišni prvostupnik	2,47%
	Stručni prvostupnik trener	11,11%
OSPOSoblJENI – 22,22%	Tečaj za osposobljavanje	22,22%
NEKVALIFICIRANI – 8,63%	Studij u tijeku	3,70%
	Osposobljavanje u tijeku	3,70%
	Bez stručne razine	1,23%

Usporedbe radi u Zagrebu je tek 12,26% trenera bez ikakve kvalifikacije prema studiji iz 2015. godine, a u Dubrovniku 2018. godine 12,9% dok je Osijek na 28,9%. Na Republike Hrvatske je 2011. godine utvrđeno 37,2% nekvalificiranih trenera (grafikon 2.3.4.).

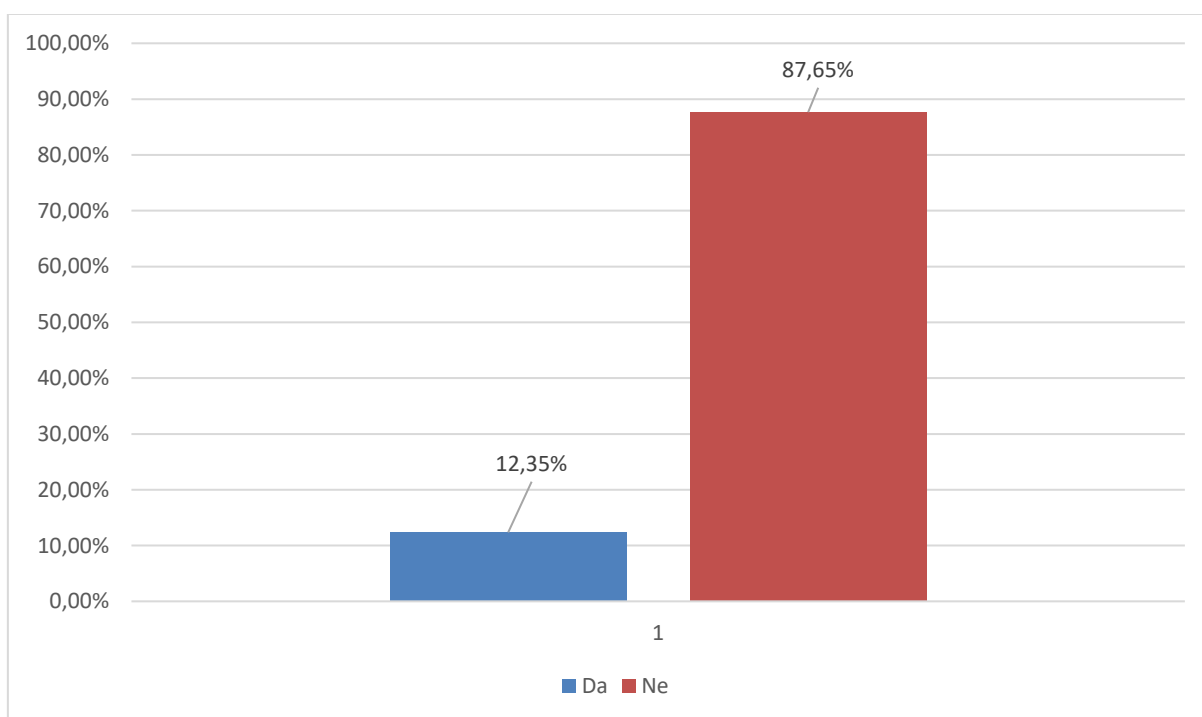
Grafikon 2.3.4. Usporedba kvalificiranosti trenera za rad u sportu u sustavu parasporta s drugim sredinama

Situacija s kvalificiranošću trenera za rad u parasportu je vrlo dobra. Ipak, potrebno je usmjeriti dodatne napore u osiguravanje programa edukacije (formalne i neformalne) nužnih za stjecanje kompetencija za rad s osobama s invaliditetom i parasportašima što je pretpostavka za kvalitetno obavljanje stručno-trenerskog posla.

Je li trener osoba s invaliditetom?

Dodana vrijednost u kvaliteti rada trenera u sustavu parasporta može se dobiti i ako je i sam trener osoba s invaliditetom. Na taj se način parasportaši lakše povezuju s trenerima ali i treneri s parasportašima. Neka istraživanja sugeriraju kako rad sa parasportašima zahtijeva razumijevanje određenih

barijera i u tjelesnom i psihičkom smislu (Misener et al. 2013, Wareham et al. 2017) te stoga trener koji je i sam osoba s invaliditetom može bolje razumjeti parasportaše. Među anketiranim trenerima samo je 12,35% trenera koji su naveli kako su i oni osobe s invaliditetom dok je preostalih 87,65% trenera bez invaliditeta. Rezultati su prikazani na grafikonu 2.3.5. te se može zaključiti kako je potrebno osmisлити program sustavnog uključivanja i pripremanja parasportaša ali i drugih osoba s invaliditetom za trenerski rad.

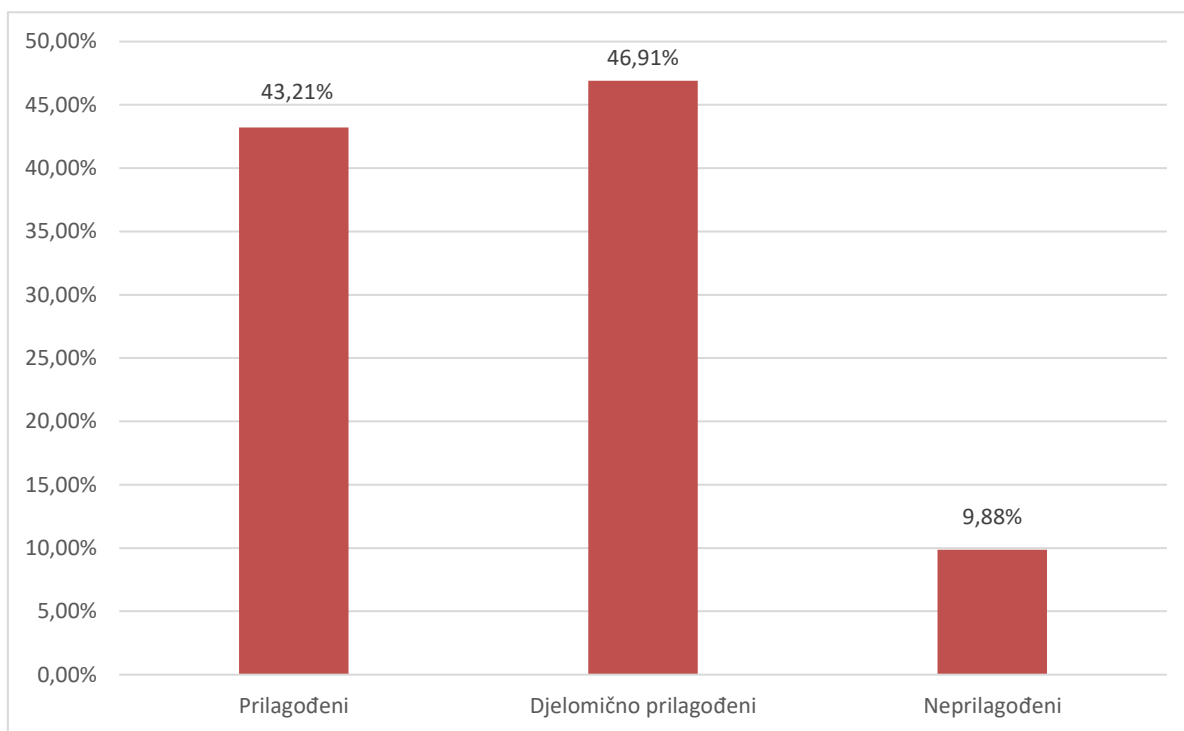

Grafikon 2.3.5. Odgovori na pitanje „Jeste li i sami osoba s invaliditetom“

Kvaliteta i prilagođenost trenažnih objekata

Kvaliteta i prilagođenost objekata u kojima treneri provode stručni rad je jedna od temeljnih pretpostavki za ostvarenje postavljenih ciljeva u godišnjem, odnosno višegodišnjem ciklusu rada. Posebno se to odnosi na sustav parasporta u kojem objekti trebaju biti u potpunosti prilagođeni parasportašima kako bi oni ostvarili svoje pune natjecateljske potencijale. Istraživanja u ovom području pokazuju da postoji povećani rizik od pojave stresa ukoliko uvjeti u kojima treneri obavljaju svoj stručni rad nisu dobri (Rhind, Scott, Fletcher, & Fletcher, 2013). Istraživanja pokazuju i to kako je uz osiguravanje dobrih uvjeta za rad vrlo važno osigurati i adekvatne ljudske resurse i to u smislu razine edukacije trenerskih kadrova i brojnosti kako bi osigurali ostvarivanje postavljenih ciljeva sportske pripreme kroz provedbu sportskog treninga (Judge, Petersen, Bellar, Craig & Gilreath, 2013).

Razinu prilagođenosti treneri su procjenjivali kroz tri moguća odgovora: prilagođeni, djelomično prilagođeni i neprilagođeni. Najveći broj trenera smatra kako su objekti u kojima provode stručno-trenerski rad djelomično prilagođeni i to njih 46,91% dok je druga najzastupljenija kategorija trenera koji smatraju kako su objekti prilagođeni (43,21%). Tek 9,88% trenera se izjasnilo kako smatraju da objekti u kojima provode svoje stručne aktivnosti nisu prilagođeni njihovim potrebama i potrebama njihovih sportaša. Temeljem ovih rezultata moguće je konstatirati kako je situacija s prilagođenošću objekta relativno povoljna s tim da je potrebno aktivno djelovati kako bi se broj trenera iz kategorija djelomično prilagođeni i neprilagođeni prelio u kategoriju prilagođeni. Rezultati su prikazani na grafikonu 2.3.6.

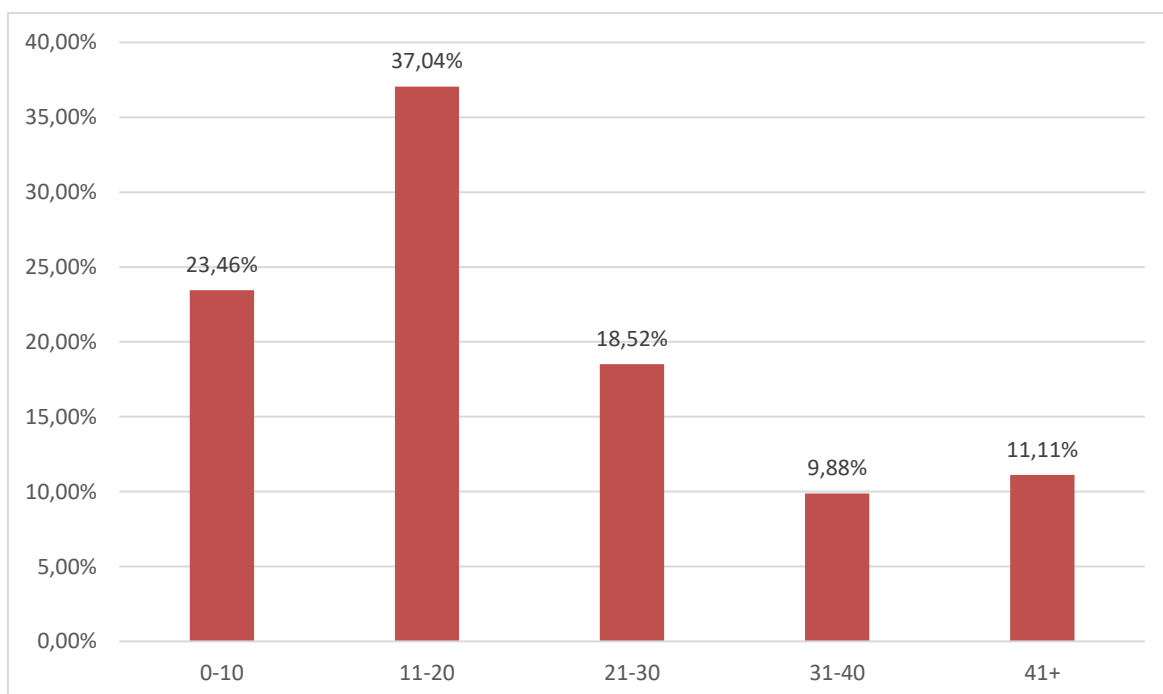

Grafikon 2.3.6. Zadovoljstvo razinom prilagođenosti sportskih objekata

Rad vikendima

Nedostatak odmora može dovesti do stanja fizičke i emocionalne ispražnjenosti sportskih trenera što može imati direktne posljedice na kvalitetu stručnog rada ali i na sportski rezultat koje trener ostvaruje sa svojim sportašima. (Altfeld i Kellmann, 2013; Altfeld i Kellmann, 2015). Upravo je rad vikendima, koji je karakterističan za trenerski poziv, jedan od okidača za ovakvo stanje. Obzirom na složenost trenerskog posla u smislu povećanog opsega radnih sati, putovanja, manjka članova stručnog stožera, obavljanja administrativnih poslova česta je pojava fenomena konflikta u odnosu na radno mjesto i obiteljski život (engl. work-family conflict). Ovaj fenomen se

javlja kada zbog profesionalnih obveza treneri nemaju mogućnosti izvršavati obiteljske obveze pa je nužno preventivno djelovati na spomenute faktore kako bi se izbjegle negativne posljedice (Mazerolle, Bruening & Casa, 2008; Mazerolle, Pitney, Casa & Pagnotta, 2011). Sportski treneri generalno imaju vrlo mali broj slobodnih dana, osobito u natjecateljskim periodima kada se najveći dio natjecanja održava upravo vikendima. Stoga je i u ovoj analizi jedno od anketnih pitanja upućeno prema trenerima bilo upravo vezano za njihov angažman tijekom vikenda u godišnjem ciklusu rada. Iz rezultata je vidljivo da treneri u sustavu parasporta, kao i ostali treneri među kojima su provedena slična istraživanja značajan dio svoga angažmana odrađuju vikendima. Distribucija odgovora o radu vikendima prikazan je na grafikonu 2.3.7.

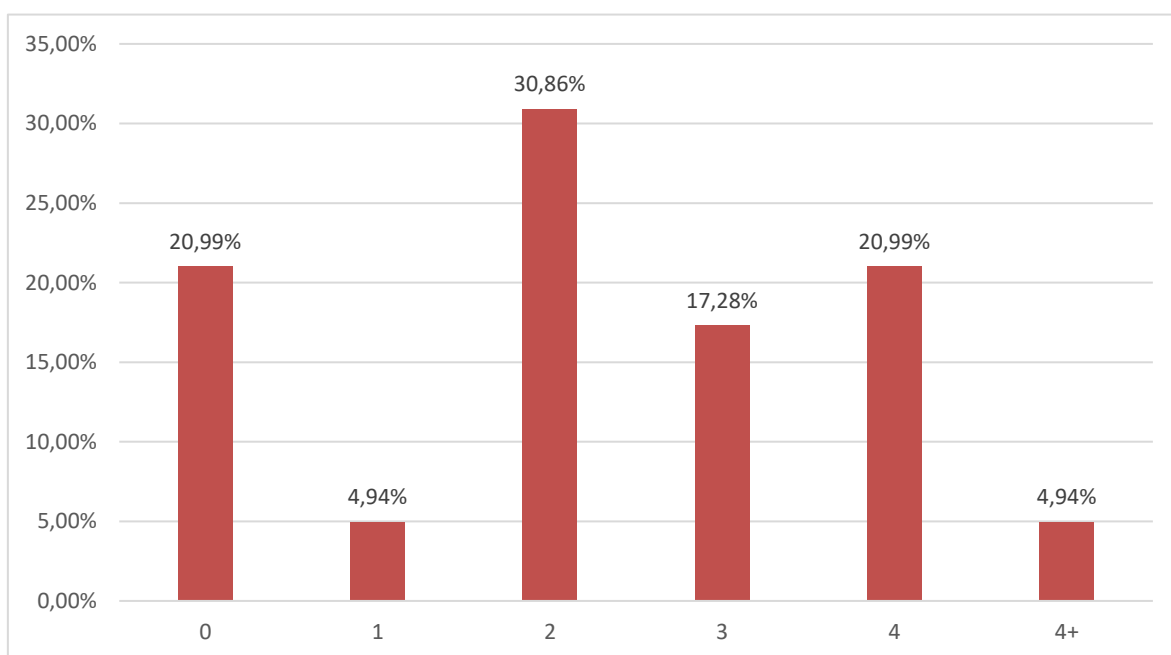
Grafikon 2.3.7. Odgovori na pitanje o broju radnih vikenda u godini

Najzastupljenija je skupina trenera koja je navela kako je u godišnjem ciklusu rada prosječno angažirana između 11 i 20 vikenda (37,04%). Druga najzastupljenija skupina su treneri koji angažirani od 0 do 10 vikenda (23,46%) što je pokazatelj kako je tek jedna četvrtina trenera u ovoj skupini koja nije dominantno angažirana vikendima dok su svi ostali treneri u ostalim kategorijama. Temeljem prikazanih rezultata može se konstatirati kako je angažman trenera u sustavu parasporta vikendima poprilično velik što značajnije ne odstupa od rezultata istraživanja provedenih u drugim sustavima sporta.

Korištenje godišnjega odmora

Pored rada vikendima još jedna karakteristika trenerskoga posla je način korištenja godišnjega odmora. Često se događa da treneri uopće ne koriste godišnji odmor na koji po zakonu imaju pravo zbog odlazaka na važna natjecanja i drugih obveza prema svojim sportašima, klubovima ili savezu. U tome smislu treneri iz sustava parasporta odgovarali su na pitanje o korištenju godišnjeg odmora na način da su navodili broj tjedana godišnjeg odmora koje koriste tijekom godišnjeg ciklusa. Rezultati odgovora prikazani su na grafikonu 2.3.8., a najzastupljenija skupina su treneri koji godišnje koriste dva tjedna godišnjega odmora (30,86%). Ipak, potrebno je osvrnuti se na kategoriju trenera koji u godišnjem ciklusu uopće ne koriste godišnji odmor, a čine preko 1/5 ukupnog broja trenera koji su sudjelovali u istraživanju (20,99%). Osim adekvatnog rješavanja radno-pravnog statusa trenera potrebno je u svjetlu ovih rezultata voditi brigu i o primjerenom vremenu za odmor zbog svih negativnih posljedica koje se mogu javiti uslijed preopterećenosti trenera u sustavu parasporta. Temeljem Zakona o radu svaka zaposlena osoba u nekom sustavu ima pravo na četiri tjedna godišnjeg odmora. Ukoliko analiziramo

rezultate ovoga istraživanja vidimo da gotovo 75% trenera ne koristi godišnji odmor do zakonske razine. Temeljem navedenih pokazatelja potrebno je djelovati kako bi se u sustavu parasporta, posebice s aspekta izbjegavanja fenomena samoizgaranja (engl. burnout) te konflikta na relaciji posao-obitelj, posvetila veća pažnja prenapregnutosti i opterećenju trenera. Kvalitetnijim sustavom kontrole stručno-trenerskog rada u smislu opterećenja trenera mogu se proizvesti pozitivni efekti na ravnomjerniju distribuciju opterećenja pojedinih trenera.

Grafikon 2.3.8. Odgovori na pitanje o korištenju godišnjeg odmora

Obavljanje administrativnih poslova

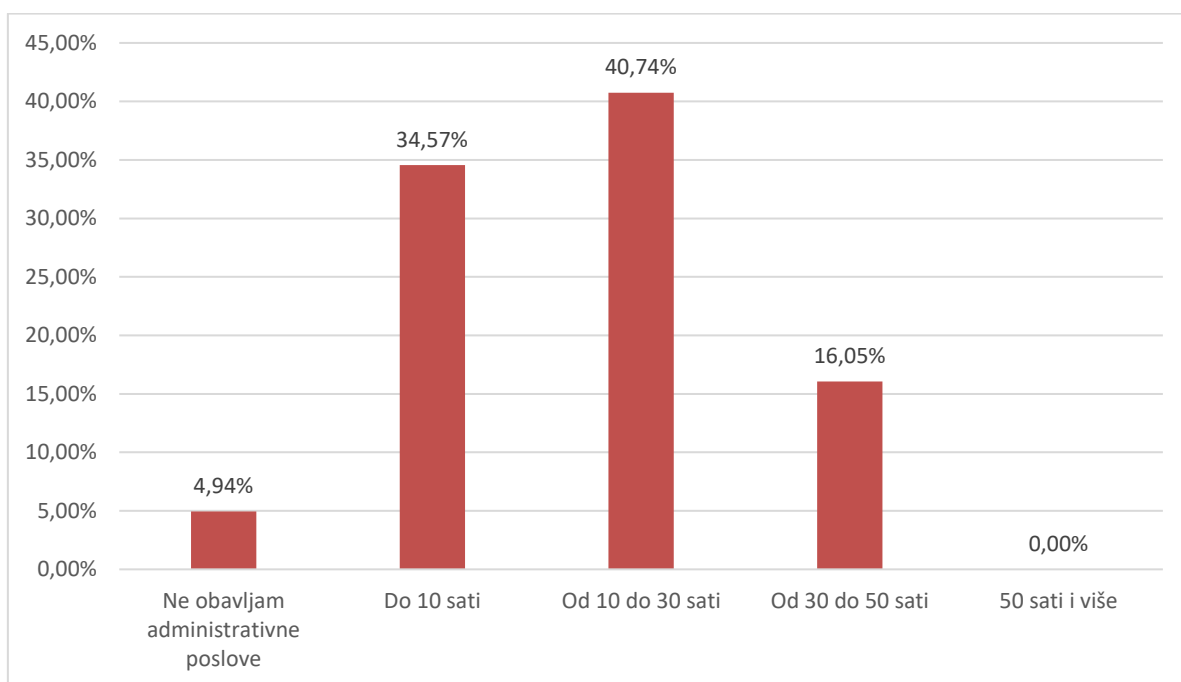
Obavljanje administrativnih poslova je još jedna aktivnost koju treneri obavljaju u svome stručno-trenerskom radu što također iziskuje dodatni angažman i prema istraživanjima može dovesti do značajnog iscrpljivanja trenera (Clapper i Harris, 2008). Isto tako, istraživanja ukazuju i na veću vjerojatnost emocionalnog iscrpljivanja mlađih trenera koji imaju manje radnog iskustva kao i onih koji se natječu u slabijim ligama, odnosno na nižim razinama natjecanja (Mazerolle, Monsma, Dixon & Mensch, 2012). Istraživanje provedeno među sportskim trenerima u gradu Zagrebu pokazalo je kako veliki postotak (42%) uopće ne obavlja administrativne poslove dok svega 15% trenera obavlja navedene poslove u nešto većem obimu (više od 400 sati godišnje). Ostatak trenera nalazi se u kategoriji do 400 sati administrativnog posla na godišnjoj razini (Bok i sur, 2015). U istom istraživanju zaključeno je kako su administrativnim poslovima više opterećeni treneri s kraćim radnim stažem, ali i treneri s višom razinom stručne spreme što je navelo na zaključak kako su treneri koji rade u ekipama s iskusnijim i starijim kolegama upravo zbog svojeg kraćeg staža više izloženi administrativnim poslovima. Na pitanje o tome koliko mjesečno vremena utroše na administrativne poslove treneri u sustavu parasporta imali su mogućnost odabrati neku od ponuđenih kategorija i to: ne obavljam administrativne poslove, do 10 sati, od 10 do 30 sati, 30 do 50 sati i 50 sati i više. Na grafikonu 2.3.10. prikazani su rezultati odgovora.

Analizom ponuđenih odgovora vidljivo je kako tek 4,94% trenera u sustavu parasporta ne obavlja nikakve administrativne poslove. Do 10 sati mjesečno angažirano je nešto manje od 35% trenera dok se u intervalima od 10 do 50 sati našlo 56,79% trenera. Temeljem pedagoških standarda i normativa rada trenera u sportu za obavljanje administrativnih poslova (pripremanje i izvještavanje o stručnom radu) na mjesečnoj razini predviđeno je ne više od

5 sati utrošenih na obavljanje administrativnih poslova u mjesečnom ciklusu rada trenera što na godišnjoj razini iznosi do 40 sati (Bok i sur., 2015).

Može se zaključiti kako su treneri u sustavu parasporta preopterećeni administrativnim poslovima što može imati negativan učinak na njihove primarne stručno-trenerske aktivnosti.

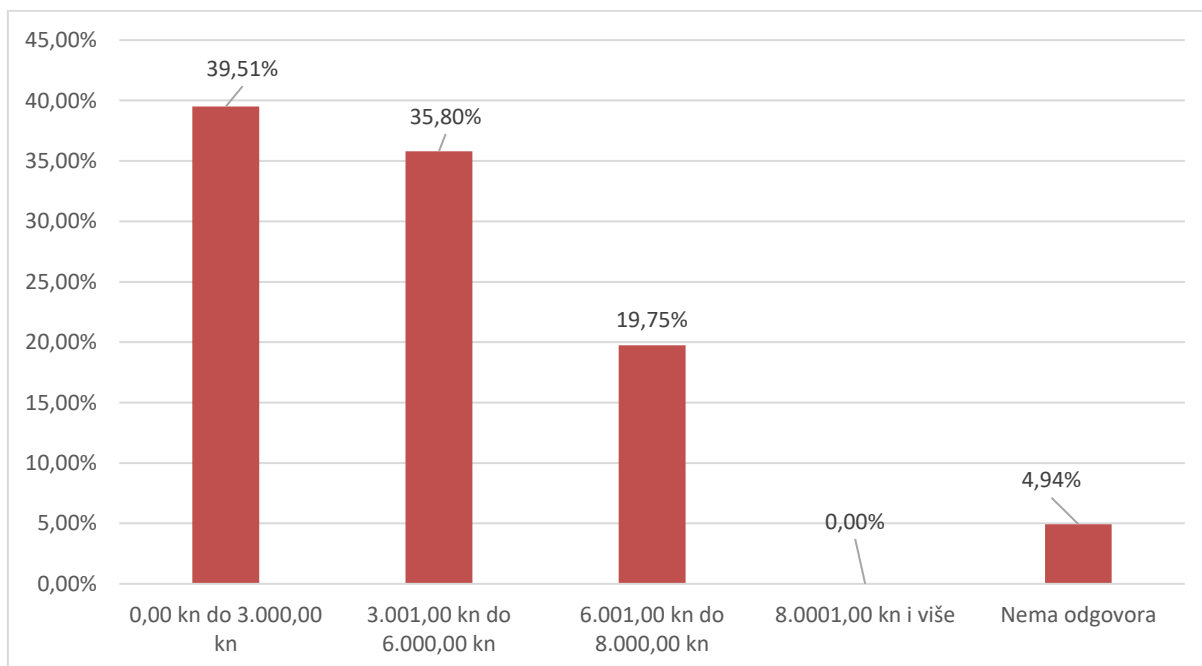
U tom smislu potrebno je unutar sustava parasporta skrbiti o stručno-trenerskom radu i u kontekstu smanjenja opterećenja u provođenju administrativnih poslova.

Grafikon 2.3.9. Broj sati administrativnih poslova na mjesečnoj razini trenera u sustavu parasporta

Socio-ekonomski status trenera

Socio-ekonomski status trenera u sustavu parasporta važna je komponenta u ostvarivanju postavljenih ciljeva u smislu ostvarivanja, prije svega kvalitetnog stručnog rada, a posljedično i adekvatnih sportskih rezultata. Informacija temeljem koje je moguće analizirati stanje u ovom kontekstu je i visina primanja koje treneri u sustavu parasporta ostvaruju. Istraživanja potvrđuju kako je jedan od ključnih elemenata funkcionalnog sustava parasporta financijski aspekt ulaganja u trenerske kadrove. Naravno, to ne podrazumijeva samo puko ulaganje u financijska primanja trenera nego i ulaganje u unaprjeđenje stručno-trenerskog rada kroz edukacije, seminare i cjeloživotno obrazovanje (Patatas i sur., 2019). Treneri koji su sudjelovali u ovome istraživanju dali su odgovore na pitanje o visini njihovih neto mjesečnih primanja. Rezultati su prikazani na grafikonu 2.3.10.

Grafikon 2.3.10. Mjesečni neto iznos plaće ili naknade trenera u sustavu parasporta

Najveći broj trenera (39,51%) nalazi se u kategoriji 0,00 kn do 3.000,00 kn što je zapravo jako nepovoljan pokazatelj čijoj korekciji treba pristupiti sustavno i planski. U sljedećoj kategoriji su treneri (35,80%) koji ostvaruju prihode u kategoriji 3.000,00 kn – 6.000,00 kn mjesečno što je također ispod prosječne plaće u Republici Hrvatskoj. Tek nešto manje od 20% trenera u sustavu parasporta ima mjesečna primanja u kategoriji od 6.000,00 kn – 8.000,00 kn, dok među anketiranim trenerima ne postoje oni s primanjima iznad 8.000,00 kn. Nešto manje od 5% trenera nije odgovorilo na pitanje o financijskim primanjima.

Čak 75,3% trenera u sustavu parasporta imaju do 6.000,00 kn mjesečnu neto plaću za svoj rad.

BROJ SATI RADA TRENERA U SUSTAVU PARASPORTA

Pored pokazatelja statusa trenera u sustavu parasporta napravljena je i kvantitativna analiza vremena utrošenog na pojedine stručne aktivnosti u godišnjem ciklusu rada trenera. Standardi i normativi stručnog rada trenera u sportu definirani su tijekom provedbe projekta “Pedagoški standardi i normativi rada trenera u sportu” prilikom čega su definirane stručne aktivnosti trenera, te okvirni broj sati koje treneri trebaju utrošiti na pojedinu stručnu aktivnost tijekom godišnjeg ciklusa rada. Stručne aktivnosti prikazane su ranije u tekstu u tablici 2.3.2. i sastoje se od 13 poslova grupiranih u 5 skupina.

Na sve trenere koji su zaposleni u sustavu parasporta primjenjuju se odredbe Zakona o radu te odredbe drugih zakona iz područja radnog prava (Zakon o zaštiti na radu, Zakon o evidencijama u oblasti rada, Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i dr.). Sukladno tome i na sve zaposlenike u sustavu parasporta, što se tiče načina zasnivanja radnog odnosa, radnog vremena, stanke za vrijeme rada, dnevnog tjednog odmora, prava na godišnji odmor, plaćenog i neplaćenog dopusta, prava na plaću i na naknadu plaće, zaštite na radu, načina ostvarivanja prava i obveza iz radnog odnosa, odgovornosti radnika za počinjene povrede radnih obveza, načina prestanka ugovora o radu kao i na sva ostala pitanja iz radnih odnosa se primjenjuju izravno odredbe Zakona o radu, Zakona o zaštiti na radu, Zakona o evidencijama u oblasti rada i drugih općih zakona iz područja radnog prava. Iako su mnoge stvari vezane uz prava i obveze iz radnog odnosa definirane u postojećim zakonima potrebno je napomenuti kako sustav sporta nije dovoljno uređen kada je u pitanju segment trenerskoga stručno-pedagoškog rada. Brojne su specifičnosti trenerskoga posla koje iziskuju dodatno uređenje eventualnim podzakonskim

aktima ili kolektivnim ugovorima. Neke od tih specifičnosti su npr. rad vikendima, putovanja na i sa natjecanja, rad u specifičnim uvjetima i sl.

Zakonski definirana radna obveza svake osobe u radnom odnosu iznosi 1840 sati godišnje, odnosno 40 sati tjedno. Ove vrijednosti bile su orijentir u kreiranju standarda i normativa za obavljanje trenerskoga posla.

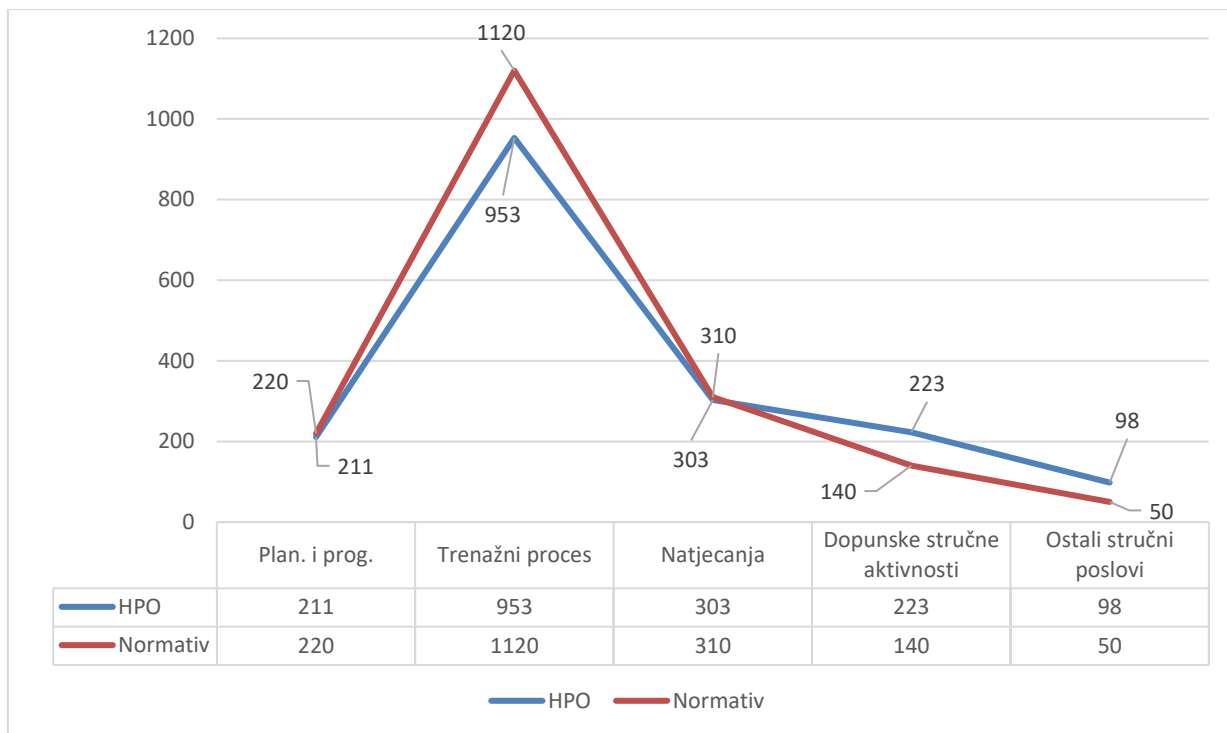
Prema mjestu obavljanja stručne aktivnosti treneri mogu svoje stručne poslove obavljati neposredno na terenu ali i van terena kroz aktivnosti koje podrazumijevaju, primjerice rad doma uz računalo i slične aktivnosti. Ovo je važno iz razloga što nerijetko javnost posao trenera doživljava samo kroz neposredan rad na terenu u treningu ili natjecanju dok ostale poslove koji su sastavni dio stručnoga rada trenera zanemaruju. Ovdje se posebno mogu naglasiti aktivnosti koje zahtijevaju mentalni angažman i teorijska znanja, a najviše se vežu uz rad na računalu, odnosno teorijsko-programski rad. S druge pak strane postoje aktivnosti koje zahtijevaju nešto veći fizički angažman kao što je neposredna provedba stručno-trenerskoga rada na terenu. Temeljem definiranih stručnih aktivnosti koje treneri provode u godišnjem ciklusu definirani su i vremenski okviri po pojedinoj stručnoj aktivnosti koje treneri trebaju utrošiti na određenu aktivnost u godišnjem ciklusu (tablica 2.3.6.).

Temeljem definiranih standarda i normativa provedena je anketa i među trenerima u sustavu parasporta kako bi se utvrdilo koliko vremena utroše tijekom godišnjeg ciklusa na pojedine stručne poslove. Na osnovu odgovora dobivene su ukupne prosječne vrijednosti po pojedinoj stručnoj aktivnosti. Ukupno vrijeme koje prema rezultatima ankete treneri u sustavu parasporta provode u stručnom radu iznosi 1788 sati što je odstupanje od samo 52 sata na godišnjoj razini od standarda.

Tablica 2.3.6. Raspodjela vremena po pojedinoj stručnoj aktivnosti u godišnjem ciklusu
(modificirano prema Bok i sur., 2015)

STRUČNI POSLOVI		PUNO GODIŠNJE RADNO OPTEREĆENJE
PLANIRANJE I PROGRAMIRANJE SPORTSKE PRIPREME		220
TRENAŽNI PROCES	Priprema i kontrola objekta i opreme	35
	Provođenje i kontrola procesa treninga	1000
	Analiza treninga	90
NATJECANJA	Provođenje natjecanja	225
	Analiza provedenih natjecanja	60
	Skauting (izvidništvo)	40
DOPUNSKE STRUČ. AKTIVNOSTI	Provođenje testiranja	30
	Stručni sastanci sa sportašima	35
	Pripremanje i izvještavanje o stručnom radu	40
	Stručni sastanci sa roditeljima	25
OSTALI POSLOVI	Skrb o školovanju i zdravlju	15
	Animacija polaznika	25
UKUPNO (sati)		1840

Ovakvi rezultati sugeriraju kako treneri u sustavu parasporta planiraju i distribuiraju svoje opterećenje na optimalan način. Ukoliko se na ovu vrijednost doda i vrijeme koje se troši na aktivnosti koje se ne ubrajaju u stručne poslove kao što su putovanja na i sa natjecanja, osobno usavršavanje i rad s reprezentativnim sportašima onda ukupno vrijeme utrošeno na stručne aktivnosti prelazi definirane normativne vrijednosti. Navedene tri aktivnosti ne ulaze u stručno pedagoški rad kao aktivnosti direktno vezane uz stručne poslove trenera nego se trebaju regulirati kroz druge oblike vrednovanja. Ipak, detaljnijim uvidom u rezultate pokazuju se određeni prostori za unaprjeđenje ovoga segmenta djelovanja sustava parasporta u Republici Hrvatskoj.

Grafikon 2.3.11. Broj radnih sati godišnje prema kategorijama stručnih poslova

Najveći broj sati stručno-trenerskoga rada treneri u sustavu parasporta utroše na Trenažni proces i to 953 sata. Slijedi grupacija trenerskih aktivnosti koje se odnose na natjecanja sa prosječno utrošenih 303 sata. Na trećem mjestu nalaze se dopunske stručne aktivnosti (223 sata), dok na planiranje i programiranje trenažnog procesa treneri utroše 211 sati, a na Ostale stručne poslove 98 sati.

Na grafikonu 2.3.11. usporedno su prikazane vrijednosti koje su kroz anketu iskazali treneri u sustavu parasporta i vrijednosti koje su definirane standardima i normativima rada trenera u sportu.

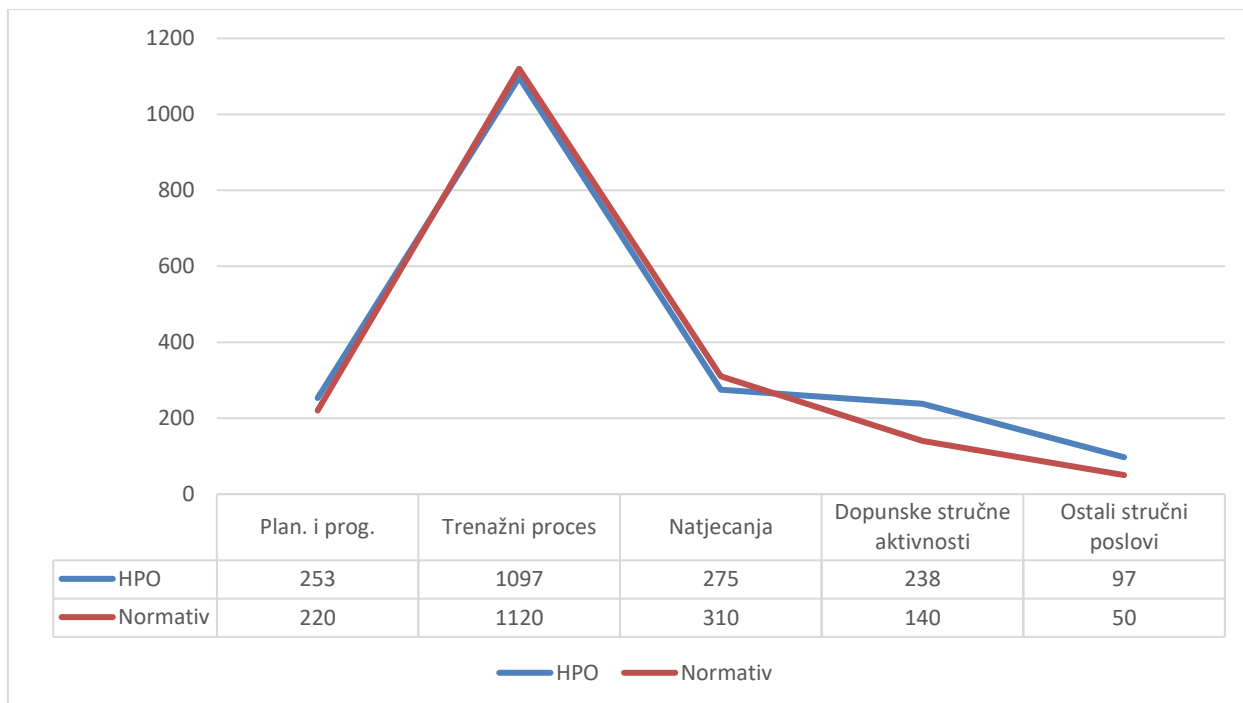
Najveće odstupanje od definiranih normativa može se primijetiti kod grupacije koja se smatra i najvažnijom stručnom aktivnošću trenera, a to je trenažni proces za koju je normativima i standardima dana okvirna vrijednost

od 1120 sati, dok treneri u sustavu parasporta koji su sudjelovali u istraživanju na ovu aktivnost utroše 953 sata što čini manjak od 167 sati na godišnjoj razini u provođenju ovih poslova. Sljedeća grupacija stručnih poslova koja značajnije odstupa od predloženih normativa su Dopunske stručne aktivnosti u kojima su zabilježene vrijednosti veće od predloženih za prosječno 83 sata. Sve ostale aktivnosti koje sportski treneri u sustavu parasporta provode su usklađene s prijedlozima za pojedinu stručnu aktivnost u standardima i normativima. U tablici 2.3.7. prikazani su svi stručni poslovi i vrijednosti po satima iskazane u anketi.

Tablica 2.3.7. Vrijeme utrošeno na pojedine stručne aktivnosti u godišnjem ciklusu s usporednim prikazom definiranih normativa

STRUČNI TRENERSKI POSLOVI	BROJ SATI	NORMA SATI	ODSTUPANJE OD NORME
Planiranje i programiranje	211	220	-9
Priprema i kontrola objekta	91	30	61
Provođenje i kontrola procesa treninga	730	1000	-270
Analiza treninga	132	90	42
Provođenje natjecanja	256	250	6
Analiza provedenih natjecanja	47	60	-13
Skauting (Izvidništvo)	41	40	1
Dijagnostički postupci	56	30	26
Stručni sastanci sa sportašima	91	30	61
Pripremanje i izvještavanje o stručnom radu u klubu ili savezu	35	40	-5
Stručni sastanci sa roditeljima sportaša	37	20	17
Skrb o uspješnosti školovanja i zdravstvenoj zaštiti sportaša	21	10	11
Animacija polaznika sportskih škola	40	20	20
UKUPNO	1788	1840	-52

Potrebno je napomenuti kako se podaci koji su prikazani na grafikonu 2.3.11. i tablici 2.3.7. odnose na sve trenere koji su sudjelovali u anketiranju. Ukoliko analiziramo samo podatke trenera profesionalaca onda je vidljivo kako treneri profesionalci značajnije odstupaju u dvije grupacije, a to su Dopunske stručne aktivnosti (70% iznad preporučenog normativa) i Ostali stručni poslovi (97% iznad preporučenog normativa).

Grafikon 2.3.12. Prosječne vrijednosti broja radnih sati trenera profesionalaca po grupacijama stručnih poslova

Jedan od stručnih poslova koji doprinosi ovim odstupanjima je svakako i administrativni rad trenera za koji je već ranije utvrđeno kako je povećan u odnosu na preporuke. Ukupan broj sati koje treneri profesionalci utroše na stručni rad iznosi 1960 sati što je 120 sati iznad preporučenih vrijednosti. Naravno, treba imati na umu kako je maksimalno opterećenje zaposlenika koje je prema Zakonu o radu dozvoljeno 2220 sati na godišnjoj razini tako da se može konstatirati kako su treneri profesionalci u zakonski preporučenim okvirima. Prosječne vrijednosti angažmana trenera profesionalaca prikazane su na grafikonu 2.3.12.

Ukoliko promatramo ukupne rezultate iskazane kroz anketu o opterećenju trenera unutar godišnjeg ciklusa može se konstatirati kako u sustavu parasporta ne postoje ekstremna odstupanja od vrijednosti koje su predložene Pedagoškim standardima i normativima rada u sportu.

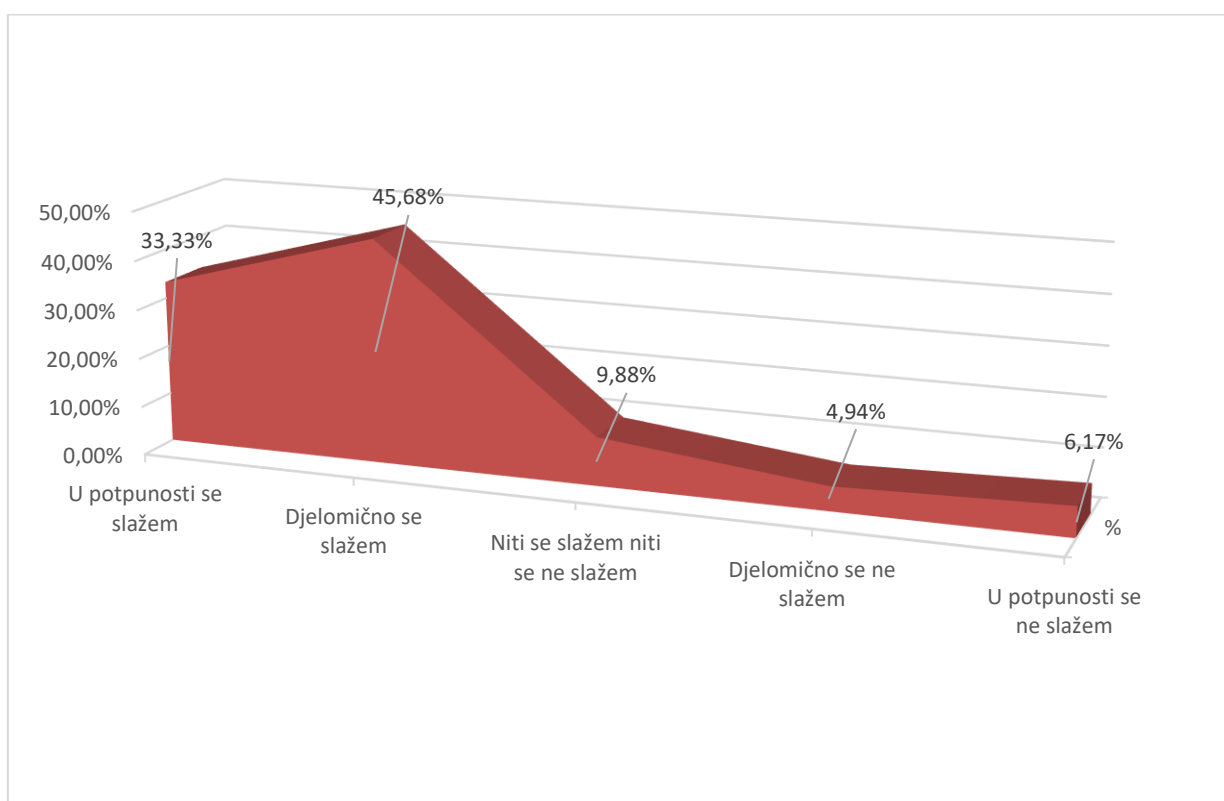
Manja odstupanja koja su utvrđena na ukupnom uzorku se odnose na manjak sati u grupaciji stručnih aktivnosti koje se odnose na Trenažni proces te na višak sati u Dopunskim stručnim aktivnostima i Ostalim stručnim poslovima. Drugim riječima, postoji potreba za povećanjem broja sati koji se odnosi na neposredan rad sa sportašima, ali i smanjenje odnosno rasterećenje trenera u ostalim i dopunskim stručnim aktivnostima, a nauštrb neposrednog rada sa parasportašima na terenu. Ipak, ne treba zanemariti specifičnosti sustava parasporta i stručnoga rada u istom. Stoga je potrebno, kontinuirano raditi na educiranju trenera i ostalih stručnih kadrova u sustavu parasporta o planiranju i programiranju svoga rada u godišnjem ili višegodišnjem ciklusu sportske pripreme. Jasnim postupkom prijave planiranog te realizacije i kontrole realiziranog stručno-trenerskog rada u godišnjem ciklusu moguće je unaprijediti efikasnost ovoga segmenta sustava parasporta.

STAVOVI TRENERA O STRUČNOM RADU, INFRASTRUKTURI I FINANCIJAMA U PARASPORTU

U trećem dijelu upitnika treneri su iskazali svoje stavove o pojedinim segmentima njihova stručnog rada kao i o nekim drugim pitanjima koja se odnose na sustav parasporta. Anketni upitnik koncipiran je na način da treneri izražavaju stupanj slaganja s određenom tvrdnjom. Stupanj slaganja s pojedinom tvrdnjom izražen je kroz Likertovu skalu s pet različitih mogućnosti odgovora: u potpunosti se slažem, djelomično se slažem, niti se slažem niti se ne slažem, djelomično se ne slažem i u potpunosti se ne slažem. Ovaj dio ankete sastojao se od jedanaest pitanja pri čemu su se prva tri odnosila na objekte, opremu i vrijeme raspoloživo za stručni rad. Sljedećih šest pitanja odnosilo se na stavove o njihovom i generalno stručnom radu dok su posljednja dva pitanja financijske, odnosno opće prirode. U nastavku se nalaze rezultati odgovora na navedena pitanja.

Pitanje 1

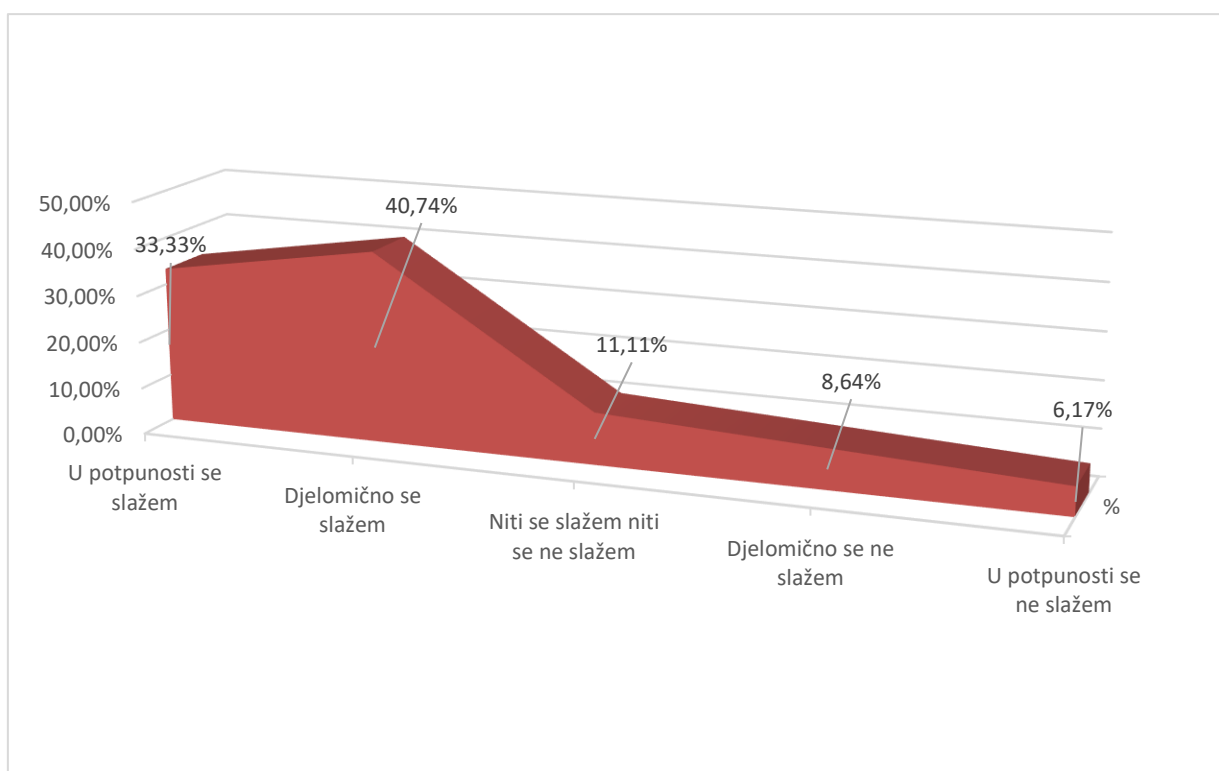
Objekti u kojima provodim stručni rad zadovoljavaju potrebe mojih sportaša i omogućuju kvalitetno provođenje stručnih aktivnosti.

Grafikon 2.3.13. Stupanj slaganja s tvrdnjom o objektima

Pitanje 2

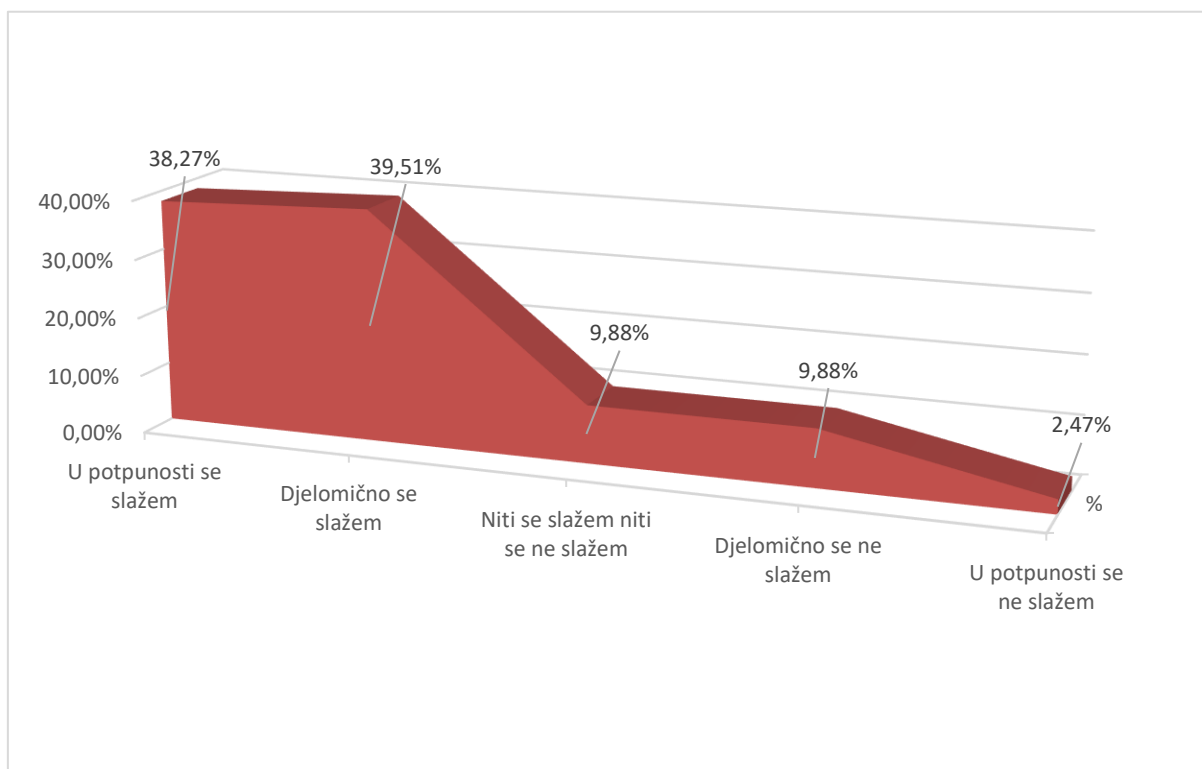
Broj i kvaliteta sportske opreme i rekvizita koju imam na raspolaganju dostatan je za ostvarivanje postavljenih ciljeva u godišnjem ciklusu rada sa sportašima.

Grafikon 2.3.14. Stupanj slaganja s tvrdnjom o opremi i rekvizitima

Pitanje 3

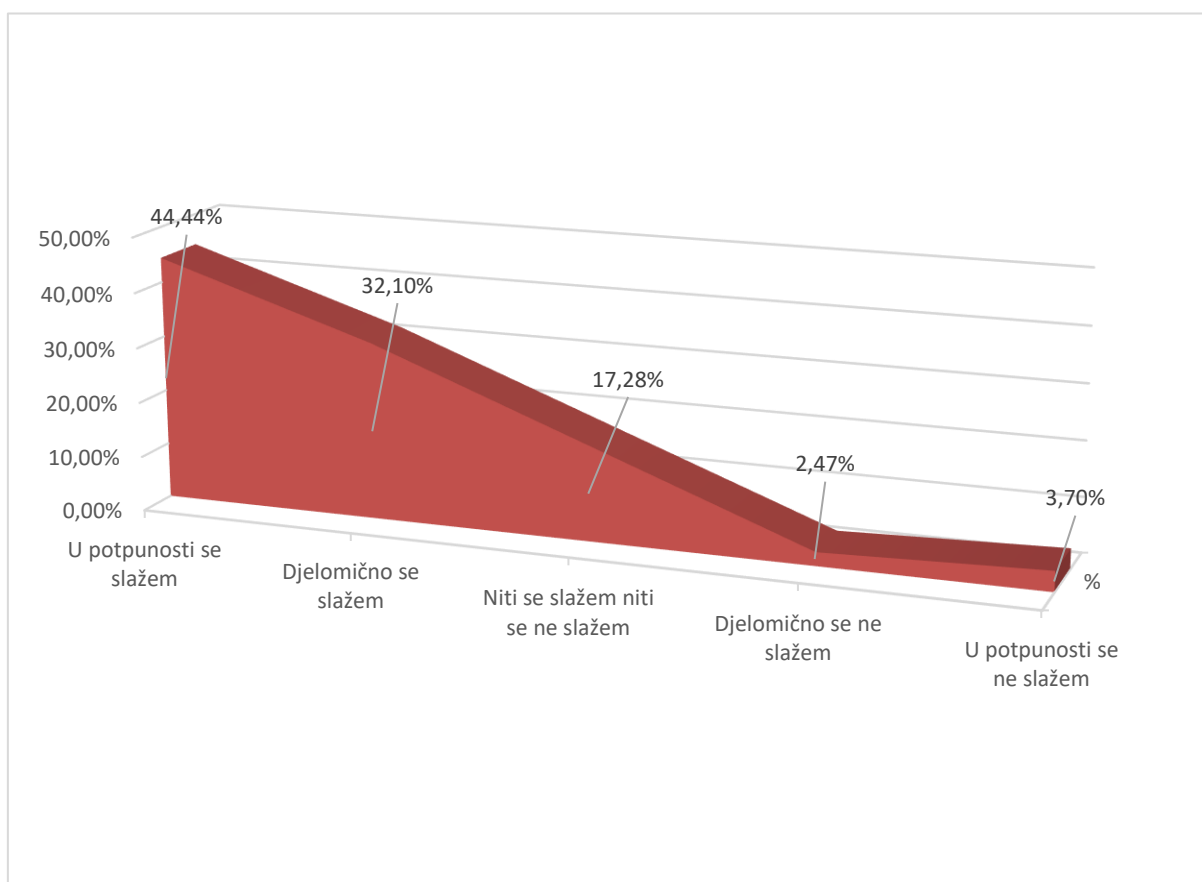
Vrijeme u sportskim objektima, koje imam na raspolaganju za rad sa mojim sportašima, dostatno je za realizaciju svih postavljenih kratkoročnih i dugoročnih ciljeva sportske pripreme.

Grafikon 2.3.15. Stupanj slaganja s tvrdnjom o vremenu na raspolaganju u sportskim objektima

Pitanje 4

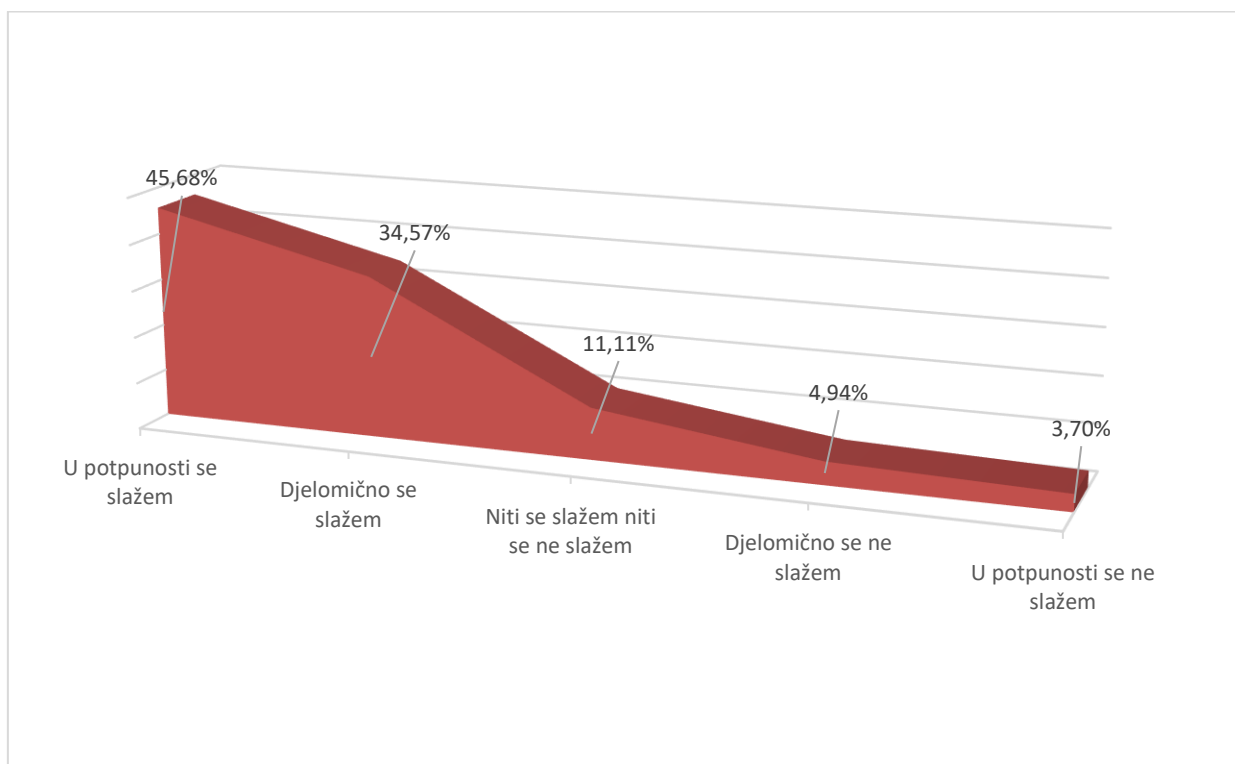
Prilikom planiranja rada u godišnjem ciklusu nužno je izraditi detaljan plan kojeg će evaluirati neko stručno tijelo.

Grafikon 2.3.16. Stupanj slaganja s tvrdnjom o evaluaciji plana rada

Pitanje 5

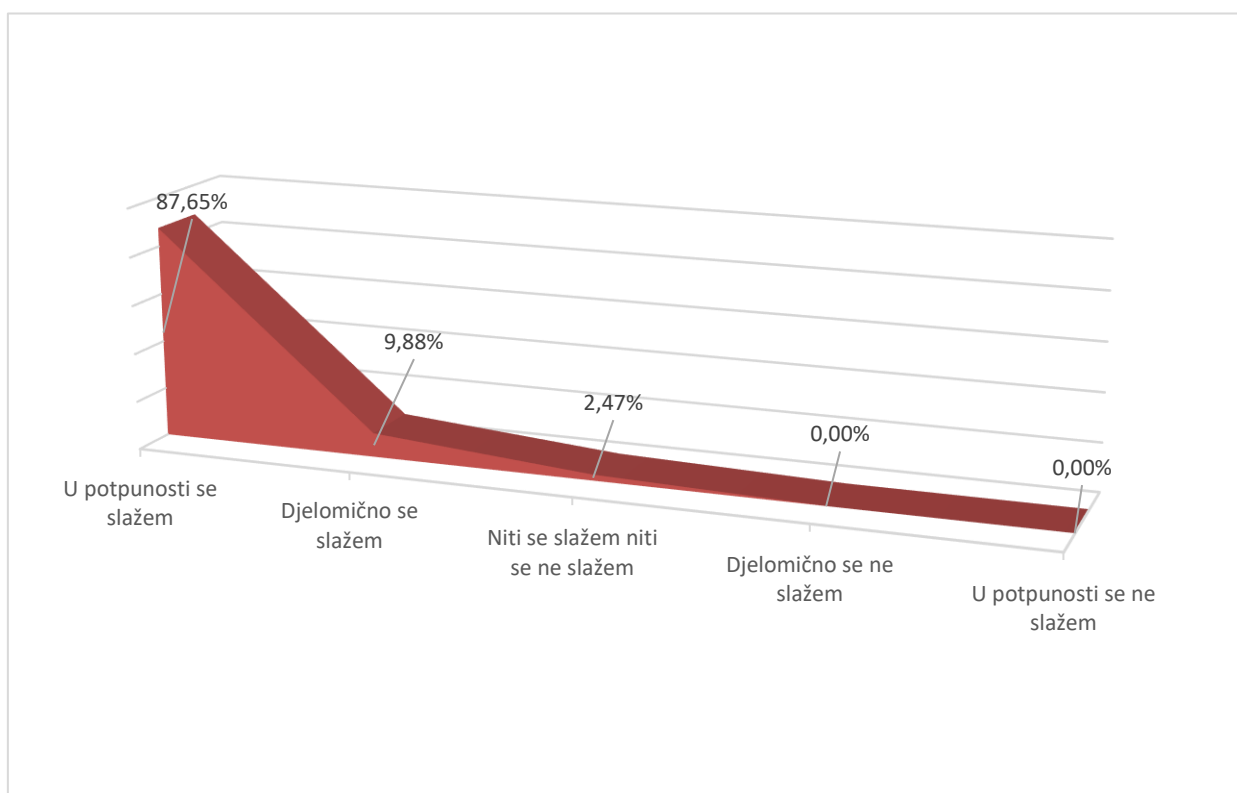
Završetkom rada u godišnjem ciklusu potrebno je izraditi detaljan izvještaj kojeg će evaluirati neko stručno tijelo.

Grafikon 2.3.17. Stupanj slaganja s tvrdnjom o evaluaciji godišnjeg izvješća

Pitanje 6

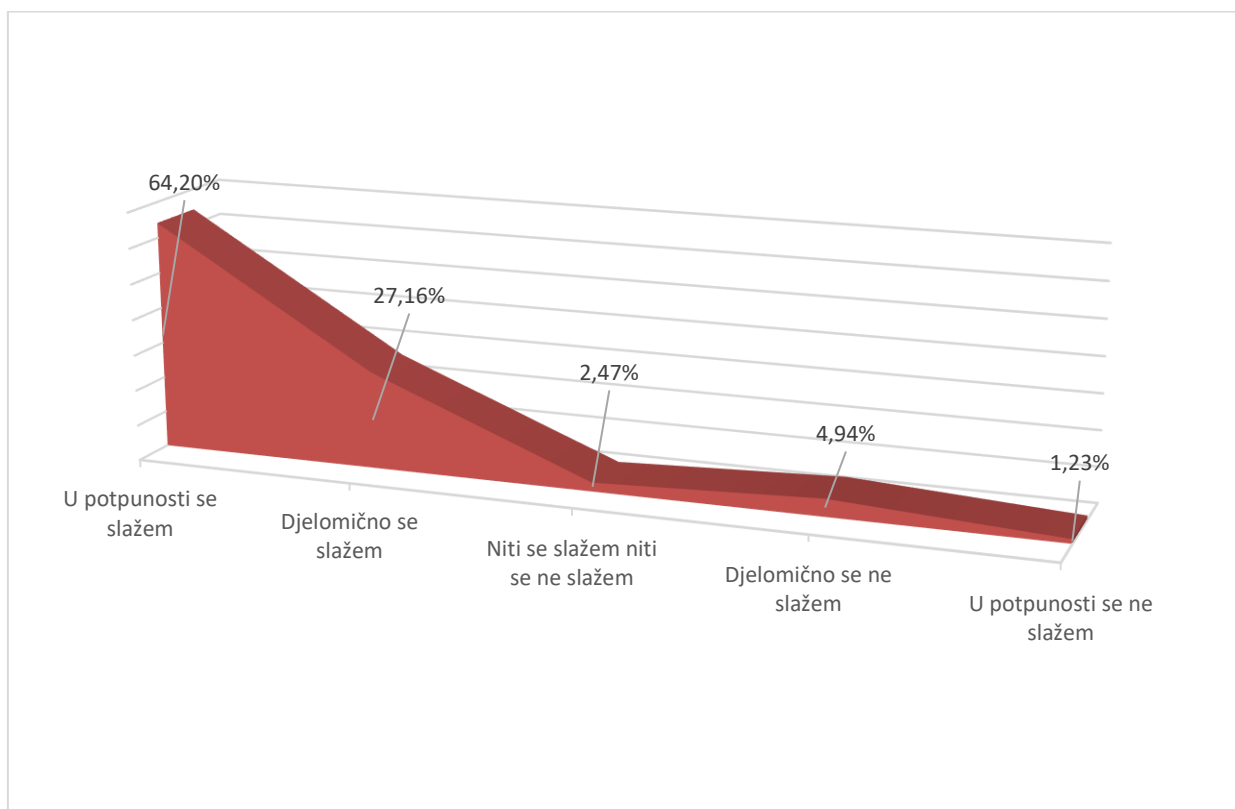
Formalni i neformalni oblici stručnog usavršavanja važni su za unaprjeđenje procesa sportske pripreme.

Grafikon 2.3.18. Stupanj slaganja s tvrdnjom o stručnom usavršavanju

Pitanje 7

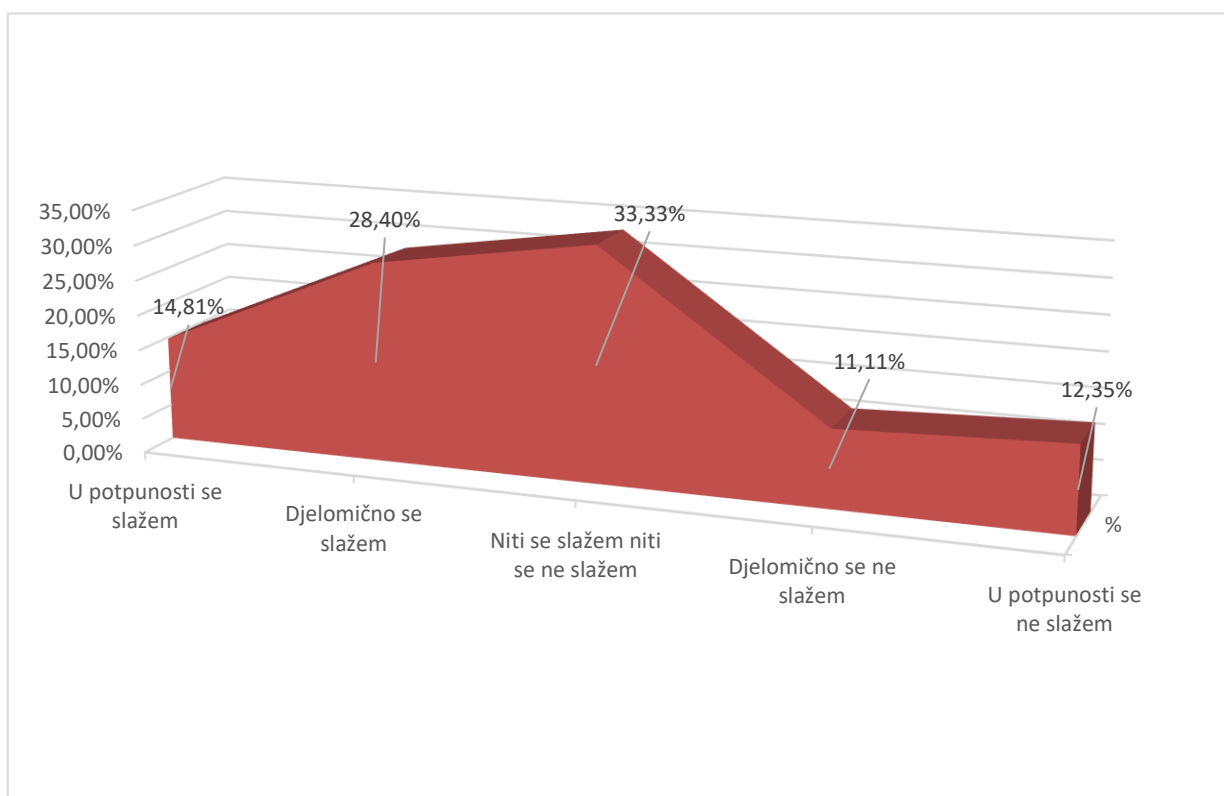
Stručna kvalifikacija za sport koju posjedujem dovoljna je za obavljanje trenerskih poslova.

Grafikon 2.3.19. Stupanj slaganja s tvrdnjom o stručnoj kvalifikaciji

Pitanje 8

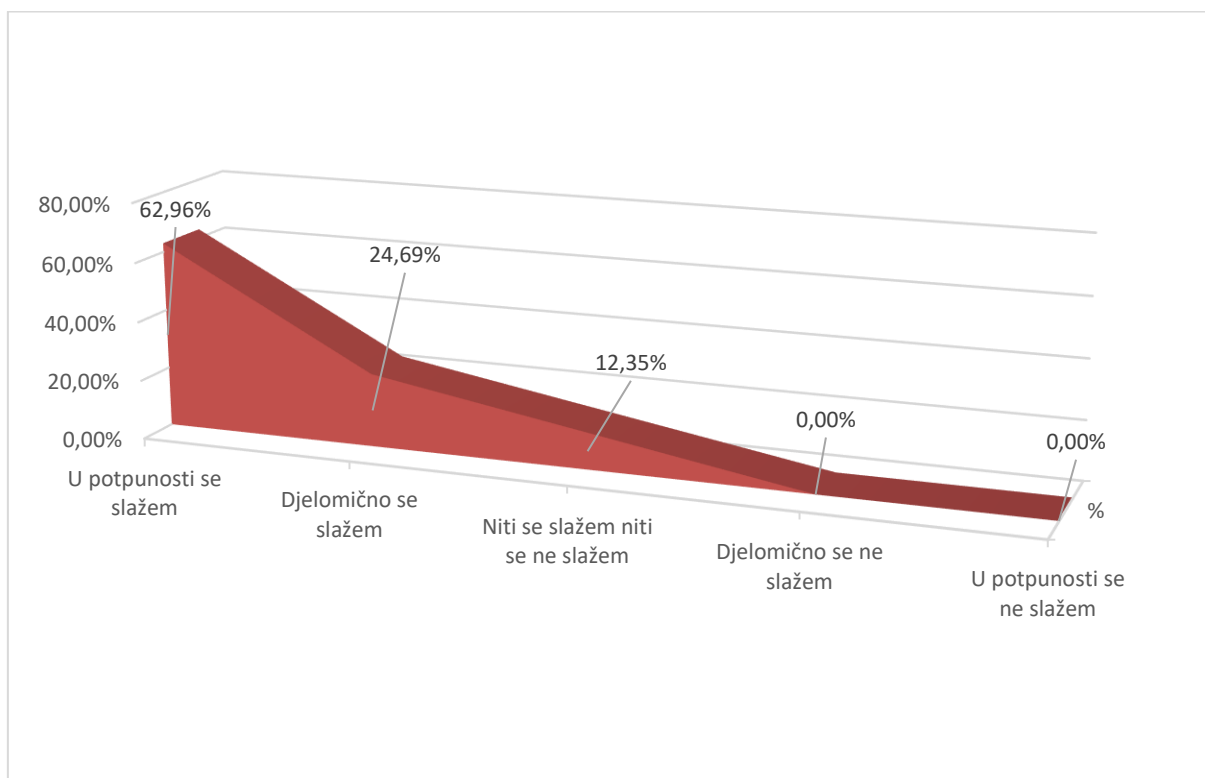
Količina vremena koju provedem u stručnom radu tijekom godišnjeg ciklusa je prevelika.

Grafikon 2.3.20. Stupanj slaganja s tvrdnjom o vremenu provedenom u stručnom radu

Pitanje 9

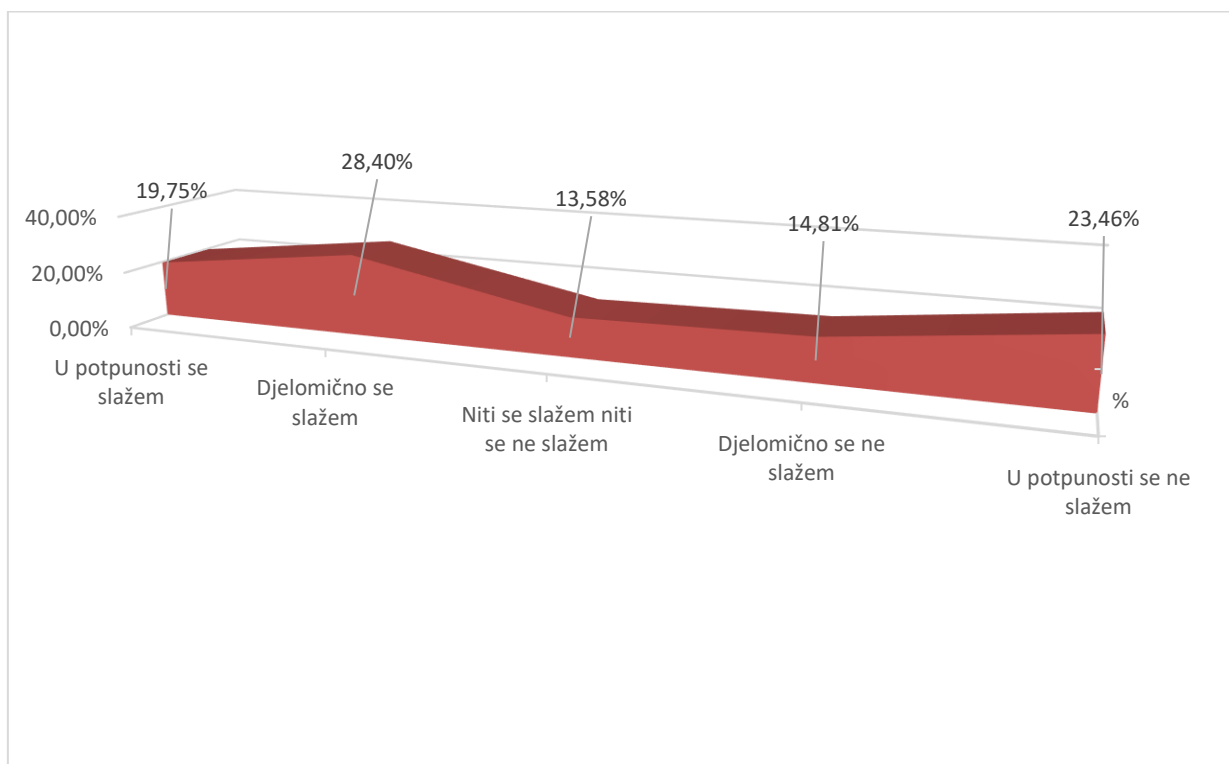
Obzirom na postignuća ostvarena do sada smatram kako je moj stručni rad kvalitetan.

Grafikon 2.3.21. Stupanj slaganja s tvrdnjom o kvaliteti osobnog stručnog rada

Pitanje 10

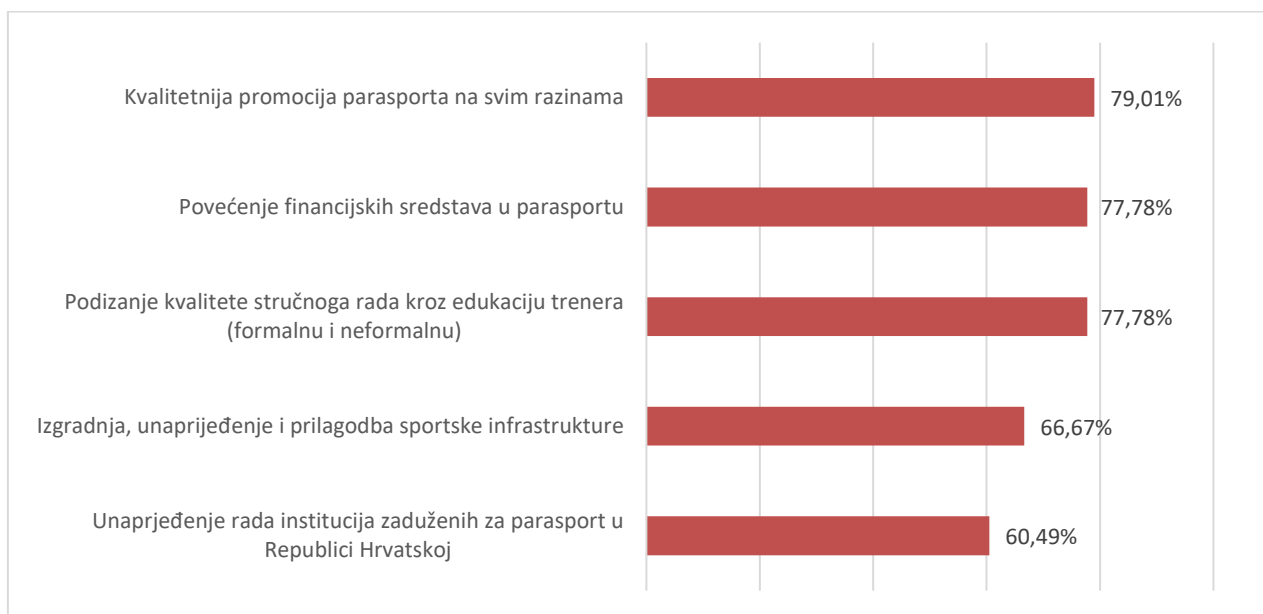
Financijska sredstva koja se ulažu u moj stručni rad (prvenstveno kroz plaću i naknade) su dostatna u odnosu na uloženi trud i vrijeme.

Grafikon 2.3.22. Stupanj slaganja s tvrdnjom o financijskim sredstvima uložanim u stručni rad

Pitanje 11

Za unaprjeđenje kvalitete sustava parasporta u Republici Hrvatskoj najvažnije je:

Grafikon 2.3.23. Rezultati odgovora na pitanje o prioritetima u unaprjeđenju sustava parasporta

Analizom odgovora dobivenih kroz treći dio ankete provedene s trenerima u sustavu parasporta moguće je izvući nekoliko glavnih zaključaka koji su navedeni u nastavku.

Stavovi o objektima, opremi i vremenu raspoloživom za stručni rad

- Najveći dio trenera koji rade u sustavu parasporta pozitivno se izrazilo na predloženu tvrdnju o tome da objekti u kojima provode stručni rad zadovoljavaju njihove potrebe. Njih čak 79,01% se u potpunosti ili djelomično slaže s iznesenom tvrdnjom, dok se tek 11,11% djelomično ili u potpunosti ne slaže. Neodlučnih trenera koji se niti slažu niti ne slažu s iznesenom tvrdnjom je nešto manje od deset posto, točnije 9,88%. Na temelju prezentiranih stavova sportskih trenera moglo bi se zaključiti kako su treneri koji djeluju u sustavu parasporta prilično zadovoljni objektima, međutim treba imati na umu kako je u istraživanju sudjelovao samo jedan dio trenera te da je potrebno svakako i dalje inzistirati na unaprjeđenju infrastrukture za potrebe sustava parasporta u svim dijelovima Republike Hrvatske osobito ako se zna da sustav parasporta nije ravnomjerno razvijen u cijeloj državi.
- Sportska oprema i rekviziti koji su trenerima na raspolaganju u njihovom stručnom radu su bili predmet sljedeće tvrdnje. Slično kao i kod tvrdnje o objektima i ovdje su stavovi trenera izuzetno pozitivni te se 74,07% u potpunosti i djelomično složilo s iznesenom tvrdnjom dok je nešto više nego kod prethodne tvrdnje ipak izrazilo svoj stav kao neslaganje s tvrdnjom djelomično ili u potpunosti (14,81%). Trenera koji se niti slažu niti ne slažu s ovom tvrdnjom je 11,11%. Iako su treneri prilično zadovoljni sportskom opremom i rekvizitima koja

im je na raspolaganju potrebno je uvažavati specifičnosti parasporta te unatoč pozitivnim reakcijama trenera stvarati pretpostavke za osiguravanje kvalitetne opreme i rekvizita potrebnih za realizaciju postavljenih ciljeva u godišnjim i višegodišnjim ciklusima sportske pripreme.

- Za ostvarivanje postavljenih ciljeva u ciklusima sportske pripreme u radu sportskih trenera jako je važno da termini koje imaju na raspolaganja u objektima budu dostatni za provođenje svih stručnih aktivnosti. Prema stavovima trenera većina njih se u potpunosti (38,27%) ili djelomično (39,51%) slaže s tvrdnjom kako je vrijeme koje imaju na raspolaganju dostatno. Djelomično se ne slaže 9,88% koliko je i neodlučnih, dok je onih koji se u potpunosti ne slažu s postavljenom tvrdnjom tek 2,47%. Sukladno iznesenim stavovima većina trenera u sustavu parasporta je zadovoljna s terminima i vremenom koje im je na raspolaganju u sportskim objektima. Ipak, s daljnjim razvojem sustava parasporta potrebno je voditi brigu i o dostatnosti vremena koje će biti na raspolaganju trenerima u sportskim objektima za provođenje stručno-trenerskoga rada.

Stavovi o osobnom i generalno stručnom radu

- Dosta visok postotak trenera slaže se s tvrdnjom kako je potrebno postojanje stručnog tijela koje će evaluirati plan stručno-trenerskoga rada u godišnjem ciklusu. Gotovo 77% trenera se u potpunosti ili djelomično slaže s ovom tvrdnjom. S druge pak strane vidljivo je kako se tek nešto više od 6% trenera ne slaže s ovom tvrdnjom, u potpunosti (3,7%) ili djelomično (2,47%). Nešto veći postotak (17,28%) je trenera koji su neodlučni po ovom pitanju pa se niti slažu

niti ne slažu te time pokazuju određenu dozu skepse prema ideji da neko stručno tijelo evaluira njihov plan rada u godišnjem ciklusu. U svakom slučaju uglavnom pozitivan stav trenera prema ideji evaluacije plana rada u godišnjem ciklusu otvara prostor za uvođenje jedinstvenog sustava planiranja rada u godišnjem ciklusu za sve trenere u sustavu parasporta. Ovakav sustav realizacije planiranja stručno-trenerskog rada važan je i zbog boljeg upoznavanja trenera sa pojedinim segmentima osobnog stručnog rada ali i stjecanja određene razine sigurnosti u obavljanju stručnih poslova pogotovo kod trenera s manjom razinom trenerskog iskustva.

- Kao i kod prethodne tvrdnje radi se o evaluaciji od strane stručnoga tijela ali u ovom slučaju izvještaja o provedenom stručnom radu. Nešto veći (80,25%) postotak trenera nego kod prethodne tvrdnje se u potpunosti ili djelomično slaže s navedenom tvrdnjom. Uz 11,11% neodlučnih te 8,64% trenera koji se u potpunosti ili djelomično ne slažu i ova tvrdnja daje realnu osnovu za implementaciju integralnog sustava planiranja stručnoga rada kao i izvještavanja o istom.
- Stručno usavršavanje za trenere koji su sudjelovali u ovome istraživanju nema alternativu. Uz svega 2,47% neodlučnih trenera svi ostali su izrazili svoje potpuno (87,65%) ili djelomično (9,88%) slaganje s ovom tvrdnjom. Važno je istaknuti kako među anketiranim trenerima nema nitko tko se negativno izrazio o ovoj tvrdnji. Iz navedenog se može zaključiti kako treneri smatraju stručno usavršavanje jako važnim dijelom svoga rada te na taj način šalju poruku prema upravljačkim strukturama kako je potrebno kontinuirano ulagati u edukaciju, obrazovanje i usavršavanje trenerskih kadrova u sustavu parasporta. Temeljem toga, potrebno je kroz različite oblike poticanja stručnog usavršavanja pružiti priliku

trenerima da unaprijede i usavrše svoje stručne kompetencije kako bi što kvalitetnije obavljali svoj stručno-trenerski rad.

- U skladu s prethodnom tvrdnjom i velikim stupnjem slaganja oko važnosti stručnog usavršavanja postavljena je i tvrdnja o razini zadovoljstva stručnom kvalifikacijom za sport. Najveći dio trenera pozitivno gleda na svoju kvalifikaciju za sport te se u potpunosti (64,20%) ili djelomično (27,16%) slaže s navedenom tvrdnjom. Djelomično se ne slaže s tvrdnjom 4,94%, dok se u potpunosti ne slaže tek 1,23% trenera. Neodlučnih po pitanju kvalificiranosti je 2,47%. Može se zaključiti kako većina trenera ima pozitivnu percepciju svoje stručne kvalifikacije za sport što treba osigurati i u daljnjem razvoju sustava parasporta ne samo temeljem subjektivne percepcije trenera nego i jasno postavljenih kriterija za obavljanje stručnih poslova u radu sa parasportašima.
- Tvrdnja u kojoj dominiraju neodlučni treneri (33,33%) odnosi se na preveliku količinu vremena koju treneri provedu u stručnom radu tijekom godišnjeg ciklusa. Veliki broj neodlučnih trenera u tome smislu može se pripisati i nedovoljnoj educiranosti u kontekstu standarda i normativa koje je potrebno ispuniti u godišnjem ciklusu. U potpunosti se s navedenom tvrdnjom slaže 14,81%, a djelomično 28,40% što govori da preko 43% trenera smatra kako radi previše u godišnjem ciklusu. S druge strane imamo 23,46% trenera koji ne smatraju kako previše rade. Ukoliko ove rezultate dovedemo u vezu s analizom vremena utrošenog na stručne aktivnosti tijekom godišnjega ciklusa gdje se pokazalo da treneri ne odstupaju značajno od predloženih normativa i standarda možemo zaključiti kako je potrebno dodatno raditi na edukaciji trenera u smislu planiranja stručnoga rada u godišnjem ciklusu.

- Kod tvrdnje koja je svojevrsna samoprocjena stručnoga rada trenera najveći broj njih se u potpunosti (62,96%) ili djelomično (24,69%) slaže s tvrdnjom kako je njihov stručni rad kvalitetan. Ovakvi rezultati sugeriraju kako treneri u sustavu parasporta u Republici Hrvatskoj imaju visoku razinu samopouzdanja i vjere u vlastiti stručni rad. Tek 12,35% trenera se niti slaže niti ne slaže s navedenom tvrdnjom. Nitko od trenera ne gleda negativno na svoj rad. U smislu kvalitetnog vrednovanja stručnoga rada trenera valjalo bi osmisliti motivacijski sustav nagrađivanja trenera za njihova sportska postignuća koji će se bazirati na objektivnom vrednovanju njihovog stručnoga rada u godišnjem ciklusu.

Stavovi o financijskom praćenju i unaprjeđenju sporta

- Na tvrdnju o tome da se u osobni stručni rad trenera ulažu dostatna financijska sredstva nešto je veći postotak trenera koji su zadovoljni financijskim sredstvima koja se ulažu u njihov stručni rad. U potpunosti se s navedenom tvrdnjom slaže 19,75% trenera, dok se 28,4% trenera djelomično slaže što zajedno čini 48,15%. S druge pak strane nalazi se ukupno 38,27% trenera koji su izrazili kako su sredstva koja se ulažu u njihov stručni rad nedostatna. Neodlučnih trenera po ovom pitanju je 13,58%. Obzirom na rezultate potrebno je osmisliti mjere koje podrazumijevaju povećanje financijskih sredstava za plaće trenera što je detaljnije problematizirano i u poglavlju koje obrađuje financiranje sporta u sustavu parasporta.
- Posljednja čestica u anketi koja je provedena s trenerima u sustavu parasporta formulirana je kao pitanje u kojem su treneri imali mogućnost izabrati jednu ili više tvrdnji za koju smatraju da je najvažnija za daljnji

razvoj parasporta u Republici Hrvatskoj. Najveći dio trenera (79,01%) smatra kako je za unaprjeđenje sustava parasporta najvažnija kvalitetnija promocija parasporta na svim razinama. Sljedeća dva rješenja prepoznata su u povećanju količine financijskih sredstava te podizanju kvalitete stručnoga rada trenera (77,78%). Rješavanje problematike infrastrukture je kao rješenje zabilježilo 66,67% trenera dok njih 60,49% smatra kako je rješenje unaprjeđenje rada institucija zaduženih za parasport u Republici Hrvatskoj. Pored promocije parasporta razvidno je kako treneri smatraju financije i stručni rad ključnim u unaprjeđenju sustava parasporta što su zapravo ključni segmenti na kojima treba počivati daljnji razvoj parasporta.

2.4. PARASPORTAŠI

BROJ OSOBA S INVALIDITETOM U REPUBLICI HRVATSKOJ

Zakon o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN 64/01) propisuje način prikupljanja, obrade i zaštite tajnosti podataka o osobama s invaliditetom. Registar se vodi u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, a počeo je s radom 2002. godine. Na temelju tog registra Hrvatski zavod za javno zdravstvo objavljuje Izvješće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj. Posljednje je objavljeno u rujnu 2021. godine. Prema Zakonu o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom invaliditet je trajno ograničenje, smanjenje ili gubitak sposobnosti (koje proizlazi iz oštećenja zdravlja) neke fizičke aktivnosti ili psihičke funkcije primjerene životnoj dobi osobe i odnosi se na sposobnosti, u obliku složenih aktivnosti i ponašanja, koje su općenito prihvaćene kao bitni sastojci svakodnevnog života (Benjak, 2021).

U Hrvatskoj živi 586.153 osoba s invaliditetom od čega je 335.050 muškog spola (57%) i 251.103 ženskog spola (43%). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 263.526 (45%), je u radno-aktivnoj dobi, 20-64 godina, dok je 258.564 (44%) osoba u dobnoj skupini 65+. Udio djece i mladih (0-19 godina) s invaliditetom je 11% (Tablica 2.4.1.).

Tablica 2.4.1. Broj osoba s invaliditetom (stanje rujan 2021.) prema spolu, županijama prebivališta te dobnim skupinama

ŽUPANIJA PREBIVALIŠTA	0-19		20-64		65+		UKUPNO		ukupno
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
GRAD ZAGREB	9.057	5.510	23.882	20.002	20.353	26.487	53.292	51.999	105.291
SPLITSKO-DALMATINSKA	4.302	2.890	19.408	10.888	15.022	15.016	38.732	28.794	67.526
OSJEČKO-BARANJSKA	2.443	1.651	13.473	7.603	7.651	7.043	23.567	16.297	39.864
ZAGREBAČKA	3.409	2.114	10.331	7.491	8.329	7.743	22.069	17.348	39.417
PRIMORSKO-GORANSKA	1.859	1.105	6.647	5.442	7.098	8.202	15.604	14.749	30.353
Nespecificirano*	215	129	5.990	1.276	14.566	3.647	20.771	5.052	25.823
SISAČKO-MOSLAVAČKA	1.894	1.285	7.468	3.943	5.882	5.026	15.244	10.254	25.498
VARAŽDINSKA	1.608	1.055	6.190	4.870	4.866	5.599	12.664	11.524	24.188
KRAPINSKO-ZAGORSKA	1.284	859	5.642	4.314	4.837	4.907	11.763	10.080	21.843
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	1.173	787	7.626	3.535	4.720	3.524	13.519	7.846	21.365
ZADARSKA	1.410	778	6.083	2.826	4.964	3.775	12.457	7.379	19.836
ISTARSKA	1.366	742	4.854	3.928	4.371	4.200	10.591	8.870	19.461
BRODSKO-POSAVSKA	950	631	7.014	3.064	4.150	3.255	12.114	6.950	19.064
ŠIBENSKO-KNINSKA	864	510	5.121	2.507	4.910	4.551	10.895	7.568	18.463
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	1.082	639	5.071	3.296	3.436	3.983	9.589	7.918	17.507
KARLOVAČKA	1.156	715	4.941	2.851	3.658	4.015	9.755	7.581	17.336
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	1.620	926	4.539	3.219	2.807	3.133	8.966	7.278	16.244
MEĐIMURSKA	1.453	1.025	3.838	3.364	2.511	2.414	7.802	6.803	14.605
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	840	533	3.931	2.187	2.887	2.388	7.658	5.108	12.766
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	515	386	3.899	2.077	2.433	2.137	6.847	4.600	11.447
POŽEŠKO-SLAVONSKA	501	371	3.732	1.991	2.633	2.218	6.866	4.580	11.446
LIČKO-SENJSKA	258	163	2.210	962	1.817	1.400	4.285	2.525	6.810
UKUPNO	39.259	24.804	161.890	101.636	133.901	124.663	335.050	251.103	586.153

* Nespecificirano – županija prebivališta nije poznata

Izvor: Izvješće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, 2021.

Najveći broj osoba s invaliditetom ima prebivalište u Gradu Zagrebu i Splitsko-dalmatinskoj županiji. U te dvije županije živi 29,5% od ukupnog broja osoba s invaliditetom.

Podaci o udjelu osoba koje imaju invaliditet u ukupnoj populaciji, odnosno prevalencija invaliditeta na 100 stanovnika nalaze se u tablici 2.4.2.

Tablica 2.4.2. Prevalencija osoba s invaliditetom prema dobnim skupinama

	PREVALENCIJA INVALIDITETA	PREVALENCIJA INVALIDITETA 0-19	PREVALENCIJA INVALIDITETA 20-64	PREVALENCIJA INVALIDITETA 65+
ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA	18,6%	7,7%	13,6%	37,1%
SISAČKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA	17,5%	9,1%	13,0%	39,5%
KRAPINSKO-ZAGORSKA ŽUPANIJA	17,5%	11,6%	13,4%	32,7%
POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA	17,3%	6,4%	14,8%	34,8%
BJELOVARSKO-BILOGORSKA ŽUPANIJA	16,5%	8,2%	13,4%	32,5%
VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA	15,5%	6,1%	13,5%	31,2%
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA	15,3%	11,9%	12,2%	27,4%
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA	15,3%	5,4%	12,4%	28,9%
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA	15,1%	8,0%	11,3%	33,4%
KARLOVAČKA ŽUPANIJA	15,0%	9,1%	11,4%	29,1%
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA	14,6%	7,8%	12,7%	27,1%
VARAŽDINSKA ŽUPANIJA	14,6%	8,3%	10,9%	32,4%
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA	14,2%	6,2%	12,6%	26,4%
BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA	13,9%	5,6%	12,4%	26,5%
MEĐIMURSKA ŽUPANIJA	13,4%	10,4%	11,1%	24,0%
GRAD ZAGREB	13,0%	9,3%	8,9%	30,0%
ZAGREBAČKA ŽUPANIJA	12,7%	8,9%	9,6%	26,4%
ZADARSKA ŽUPANIJA	11,8%	6,5%	9,2%	23,2%
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA	10,7%	6,4%	7,2%	22,7%
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA	10,5%	5,6%	8,6%	20,2%
ISTARSKA ŽUPANIJA	9,3%	5,8%	6,9%	18,4%
UKUPNO	14,4%	8,2%	10,8%	30,6%

Napomena: za izračun prevalencije korišteni su rezultati Procjene stanovništva za 2019. (Državni zavod za statistiku, 2021.)

Izvor: Izvješće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, 2021.

Iako procjene UNA na globalnoj razini govore o prevalenciji invaliditeta na način da je na deset stanovnika svake zemlje bar jedan u izvjesnoj mjeri osoba s invaliditetom (10% populacije) prevalencija invaliditeta u Republici Hrvatskoj je značajno veća. **Osobe s invaliditetom čine oko 14,4% ukupnog stanovništva RH.**

Najveći udio osoba s invaliditetom u stanovništvu pojedine županije je u Šibensko-kninskoj županiji (18,6%), a najmanji je udio u Istarskoj županiji (9,3%). U dobnoj skupini djece i mladih (0-19 godina) najmanji je udio osoba s invaliditetom i iznosi 8,2%, u dobnoj skupini 20-65 godina prevalencija invaliditeta je 10,8%, dok je najveća prevalencija u dobnoj skupini 65+ godina i iznosi 30,6%.

Prema podacima Očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom, u RH su zabilježeno 24.566 osoba s invaliditetom koje su zaposlene, pri čemu 14.794 osoba s invaliditetom zadovoljava kriterije Pravilnika o očevidniku (NN 75/18) i poslodavac ih može računati u kvoti. U Hrvatskoj živi 64.033 branitelja s invaliditetom (Benjak, 2021).

Vrste oštećenja

Osobe s invaliditetom se razlikuju prema vrstama i razinama oštećenje. Prema Zakonu o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom razlikuje se 11 vrsta tjelesnih i mentalnih oštećenja te je unutar svake vrste prepoznato više stupnjeva/razina oštećenja: 1. oštećenja vida, 2. oštećenja sluha, 3. oštećenja govorno-glasovne komunikacije, 4. oštećenja lokomotornog sustava, 5. oštećenja središnjega živčanog sustava, 6. oštećenja perifernoga živčanog sustava, 7. oštećenja drugih organa i organskih sustava (dišni, cirkulacijski, probavni, endokrini, kože i potkožnog tkiva i urogenitalni), 8. intelektualna oštećenja (mentalna retardacija), 9. autizam, 10. duševni poremećaji i 11. više vrsta oštećenja. U sustav parasporta uključuju se, u pravilu, osobe sa slijedećim vrstama oštećenja: 1. oštećenja vida, 4. oštećenja lokomotornog sustava, 5. oštećenja središnjega živčanog sustava, 6. oštećenja perifernoga živčanog sustava i 8. intelektualna oštećenja. U tablici 2.4.3. navedeni su

pokazatelji broja osoba u pet skupina oštećenja prema spolu i ukupno te s obzirom na dvije dobne skupine.

Tablica 2.4.3. Prikaz vrsta oštećenja prema spolu i dobnim skupinama

		dobna skupina 0-19		procjena za dob 10-19		dobna skupina 20-64		procjena za dob 20-42	
Oštećenja lokomotornog sustava	Ž	1.357		679		29.599		14.800	
	M	1.646		823		43.089		21.545	
	ukupno		3.003		1.502		72.688		36.344
Oštećenja središnjeg živčanog sustava	Ž	5.869		2.935		16.835		8.418	
	M	8.106		4.053		21.775		10.888	
	ukupno		13.975		6.988		38.610		19.305
Intelektualna oštećenja	Ž	2.969		1.485		8.283		4.142	
	M	4.519		2.260		11.310		5.655	
	ukupno		7.488		3.744		19.593		9.797
Oštećenja vida	Ž	792		396		3.248		1.624	
	M	971		486		4.815		2.408	
	ukupno		1.763		882		8.063		4.032
Oštećenja perifernog živčanog sustava	Ž	254		127		3.350		1.675	
	M	329		165		5.946		2.973	
	ukupno		583		292		9.296		4.648
SVEUKUPNO	Ž	11.241		5.621		61.315		30.658	
	M	15.571		7.786		86.935		43.468	
	ukupno		26.812		13.406		148.250		74.125

Napomena: procjene broja osoba u dobnim skupinama 10-19 i 20-42 napravljena je na način da su se pokazatelji za dobne skupine 0-19 i 20-64 umanjili linearno za 50% s obzirom da je broj obuhvaćenih godina u procijenjenim dobnim skupinama 50% od broja godina u dobnim skupinama 0-19 i 20-64

Izvor: Izvješće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, 2021.

Ukoliko uzmemo u obzir cijele dobne skupine od 0-19 te od 20-64 godine govorimo o oko 175.000 osoba s invaliditetom koji se s obzirom na vrstu oštećenja mogu uključiti u različite programe parasporta od rekreativnog, zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja do natjecateljskog parasporta. S obzirom da Izvješće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj

obuhvaća samo tri dobne skupine (0-19, 20-64 i 65+) pokušali smo iznijeti procjenu broja osoba prema vrstama oštećenja u dvije dobne skupine za koje se očekuje veće uključivanje u sustav natjecateljskog parasporta 10-19 godina i 20-42 godine. Ukoliko uvažimo procjenu broja osoba s invaliditetom s obzirom na dob 10-42 godine govorimo o oko 87.500 osoba s invaliditetom koje dominantno pretendiraju kvalitetnom i vrhunskom natjecateljskom parasportu.

S obzirom na iznesene procjene u tablici 2.4.3. **broj osoba s invaliditetom koje bi se mogle uključiti u sustav parasportskih natjecanja u Republici Hrvatskoj vjerojatno, u ovom trenutku, ne prelazi brojku od 87.500 osoba.**

To naravno nikako ne znači da se u sustav parasporta ne trebaju uključivati i sve druge osobe s invaliditetom, naročito u rekreacijski parasport odnosno zdravstveno usmjerenu tjelesnu aktivnost. Ova procjena nema za cilj nikoga isključiti niti ograničiti u kontekstu parasporta.

Rano uključivanje u programe vježbanja u vodi kao utilitarne aktivnosti sve je prisutnije. Sve veći broj roditelja uključuje djecu u plivanje kao ranu intervenciju/rehabilitaciju u dojenačkoj dobi jer su potvrđene brojne zdravstvene prednosti. To je posebno naglašeno u plivanju i nekim drugim bazičnim sportovima. Uz dobro osmišljene programe i motivirane trenere djeca rano nauče plivati, zajedno s roditeljima stvaraju pozitivne navike bavljenja tjelesnom aktivnošću i zadržavaju se u sportskoj poduci i školi. U dobi do 5 godina ova aktivnost predstavlja zdravstveno usmjerenu aktivnost te stvara dobre temelje (kroz razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti) za bavljenje bilo koji sportom i aktivnošću kasnije.

Značajan broj parasportaša, uključujući i osvajače paraolimpijskih medalja, stariji su od 42 godine. U određenim parasportovima poput parastreljaštva, parastreličarstva itd. upravo je dominantan broj parasportaša starije dobi.

Bez obzira na to potrebno je poticati bavljenje parasportom ljudi starijih od 42 godine u obliku rekreativnog parasporta i zdravstveno usmjerene tjelesne aktivnosti kao cjeloživotnog stila osoba s invaliditetom. Sportom se mogu prevenirati i sekundarne poteškoće koje nastaju zbog invaliditeta što predstavlja dodatnu dobit kako za pojedinca tako i za cijelo društvo. Cjeloživotna tjelesna aktivnost je i najučinkovitiji način u borbi protiv bolesti. Stoga uključenost u parasport i aktivnosti ne bi trebale poznavati dob.

BROJ PARASPORTAŠA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Pokazatelji broja parasportaša u Republici Hrvatskoj preuzeti su iz Informatičkog sustava odnosno baze podataka HPO-a. U Informatički sustav HPO-a upisani su svi parasportaši koji su sudjelovali na nacionalnim i međunarodnim razinama parasportskih natjecanja. U ovom trenutku Informacijski sustav HPO-a predstavlja najcjelovitiji i najprecizniji skup podataka u parasportašima natjecateljima u Republici Hrvatskoj.

Tablica 2.4.4. Broj parasportaša natjecatelja prema dobnim skupinama

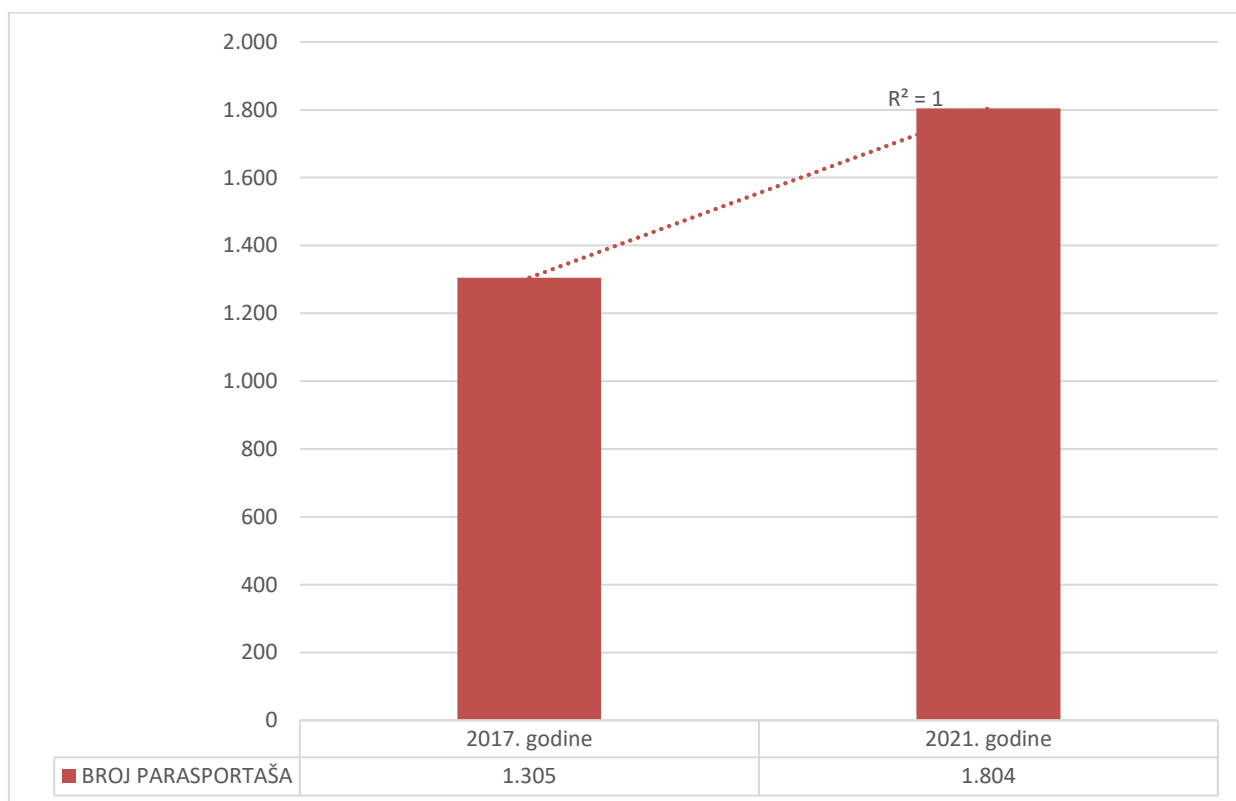
	JUNIORI I MLAĐE do 18 godina	SENIORI 18+ godina	UKUPNO
broj parasportaša	339	1.465	1.804
%	19%	81%	

Izvor: Informatički sustav HPO-a, 2021.

Broj parasportaša natjecatelja u Republici Hrvatskoj je zaključno s 2021. godinom iznosio 1.804 osobe (Tablica 2.4.4.).

U dokumentu Nacionalni program športa 2019.-2026. koji su usvojili Hrvatska vlada i Hrvatski sabor 2019. godine, a smatra se temeljni strateškim dokumentom hrvatskoga sporta navedeno je kako je 2017. godine u Republici Hrvatskoj bilo 1.305 parasportaša (Nacionalni program športa, 2019).

Odnosno, **u četiri godine, od 2017. do 2021. broj parasportaša povećao se s 1.305 osoba na 1.804 osobe odnosno za 38% ili oko 9,5% godišnje.** Snažno izražen linearni trend rasta broja parasportaša u protekle 4 godine je izuzetno povoljan te ga je u narednom razdoblju potrebno zadržati.

Grafikon 2.4.1. Usporedba broja parasportaša natjecatelja 2017. i 2021. godine

UDIO PARASPORTAŠA U BROJU OSOBA S INVALIDITETOM

Ranije je utvrđeno kako broj osoba s invaliditetom u dobi od 10 do 42 godine vjerojatno, u ovom trenutku, ne prelazi brojku od 87.500 osoba. Procjenjuje se kako ima do 13.400 djece i mladih od 10 do 19 godina s invaliditetom te do 74.100 osoba između 20 i 42 godine s invaliditetom koji odgovara klasifikacijama u sustavu parasporta (Tablica 2.4.3.). U tablici 2.4.5. nalazi se procjena uključenosti osoba s invaliditetom u sustav parasportskih natjecanja.

Tablica 2.4.5. Broj osoba s invaliditetom uključenih u parasportska natjecanja

	JUNIORI I MLAĐE do 18 godina	SENIORI 18+ godina	UKUPNO
broj parasportaša	339	1.465	1.804
broj osoba s invaliditetom – procjena*	13.400	74.100	87.500
% uključenosti	2,5%	2,0%	2,1%

* detaljnije o procjeni broja osoba s invaliditetom vidi u tablici 2.4.3.

Od ukupnog broja osoba s invaliditetom koji bi se mogli/trebali uključiti u sustav parasportskih natjecanja u ovom je trenutku uključeno njih 2,1%. Kod djece i mladih uključenost je nešto povoljnije – 2,5% dok je kod odraslih osoba (18+ godina) uključenost 2%.

Gradovi Osijek, Karlovac i Dubrovnik su jedini gradovi u RH koji imaju objavljene kvalitetne i precizne podatke o broju sportaša i njihovim udjelima u dobnim skupinama te ih je, uz potrebne ograde i uvažavanje specifičnosti sustava parasporta, usporediti s pokazateljima uključenosti u parasport. Za Republiku Hrvatsku analiza je napravljena na temelju podataka objavljenih u Nacionalnom programu športa 2019.-2026. te procjene autora.

Tablica 2.4.6. Usporedba postotaka uključenih osoba u sustav parasportskih natjecanja/sporta u odnosu na ukupnu populaciju u dobnim skupinama djece i mladih te seniora

	DJECA I MLADI ⁵	SENIORI ⁶
PARASPORT	2,5%	2,0%
OSIJEK¹	45,8%	5,8%
DUBROVNIK²	57,8%	10,0%
KARLOVAC³	30,2%	5,0%
REPUBLIKA HRVATSKA⁴	32,0%	5,0%

1 prema Strategija razvoja sporta Grada Osijeka 2020.-2030.

2 prema Strategija razvoja sporta i sportske infrastrukture u Gradu Dubrovniku 2018.-2028.

3 prema Strategija razvoja sporta Grada Karlovca 2020.-2028.

4 prema Nacionalni program športa 2019.-2026.

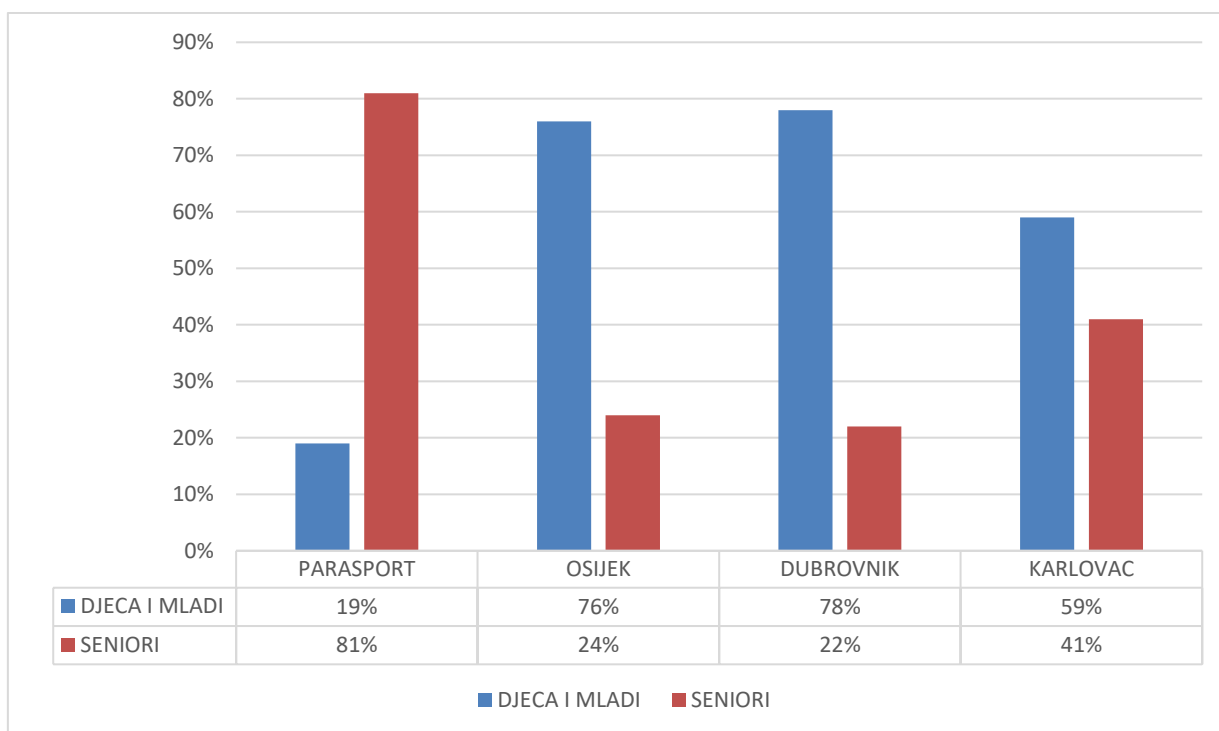
5 za Osijek, Dubrovnik, Karlovac i RH podaci se odnose na dobnu skupinu 5-18 godina

6 za Osijek, Dubrovnik, Karlovac i RH podaci se odnose na dobnu skupinu 19-34 godine

Pokazatelji udjela uključenih osoba s invaliditetom u parasport te usporedba s nekim sportskim sustavima ukazuje na **manji udio uključenih osoba s invaliditetom u sustav parasporta**. Kako je već ranije naglašeno, pokazatelje o broju uključenih, naročito djece i mladih parasportaša, treba uzeti s rezervom. Potrebno je razumjeti i specifičnosti sustava parasporta kao i objektivne okolnosti koje se vežu uz osobe s invaliditetom i njihovo uključivanje u natjecateljski parasport. Stoga nije moguće jednostavna usporedba sa pokazateljima uključenosti u sustav sporta. Usprkos tome **daljnji razvoju sustava parasporta treba ići u smjeru većeg omasovljenja i uključivanja značajno većeg broja osoba s invaliditetom u sustav parasportskih natjecanja**.

DJECA I MLADI PARASPORTAŠI

Parasportaša mlađih dobni skupina (do 18 godina ili 2004. godište i mlađe) je 339 osoba ili 19% od ukupnog broja parasportaša natjecatelja. Parasportaša seniorskog uzrasta (stariji od 18 godina) je 1.465 osoba ili 81% svih parasportaša natjecatelja. (Tablica 2.4.4.) Uobičajeni odnos sportaša mlađih dobni skupina i sportaša seniora je obrnut – većina sportaša su mlađe dobne skupine, dok sportaši seniori imaju manji udio u ukupnom broju sportaša. Tako, na primjer, od ukupnog broja sportaša u Gradu Osijeku sportaši mlađih dobni skupina čine 76%, u Karlovcu 59%, a u Dubrovniku 78% sportaša (Grafikon 2.4.2.).

Grafikon 2.4.2. Usporedba broja djece i mladih parasportaša/sportaša i parasportaša/sportaša seniora u sustavu parasporta te sporta u gradovima Osijeku, Dubrovniku i Karlovcu

Pokazatelje broja uključene djece i mladih parasportaša uključenih u sustav parasportskih natjecanja treba uzeti s rezervom. Naime, u Informatičkom sustavu HPO-a ne nalaze se, niti se unose podaci o djeci i mladima koji ne sudjeluju na natjecanjima ili sudjeluju samo na regionalnim i lokalnim natjecanjima u organizaciji parasportskih klubova, gradskih, županijskih ili nacionalnih parasportskih saveza. Pored toga, u odnosu na parasportaše seniorskog uzrasta značajno je manje međunarodnih i nacionalnih natjecanja na kojima sudjeluju djeca i mladi parasportaši. Iz tih je razloga ukupan broj djece i mladih sportaša sigurno značajno podcijenjen u ovim pokazateljima. Usprkos tome, pokazatelj **odnosa broja parasportaša natjecatelja mlađih dobnih skupina i parasportaša seniorskog uzrasta nije povoljan. Omjer parasportaša mlađih dobnih skupina i parasportaša seniora upućuje na potrebu snažne strateške orijentacije sustava parasporta na privlačenje djece i mladih osoba s invaliditetom u sustav parasporta.**

Program posebne skrbi o mladim i nadarenim parasportašima

Od početka 2020. godine HPO provodi poseban program skrbi o mladim i nadarenim parasportašima. Svrha programa posebne skrbi za mlade i perspektivne parasportaše je razvoj i unaprjeđenje rezultata koji ukazuju na mogućnosti ostvarenja vrhunskih rezultata u određenom parasportu. Korisnici programa su parasportaši do 21 godine starosti, a pripadaju nacionalnim parasportskim savezima punopravnim članovima HPO-a. Program ima razvojni karakter i omogućava nacionalnim parasportskim savezima dopunska sredstva u odnosu na sredstva osigurana kroz redovni program za pripadajući nacionalni parasportski savez. Programom se osiguravaju dodatna financijska sredstva za mlade i nadarene parasportaše

za: a) stručni rad 24.000 kn godišnje za naknadu stručnog rada za glavnog trenera, b) pripreme 12.000,00 kn godišnje i c) natjecanja 12.000 kn godišnje. Zaključno s prosincem 2021. godine programom je obuhvaćeno 10 mladih i nadarenih parasportaša. Od toga je njih 3 mlađe od 18 godina, dok je njih 7 između 18. i 21. godine starosti.

Provođenje ovog i sličnih programa može imati snažan pozitivan utjecaj na mlade i nadarene parasportaše, biti poticaj na zadržavanje u parasportu te potaknuti mlade za snažnijim uključivanjem u sustav parasporta.

Jačanje stručnog rada s djecom i mladim parasportašima

S obzirom na uočenu potrebu za osnaživanjem članica HPO-a, počevši od nacionalne, preko županijske do gradske razine, te osnaživanja stručnog rada u parasportu HPO od 2019. godine provodi projekt Jačanja stručnog rada HPO-a kojim je omogućeno zapošljavanje, odnosno angažiranje stručnih djelatnika u parasportovima sa svrha zapošljavanja, odnosno angažiranja stručnih osoba za rad s djecom i mladima u sustavu parasporta.

Financira se stručni rad kroz zapošljavanje stručnih djelatnika čiji su poslovi vezani uz provođenje: 1. programa sportske pripreme, 2. programa treninga i natjecanja i 3. programa sportske poduke. Obvezan cilj angažmana trenera je uvesti najmanje 6 novih parasportaša na međunarodna natjecanja za svaku godinu prijavljenog programa te uvesti najmanje 10 novih parasportaša na državna natjecanja ili na ostale aktivnosti u organizaciji HPO.

Najveći iznos sredstava za financiranje stručnog rada po ovom projektu po jednoj zaposlenoj stručnoj osobi – treneru je 128.000,00 kuna ukupno bruto godišnje, za rad u punom radnom vremenu, a za zaposlenu osobu voditelja

sportske poduke, 90.000,00 kuna bruto godišnje za rad u punom radnom vremenu. Ugovori o radu se sklapaju na razdoblje od jedne godine, a sredstva se osiguravaju u proračunu HPO-a putem programa Javnih potreba u sportu državne razine.

Ovim putem HPO angažira u sustav parasporta dodatnih oko 40 školovanih i/ili osposobljenih trenera koji uz provođenje stručnog rada s djecom i mladim parasportašima imaju i obavezu animirati i privući barem 7 nove djece i mladih u parasport. Kvaliteta ovog programa se tijekom 2020. i 2021. dokazala u praksi te je potrebno nastaviti s programom i u narednim razdobljima.

SPOLNA STRUKTURA PARASPORTAŠA

Pokazatelji broja parasportaša u Republici Hrvatskoj prema spolu preuzeti su iz Informatičkog sustava odnosno baze podataka HPO-a. U Informatički sustav HPO-a upisani su svi parasportaši koji su sudjelovali na nacionalnim i međunarodnim razinama parasportskih natjecanja.

Tablica 2.4.7. Broj parasportaša natjecatelja prema spolu

spol	JUNIORI I MLAĐE do 18 godina		SENIORI 18+ godina		UKUPNO	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž
broj parasportaša	219	120	1.080	385	1.299	505
%	12,1%	6,7%	59,9%	21,3%	72,0%	28,0%

Izvor: Informatički sustav HPO-a, 2021.

Od ukupnog broja parasportaša osoba muškog spola ima 72%, a osoba ženskog spola ima 28%. Parasportaši muškog spola dominiraju u mlađima dobnim skupinama do 18 godina kao i među parasportašima seniorskog uzrasta.

U Republici Hrvatskoj je generalno veći broj osoba muškog spola s invaliditetom (vidi tablice 2.4.1. i 2.4.3.) u odnosu na osobe ženskog spola. U toj činjenici leži i dio objašnjenja zašto osobe muškog spola dominiraju među parasportašima. Dodatno, slična situacija je i u sustavu sporta gdje također dominiraju osobe muškog spola. Prema izvješću Komisije Hrvatskog olimpijskog odbora za žene u sportu u 2013. godini u Hrvatskoj je bilo 280.790 registriranih natjecatelja u svim dobnim skupinama, od čega tek 17 posto ili 47.734 žena. Najviše je natjecateljica bilo među seniorkama, njih 18.646, ali su one činile samo 14 posto ukupnog broja natjecatelja u toj dobnoj skupini.

Procjenjuje se da je u ekipnim sportovima u nacionalnim savezima trenutačno registrirano 192.000 natjecatelja, od čega je 26.800 žena. Od 3.874 kategoriziranih sportaša u 2013. godini njih 1.406 (36 posto) bile su žene. U programu potpore sportašima mlađih dobnih kategorija sportašice čine 46 posto korisnika, a u individualnom programu posebne skrbi o mladima 40 posto. Među kvalitetnim sportašima žene su zastupljene s 50 posto. Niti jedna ženska sportska ekipa nije uvrštena u razvojni program HOO-a, a među trenerima čiji rad sufinancira HOO samo je 8 posto žena (Agencija za elektroničke medije, 2017).

Sport je sektor u kojem tradicionalno dominiraju muškarci, te je napredak u rodnoj jednakosti na ovome području otežan društvenim konstruktima feminiteta i maskuliniteta, koji sportu često pripisuju „maskulina“ obilježja, poput fizičke snage i izdržljivosti, brzine, visoke kompetitivnosti, i ponekad konfrontacijskog duha. Žene koje se bave sportom u poziciji su da ih se može doživljavati kao „maskuline“, dok je muškarce koje sport ne zanima, moguće smatrati „nedovoljno maskulinima“. Prevladavajući rodni stereotipi ne utječu samo na to koliko žene u sportskim organizacijama sudjeluju u odlučivanju, već i na njihovu participaciju u sportskim aktivnostima (Agencija za elektroničke medije, 2017).

Potrebno je težiti izjednačavanju broja parasportaša muškog i ženskog spola te osmisliti programe namijenjene poticanju uključivanja žena s invaliditetom u sustav parasporta.

KATEGORIZACIJA PARASPORTAŠA

Hrvatskom paraolimpijskom odboru povjerena je Zakonom o sportu iz 2006. godine javna ovlast - utvrđivanja kategorizacije parasportaša te izdavanje rješenja o kategorizaciji parasportaša. Kategorizacija parasportaša primjenjuje se u svim parasportovima u Hrvatskoj. Temelj za kategorizaciju je odgovarajući parasportski rezultat ili poredak koji parasportaš postigne na natjecanjima koja organizira ili koja su pod jurisdikcijom nacionalnog parasportskog saveza, odnosno koja organizira ili su pod jurisdikcijom međunarodnog parasportskog saveza kojega priznaje Međunarodni paraolimpijski odbor ili je član Općeg udruženja međunarodnih sportskih saveza (AGFIS). Temelj za kategorizaciju može biti i postignuti rejting za one parasportaše čiji međunarodni parasportski savezi imaju utvrđenu metodologiju određivanja rejtinga i vode ažurnu i realnu evidenciju o rejtingu svojih parasportaša. Na temelju postignutih rezultata parasportaši se razvrstavaju u sljedeće kategorije: 1. parasportaš I. kategorije, 2. parasportaš II. kategorije, 3. parasportaš III. kategorije i 4. parasportaš IV. kategorije. Parasportaši razvrstani u I., II. i III. kategoriju smatraju se vrhunskim parasportašima, dok se parasportaši razvrstani u IV. kategoriju smatraju vrsnim parasportašima. Parasportaši se razvrstavaju u pojedine kategorije na temelju Kriterija kategorizacije parasportaša koje utvrđuje HPO. Kategorizirani parasportaši ostvaruju pravo na potpore, naknade i nagrade. Pod potporama i nadoknadama smatraju se: sportska stipendija, stipendija za redovno školovanje na srednjim, višim i visokim školama, nadoknada za troškove stanovanja, nadoknada za izgublenu plaću, nadoknada troškova školovanja i stručnog usavršavanja, nadoknada putnih troškova na pripremama i natjecanjima, nadoknada troškova smještaja i prehrane na

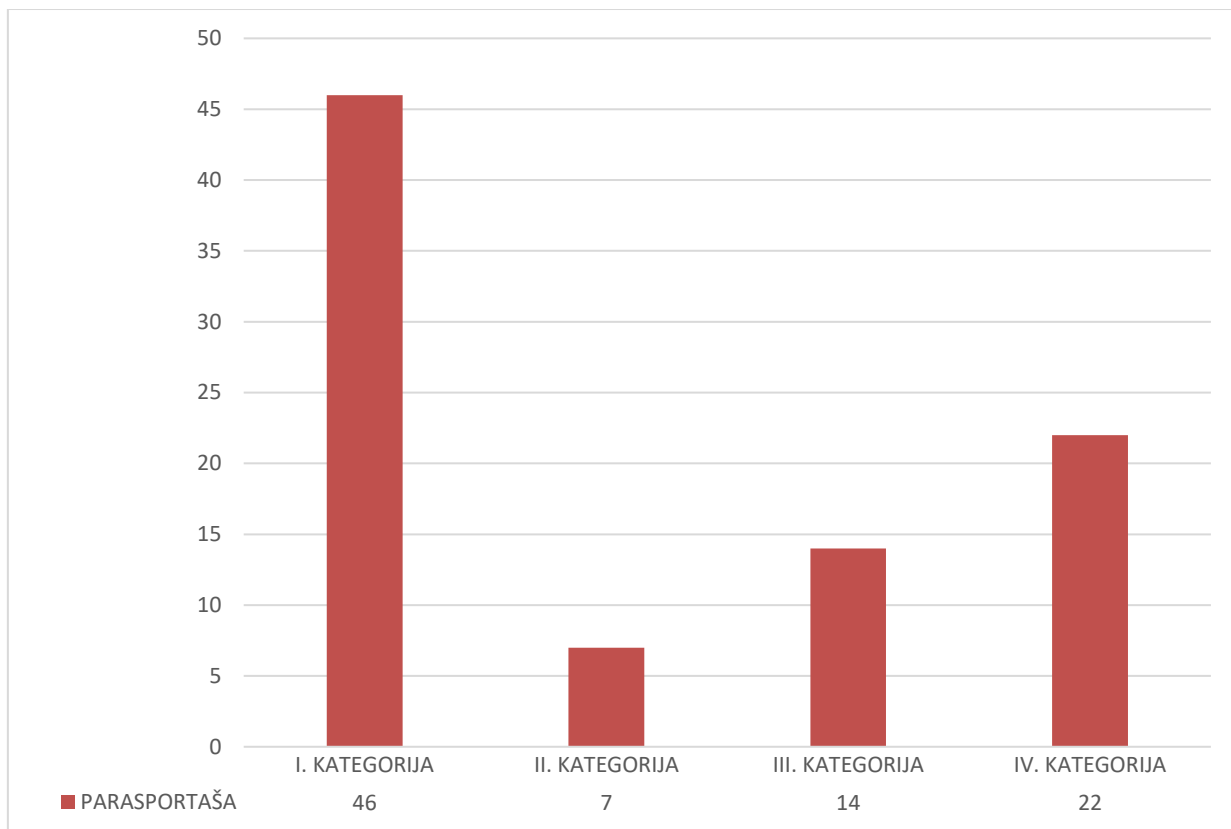
pripremama i natjecanjima, nadoknada troškova pojačane prehrane i vitaminizacije, nadoknada troškova specifične sportske opreme, nadoknada troškova lokalnog prijevoza, naknada za sportska ostvarenja. Pod nagradama smatraju se: novčana nagrada, nagrada u materijalnom obliku, posebna sportska i državna priznanja (plakete, medalje, diplome, odlikovanja i drugi oblici nagrada – priznanja). Kategorizirani parasportaš I. kategorije ostvaruje pravo na potpore, nadoknade i druga prava u trajanju od četiri godine, parasportaš II. kategorije ostvaruje pravo na potpore, nadoknade i druga prava u trajanju od dvije godine dok parasportaši III. i IV. kategorije ostvaruje pravo na potpore, nadoknade i druga prava u trajanju od godinu dana (Pravilnik o kategorizaciji sportaša s invaliditetom, 2020).

Zaključno s 31. prosincem 2021. izdanih i važećih kategorizacija u sustavu parasporta je 89. Parasportaša s I. kategorijom ima 46 i čine 52% svih kategoriziranih parasportaša. Parasportaša s II. kategorijom ima 7 i čine 8% svih kategoriziranih parasportaša. Parasportaša s III. kategorijom ima 14 i čine 16% svih kategoriziranih parasportaša. Parasportaša s IV. kategorijom ima 22 i čine 25% svih kategoriziranih parasportaša (Tablica 2.4.8., Grafikon 2.4.3.).

Tablica 2.4.8. Kategorizirani parasportaši prema kategorijama (I.-IV.) i po spolu

	I. KATEGORIJA		II. KATEGORIJA		III. KATEGORIJA		IV. KATEGORIJA		UKUPNO	
broj parasportaša	46		7		14		22		89	
%	52%		8%		16%		25%		100%	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
broj parasportaša	32	14	5	2	13	1	19	3	69	20
%	36%	16%	6%	2%	15%	1%	21%	3%	78%	22%

Izvor: HPO, prosinac 2021.

Grafikon 2.4.3. Kategorizirani parasportaši prema kategorijama (HPO, prosinac 2021.)

Kategorizirani sportaši čine 4,9% od ukupnog broja parasportaša. U sustavu kategorizacije sportaša koju provodi HOO udio kategoriziranih u ukupnom broju sportaša je 1,1%. Parasportaši I. kategorije u sustavu HPO-a čine 2,5% ukupnog broja parasportaša dok sportaši I. kategorije čine 0,1% od ukupnog broja sportaša (Tablica 2.4.9.).

Tablica 2.4.9. Usporedba kategorizacije u sustavu HPO-a i HOO-a

	broj parasportaša /sportaša	broj kategoriziranih	%	I. kategorija	%
HPO	1.804	89	4,9%	46	2,5%
HOO	282.732	3.044	1,1%	175	0,1%

Izvor: HPO, 2021., Registar kategoriziranih sportaša HOO, prosinac 2021.

Visoki udio kategoriziranih parasportaša kao i kategoriziranih u I. kategoriji u usporedbi sa sustavom sporta može upućivati na manju osjetljivost sustava kategorizacije i nešto niže postavljene kriterije. Međutim, vjerojatnije se radi o značajno većem stupnju orijentiranosti dionika sustava parasporta na manji broj parasportaša koji imaju potencijala za vrhunski rezultat, a manje na tzv. masovnost. Posljedica je to ograničenih financijskih sredstava s kojima raspolaže sustav parasporta, objektivnih okolnosti koje se vežu uz animiranje i privlačenje osoba s invaliditetom u parasport, većim organizacijskim i logističkim zahtjevima parasporta te činjenice kako u sustavu parasporta postoje samo 2 ekipna sporta (paraodbojka i parakošarka), dok su svi ostali parasportovi individualni što ima za posljedicu manju masovnost sustava parasporta.

Među kategoriziranim parasportašima dominiraju muškarci s udjelom od 78% dok 20 kategoriziranih parasportašica ima udio od 22% u ukupnom broju kategoriziranih.

Najveći broj kategoriziranih parasportaša je u paraodbojci koja je ujedno i jedini ekipni sport koji ima kategorizirane parasportaše – 18 kategoriziranih paraodbojkaša ili 20,2%. Po broju kategoriziranih parasportaša slijede atletika, kuglanje i plivanje. Broj kategoriziranih parasportaša po sportovima prikazan je u tablici 2.4.10.

Tablica 2.4.10. Broj i udio kategoriziranih parasportaša po parasportovima

parasport	broj kategoriziranih	%	broj I. kategorije	%
PARAODBOJKA	18	20,2%		
PARAATLETIKA	16	18,0%	11	23,9%
PARAKUGLANJE	13	14,6%	13	28,3%
PARAPLIVANJE	12	13,5%	5	10,9%
PARA STOLNI TENIS	6	6,7%	4	8,7%
PARATAEKWONDO	6	6,7%	2	4,3%
PARAKARATE	3	3,4%		
PARA OBARANJE RUKU	3	3,4%	1	2,2%
PARASKIJANJE	3	3,4%	3	6,5%
PARA SPORTSKI RIBOLOV	3	3,4%	3	6,5%
PARASTRELJAŠTVO	2	2,2%	1	2,2%
PARAŠAH	2	2,2%	2	4,3%
PARABOĆANJE	1	1,1%		
PARAJUDO	1	1,1%	1	2,2%
	89	100%	46	100%

Izvor: HPO, 2021, obrada autora

U broju kategoriziranih parasportaša u I. kategoriji prednjače parakuglanje s 13 osoba i udjelom od 28,3% te paraatletika s 11 osoba i udjelom od 23,9%.

2.5. NATJECATELJSKI PARASPORT

DEFINICIJA I POLAZNE POSTAVKE

Svaki organizirani oblik bavljenja parasportom unutar parasportskog kluba, a s ciljem sudjelovanja na parasportskim natjecanjima i posljedično ostvarivanja rezultata je natjecateljski sport. U okviru natjecateljskog parasporta prepoznajemo: vrhunski, kvalitetni i neselektivni parasport.

U **vrhunskom parasportu** sudjeluju parasportaši koji zadovoljavaju postavljene selekcijske kriterije i kao takvi posjeduju visoku razinu sposobnosti, osobina i motivacije za bavljenje vrhunskim parasportom. U sustavu vrhunskog parasporta karakteristična je usmjerenost prema maksimalnom razvoju čimbenika koji utječu na postizanje rezultata, selektivnost u odabiru onih kojima je namijenjen, profesionalizacija većine njegovih sudionika (sportaša, trenera, sportskih djelatnika) te specifična tehnologija pripreme, provedbe i kontrole trenažnoga procesa. Još jedna značajna karakteristika vrhunskog natjecateljskog parasporta je postizanje značajnih međunarodnih sportskih rezultata koji privlače značajnu medijsku i javnu pozornost.

Kvalitetni parasport se uglavnom odnosi na ostvarivanje rezultata na dominantno nacionalnoj razini natjecanja i nešto je manje zahtjevan u odnosu na selektivnost, razinu profesionalizacije te zahtjeve u odnosu na tehnologiju sportske pripreme i trenažnog procesa. Ova razina natjecateljskog parasporta ima poluprofesionalne i amaterske karakteristike sudionika (parasportaša, trenera i sportskih djelatnika).

Grafikon 2.5.1. Vrste natjecateljskog parasporta

Osnovna razina bavljenja parasportom je **neselektivni parasport** u kojemu sudionici (klubovi i parasportaši) uglavnom sudjeluju na lokalnim i regionalnim razinama natjecanja, a ponekad i na nacionalnim natjecanjima uz ostvarivanja skromnih rezultata. Prisutnost selektivnosti parasportaša na ovoj razini je vrlo mala, a sudionici (parasportaši, treneri i parasportski djelatnici)

su dominantno amaterski orijentirani s rijetkim poluprofesionalnim karakteristikama. Ipak, važno je razumjeti kako sve tri navedene razine natjecateljskog parasporta imaju važnu ulogu u izgradnji cjelokupnog sustava parasporta u Republici Hrvatskoj jer su rijetki slučajevi parasportaša koji nisu prošli put od neselektivnog parasporta do vrhunskog parasporta.

Natjecateljski parasport u Republici Hrvatskoj prisutan je kroz sve tri razine – vrhunski, kvalitetan i neselektivan natjecateljski parasport. Ta činjenica predstavlja izazov ne samo za analizu sustava natjecateljskoga parasporta već i za uspješno organiziranje i vođenje sustava parasporta jer zahtjevi, potrebe i specifičnosti vrhunskoga, kvalitetnoga i neselektivnog parasporta mogu biti značajno različiti.

BROJ PARASPORTSKIH NATJECANJA

U poglavlju 2.1. Ustroj i organizacija parasporta u Republici Hrvatskoj detaljno je objašnjena struktura i način organiziranja sustava parasporta pri čemu su prikazani i najvažniji naglasci iz Zakona o sportu (NN, 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15, 19/16 - Ispravak i 98/19) koji, između ostaloga, definira i sustav parasporta. S aspekta natjecateljskog parasporta posebno je važan članak 53. stavak 1. koji kaže „Radi provođenja sportskih natjecanja i sportsko-rekreativnih aktivnosti osoba s invaliditetom, osobe s invaliditetom mogu osnivati svoje sportske udruge i sportska društva osoba s invaliditetom.“ Podrobniji opis i definiranje sustava natjecateljskog parasporta u Republici Hrvatskoj razrađen je u statutu Hrvatskog

paraolimpijskog odbora koji u djelatnostima navedenim u članku 17., opisuje i nekoliko njih koje se odnose na natjecateljski parasport:

Statut HPO-a Čl. 17 st. 3

Uspostavlja sustav, uvjete i organizaciju sportskih natjecanja osoba s invaliditetom, osobito sustav i uvjete nastupanja hrvatskih reprezentacija sportaša s invaliditetom na paraolimpijskim igrama i drugim važnim međunarodnim natjecanjima i priredbama u kojima sudjeluju sportaši s invaliditetom;

Statut HPO-a Čl. 17 st. 5

Skrbi i sudjeluje u organiziranju Paraolimpijskih igara i drugih važnih međunarodnih športskih natjecanja i priredbi u tuzemstvu i inozemstvu;

Statut HPO-a Čl. 17 st. 17

Organizira međunarodna prvenstva čiju organizaciju mu povjere međunarodne organizacije, i domaća državna prvenstva i ostala natjecanja, a posebno skrbi o sportskoj rekreaciji osoba s invaliditetom te popularizaciji i masovnosti u športu osoba s invaliditetom.

O natjecateljskom parasportu u Republici Hrvatskoj skrbi Hrvatski paraolimpijski odbor koji u uspostavi sustava natjecanja surađuje s članicama i ostalim dionicima parasporta. Također, sustav natjecanja, pravila i propozicije natjecanja parasportaša, na prijedlog Izvršnog odbora HPO-a, donosi Skupština HPO-a. Osim nacionalnih natjecanja HPO ima isključive ovlasti predstavljanja hrvatskog parasporta na paraolimpijskim igrama, te svjetskim, europskim i regionalnim prvenstvima, kao i svim više sportskim natjecanjima koja se održavaju pod pokroviteljstvom IPC-a ili Europskog paraolimpijskog odbora.

Paraolimpijski natjecateljski sport

Prema podacima HPO-a hrvatski parasportaši sudjeluju na domaćim i međunarodnim natjecanjima u paraolimpijskim i neparaolimpijskim sportovima. Paraolimpijski sportovi, prema nomenklaturi Međunarodnog paraolimpijskog odbora (eng. International Paralympic Committee) dijele se na ljetne (22) i to:

- Goalball,
- Para dizanje utega,
- Para konjički sport,
- Para stolni tenis,
- Paraatletika,
- Parabadminton,
- Parabiciklizam,
- Paraboćanje,
- Judo,
- Parakanu,
- Paratriatlon,
- Parakošarka,
- Paramačevanje,
- Paranogomet,
- Paraodbojka,
- Paraplivanje,
- Pararugby,
- Parastreličarstvo,
- Parastreljaštvo,
- Parataekwondo,
- Paratenis
- Paraveslanje,

te zimske (6):

- Para alpsko skijanje,
- Para hokej na ledu,
- Para skijaško trčanje,
- Parabiatlon,
- Paracurling,
- Parasnowboarding.

Među članicama HPO-a djeluje 15 nacionalnih sportski saveza koji pokrivaju dio parasportova iz nomenklature IPC-a (vidi poglavlje 2.1. Ustroj i organizacija parasporta u Republici Hrvatskoj).

Tablica 2.5.1. Paraolimpijski sportovi u kojima se natječu hrvatski parasportaši

	SPORT	LJETNI	ZIMSKI
1	Paraatletika	✓	
2	Paraplivanje	✓	
3	Para stolni tenis	✓	
4	Parastreljaštvo	✓	
5	Para konjički sport	✓	
6	Parakošarka	✓	
7	Paratenis	✓	
8	Paraodbojka	✓	
9	Paraboćanje	✓	
10	Parabiciklizam	✓	
11	Goalball	✓	
12	Parajudo	✓	
13	Paratriatlon	✓	
14	Parataekwondo	✓	
15	Para alpsko skijanje		✓
16	Parasnowboard		✓
17	Para nordijsko skijanje		✓

Na razini navedenih saveza kao i ostalih članica HPO-a organiziraju se natjecanja za parasportaše u 17¹⁴ od navedenih 28 sportova. U tablici 2.5.1. prikazan je popis paraolimpijskih sportova u okviru kojih se natječu hrvatski parasportaši.

U strateškom određenju razvoja parasporta u Republici Hrvatskoj potrebno je ići u smjeru stvaranja pretpostavki za razvoj i afirmaciju parasportova koji nisu na popisu u tablici 2.5.1. ali i osnaživanja i

¹⁴ Prema službenim podacima HPO-a najveći broj sportova (17) u kojima su organizirana natjecanja je ostvaren 2018. godine. Podatak za ostale godine prikazan je u tablici 2.5.2 i na grafikonu 2.5.2.

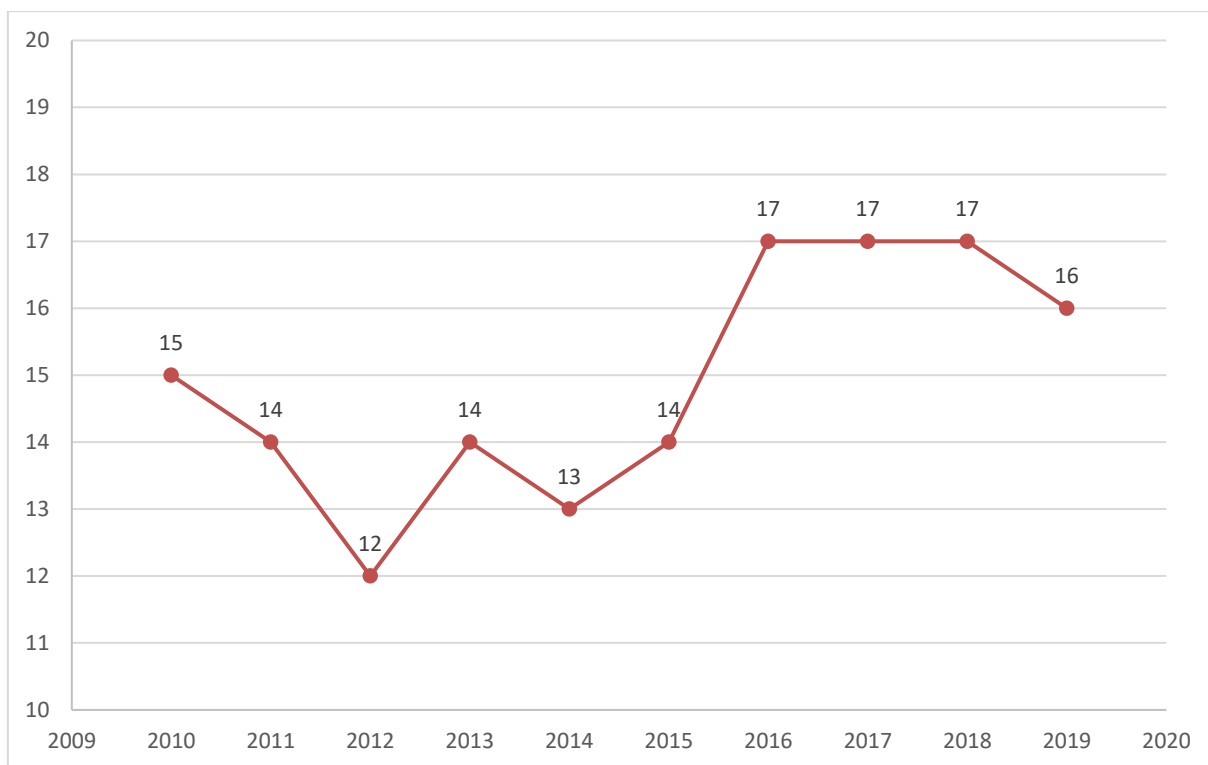
unaprjeđenja postojećih parasportova, odnosno parasportskih natjecanja.

Moguće je opaziti umjeren rast broja sportova u kojima se održavaju natjecanja u sustavu parasporta u Republici Hrvatskoj u posljednjih 10 godina (Tablica 2.5.2.).

Tablica 2.5.2. Broj paraolimpijskih sportova u kojima su sudjelovali hrvatski parasportaši od 2010. do 2019. godine

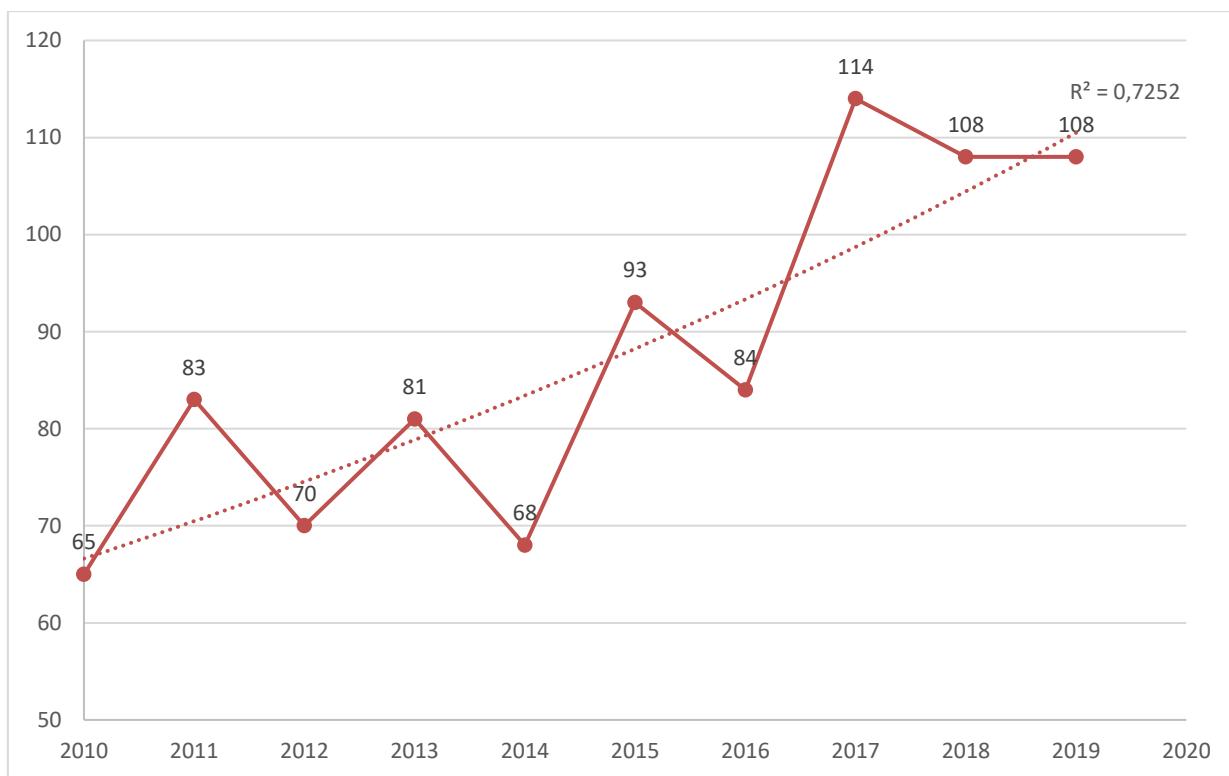
GODINA	BROJ PARAOLIMPIJSKIH SPORTOVA
2019.	16
2018.	17
2017.	17
2016.	17
2015.	14
2014.	13
2013.	14
2012.	12
2011.	14
2010.	15

Od 2010. do 2019. godine hrvatski su parasportaši sudjelovali u natjecanjima organiziranim u najmanje 12 (2012.), a najviše 17 (2016., 2017. i 2018.) parasportova. Broj sportova po godinama prikazan je u tablici 2.5.2. te na grafikonu 2.5.2.

Grafikon 2.5.2. Kretanje broja paraolimpijskih sportova od 2010. godine

Uz broj parasportova važan pokazatelj je i broj domaćih i međunarodnih natjecanja na kojima su sudjelovali parasportaši u organizaciji HPO-a i nacionalnih parasportskih saveza. Ovaj pokazatelj je tijekom proteklog desetogodišnjeg razdoblja bilježio blage oscilacije uz porast ukupnog broja natjecanja u zadnje dvije godine analize. Od 2010. godine hrvatski parasportaši su nastupili na 760 natjecanja (234 domaća i 526 međunarodnih) uz napomenu kako podaci za 2017. godinu nisu dostupni. Tijekom tog razdoblja osvojeno je 2.176 odličja što u prosjeku iznosi 242 odličja godišnje. Na grafikonu 2.5.3. prikazan je trend kretanja ukupnog broja natjecanja u paraolimpijskim sportovima od 2010. do 2019.

Grafikon 2.5.3. Trend kretanja ukupnog broja natjecanja u paraolimpijskim sportovima od 2010. godine

Povećanje broja domaćih i međunarodnih natjecanja u paraolimpijskim sportovima ukazuje na rast sustava natjecateljskog parasporta u proteklom desetljeću. Od 2010. do 2019. broj domaćih i međunarodnih natjecanja na kojima su sudjelovali hrvatski parasportaši je porastao sa 65 na 108 natjecanja godišnje ili za oko 66%. Moguće je očekivati nastavak trenda porasta broja domaćih i međunarodnih parasportskih natjecanja.

Uz to što porast broja natjecanja ima niz pozitivnih obilježja u nekim područjima donosi i dodatne izazove, prije svega u području financiranja odlazaka i sudjelovanja na natjecanjima.

Ukupan broj natjecanja u paraolimpijskim sportovima dijelimo na nacionalna i međunarodna natjecanja (Tablica 2.5.3. i Grafikon 2.5.4.).

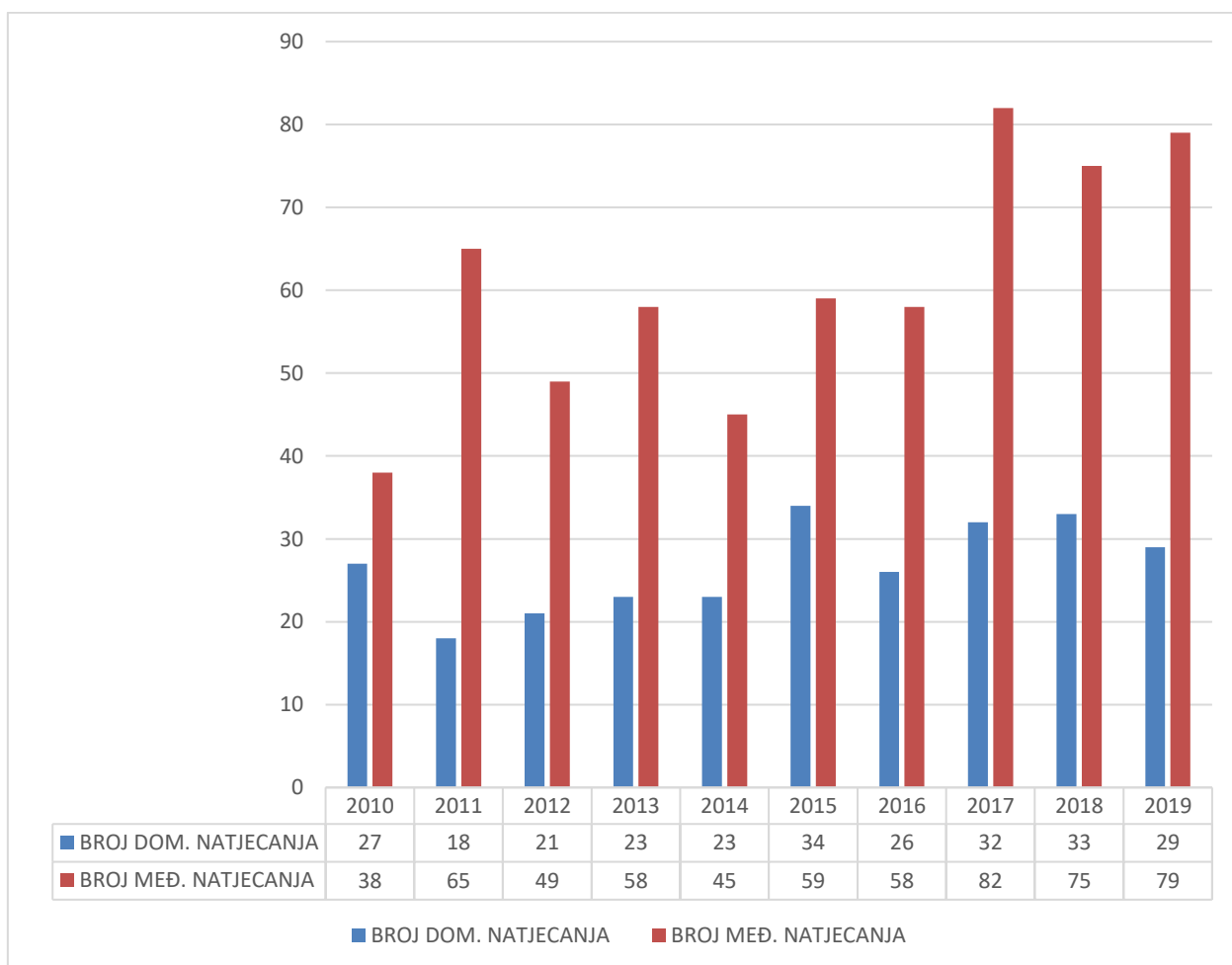
Tablica 2.5.3. Nacionalna i međunarodna natjecanja u paraolimpijskim sportovima od 2010. do 2019. godine

PARALIMPIJSKI SPORTOVI						
GODINA	BROJ PARASPORTOVA	BROJ I UDIO NATJECANJA				UKUPNO NATJECANJA
		NACIONALNA	%	MEĐUNARODNA	%	
2019.	16	29	27%	79	73%	108
2018.	17	33	32%	75	69%	108
2017.	17	32	28%	82	72%	114
2016.	17	26	31%	58	69%	84
2015.	14	34	37%	59	63%	93
2014.	13	23	34%	45	66%	68
2013.	14	23	28%	58	72%	81
2012.	12	21	30%	49	70%	70
2011.	14	18	22%	65	78%	83
2010.	15	27	42%	38	58%	65
2010. - 2019.		266	30%	608	70%	874

Udio nacionalnih natjecanja u ukupnom broju natjecanja kreće se između 22% i 42% godišnje odnosno 30% u cijelom promatranom razdoblju. U tom se razdoblju godišnje u prosjeku organiziralo 27 domaćih natjecanja nacionalne razine u paraolimpijskim sportovima u organizaciji HPO-a ili nacionalnih parasportskih saveza. Broj nacionalnih parasportskih natjecanja varira od 18 do 34 natjecanja. Posljednjih se nekoliko godina godišnji broj natjecanja kreće oko 30 godišnje.

Godišnji prosjek od oko 27 nacionalnih natjecanja u organizaciji HPO-a i/ili nacionalnih parasportskih saveza sugerira slabije razvijen sustav domaćih natjecanja nacionalne razine. To je naročito izraženo kada se broj

nacionalnih natjecanja stavi u omjer s brojem parasportova te se dobiva tek oko 1,8 nacionalnih natjecanja godišnje po paraolimpijskom sportu. Strateški je potrebno jačati sustav domaćih natjecanja nacionalne razine te unaprjeđivati kapacitete nacionalnih parasportskih saveza za organizaciju natjecanja.

Grafikon 2.5.4. Nacionalna i međunarodna natjecanja u paraolimpijskim sportovima od 2010. do 2019. godine

Udio međunarodnih natjecanja u ukupnom broju natjecanja kreće se između 58% i 78% godišnje odnosno 70% u cijelom promatranom razdoblju. U tom su razdoblju hrvatski paraolimpijci godišnje u prosjeku sudjelovali na oko 60 natjecanja godišnje ili više nego dvostruko u odnosu na broj domaćih natjecanja nacionalne razine (27). Broj međunarodnih natjecanja varira od 38 do 82 natjecanja godišnje. Posljednjih nekoliko godina godišnji broj međunarodnih natjecanja na kojima sudjeluju parasportaši kreće se između 75 i 82 godišnje.

Neparaolimpijski natjecateljski sport

Osim natjecanja u olimpijskim sportovima HPO i nacionalni parasportski savezi organiziraju nacionalna natjecanja te parasportaši sudjeluju na većem broju međunarodnih natjecanja u neparaolimpijskim sportovima. Neparaolimpijski sportovi u kojima se organiziraju natjecanja su: Para sportski ribolov, Para obaranje ruke, Parakarate, Parašah, Parakuglanje, Viseća kuglana, Parapikado i Paraboćanje.

Tablica 2.5.4. Nacionalna i međunarodna natjecanja u neparaolimpijskim sportovima od 2010. do 2019. godine

NEPARAOLIMPIJSKI SPORTOVI						
GODINA	BROJ PARASPORTOVA	BROJ I UDIO NATJECANJA				UKUPNO NATJECANJA
		NACIONALNA	%	MEĐUNARODNA	%	
2019.	9	20	59%	14	41%	34
2018.	9	17	55%	14	45%	31
2017.	9	17	59%	12	41%	29
2016.	8	17	71%	7	29%	24
2015.	9	15	60%	10	40%	25
2014.	9	14	58%	10	42%	24
2013.	9	12	55%	10	45%	22
2012.	9	13	35%	7	65%	20
2011.	7	12	40%	8	60%	20
2010.	7	12	29%	5	71%	17
2010. – 2019.		149	61%	97	39%	246

Tijekom proteklog desetogodišnjeg razdoblja u navedenim parasportovima u okviru sustava HPO-a evidentirano je ukupno 246 natjecanja od čega 149 nacionalnih i 97 međunarodnih natjecanja (Tablica 2.5.4.). Broj neparaolimpijskih sportova je prilično konstantan u proteklom desetogodišnjem razdoblju te se kreće od 7 neparaolimpijskih sportova tijekom 2010. i 2011. do 9 neparaolimpijskih sportova od 2012. do 2019. godine.

Udio nacionalnih natjecanja u ukupnom broju natjecanja značajno varira i kreće se između 29% i 71% godišnje odnosno 61% u cijelom promatranom razdoblju. U tom se razdoblju godišnje u prosjeku organiziralo 15 domaćih natjecanja nacionalne razine u neparaolimpijskim sportovima u organizaciji HPO-a ili nacionalnih parasportskih saveza. Broj nacionalnih parasportskih natjecanja varira od 12 do 20 natjecanja. Posljednjih se nekoliko godina godišnji broj natjecanja kreće od 17 do 20 natjecanja godišnje.

Godišnji prosjek od oko 15 nacionalnih natjecanja u organizaciji HPO-a i/ili nacionalnih parasportskih saveza u neparaolimpijskim sportovima sugerira slabije razvijen sustav domaćih natjecanja nacionalne razine. To je naročito izraženo kada se broj nacionalnih natjecanja stavi u omjer s brojem sportova te se dobiva oko 2,2 nacionalnih natjecanja godišnje po neparaolimpijskom sportu. Strateški je potrebno jačati sustav domaćih natjecanja nacionalne razine i u neparaolimpijskim sportovima te unaprjeđivati kapacitete nacionalnih parasportskih saveza za organizaciju natjecanja.

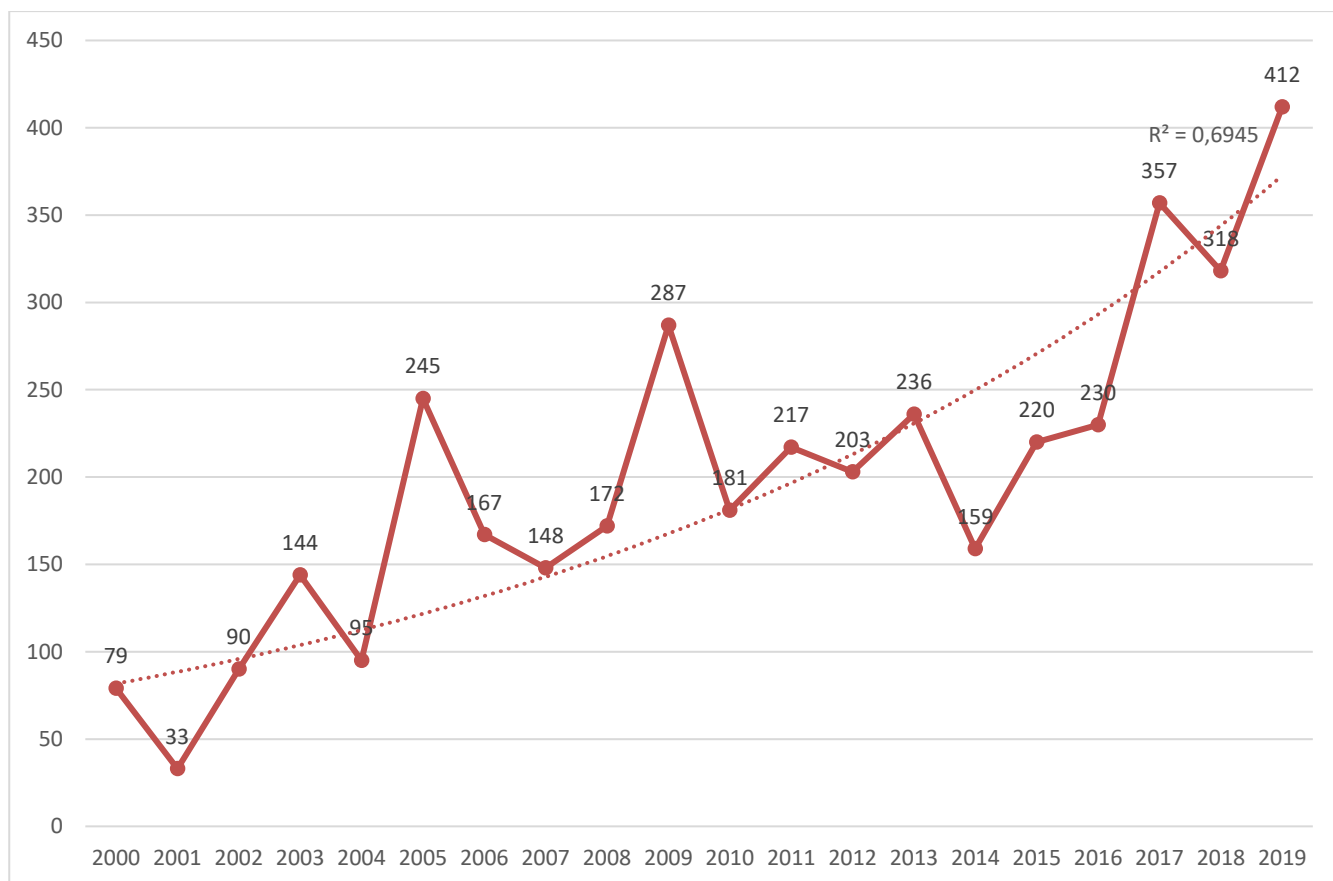
Udio međunarodnih natjecanja u ukupnom broju natjecanja kreće se između 29% i 45% godišnje odnosno 39% u cijelom promatranom razdoblju. U tom su razdoblju hrvatski paraolimpijci godišnje u prosjeku sudjelovali na oko 10 natjecanja međunarodne razine. Broj međunarodnih natjecanja u neparaolimpijskim sportovima varira od 5 do 14 natjecanja godišnje. Posljednjih se nekoliko godina godišnji broj međunarodnih natjecanja u neparaolimpijskim sportovima na kojima sudjeluju parasportaši kreće oko 14 godišnje.

Usporedba paraolimpijskih i neparaolimpijskih sportova ukazuje na značajno veće sudjelovanje na međunarodnim natjecanjima u paraolimpijskim sportovima u odnosu na neparaolimpijske sportove - u 2019. 79 u odnosu na 14 – odnosno **oko 5 međunarodnih natjecanja godišnje po paraolimpijskom sportu u odnosu na oko 1,5 međunarodnih natjecanja po neparaolimpijskom sportu**. To može biti posljedica većeg i bogatijeg međunarodnog programa natjecanja u paraolimpijskim sportovima, ali i snažnije orijentacije HPO-a i nacionalnih parasportskih saveza prema sportovima koji pripadaju skupini paraolimpijskih sportova.

Usporedba nacionalnih natjecanja u organizaciji HPO-a i/ili nacionalnih parasportskih saveza pokazuje sličnu količinu natjecanja u paraolimpijskim i neparaolimpijskim sportovima. Tijekom 2019. organizirano je 29 nacionalnih natjecanja u paraolimpijskim sportovima (oko 1,8 po sportu) te 20 nacionalnih natjecanja u neparaolimpijskim sportovima (oko 2,2 natjecanja po sportu).

MEĐUNARODNA NATJECANJA PARASPORTAŠA

Ukupan broj odličja osvojenih na svim razinama međunarodnih natjecanja od strane parasportaša koji su pod ingerencijom HPO-a u razdoblju od 2000. godine prikazan je na grafičkom prikazu 2.5.5. pri čemu je vidljivo izražena progresija u broju osvojenih odličja. Od skromnih 33 odličja osvojenih 2001. godine, hrvatski parasportaši su u 2019. godini osvojili čak 412 odličja što je u odnosu na 2001. godinu povećanje za gotovo 12 puta. Na istom grafičkom prikazu prikazan je i trend povećanja broja osvojenih odličja na natjecanjima temeljem kojega se može zaključiti kako je **potrebno nastaviti ulagati u nastupe hrvatskih parasportaša na međunarodnim sportskim natjecanjima kako bi se ovaj pozitivan trend zadržao i dalje te kako bi hrvatski parasport nastavio s afirmacijom i prepoznatljivošću na međunarodnoj sceni**. U pandemijskoj 2020. godini dolazi do očekivanog smanjenja broja osvojenih odličja (65) zbog vrlo skromnog broja natjecanja koja su održana u tim izvanrednim okolnostima.

Grafikon 2.5.5. Trend razvoja broja osvojenih odličja u parasportu od 2000. do 2019. godine

Obzirom da su paraolimpijske igre vrhunac natjecateljskog parasporta i značajan pokazatelj uspješnosti sustava parasporta važno je analizirati ukupne rezultate ostvarene na paraolimpijskim igrama od samostalnosti Republike Hrvatske do danas.

Ljetne paraolimpijske igre

Od hrvatske samostalnosti hrvatski parasportaši nastupili su na svim ljetnim paraolimpijskim igrama koje su održane od 1992. godine u Barceloni do posljednjih igara održanih u Tokiju 2021. godine. Ukupno su na ljetnim paraolimpijskim igrama nastupila 134 sportaša, a najviše ih je bilo na igrama u Peking 2008. godine i Londonu 2012. godine, njih 25. Najmanji broj parasportaša (5) nastupio je na igrama u Atlanti 1996. godine, kada je zabilježen i najmanji broj sportova (2) u kojima su sudjelovali. Ukupan broj parasportova u kojima su se natjecali hrvatski parasportaši na paraolimpijskim igrama, uključujući i zadnje igre održane u Tokiju 2021. godine, je 10. To su: Paraatletika, Paraplivanje, Para stolni tenis, Judo, Parastreljaštvo, Paratriatlon, Paraboćanje, Parataekwondo, Parabiciklizam i Para konjički sport. Na taj način nastupima na paraolimpijskim igrama „pokrivamo“ 46% parasportova na programu Igara (Tablica 2.5.5.). Osnovani nacionalni parasportski savezi svojim djelovanjem obuhvaćaju 12 od 22 ljetna paraolimpijska sporta ili, drugim riječima, od 12 paraolimpijskih sportova prisutnih u Hrvatskoj hrvatski se parasportaši izbore za nastup u njih 10 ili 83% sportova.

Tablica 2.5.5. Pregled parasportova u kojima su hrvatski parasportaši nastupili na paraolimpijskim igrama u odnosu na ukupan broj parasportova na programu Igara

LJETNE PARAOLIMPIJSKE IGRE SUDJELUJU HRVATSKI PARASPORTAŠI	BROJ PARASPORTOVA	%
	22	
	10	46%

Usprkos činjenici kako je prisutnost hrvatskih parasportaša na paraolimpijskim igrama u deset različitih sportova pozitivan rezultat sustava

hrvatskog parasporta **potrebno je u narednom periodu aktivno djelovati kako bi se lepeza paraolimpijskih sportova u kojima sudjelujemo na ljetnim paraolimpijskim igrama dodatno proširila.**

Među parasportovima u kojima su parasportaši nastupali na paraolimpijskim igrama najveću konstantu i najdužu tradiciju pojavljivanja na igrama imaju Paraplivanje i Paraatletika koji su bili zastupljeni na svim igrama od hrvatske samostalnosti do danas. Slijede Para stolni tenis i Parastreljaštvo sa po 6 pojavljivanja, Para konjički sport s 3 zabilježene delegacije na igrama, Parabiciklizam i Judo sa po 2 pojavljivanja, dok su Paratriatlon, Parataekwondo i Paraboćanje jednom imali parasportaše koji su se uspjeli kvalificirati na paraolimpijske igre. U tablici 2.5.6. sumirani su pokazatelji uspješnosti nastupa hrvatskih parasportaša na paraolimpijskim igrama od hrvatske samostalnosti do danas.

Tablica 2.5.6. Pregled nastupa i uspjeha hrvatskih parasportaša na ljetnim paraolimpijskim igrama 1992. do 2021. godine

LIETNE PARAOLIMPIJSKE IGRE

PARAOLIMPIJSKE IGRE	BROJ PARASPORTAŠA	BROJ PARASPORTOVA	BROJ DISCIPLINA	ODLIČJA	ZLATO	SREBRO	BRONCA
Barcelona 1992.	6	3	19	1	0	0	1
Atlanta 1996.	5	2	13	0	0	0	0
Sydney 2000.	15	5	32	0	0	0	0
Atena 2004.	17	5	32	4	0	0	4
Peking 2008.	25	6	45	4	3	1	0
London 2012.	25	5	44	5	0	2	3
Rio de Janeiro 2016.	19	5	28	5	2	2	1
Tokyo 2020.	22	8	28	7	0	3	4
UKUPNO	134	10*	241	26	5	8	13

*ukupan broj paraolimpijskih sportova u kojima smo nastupili na paraolimpijskim igrama je 10, a najviše na jednim igrama je 8 u Tokyo 2020

Najveći broj sportova u kojima je Hrvatska imala predstavnike na nekim paraolimpijskim igrama je 8 i to na posljednjim igrama održanima u Tokiju. Ovaj podatak pokazatelj je kvalitete rada u sustavu hrvatskoga parasporta.

Iako najveći broj sportaša nije bio prisutan na igrama u Tokiju (više je bilo u Peking i Londonu), važan je pokazatelj broj zastupljenih sportova između ostaloga i zbog afirmacije i promocije tih sportova na domaćoj i međunarodnoj razini.

U tablici 2.5.6. također su prikazana i osvojena odličja na analiziranim igrama pa je tako **Hrvatska, na ukupno održanih 8 igara do sada osvojila 26 odličja od kojih je 5 zlatnih, 8 srebrnih i 13 brončanih medalja**. Najuspješnije igre po vrijednosti osvojenih medalja su one održane u Peking 2008. godine kada su hrvatski parasportaši osvojili 3 zlatne i jednu srebrnu medalju dok su po brojnosti medalja najuspješnije igre održane u Tokiju u kojem je osvojeno 7 medalja (3 srebrne i 4 brončane). U kontekstu osvojenih odličja na zadnjim održanim paraolimpijskim igrama zanimljiva je analiza uložених finansijskih sredstava iz državnog proračuna i usporedba s Hrvatskim olimpijskim odborom. Naime, visina sredstava iz državnog proračuna Republike Hrvatske za Hrvatski paraolimpijski odbor je u 2021. godini iznosila 23.421.568,00 kn dok je Hrvatski olimpijski odbor kroz državni proračun ostvario 178.948.502,98 kn. Podijelimo li ove iznose s brojem osvojenih odličja na paraolimpijskim i olimpijskim igrama dolazimo do zanimljivog podatka koliko država finansijskih sredstava ulaže u jednu paraolimpijsku odnosno olimpijsku medalju, barem u godini održavanja igara. Dakle, parasportaši su na zadnjim igrama osvojili 7 medalja temeljem čega se može izračunati kako je za jednu paraolimpijsku medalju država iz proračuna izdvojila 3.345.938,29 kn u 2021. godini. S druge strane hrvatski olimpijci koji su nastupali na Olimpijskim

igrama u Tokiju osvojili su 8 medalja što u izračunu financijskih sredstava uložениh u jednu medalju iznosi 22.368.562,78 kn.

Uspjeh na paraolimpijskim igrama ali i ostalim međunarodnim multi sportskim natjecanjima često se mjeri i kroz sveukupan plasman na listi ukupno osvojenih odličja na pojedinim igrama. U tablici 2.5.7. prikazani su plasmani Hrvatske na svim ljetnim olimpijskim igrama od hrvatske samostalnosti pa do danas.

Tablica 2.5.7. Plasmani hrvatskih parasportaša na paraolimpijskim igrama od 1992. do 2021. godine po broju osvojenih odličja

LJETNE PARAOLIMPIJSKE IGRE			
Paraolimpijske igre	Plasman po broju odličja	Država sudionica	% najboljih
Barcelona 1992.	55.	103	53,39%
Atlanta 1996.	np*	119	np*
Sydney 2000.	np*	123	np*
Atena 2004.	70.	135	51,85%
Peking 2008.	37.	147	25,17%
London 2012.	58.	164	35,36%
Rio de Janeiro 2016.	41.	159	25,78%
Tokyo 2020.	64.	162	39,50%

* nema plasmana / bez osvojenih medalja

Iz tablice je vidljivo kako je po broju i vrijednosti osvojenih odličja najbolji rezultat za hrvatske parasportaše ostvaren na paraolimpijskim igrama održanim 2008. godine u Pekingu, ali vrlo blizu je i rezultat ostvaren na igrama u Rio de Janeiru 2016. godine. Naravno, moguće je napraviti i detaljnije analize plasmana prema drugim kriterijima kao što su odnos broja osvojenih medalja prema broju stanovnika, BDP-u, ulaganju u sport u odnosu na druge države i slično. **Primjerice, ako analiziramo zadnje paraolimpijske igre u**

održane u Tokiju i stavimo ih u kontekst kriterija osvojenih medalja po broju stanovnika vidljivo je kako su hrvatski parasportaši zauzeli jako visoko 9. mjesto u konkurenciji 162 zemlje (tablica 2.5.8.). Generalno, natjecateljski parasport na ljetnim paraolimpijskim igrama ima zapaženu ulogu te hrvatski parasportaši ostvaruju značajne sportske rezultate.

Tablica 2.5.8. Plasman hrvatskih parasportaša na POI Tokio 2020. prema odnosu osvojenih medalja i broja stanovnika

Rang	Država	Broj medalja	Broj stanovnika	Broj stanovnika po medalji
1.	Nizozemska	59	17.134.872	290.421,56
2.	Australija	80	25.499.884	318.748,55
3.	Latvija	5	1.886.198	377.239,60
4.	Novi Zeland	12	4.822.233	401.852,75
5.	Ukrajina	98	43.733.762	446.262,88
6.	Slovačka	11	5.459.642	496.331,09
7.	Velika Britanija	124	65.138.232	525.308,32
8.	Azerbajdžan	19	10.139.177	533.640,89
9.	Hrvatska	7	3.880.000	554.285,71
10.	Cipar	2	1.207.000	603.500,00
11.	Mađarska	16	9.660.351	603.771,94
12.	Švicarska	14	8.654.622	618.187,29
13.	Crna Gora	1	621.718	621.718,00
14.	Irska	7	4.937.786	705.398,00
15.	Belgija	15	11.589.623	772.641,53

Ipak, kroz ovaj dokument, a temeljem analiziranih podataka ponuditi će se potencijalna rješenja koja će osigurati daljnji razvoj natjecateljskog sporta u smislu nastupanja na velikim sportskim natjecanjima kao što su ljetne paraolimpijske igre. Potrebno je nastaviti s kontinuiranom prisutnošću parasportaša na međunarodnim natjecanjima s ciljem daljnjeg razvoja sustava hrvatskog parasporta na međunarodnoj razini.

Zimske paraolimpijske igre

Na Zimskim paraolimpijskim igrama hrvatski parasportaši nastupaju od 2002. godine i igara u Salt Lake City-u. Iz tablice 2.5.9. vidljivo je kako je zastupljenost hrvatskih parasportaša na zimskim Igrama višestruko manja nego na ljetnim. Od prvoga nastupa do danas, ukupno je na zimskim paraolimpijskim igrama nastupilo 17 hrvatskih parasportaša koji su nastupili u svega tri sporta. Međutim, ukoliko imamo na umu da je u programu zimskih paraolimpijskih igara svega šest sportova, onda možemo konstatirati da su hrvatski parasportaši nastupili u 50% sportova koji se nalaze na programu zimskih igara, dok se primjerice na ljetnim Igrama, do sada, nastupilo u 10 od 22 sporta koliko je na programu.

Najbrojnija delegacija parasportaša sudjelovala je na zadnjim održanim paraolimpijskim igrama u Pyeong Chang-u gdje se natjecalo sedam sportaša. Na istim Igrama parasportaši su nastupili i u najvećem broju disciplina do tada, njih 15. Rezultatski uspjeh na zimskim paraolimpijskim igrama je izostajao sve do zadnjih igara u spomenutom Pyeong Chang-u 2018. godine kada su hrvatski parasportaši osvojili prve dvije medalje za Hrvatsku na zimskim paraolimpijskim igrama, jednu zlatnu i jednu brončanu. Parasportovi u kojima su se parasportaši natjecali su: Para alpsko skijanje, Para nordijsko skijanje i Parasnowboard. Zahvaljujući postignutom uspjehu i osvojenim medaljama Republika Hrvatska je po prvi puta ostvarila plasman na ljestvici zemalja osvajača odličja i završila na visokom 19. mjestu od 49 zemalja sudionica.

Tablica 2.5.9. Pregled nastupa i uspjeha hrvatskih parasportaša na zimskim paraolimpijskim igrama 2002. do 2018. godine

ZIMSKE PARAOLIMPIJSKE IGRE							
PARAOLIMPIJSKE IGRE	BROJ PARASPORTAŠA	BROJ PARASPORTOVA	BROJ DISCIPLINA	ODLIČJA	ZLATO	SREBRO	BRONCA
Salt Lake City 2002	2	1	3	0	0	0	0
Torino 2006	1	1	2	0	0	0	0
Vancouver 2010	4	1	8	0	0	0	0
Sochi 2014	3	1	6	0	0	0	0
Pyeong Chang 2018	7	3	15	2	1	0	1
UKUPNO	17	3*	34	2	1	0	1

Evidentan je razvoj zimskih parasportova i u smislu broja parasportova zastupljenih na zimskim paraolimpijskim igrama i u smislu disciplina u kojima nastupaju hrvatski parasportaši. Potrebno je nastaviti s afirmacijom i poticanjem sudjelovanja hrvatskih parasportaša na nacionalnim i međunarodnim parasportskim natjecanjima s ciljem jačanja sustava natjecateljskog parasporta u okviru HPO-a.

Najdužu tradiciju u smislu organizacije i održavanja natjecanja od zimskih paraolimpijskih sportova ima para alpsko skijanje u kojemu su u periodu od 2010. do 2019. godine parasportaši sudjelovali ukupno na 84 natjecanja (31 nacionalno i 53 međunarodna). Parasnowboard i Para nordijsko skijanje u tom istom periodu se pojavljuju značajno kasnije pa su u ova dva parasporta hrvatski parasportaši nastupali na svega jednom domaćem i tri međunarodna natjecanja u para nordijskom skijanju te nula domaćih i osam međunarodnih natjecanja u Snowboardu. Važno je dalje širiti lepezu zimskih paraolimpijskih sportova što će stvarati pretpostavke za razvoj ovoga segmenta djelovanja HPO-a

Svjetska i europska prvenstva

Osim rezultata koji pokazuju ukupan broj osvojenih odličja hrvatskih parasportaša na međunarodnim natjecanjima, važan pokazatelj kvalitete vrhunskog natjecateljskog parasporta su odličja osvojena na europskim i svjetskim prvenstvima.

Tablica 2.5.10. Osvojena odličja na europskim i svjetskim prvenstvima 2015.–2019.

Natjecanje	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	Ukupno
EP	4	24	19	27	28	102
SP	24	2	18	4	10	58
Ukupno	28	31	37	33	38	167

U tablici 2.5.10. prikazana su osvojena odličja na navedenim natjecanjima u posljednjih pet godina. Izuzev 2015. godine, rezultati hrvatskih parasportaša na europskim prvenstvima su prilično stabilni dok kod svjetskih prvenstava to nije slučaj. Naime, na europskim prvenstvima hrvatski parasportaši u petogodišnjem razdoblju osvojili su ukupno 102 medalje dok je broj medalja osvojenih na svjetskim prvenstvima 58. Zanimljivo je kako prema prikazanim podacima u godinama održavanja paraolimpijskih igara dolazi do značajnog opadanja broja osvojenih medalja na svjetskim prvenstvima. Iz analize je isključena pandemijska 2020. godina tijekom koje se sportska natjecanja gotovo da i nisu održavala. Ovi podaci pokazuju kako **hrvatski parasportaši postižu zapažene rezultate na velikim međunarodnim parasportskim natjecanjima što je ukazuje na potrebu nastavka kontinuiranog ulaganja u sve segmente sustava parasporta u Republici Hrvatskoj**, a prije svega u stručni kadar i infrastrukturu. Kako bi se takve ideje realizirale potrebno je

osigurati veće financijske iznose koji se alimentiraju iz državnog proračuna ali i drugih izvora iz kojih se financiraju HPO i drugi dionici sustava parasporta.

NACIONALNA NATJECANJA PARASPORTAŠA

Natjecanja u sustavu parasporta na nacionalnoj razini u Republici Hrvatskoj u pravilu su preduvjet za izlazak hrvatskih parasportaša na međunarodnu scenu. Sustav nacionalnih natjecanja veoma je važan za sve tri razine parasporta koje su navedene u uvodnom dijelu ovoga poglavlja. Naravno, prije svega se misli na vrhunski natjecateljski parasport u kojem se ostvaruju sportski rezultati obrađeni u ranijem dijelu ovoga poglavlja.

Međutim, definitivno su i kvalitetni te neselektivni parasport važni „korisnici“ sustava nacionalnog natjecateljskog parasporta. Prema službenim podacima HPO-a u Hrvatskoj se natjecanja na nacionalnoj razini organiziraju u 20 paraolimpijskih sportova te 9 neparaolimpijskih sportova. Osim onih koji su ranije navedeni, na nacionalnoj razini se organiziraju natjecanja i u sljedećim parasportovima: Parahokej i Parapowerlifting.

Prema procjenama na nacionalnim parasportskim natjecanjima sudjeluje oko 1.500 parasportaša što je značajan broj. Međutim, **radi unaprjeđenja sustava parasporta potrebno je prije svega uvesti kvalitetnije bilježenje statističkih pokazatelja na nacionalnim natjecanjima. Kvantificirani podaci o broju sudionika, rezultatima i ostalim pokazateljima s nacionalnih natjecanja potrebni su radi praćenja i kontrole te planiranja razvoja sustava parasporta.** Hrvatski paraolimpijski odbor nacionalna natjecanja nastoji organizirati u različitim dijelovima Republike Hrvatske kako bi osigurao zastupljenost sustava parasporta diljem cijele države. Međutim, ukoliko se prisjetimo podatka da organizacije iz sustava parasporta ne postoje niti u svim županijama Republike Hrvatske onda je potrebno konstatirati kako treba uložiti značajnije napore kako bi se takvi nedostatci u sustavu parasporta što

prije otklonili i kako bi se stvorile pretpostavke za daljnji razvoj sustava natjecateljskog parasporta u Republici Hrvatskoj.

Tablica 2.5.11. Broj natjecanja na nacionalnoj razini u paraolimpijskim i neparaolimpijskim sportovima od 2010. do 2019. godine

GODINA	PARAOLIMPIJSKI	NEPARAOLIMPIJSKI
2019.	29	20
2018.	33	17
2017.	32	17
2016.	26	17
2015.	34	15
2014.	23	14
2013.	23	12
2012.	21	13
2011.	18	12
2010.	27	12
UKUPNO	234	115

Prema podacima koji su prikazani u tablicama 2.5.3. i 2.5.4. ukupan broj nacionalnih natjecanja u paraolimpijskim sportovima, u razdoblju od 2010. do 2019. godine je 234 natjecanja dok je u neparaolimpijskim sportovima u istom razdoblju održano 115 natjecanja na nacionalnoj razini. Ipak, važno je napomenuti kako je ova analiza temeljena na podacima koji se odnose na službena natjecanja u sustavu parasporta zabilježena u dokumentaciji HPO-a, dok zasigurno s druge strane postoje i dodatna natjecanja koja se održavaju na nižim razinama, a koja nisu u službenim izvještajima HPO-a. U tome smislu valja naglasiti kako bi za razvoj sustava natjecateljskog parasporta bilo dobro voditi bazu podataka sa svim natjecanjima te osnovnim pokazateljima istih. Broj natjecanja naveden ranije u tekstu prikazan je u tablici 2.5.11.

2.6. REKREATIVNI PARASPORT - ZDRAVSTVENO USMJERENA TJELESNA AKTIVNOST I PARASPORTSKA REKREACIJSKA NATJECANJA

DEFINICIJA I POLAZNE POSTAVKE

Bavljenje natjecateljskim ili rekreativnim parasportom osobama s invaliditetom donosi brojne dobrobiti. Brojne studije na međunarodnoj i nacionalnoj razini pokazuju da sport pozitivno utječe i doprinosi razvoju širokog spektra, ne samo motoričkih nego i drugih dimenzija osoba s invaliditetom. Kao osobito važan aspekt bavljenja parasportom naglašena je važnost uključenosti u parasportske aktivnosti djece i mladih. Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije (eng. World Health Organization - WHO) u svijetu postoji preko milijardu ljudi s određenom vrstom invaliditeta i preko 80% ih živi u nerazvijenim zemljama. Od toga broja, procjenjuje se da su djeca i mladi s udjelom od oko 180 do 220 milijuna (WHO, 2022). Prema Goodwinu (2016) mladi s tjelesnim invaliditetom su statistički manje aktivni od svojih vršnjaka bez invaliditeta i to ima negativan efekt na njihovo zdravlje i kvalitetu života. Uključivanje osoba s invaliditetom u sustav parasporta, odnosno rekreativno bavljenje sportskim aktivnostima, osim što podiže razinu tjelesne aktivnosti i unaprjeđuje zdravlje (Giacobbi, Stancil, Hardin, & Bryant, 2008) ima čitav niz dobrobiti, od fizioloških do psiholoških (Malone, Barfield, & Brasher, 2012; Martin, 2013). Isti autori navode kako sposobnosti koje se mogu unaprijediti kroz bavljenje parasportom podrazumijevaju

izdržljivost, fleksibilnost, snagu, kao i unaprjeđenje stanja kardiovaskularnog sustava. Povećanjem ovih sposobnosti povećava se i opća razina osobnog fitnesa, odnosno pripremljenosti te motoričkih i funkcionalnih sposobnosti osoba s invaliditetom. Navedeno dovodi i do unaprjeđenja i u nekim psihološkim faktorima kao što su samostalnost i samopouzdanje. Također, sudjelovanje u sustavu parasporta osobama s invaliditetom, posebno djeci i mladima, pruža osjećaj pripadanja zajednici kroz kreiranje smislenih vršnjačkih odnosa koji su često nemogući u nekim drugim društvenim krugovima (Goodwin, Lieberman, Johnston, & Leo, 2011; Shapiro & Martin, 2010).

Navedene dobrobiti moguće je ostvariti kroz angažiranje dobro obrazovanih i stručnih trenera te kroz provođenje dobro planiranih i kvalitetno organiziranih sportskih programa za osobe s invaliditetom. Pri tome treba voditi brigu o različitostima u dobnim skupinama parasportaša rekreativaca kao i o raznovrsnosti sadržaja koji su im na raspolaganju.

U Republici Hrvatskoj je, kako je predstavljeno i u poglavlju koje se odnosi na parasportaše, u 2021. godini živjelo 586.153 osobe s invaliditetom s udjelom djece i mladih od 11% što u apsolutnim brojevima iznosi 64.477 osoba. Osobe s invaliditetom imaju udio u ukupnom stanovništvu od 15% što je otprilike na razini ostalih zemalja Europske unije (Jurišić, 2021). U istom poglavlju iznesene su projekcije o potencijalnom broju osoba s invaliditetom koji se mogu uključiti u sustav parasporta u kontekstu natjecateljskog sporta te je taj broj procijenjen na 87.500 osoba, što je 15% ukupnog broja osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj. Prema rezultatima istraživanja provedenog na razini cijele Hrvatske, a u kojem je sudjelovalo 689 osoba s invaliditetom odabranih kao prigodni uzorak, 62,7% ispitanika izjavilo je da se nikada ne bavi sportom što je izrazito visok postotak. Međutim, pretpostavka

je da su ti postotci i na još višoj razini obzirom na sami dizajn provedenog istraživanja. Ipak, u istom istraživanju zaključeno je kako postoje dobrobiti uključivanja osoba s invaliditetom u zajednicu, a jedna od mogućnosti aktivnijeg sudjelovanja u zajednici je i uključivanje u sportske aktivnosti (Leutar, Penava, Marković, 2014). Stoga je važno razvijati rekreativne parasportske programe za osobe s invaliditetom na razini cijele Hrvatske.

Zaključno, brojna istraživanja potvrđuju kako uključenost u kineziološke aktivnosti osoba s invaliditetom podrazumijeva pozitivne efekte na motoričke i funkcionalne sposobnosti, morfološke karakteristike kao i psihološke, sociološke i kognitivne značajke osoba koje su sudjelovale u istraživanjima. Također, kineziološke aktivnosti doprinose i većoj neovisnosti što automatski podrazumijeva i višu razinu kvalitete života.

Upravo je po pitanju kvalitete života različitih skupina osoba s invaliditetom provedeno istraživanje 2013. godine u Hrvatskoj u kojem je sudjelovalo 175 ispitanika. Ispitivao se utjecaj bavljenja sportom na četiri različite domene kvalitete života (tjelesno zdravlje, psihičko zdravlje, socijalni odnosi i okolina). Zaključeno je kako je uključenost u bavljenje sportom značajno povezano sa sve četiri istraživane domene i to u pozitivnom smjeru (Crnković, 2013).

NATJECANJA U REKREATIVNOM PARASPORTU

Prvi cilj rada Hrvatskog paraolimpijskog odbora u Statutu je definiran kao *Unapređivanje zdravlja i rehabilitacije osoba s invaliditetom putem športa i športsko rekreativnih aktivnosti osoba s invaliditetom*. U ranijem tekstu predstavljene su dobrobiti bavljenja rekreativnim parasportskim aktivnostima što zapravo daje utemeljenje svim dionicima sustava parasporta za uspostavu različitih rekreativnih programa namijenjenih različitim skupinama parasportaša rekreativaca. S obzirom na to da je jedna od glavnih zadaća HPO-a skrb i o sustavu rekreativnog parasporta važno je sagledati aktivnosti koje se provode u svrhu unaprjeđenja ovoga područja. Jedna od aktivnosti na nacionalnoj razini je svakako provođenje parasportskih natjecanja koja su predstavljena u poglavlju *Natjecateljski parasport*. Ipak, potrebno je detaljnije analizirati natjecanja te parasportove koji su zastupljeni na nacionalnoj razini te pronaći potencijalne prostore za unaprjeđenje u kontekstu rekreativnog parasporta. Posebno se treba osvrnuti na natjecanja u kontekstu neolimpijskih parasportova u okviru kojih se natječe veliki broj parasportaša rekreativaca te tako sudjeluju u rekreativnom bavljenju parasportom.

Važno je imati na umu kako postoje i različiti programi rekreativnog bavljenja parasportom na drugim organizacijskim razinama u RH koje ne uključuju HPO (udruge HVIDR-e, različite udruge građana i slične organizacije), međutim može se tvrditi kako su zapravo programi i natjecanja koja se provode u okviru HPO-a jedini organizirani sustav u koji se parasportaši rekreativci mogu uključiti u kontinuirano rekreativno

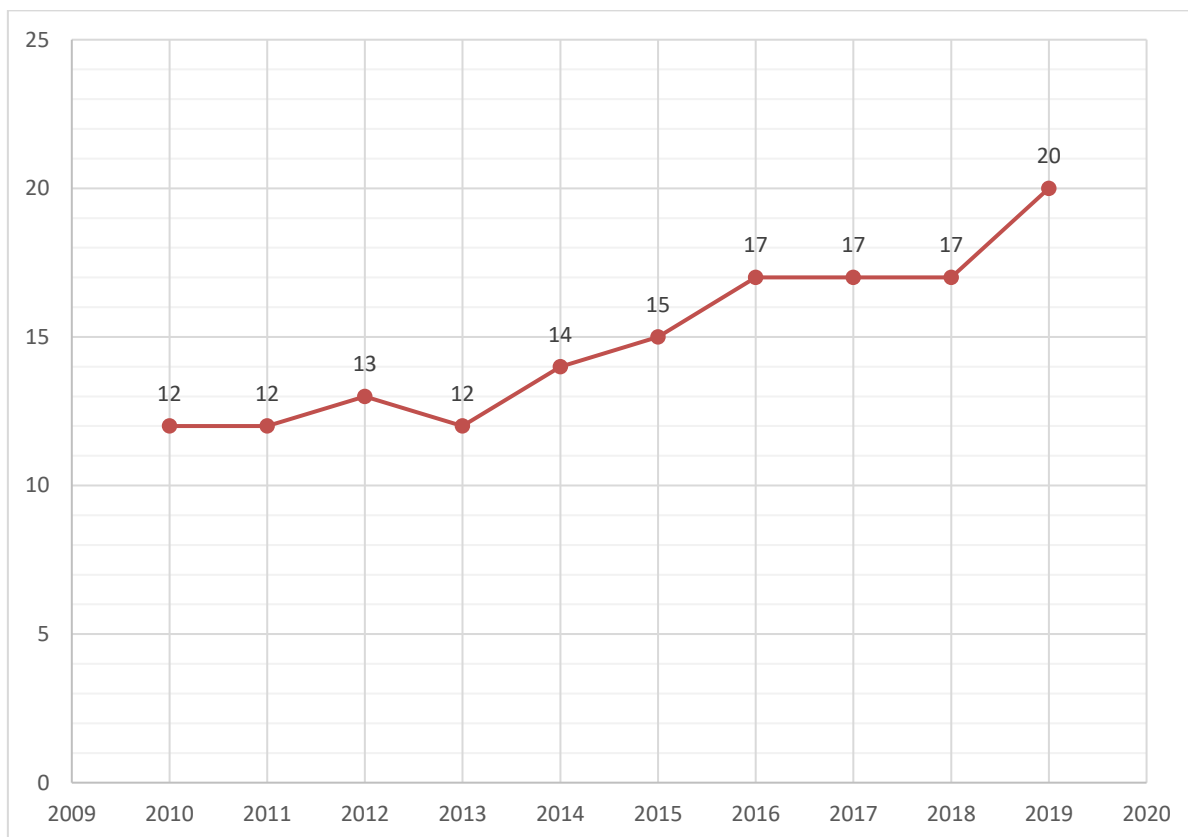
bavljenje parasportom dok se kod ostalih organizacija radi o povremenim i prigodnim rekreativnim parasportskim natjecanjima ili susretima.

Nacionalna natjecanja koja su, u ovom dokumentu, prikazana kroz poglavlje o natjecateljskom sportu su prilika za uključivanje parasportaša rekreativaca u sustavno bavljenje rekreativnim sportom osobito u neparaolimpijskim sportovima u koje se više nego u sustav paraolimpijskih sportova uključuju i parasportaši rekreativci. Broj neparaolimpijskih sportova u kojima HPO organizira natjecanja kreće se, kroz zadnjih deset godina od sedam do 9 sportova. Osobito pogodni sportovi za uključivanje parasportaša rekreativaca su Paraboćanje, Elektronski parapikado, Parakuglanje, Parašah i Viseća parakuglana iako ne treba zanemariti kako u neparaolimpijskim sportovima se pojavljuju i Parasportski ribolov, Parakarate, Parataekwondo i Paranogomet. Prema podacima HPO-a tijekom razdoblja 2010. do 2019. godine dolazi do porasta broja nacionalnih natjecanja organiziranih u neolimpijskim parasportovima pri čemu se sve veći broj parasportaša rekreativaca uključuje u ova natjecanja. Od pet organiziranih natjecanja 2010. godine u sedam različitih neparaolimpijskih sportova, do 2019. godine broj natjecanja raste na dvadeset, a broj parasportova na devet.

Navedeni podaci pokazatelj su aktivnijeg uključivanja parasportaša rekreativaca u sustav parasporta. Također, HPO na ovaj način stimulira upravo onaj dio sustava parasporta u kojem u velikoj mjeri mogu i trebaju sudjelovati parasportaši rekreativci. U tablici 2.6.1. prikazan je broj nacionalnih natjecanja koja su organizirana u pojedinim neparaolimpijskim sportovima u razdoblju od proteklih 10 godina (2010. – 2019.). Pandemije 2020. i 2021. nisu uključene u analizu. Još jasnija slika dobije se kada rast i razvoj broja natjecanja prikažemo grafički (grafikon 2.6.1.).

Tablica 2.6.1. Nacionalna natjecanja u neparaolimpijskim sportovima od 2010. do 2019. godine

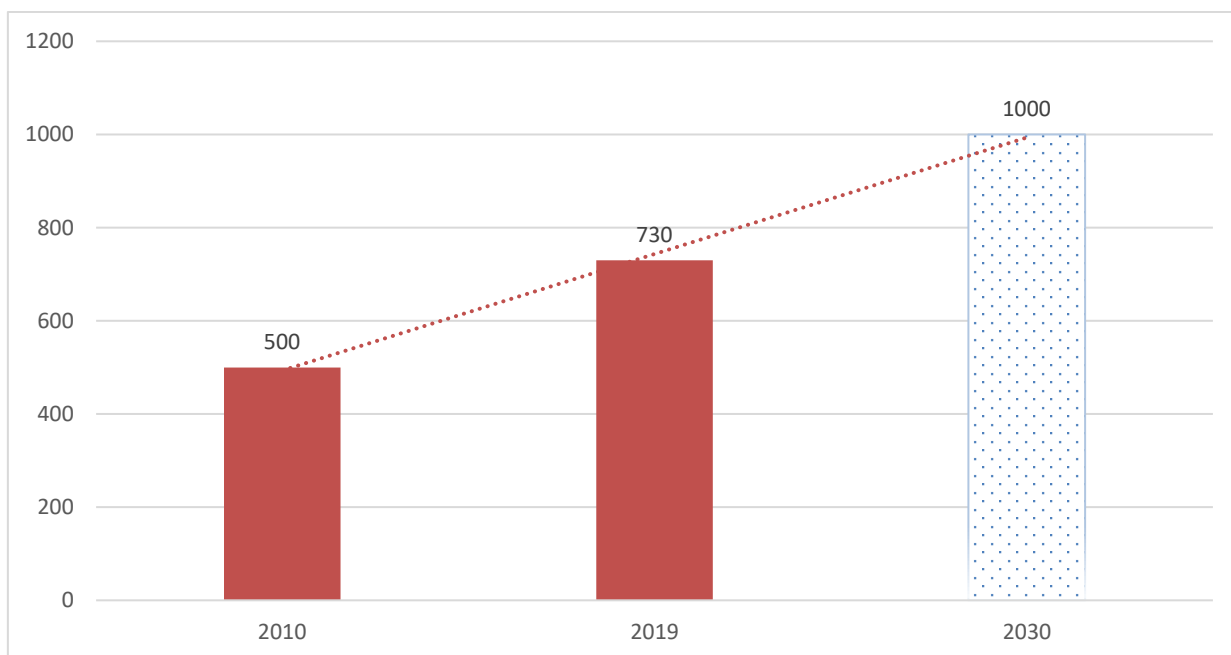
GODINA	BROJ PARASPORTOVA	BROJ NATJECANJA
2019.	9	20
2018.	9	17
2017.	9	17
2016.	8	17
2015.	9	15
2014.	9	14
2013.	9	12
2012.	9	13
2011.	7	12
2010.	7	12

Grafikon 2.6.1. Razvoj broja natjecanja u sustavu neparaolimpijskih sportova

Iz grafikona 6.2.1. vidljiv je porast broja natjecanja u kojima posljedično sudjeluje i veći broj parasportaša rekreativaca. Od dvanaest natjecanja koja su se održala u 2010. godini, nacionalna natjecanja u neparaolimpijskim sportovima porasla su za gotovo 70%. Nažalost, isti trend nije pratio i broj sportaša koji sudjeluje na navedenim natjecanjima. Tako je primjerice na svim natjecanjima u 2010. godini sudjelovalo blizu 500 parasportaša, dok je 2019. godine na natjecanjima bilo nešto malo više od 730 što je povećanje od gotovo 50% (grafikon 2.6.2.) što ne znači da se s time treba zadovoljiti i ne raditi na povećanju.

Temeljem toga može se zaključiti kako je potrebno uz proširivanje broja natjecanja na državnoj razini raditi i na programima koji će privući parasportaše rekreativce da se uključe u sustav parasporta.

Grafikon 2.6.2. Broj sportaša uključenih u nacionalna natjecanja u neparaolimpijskim sportovima 2010. i 2019. godine s procjenom za 2030. godinu

Natjecanja u neparaolimpijskim sportovima kao osnova razvoja sustava rekreativnog bavljenja parasportom

Obzirom da je ranije u poglavlju navedeno kako su neparaolimpijski sportovi pogodni za razvijanje sustava rekreativnog parasporta potrebno je napraviti detaljniju analizu natjecanja, prije svega nacionalnih, u sustavu neparaolimpijskih sportova. Broj parasportova i natjecanja u neolimpijskim parasportovima je naveden u tablici 2.6.1. i oslikava stanje navedenog sustava u posljednjih 10 godina. Ipak, radi cjelovitije slike napravljena je analiza pojedinačnih parasportova i broja sportaša koji su se pojavili na natjecanjima u 2019. godini za koju su dostupni cjeloviti podaci. Iz tablice 2.6.2. vidljivo je kako postoji čitav niz raznovrsnih natjecanja i po vrsti i po sportovima na kojima parasportaši rekreativci mogu sudjelovati. Iako je strateški smjer HPO-a daljnje razvijanje i omasovljenje sustava rekreativnog bavljenja parasportom potrebno je konstatirati kako i u sadašnjem trenutku razvoja navedenog sustava postoji značajna količina financijskih, organizacijskih i upravljačkih napora koji se ulažu u ovaj sustav.

Tablica 2.6.2. Nacionalna natjecanja u neparaolimpijskim sportovima u 2019. godini

NEPARAOLIMPIJSKI SPORTOVI - NACIONALNA NATJECANJA 2019.

PARASPORT	BROJ NATJECANJA	VRSTA NATJECANJA	BROJ SUDIONIKA	TRAJANJE
Sportski ribolov	0	-	4*	-
Obaranje ruke	2	Državno prvenstvo	7	2 dana
		Svjetski kup	5	1 dan
Karate	3	Grand Prix	7	1 dan
		Croatia Open	5	3 dana
		Državno prvenstvo	17	1 dan
		Državno prvenstvo-ekipno	20	2 dana
Šah Šah slijepi i slabovidni	5	Državno prvenstvo	21	2 dana
		Državno prvenstvo - SS	18	10 dana
		Ekipno-PH SS	25	2 dana
		Državno prvenstvo-SS Ubrzani šah	12	1 dan
		Državno prvenstvo	33	2 dana
Kuglanje – IBSA	3	Europsko prvenstvo	13*	7 dana
		Hrvatska kuglačka liga	48	-
		Sportsko-rekreativne igre RH	28	3 dana
Kuglanje	1	Sportsko-rekreativne igre RH	114	3 dana
Viseća kuglana	2	Državno prvenstvo-ekipno**	68	-
		Sportsko-rekreativne igre RH	150	3 dana
Elektronski pikado	3	Državno prvenstvo	48	4 dana
		1. i 2. liga u pikadu - SS	64	-
		Sportsko-rekreativne igre RH	26	3 dana

*Broj sudionika označen zvjezdicom označava hrvatske parasportaše koji su sudjelovali na međunarodnim natjecanjima u kontekstu navedenih sportova (detaljnije objašnjenje u tekstu)

** Navedeno državno prvenstvo se igra kao liga. Ekipe su podijeljene u dvije skupine, a u svakoj skupini se odigrava 4 ili 5 kola u trajanju kola od jedan dan. Pobjednici iz skupina igraju završnicu koja traje 2 dana.

Iz priložene tablice osim broja i vrste parasportova i broja natjecanja moguće je iščitati i broj parasportaša koji su sudjelovali na pojedinom natjecanju kao i vrstu i trajanje samoga natjecanja. Osim već ranije u tekstu spomenute mogućnosti povećanja broja parasportova u kojima se održavaju natjecanja,

naravno da je moguće djelovati i u smjeru povećanja samoga broja natjecanja u pojedinim sportovima. Veću frekvenciju natjecanja potrebno je osigurati radi kontinuiteta bavljenja rekreativnim parasportom čime će se posljedično povećati i ostale aktivnosti parasportaša rekreativaca prvenstveno u kontekstu treninga, odnosno kvalitetnije pripreme za spomenuta natjecanja. Najbolji primjer, koji se može primijetiti i u tablici 2.6.2. su ligaška natjecanja koja osiguravaju kontinuirano održavanje natjecanja kroz duži vremenski period. Na taj način parasportaši imaju na raspolaganju mogućnost uključenosti u sportske aktivnosti u kontinuitetu, a samim time i priliku da baštine sve dobrobiti rekreativnog bavljenja parasportom o kojem je bilo riječi u uvodu ovoga poglavlja. Drugim riječima, ukoliko analiziramo predstavljenu tablicu vidljivo je kako tek **parasportovi kao što su Kuglanje-IBSA i Elektronski pikado imaju uspostavljene lige u okviru svojih natjecanja pa se može, u daljnjem promišljanju strateškog razvoja rekreativnog parasporta u Republici Hrvatskoj, ići u smjeru povećanja broja parasportova koji će u sustavu natjecanja zastupati ligaški pristup upravo radi osiguravanja kontinuiteta natjecanja ali i kontinuiteta ostalih aktivnosti kao što je primjerice trenažni proces.**

Ovakav pristup naravno zahtjeva dodatno ulaganje i u organizacijsko-upravljačkom, ali i financijskom smislu i u kontekstu HPO-a kao i saveza pojedinih parasportova na svim razinama (nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj). Pojedini sportovi prema službenim podacima uopće nemaju organiziranih natjecanja na nacionalnoj razini na čemu je u narednom razdoblju potrebno raditi kako bi se to promijenilo. Također, navedeni broj parasportaša koji su sudjelovali na međunarodnim natjecanjima koji su u tablici označeni zvjezdicom zabilježeni su kao hrvatski parasportaši u Sportskom ribolovu kao jedinom natjecanju u navedenom parasportu te na Europskom prvenstvu u

Kuglanju koje je bilo organiziranu u Hrvatskoj. Zaključno se može ustvrditi kako **problematiku rekreativnog bavljenja parasportom u Republici Hrvatskoj**, osim kroz već uspostavljeni sustav natjecanja u okviru HPO-a, treba rješavati u širem kontekstu. Ovdje se u prvom redu misli na **specifične programe rekreativnog bavljenja parasportom** koje je potrebno organizirati u suradnji s različitim dionicima sustava osoba s invaliditetom. Posebno treba posvetiti pozornost suradnji sa školskim ustanovama kako bi se što više djece i mladih s invaliditetom uključilo u sustavno bavljenje parasportom.

3. STRATEŠKI CILJEVI RAZVOJA PARASPORTA DO 2030.

3.1. USTROJ I ORGANIZACIJA PARASPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ – CILJEVI 2030.	230
3.2. FINANCIRANJE PARASPORTA – CILJEVI 2030.	238
3.3. TRENERI U PARASPORTU – CILJEVI 2030.	241
3.4. PARASPORTAŠI – CILJEVI 2030.	244
3.5. NATJECATELJSKI PARASPORT – CILJEVI 2030.	248
3.6. REKREATIVNI PARASPORT - ZDRAVSTVENO USMJERENA TJELESNA TJELESNA AKTIVNOST I PARASPORTSKA REKREACIJSKA NATJECANJA – CILJEVI 2030.	252

Definiranje ciljeva u strateškom planiranju moguće je na više načina i primjenom različitih metoda. U ovome su dokument ciljevi definirani tzv. S.M.A.R.T. metodom određivanja ciljeva. Izabrana metoda određivanja ciljeva danas je dominantna metoda u većini strateških i znanstvenih dokumenata. Naziv je dobila po akronimu iz engleskog jezika koji predstavlja kombinaciju prvih početnih slova pet pojmova koji preciznije određuju način definiranja strateških ciljeva.

Slika 3.1.1. Opis S.M.A.R.T. metode postavljanja strateških ciljeva (preuzeto s [Full Function Rehab | SMART Goal Setting Vaughan](#), 2022.)

Pojmovi koji se vežu uz S.M.A.R.T. metodu određivanja ciljeva su:

- Specific – postavljeni ciljevi trebaju biti jasni, jednostavni i konkretni
- Measurable – postavljeni ciljevi trebaju biti mjerljivi
- Achievable – postavljeni ciljevi moraju biti realni i ostvarivi
- Realistic – postavljeni ciljevi trebali bi biti realni

- Time-bound – postavljeni ciljevi trebali bi biti ostvareni u određenom vremenskom razdoblju.

Dodatno, naročito u kontekstu dugačkog vremenskog razdoblja na koji se odnosi ovaj strateški dokument – 8 godina – načinu definiranja ciljeva je prestupljeno na način da je izabran manji broj strateških ciljeva – ukupno 32 cilja u 6 strateških područja ili u prosjeku oko 5 strateških ciljeva po strateškom području. Time se želi postići fokusiranost u provedbi strategije na definirane ciljeve u narednih 8 godina.

Svi su ciljevi kvantificirani s jednim ili više tzv. KPI ili ključnih pokazatelja uspješnosti izvršenja cilja (eng. Key performance indicators). Odnosno za svaki cilj je definirana početna ili trenutna brojčana vrijednost te je definirana i završna ili željena brojčana vrijednost jednog ili više pokazatelja. Svaka završna ili željena vrijednost definirana je na način da bude izazovna, ali i realno dostižna. U metodološkom i analitičkom smislu najčešće se u strateškom planiranju prilikom definiranja brojčane vrijednosti koja se u okviru nekoga cilja želi dosegnuti smatra da ukoliko se ispuni 70% definiranog cilja kako je cilj zapravo ispunjen odnosno 70% realizacije cilja predstavlja zapravo 100% realizacije cilja.

3.1. USTROJ I ORGANIZACIJA PARASPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ – CILJEVI 2030.

STRATEŠKI CILJEVI DO 2030. GODINE

1. RAZVOJ 6 NOVIH PARAOLIMPIJSKIH SPORTOVA I OSNIVANJE NACIONALNIH PARASPORTSKIH SAVEZA
2. OSNIVANJE 9 NOVIH ŽUPANIJSKIH PARASPORTSKIH SAVEZA
3. OSNIVANJE 20 NOVIH GRADSKIH PARASPORTSKIH SAVEZA
4. JAČANJE LJUDSKIH TE UPRAVLJAČKO-ADMINISTRATIVNIH KAPACITETA U NACIONALNIM, ŽUPANIJSKIM I GRADSKIM PARASPORTSKIM SAVEZIMA
5. JAČANJE LJUDSKIH TE UPRAVLJAČKO-ADMINISTRATIVNIH KAPACITETA HPO-A
6. OSNIVANJE ODJELA ZA EU PROJEKTE UNUTAR STRUČNE SLUŽBE HPO-A
7. USKLADIVANJE PRAVNIH NORMI U SUSTAVU PARASPORTA
8. JAČANJE MEDIJSKE VIDLJIVOSTI I PREPOZNATLJIVOSTI PARASPORTA
9. POVEĆANJE RODNE RAVNOPRAVNOSTI U SUSTAVU PARASPORTA
10. UNAPRJEĐENJE INFRASTRUKTURNIH KAPACITETA HPO-a

STRATEŠKI CILJ 1. Razvoj 6 novih paraolimpijskih sportova i osnivanje nacionalnih parasportskih saveza

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
15 paraolimpijskih sportova	Uz zadržavanje postojećeg broja nacionalnih parasportskih saveza i njihovog snažnijeg razvoja (što pokrivaju drugi strateški ciljevi – vidi npr. strateške ciljeve 4, 13, 15) potrebno je težiti razvoju novih paraolimpijskih sportova u Republici Hrvatskoj te osnivanju odgovarajućih nacionalnih parasportskih saveza. Ukupna pokrivenost paraolimpijskih sportova u Republici Hrvatskoj u ovom trenutku je njih 15 od ukupno njih 28 koji su na programu paraolimpijskih igara. Navedenih 15 paraolimpijskih sportova organizirano je u okviru 14 nacionalnih parasportskih saveza. Osnivanje nacionalnog parasportskog saveza treba biti organsko i proizlaziti iz interesa parasportaša za bavljenjem novim parasportovima te postojanja kvalitetne klupske baze. Osnivanje nacionalnog parasportskog saveza koje nije utemeljeno na zdravim osnovama može samo predstavljati teret daljnjem razvoju tog parasporta.	21 paraolimpijski sport	broj paraolimpijskih sportova broj nacionalnih parasportskih saveza

STRATEŠKI CILJ 2. Osnivanje 9 novih županijskih parasportskih saveza

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
11 županijskih parasportskih saveza	Uz zadržavanje postojećeg broja županijskih parasportskih saveza potrebno je osnovati 9 novih županijskih parasportskih saveza kako bi se osigurala pokrivenost svih hrvatskih županija županijskim parasportskim savezima.	20 županijski parasportski savez	broj županijskih parasportskih saveza

STRATEŠKI CILJ 3. Osnivanje 20 novih gradskih parasportskih saveza

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
10 gradskih parasportskih saveza	Uz zadržavanje postojećeg broja gradskih parasportskih saveza potrebno je osnovati barem 20 novih gradskih parasportskih saveza. Poželjno je osnivanje gradskih parasportskih saveza u svim županijskim središtima u kojima trenutno ne djeluju gradski parasportski savezi. U ovom trenutku gradski parasportski savezi djeluju u 7 županijskih gradskih središta te ih je potrebno osnovati još novih 14 u preostalim županijskim središtima. Preostalih barem 6 novih gradskih parasportskih saveza poželjno je osnivati u većim gradovima koji nisu županijska središta, npr. Kaštela, Samobor, Đakovo, Zaprrešić, Vukovar i sl. Na taj će se način pokriti oko 70% stanovništva hrvatskih gradova sustavom parasporta.	30 gradskih parasportski savez	broj gradskih parasportskih saveza

STRATEŠKI CILJ 4. Jačanje ljudskih te upravljačko-administrativnih kapaciteta u nacionalnim, županijskim i gradskim parasportskim savezima

TREKUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
15 zaposlenih u nacionalnim parasportskim savezima	Trenutno 5 nacionalnih parasportskih saveza (33%) nema zaposlenu niti jednu osobu, u 7 saveza (47%) zaposlena je 1 osoba dok 3 saveza (20%) imaju zaposleno 2 ili više osoba. Uz zadržavanje postojećeg broja zaposlenih osoba u nacionalnim parasportskim savezima potrebno je zapošljavanjem na upravljačko-administrativnim poslovima osigurati barem 1 osobu u svakom savezu – 5 saveza koji nemaju zaposlenu osobu + 6 zaposlenih osoba u 6 novoosnovanih saveza = 11 osoba. Dodatno u svim savezima koji trenutno imaju zaposlenu 1 osobu dodatno zaposliti po još jednu osobu – 7 novih zaposlenih osoba. Ukupno je potrebno na upravljačko-administrativne poslove nacionalnim parasportskim savezima zaposliti 18 novih osoba. Radi razvoja dual karijere parasportaša potrebno je posebno poticati i kada god je moguće zapošljivati bivše parasportaše s odgovarajućom stručnom spremom.	33 zaposlenih u nacionalnim parasportskim savezima	broj zaposlenih osoba u nacionalnim parasportskim savezima
2 zaposlena u županijskim parasportskim savezima	Trenutno od 11 županijskih parasportskih saveza samo 1 ima zaposlene osobe na upravljačko-administrativnim poslovima (Primorsko-goranska županija). Preostalih 10 županijskih saveza nema zaposlenih djelatnika. Potrebno je zaposliti po jednu osobu u svim postojećim županijskim savezima (10 osoba) te u novoosnovanim županijskim parasportskim savezima (9 osoba). Radi razvoja dual karijere parasportaša potrebno je posebno poticati i kada god je moguće zapošljivati bivše parasportaše s odgovarajućom stručnom spremom.	21 zaposleni u županijskim parasportskim savezima	broj zaposlenih osoba u županijskim parasportskim savezima
32 zaposlena u gradskim parasportskim savezima	Trenutno u 10 gradskih parasportskih saveza ima 32 zaposlene osobe. Od toga 29 osoba u Zagrebu, Rijeci i Splitu. Značajan je udio zaposlenih koji ne ostvaruju puno radno vrijeme te onih za koje se sredstva za plaću osiguravaju iz EU projekata. Potrebno je dosegnuti standard da svaki gradski parasportski savez ima barem 1 zaposlenu osobu na administrativno-upravljačkim pozicijama (npr. glavni tajnik). Dodatno, gradski parasportski savezi u većim gradovima (50.000 i više stanovnika) trebaju imati 2 zaposlene osobe, a najveći gradovi poput Zagreba, Rijeke, Splita i Osijeka i veći broj osoba. Minimalni potrebni broj zaposlenih je 47 osoba - 21 grad x 1 osoba + 5 gradova x 2 osobe + 4 grada x 4 osobe. Radi razvoja dual karijere parasportaša potrebno je posebno poticati i kada god je moguće zapošljivati bivše parasportaše s odgovarajućom stručnom spremom.	47 zaposlenih u gradskim parasportskim savezima	broj zaposlenih osoba u gradskim parasportskim savezima

0 programa edukacije za administrativne djelatnike	Administrativne i birokratske obaveze na razinama klubova, gradskih, županijskih i nacionalnih parasportskih saveza su posljednjih godina snažno porasle te obaveza njihovog izvršavanja mnogim dionicima sustava parasporta predstavlja sve veći izazov. Stoga je potrebno organizirati sustavne neformalne edukativne programe u formi predavanja i/ili radionica s ciljem upoznavanja administrativnih djelatnika u sustavu parasporta s najnovijim zakonskim i podzakonskim aktima i procedurama kao i drugim potrebnim znanjima te podizati razinu kompetencija administrativnih djelatnika u sustavu parasporta.	4 programa edukacije za administrativne djelatnike	broj programa edukacije godišnje
---	--	---	----------------------------------

STRATEŠKI CILJ 5. Jačanje ljudskih te upravljačko-administrativnih kapaciteta HPO-a

TREKUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
10 zaposlenih u HPO-u	Isplaćene plaće i druga materijalna davanja za 10 zaposlenih osoba u Stručnoj službi HPO-a su u 2019. godini činili 7,93% ukupnih rashoda HPO-a. Prema tom pokazatelju HPO je imao drugi najpovoljniji omjer rashoda za zaposlene u ukupnim rashodima u 2019. godinu u odnosu na druge promatrane sportske organizacije (HOO, HNS, HKS, HRS, HOS i dr.). Postoji objektivna potreba za daljnjim osnaživanjem stručne službe HPO-a. Radi razvoja dual karijere parasportaša potrebno je posebno poticati i kada god je moguće zapošljavati bivše parasportaše s odgovarajućom stručnom spremom.	18 zaposlenih u HPO-u	broj zaposlenih osoba u HPO-u
prosječna plaća u HPO niža za oko 8% od HOO-a i za oko 4% od prosjeka RH za visokoobrazovane	HPO želi privući i zadržati visokokvalitetne, kompetentne i dokazane kadrove u svojoj stručnoj službi. Radi toga treba ponuditi kompetitivne uvjete rada. Prosječna isplaćena bruto plaća za zaposlene u 2019. godini u HPO-u od 12.875,06 kn u prosjeku je oko 1.000 kn niža nego u Hrvatskom olimpijskom odboru, oko 2.500 kn niža nego u Hrvatskom streljačkom savezu te blizu 6.000 kn niža nego u Hrvatskom rukometnom savezu. Prosječna isplaćena bruto plaća za visokoobrazovane osobe u 2019. godini iznosila je 13.283,71 kn te je prosječna isplaćena bruto plaća u HPO-u bila niža od državnog prosjeka za visokoobrazovane osobe.	prosječna plaća u HPO-u za 10% viša od prosjeka RH za visokoobrazovane	prosječna isplaćena bruto plaća u HPO-u
rad stručne službe HPO-a – ocjena 3,21	Stručne službe HPO-a su u provedenim strukturiranim intervjuima dobile prosječnu ocjenu 3,21 s dominantnim naglaskom na veliku količinu administracije koju zahtijevaju od članica, nedovoljno korištenje podataka koje su ranije dostavljeni (ponovno dostavljanje istih podataka, potvrda i sl.) te centralizaciju odgovornosti. Kako bi se unaprijedili administrativni i upravljački procesi na razini HPO-a potrebna je sveobuhvatnija digitalizacija procesa, stvaranje i korištenje kompleksniji i sveobuhvatnijih baza podataka te pojednostavljanje i ubrzanje procedura donošenja odluka i rješenja.	rad stručne službe HPO – ocjena 4	prosječna ocjena anonimne ankete korisnika stručne službe HPO-a

STRATEŠKI CILJ 6. Osnivanje Odjela za EU projekte unutar Stručne službe HPO-a

TREKUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
/	HPO je u razdoblju od 2018. značajno intenzivirao aktivnosti vezane uz prijavu i sudjelovanje u EU projektima koji su financirani iz različitih EU fondova. Tijekom 2020. i 2021. HPO je sudjelovao u 5-7 EU projekata. Značaj EU projekata za sustav parasporta može biti jako velik te može predstavljati ozbiljan potencijalni novi izvor financijskih sredstava za podizanje razine kvalitete i uključenosti u sustav parasporta. Kako bi se još kvalitetnije uključio u EU projekte HPO će u okviru svoje stručne službe osnovati Odjel za EU projekte koji će biti zadužen za osmišljavanje, pripremu i realizaciju većeg broja EU projekata HPO-a i njegovih članica.	Odjel za EU projekte HPO-a	Osnovan Odjel za EU projekte HPO-a
1 administrativni tajnik za EU projekte	S obzirom na izrazito visok potencijal za sudjelovanjem HPO i njegovih članica u različitim EU projektima potrebno je podignuti razinu administrativnih kapaciteta i kompetencija u smislu osmišljavanja, pripreme i realizacije još većeg broja EU projekata. Odjel za EU projekte HPO-a bi trebao imati najmanje 3 djelatnika te bi služio kao referentni centar i konzultantski tim stručnjaka koji bi pomagao članicama HPO i parasportskim klubovima u osmišljavanju, pripremi i vođenju EU projekata. Na taj bi se način smanjila potreba za korištenjem usluga vanjskih konzultanata.	3 osobe u Odjelu za EU projekte HPO-a	broj zaposlenih izvršitelja/djelatnika u Odjelu za EU projekte

STRATEŠKI CILJ 7. Usklađivanje nomenklature i pravnih normi u sustavu parasporta

TREKUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
sport osoba s invaliditetom	Sukladno preporukama Međunarodnog paraolimpijskog odbora o korištenju terminologije - IPC GUIDE TO PARA AND IPC TERMINOLOGY, 2021 – potrebna je korekcija ustaljenih termina koji se koriste poput sport osoba s invaliditetom i sl. IPC predlaže izbjegavanje pojma invaliditet u kontekstu sporta te uvođenje pojma parasport – koji objedinjuje pojmove „sport osoba s invaliditetom“, „sportsko-rekreacijske aktivnosti osoba s invaliditetom“, „tjelesne aktivnosti osoba s invaliditetom“ itd., uključuje sve vrste sportova kojima se bave osobe s invaliditetom (paraolimpijske i ne-paraolimpijske), a odnosi se na osobe s tjelesnim i mentalnim invaliditetom sukladno klasifikacijama Međunarodnog paraolimpijskog odbora.	parasport	ustaljenost pojma parasport
sportski savezi osoba s invaliditetom	Većina nacionalnih parasportskih saveza i gotovo svi županijski i gradski u svojim nazivima, statutima i aktima upotrebljavaju pojam „osoba s invaliditetom“, a neki i „invalidi“. HPO je objavio dokument pod nazivom Nomenklatura sportova HPO iz prosinca 2020. te je svu terminologiju potrebno dosljedno upotrebljavati.	parasportski savezi	izmijenjeni nazivi nacionalnih, županijskih i gradskih parasportskih saveza
sport osoba s invaliditetom u Zakonu o sportu	Sukladno preporukama IPC-a dosljedno korištenje pojma parasport u zakonskim i podzakonskim aktima koji se odnose na sustav parasporta.	parasport u Zakonu o sportu	korištenje pojma parasport u nacionalnom zakonodavstvu
neusklađeni ciljevi i djelatnost HPO u Statutu HPO-a i Zakonu o sportu	Potrebno je usklađivanje ciljeva i djelatnosti iz Statuta HPO sa Zakonom o sportu u smislu proširivanja zakonom definiranih ciljeva i djelatnosti HPO-a, a kako bi se još bolje i na zakonskoj razini precizirala djelatnost HPO-a i njegova uloga u vođenju parasportskog pokreta u Republici Hrvatskoj.	usklađeni ciljevi i djelatnost HPO u Statutu HPO-a i Zakonu o sportu	ciljevi i djelatnosti HPO-a u Zakonu o sportu

STRATEŠKI CILJ 8. Jačanje medijske vidljivosti i prepoznatljivosti parasporta

TREKUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
udio medijskih objava na nacionalnim televizijama 2020. = 11,2% 2019. = 7,7%	S izuzetkom 2018. godine godišnji broj medijskih objava i njihova vrijednost kontinuirano opada od 2016. godine, naročito televizijskih objava – 2016. = 148 objava; 2019. = 67 objava, 2020. = 43 objave. S obzirom na značaj i dosege nacionalnih televizija (dominantno HRT, RTL i NovaTV) potrebo je dodatnu pažnju posvetiti još kvalitetnijem pozicioniranju parasporta u programima nacionalnih televizijskih kuća i povećati njihov udio u ukupnom broju medijskih objava o parasportu	udio medijskih objava na nacionalnim televizijama – 20%	udio objava na nacionalnim televizijama
promocija vrhunskih parasportaša	Stavovi ključnih dionika sustava parasporta upućuju na potrebu jače medijske prisutnosti vrhunskog parasporta i naročito kontinuiranu promociju vrhunskih parasportaša i njihovih rezultata. Potrebno je uspostaviti i održavati još kvalitetnije odnose s medijskim kućama u cilju podizanja svijesti o parasportu te prepoznatljivosti parasporta i parasportaša.	kvalitetnija promocija vrhunskih parasportaša	ukupan broj medijskih objava o parasportu i parasportašima
NE PROVODI SE kontinuirana medijska kampanja s ciljem uključivanja većeg broja djece i mladih u sustav parasporta	Gotovo svi analizirani pokazatelju kao i stavovi ključnih dionika sustava parasporta upućuju na potrebu uključivanja većeg broja djece i mladih u sustav parasporta. Uvažavajući objektivne prepreke koje tome stoje na putu potrebno je kontinuiranim medijskim objavama obraćati se djeci i mladima te njihovim roditeljima kako bi osvijestili sve dobrobiti uključivanja u parasport.	PROVODI SE kontinuirana medijska kampanja s ciljem uključivanja većeg broja djece i mladih u sustav parasporta	provođenje medijske kampanje broj djece i mladih uključenih u parasport
78% gradskih parasportskih saveza (7 saveza) NEMA internetsku stranicu	Potrebna je izraditi, a zatim i sadržajem sustavno ispunjavati i osvježavati internetske stranice svih gradskih parasportskih saveza.	100% gradskih parasportskih saveza (30 saveza) imaju internetsku stranicu	broj saveza koji ima internetsku stranicu
20% nacionalnih parasportskih saveza (3 saveza) NEMA internetsku stranicu	Potrebna je izraditi, a zatim i sadržajem sustavno ispunjavati i osvježavati internetske stranice svih nacionalnih parasportskih saveza.	100% nacionalnih parasportskih saveza (21 savez) imaju internetsku stranicu	broj saveza koji ima internetsku stranicu
67% županijskih parasportskih saveza (8 saveza) NEMA internetsku stranicu	Potrebna je izraditi, a zatim i sadržajem sustavno ispunjavati i osvježavati internetske stranice svih županijskih parasportskih saveza.	100% županijskih parasportskih saveza (20 saveza) imaju internetsku stranicu	broj saveza koji ima internetsku stranicu

STRATEŠKI CILJ 9. Povećanje rodne ravnopravnosti u sustavu parasporta

TREKUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
udio žena na upravljačkim pozicijama = 18%	Na upravljačkim pozicijama u sustavu parasporta udio žena je 18%. Od ukupno 197 analiziranih upravljačkih pozicija žene zauzimaju njih 35. Sustav parasporta treba napraviti značajne iskorake prema dosezanju cilja od 40% žena na upravljačkim pozicijama.	udio žena na upravljačkim pozicijama = 40%	udio žena na upravljačkim pozicijama
udio žena među trenerima = 32%	U spolnoj strukturi među trenerima u sustavu parasporta prevladavaju muški treneri i to u postotku od 67,9%, dok je ženskih trenera 32,1%. Potrebno je napraviti značajne iskorake prema dosezanju cilja od 40% žena među trenerima.	udio žena među trenerima = 40%	udio žena među trenerima
udio žena među parasportašima = 28%	Od ukupnog broja parasportaša osoba muškog spola ima 72%, a osoba ženskog spola ima 28%. Parasportaši muškog spola dominiraju u mlađim dobnim skupinama do 18 godina kao i među parasportašima seniorskog uzrasta. Potrebno je napraviti značajne iskorake prema dosezanju cilja od 45% žena među parasportašima.	udio žena među parasportašima = 40%	udio žena među parasportašima
udio žena među kategoriziranim parasportašima = 22%	Među kategoriziranim parasportašima dominiraju osobe muškog spola s udjelom od 78% dok 20 kategoriziranih parasportašica ima udio od 22% u ukupnom broju kategoriziranih. Potrebno je napraviti značajne iskorake prema dosezanju cilja od 45% žena među kategoriziranim parasportašima.	udio žena među kategoriziranim parasportašima = 40%	udio žena među kategoriziranim parasportašima

STRATEŠKI CILJ 10. Unaprjeđenje infrastrukturnih kapaciteta HPO-a

TREKUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
NE POSTOJI paraolimpijski sportski centar	U strateškom je smislu potrebno unaprijediti infrastrukturne kapacitete sustava parasporta. Navedeno se odnosi na dvije vrste infrastrukturnog unaprjeđenje: 1) uredski prostori za djelovanje HPO-a i parasportskih saveza te 2) sportski objekti za trening i natjecanja parasportaša. Tijekom 2010. godine razvijen je i predstavljen projekt Terme Siscia za koji je izrađena idejna arhitektonsko-urbanistička studija. Radi se o polivalentnom projektu na području Grada Siska čiju okosnicu čine lječilišno-rehabilitacijski centar, znanstveno-tehnološki park, prerada jodne vode u farmakološke proizvode te Paraolimpijski sportski centar. U razdoblju od 2013. do 2015. godine razvijana je i ideja izgradnje Paraolimpijskog centra Vranjic-Solin. Potencijalna izgradnja Paraolimpijskog sportskog centra predstavljala bi prekretnicu u razvoju parasporta u Republici Hrvatskoj. On bi bio najznačajniji parasportski centar u središnjoj i istočnoj Europi s ogromnim potencijalom za daljnji razvoj parasporta u RH i šire. Sufinanciranje iz fondova EU je jedinstvena prilika, a projekti koje je HPO razvijao sadrže veliki broj pozitivnih elemenata i argumenata za to. Međutim, projekt izgradnje Paraolimpijskog sportskog centra nije nužno vezan za navedene lokacije. Ukoliko se javi interes projekt je moguće realizirati i na drugim lokacijama na području Republike Hrvatske.	Paraolimpijski sportski centar	/

3.2. FINANCIRANJE PARASPORTA – CILJEVI 2030.

STRATEŠKI CILJEVI DO 2030. GODINE

11. PRIHODI HPO-a IZ REALIZACIJE JAVNIH POTREBA U SPORTU DRŽAVNE RAZINE ZA PARASPORT RASTU PO STOPI OD 12% GODIŠNJE I DOSTIŽU IZNOS OD 65 MILIJUNA KUNA
12. OSTALI PRIHODI HPO-A (EU PROJEKTI, MARKETING) IZNOSE NAJMANJE 22,5 MILIJUNA KUNA GODIŠNJE
13. PRIHODI NACIONALNIH PARASPORTSKIH SAVEZA RASTU PO STOPI OD 10% GODIŠNJE I DOSTIŽU IZNOS OD 20 MILIJUNA KUNA
14. REGULIRANO IZDVAJANJE ZA ŽUPANIJSKE I GRADSKÉ PARASPORTSKE SAVEZE IZ JAVNIH POTREBA U SPORTU LOKALNE RAZINE

STRATEŠKI CILJ 11. Prihodi HPO-a iz Javnih potreba u sportu državne razine za parasport rastu po stopi od 12% godišnje i dostižu iznos od 65 milijuna kuna

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Realizacija Javnih potrebe u sportu državne razine za parasport 2021. = 23.421.658 kn	Republika Hrvatska osigurava kontinuirana i relativno stabilna financijska sredstva za potrebe HPO-a. U razdoblju od 2017. do 2021. godišnji iznos sufinanciranja HPO-a putem Programa javnih potreba u sportu državne razine kretao se između 14,5 i 20,7 milijuna kuna. U tom razdoblju ukupno povećanje javnih potreba u sportu državne razine za parasport iznosilo je 43% ili oko 11% godišnje. Predviđamo daljnji nastavak povećanja izdvajanja za parasport iz Državnog proračuna po godišnjoj stopi od 12% što će rezultirati time da realizacija javnih potreba u sportu državne razine za parasport 2030. godine bude 65.000.000 kn.	Realizacija Javnih potrebe u sportu državne razine za parasport 2030. = 65.000.000 kn	iznos realiziranih javnih potreba u sportu državne razine za parasport 2026. = 41.300.000 kn 2028. = 51.800.000 kn 2030. = 65.000.000 kn

STRATEŠKI CILJ 12. Ostali prihodi HPO-a (EU projekti, marketing) iznose najmanje 22,5 milijuna kuna godišnje

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Marketing HPO-a 2020. = 1.214.626 kn	HPO je u razdoblju od 2017. do 2021. ostvario dodatne prihode iz vlastite aktivnosti u iznosu od oko 12,5 milijuna kuna ili oko 3,1 milijun kn godišnje sa značajnijim oscilacijama. Prihodi od marketinga HPO-a (sponzorstva i donacije) iznosili su oko 1,2 milijuna kuna u 2020. godini i gotovo su konstantni od 2018. godine. Potrebno je unaprijediti marketinške aktivnosti HPO-a.	Marketing HPO-a 2030. = 2.500.000 kn	prihodi od marketinga
EU projekti HPO-a 2020. = 865.836 kn	HPO je u 2020. godini ostvario prihode od EU projekata u iznosu od oko 865.000 kn. Područje EU projekata predstavlja veliko potencijalno područje za stvaranje dodatnih prihoda sustava parasporta. Strateški bi se HPO u narednom razdoblju trebao značajno snažnije orijentirati prema EU projektima. Uspostavom Odjela za EU projekte HPO-a (vidi cilj 6) ostvarit će se ljudski i administrativni preduvjeti za rast prihoda od EU projekata.	EU projekti HPO-a 2030. = 20.000.000 kn	prihodi od EU projekata

STRATEŠKI CILJ 13. Prihodi nacionalnih parasportskih saveza rastu po stopi od 10% godišnje i dostižu iznos od 20 milijuna kuna

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Ukupni prihodi nacionalnih parasportskih saveza 2020. = 6.740.821 kn od HPO-a 2020. = 5.767.499 kn	Osnovni izvor prihoda nacionalnih parasportskih saveza jesu sredstva koja po različitim osnovama dobivaju od HPO-a. Prihodi nacionalnih parasportskih saveza su od 2017. do 2020. godine porasli za 64% odnosno s 4.109.098 kn u 2017. na 6.740.821 kn u 2020. godini. Od ukupno ostvarenih prihoda od HPO-a su nacionalni parasportski savezi uprihodili oko 86% ili oko 5,8 milijuna kuna. Prosječno godišnje povećanje prihoda nacionalnih parasportskih saveza od 2017. do 2020. godine iznosilo je oko 21%. Predviđamo daljnji rast prihoda nacionalnih parasportskih saveza po stopi od 10% godišnje te će se time dosegnuti ukupni godišnji prihodi od oko 20 milijuna kuna, od čega od HPO-a 16.000.000 kn.	Ukupni prihodi nacionalnih parasportskih saveza 2030. = 20.000.000 kn od HPO-a 2030. = 16.000.000 kn	ukupni prihodi nacionalnih parasportskih saveza

STRATEŠKI CILJ 14. Regulirano izdvajanje za županijske i gradske parasportske saveze iz javnih potreba u sportu lokalne razine

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
% za parasport iz javnih potreba u sportu županija 2020. = 4,5%	Raspon udjela financiranja parasporta u javnim potrebama u sportu kreće se od 0,3% u Šibensko-kninskoj županiji do 10,7% u Istarskoj županiji. Promatranih 10 županija u prosjeku izdvaja za parasport iz javnih potreba u sportu 4,5% sredstava. Značajno različiti udjeli izdvajanja za parasport po županijama u velikoj mjeri rezultiraju nejednakim uvjetima za razvoj parasporta. Potrebno je sustavno povećavanje% izdvajanja za parasport iz javnih potreba u sportu županija te je cilj dosegnuti prosječan udio od 10%.	% za parasport iz javnih potreba u sportu županija 2030. = 10%	% za parasport iz javnih potreba u sportu županija
% za parasport iz javnih potreba u sportu gradova 2020. = 2%	Raspon udjela financiranja parasporta u javnim potrebama u sportu na razini gradova kreće se od 1,0% u Osijeku do 6,0% u Slavonskom Brodu. Značajno različiti udjeli izdvajanja za parasport iz javnih potreba u sportu po gradovima u velikoj mjeri rezultiraju nejednakim uvjetima za razvoj parasporta. Potrebno je sustavno povećavanje% izdvajanja za parasport iz javnih potreba u sportu gradova te je cilj dosegnuti prosječan udio od 8%.	% za parasport iz javnih potreba u sportu gradova 2030. = 8%	% za parasport iz javnih potreba u sportu gradova
Zakonom o sportu NIJE reguliran minimalni postotak izdvajanja za parasport iz javnih potreba u sportu lokalne razine	Parasport je relativno u odnosu na sport u prosjeku financiran 5 puta manje. U prosjeku se izdvaja 26 kn godišnje za sport iz javnih potreba po osobi s invaliditetom te 134 kn po osobi bez invaliditeta. Potrebno je težiti izjednačavanju izdvajanja za sustave parasporta i sporta u relativnom smislu odnosno izjednačavanju izdvajanja po osobi s invaliditetom i osobi bez invaliditeta iz sustava javnih potreba u sportu na lokalnim razinama. Stoga se predviđa promjena Zakona o sportu u kojem bi se reguliralo minimalni postotak izdvajanja iz javnih potreba u sportu županija za parasport u visini od 10% i iz javnih potreba u sportu gradova za parasport u visini od 8%.	Zakonom o sportu JE reguliran minimalni postotak izdvajanja za parasport iz javnih potreba u sportu lokalne razine	izmijenjen Zakon o sportu

3.3. TRENERI U PARASPORTU – CILJEVI 2030.

STRATEŠKI CILJEVI DO 2030. GODINE

15. BROJ TRENERA PROFESIONALACA U SUSTAVU PARASPORTA JE 180 OSOBA S PROSJEČNOM PLAĆOM KOJA JE 10% VEĆA OD PROSJEČNE PLAĆE U REPUBLICI HRVATSKOJ
16. UDIO KVALIFICIRANIH TRENERA JE 80%
17. USPOSTAVITI SUSTAV CJELOŽIVOTNOG OBRAZOVANJA (FORMALNOG I NEFORMALNOG) TRENERA ZA RAD U PARASPORTU I ODRŽAVANJE GODIŠNJIH TRENERSKIH SEMINARA
18. OSMISLITI I IMPLEMENTIRATI SUSTAV KONTROLE KVANTITETE I KVALITETE RADA TRENERA U SUSTAVU PARASPORTA KROZ USPOSTAVU MEHANIZAMA PRIPREME PLANOVA, IZVJEŠTAVANJE, KONTROLU UČINAKA I NAGRAĐIVANJE STRUČNOG RADA

STRATEŠKI CILJ 15. Broj trenera profesionalaca u sustavu parasporta je 180 osoba s prosječnom plaćom koja je 10% veća od prosječne plaće u Republici Hrvatskoj

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
80 trenera profesionalaca HPO = 40 trenera	Ukupan broj trenera koji stručno-trenerske poslove obavlja u sustavu parasporta u Republici Hrvatskoj procjenjuje se na oko 200 trenera od čega je 80, odnosno 40% trenera profesionalaca s ugovornim odnosom, dok su ostali treneri honorarci i treneri volonteri. U sustavu parasporta ukupno je 183 parasportska kluba odnosno 0,43 trenera po klubu. Stoga je potrebno pristupiti povećanju ulaganja u ovaj segment sustava parasporta te podizati broj trenera profesionalaca, a posljedično i kvalitetu stručno-trenerskoga rada u sustavu parasporta.	180 trenera profesionalaca HPO = 120 trenera	broj profesionalnih trenera
75% trenera ostvaruje neto mjesečna primanja do 6.000 kn	Socio-ekonomski status trenera u sustavu parasporta važna je komponenta u ostvarivanju postavljenih ciljeva u smislu ostvarivanja, prije svega, kvalitetnog stručnog rada, a posljedično i adekvatnih sportskih rezultata. U rad s parasportašima želimo privući kvalitetne i kompetentne trenera s konkurentnim uvjetima rada. Najveći broj trenera u parasportu (39,51%) prima od 0,00 kn do 3.000,00 kn neto plaću dok 35,80% trenera ostvaruje prihode u kategoriji 3.000,00 kn – 6.000,00 kn mjesečno što je ispod prosječne plaće mjesečne plaće u Republici Hrvatskoj koja je u 2021. iznosila oko 7.100 kn.	prosječna mjesečna neto primanja trenera u parasportu = prosjek RH + 10%	prosječna isplaćena plaća trenera u parasportu

STRATEŠKI CILJ 16. Udio kvalificiranih trenera je 80%

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
69,1% trenera je kvalificirano za rad u sportu	Udio trenera koji posjeduju Zakonom o sportu propisanu razinu obrazovanja za obavljanje trenerskih poslova te ih se smatra kvalificiranim treneri potrebno je povećati na najmanje 80%	80% trenera je kvalificirano za rad u sportu	broj kvalificiranih trenera

STRATEŠKI CILJ 17. Uspostaviti sustav cjeloživotnog obrazovanja (formalnog i neformalnog) trenera za rad u parasportu i održavanje godišnjih trenerskih seminara

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
0 trenerskih seminara godišnje	potrebnu kvalifikaciju za rad u sportu posjeduje 69% trenera u parasportu. Dodatno je potrebno usmjeriti napore u programe edukacije (formalne i neformalne) odnosno cjeloživotnog obrazovanja koje je nužno za stjecanje dodatnih kompetencija za rad s osobama s invaliditetom i parasportašima koje će biti pretpostavka za kvalitetno obavljanje stručno-trenerskog posla. Potrebno je uspostaviti sustav cjeloživotnog obrazovanja u formi pohađanja jednog ili više godišnjih tečajeva, seminara, radionica ili predavanja na različite stručne i praktične teme vezane uz rad s parasportašima. Oko 97% trenera u parasportu se slaže kako su formalni i neformalni oblici stručnog usavršavanja važni za unaprjeđenje procesa sportske pripreme.	1 trenerski seminar godišnje	broj trenerskih seminara

STRATEŠKI CILJ 18. Osmisliti i implementirati sustav kontrole kvantitete i kvalitete rada trenera u sustavu parasporta kroz uspostavu mehanizama pripreme planova, izvještavanje, kontrolu učinaka i nagrađivanje stručnog rada

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
ne postoji sustav evaluacije, kontrole i nagrađivanja stručno-trenerskoga rada	Potrebno je osmisliti proces planiranja i prijave godišnjega plana rada trenera te podnošenje njihovog izvješća o radu na razini HPO-a i nacionalnih parasportskih saveza u okviru kojega će definirano stručno tijelo evaluirati planova i programe rada, kontrolirati njihovu provedbu, evaluirati rezultate rada i primjereno nagrađivati ostvarene rezultate trenerskoga rada. S uvođenjem ovakvog sustava prilikom planiranja, odnosno izvještavanja o radu u potpunosti ili djelomično se slaže oko 80% parasportskih trenera.	postoji sustav evaluacije, kontrole i nagrađivanja stručno-trenerskoga rada	uspostavljen sustav evaluacije, kontrole i nagrađivanja stručno-trenerskoga rada

3.4. PARASPORTAŠI – CILJEVI 2030.

STRATEŠKI CILJEVI DO 2030. GODINE

19. PORAST BROJA PARASPORTAŠA NATJECATELJA PO STOPI OD 10% GODIŠNJE
20. BROJ DJECE I MLADIH UKLJUČENIH U SUSTAV PARASPORTA JE 5.600, A NATJECATELJA 2.800
21. BROJ KATEGORIZIRANIH PARASPORTAŠA JE 120
22. OSIGURAVANJE UVIJETE ZA POSTIZANJE VRHUNSKIH REZULTATA PARASPORTAŠA

STRATEŠKI CILJ 19. Porast broja parasportaša natjecatelja po stopi od 10% godišnje

TREKUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
broj parasportaša 2021. = 1.465	Parasportaša seniorskog uzrasta (stariji od 18 godina) je 1.465 osoba ili 81% svih parasportaša kojih je 1.804. U četiri godine, od 2017. do 2021. ukupan broj parasportaša povećao se s 1.305 osoba na 1.804 osobe odnosno za 38% ili oko 9,5% godišnje. Snažno izražen linearni trend rasta broja parasportaša u protekle 4 godine je izuzetno povoljan te ga je u narednom razdoblju potrebno zadržati. Ukoliko se godišnji postotak povećanja parasportaša seniorskog uzrasta za 10% nastavi do 2030. broj parasportaša povećat će se na oko 3.450 parasportaša.	broj parasportaša 2030. = 3.450	broj parasportaša

STRATEŠKI CILJ 20. Broj djece i mladih uključenih u sustav parasporta je 5.600, a natjecatelja 2.800

TREKUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
broj djece i mladih parasportaša natjecatelja 2021. = 339	Parasportaša mlađih dobni skupina (do 18 godina ili 2004. godišta i mlađe) je 339 osoba ili 19% od ukupnog broja parasportaša. Uobičajeni odnos sportaša mlađih dobni skupina i sportaša seniora je obrnut – većina sportaša su mlađe dobne skupine, dok sportaši seniori imaju manji udio u ukupnom broju sportaša. Pokazatelj odnosa broja parasportaša mlađih dobni skupina i parasportaša seniorskog uzrasta nije povoljan. Omjer parasportaša mlađih dobni skupina i parasportaša seniora upućuje na potrebu snažne strateške orijentacije sustava parasporta na privlačenje djece i mladih osoba s invaliditetom u sustav parasporta. Poseban potencijal za ostvarivanje definiranog cilja je Europski socijalni fond i poticanje zapošljavanja sportskih koordinatera koji bi imali obavezu uključivanja 7 nove djece i mladih u sustav parasporta svake godine.	broj djece i mladih parasportaša natjecatelja 2030. = 2.800 ukupno djece i mladih parasportaša 2030. = 5.600	broj parasportaša i parasportaša natjecatelja do 18 godina

STRATEŠKI CILJ 21. Broj kategoriziranih parasportaša je 120

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
89 kategoriziranih parasportaša	Zaključno s 31. prosincem 2021. izdanih i važećih kategorizacija u sustavu parasporta je 89. Parasportaša s I. kategorijom ima 46 i čine 52% svih kategoriziranih parasportaša. Parasportaša s II. kategorijom ima 7 i čine 8% svih kategoriziranih parasportaša. Parasportaša s III. kategorijom ima 14 i čine 16% svih kategoriziranih parasportaša. Parasportaša s IV. kategorijom ima 22 i čine 52% svih kategoriziranih parasportaša.	120 kategoriziranih sportaša	broj kategoriziranih parasportaša
46 parasportaša I. kategorije	Parasportaša s I. kategorijom ima 46 i čine 52% svih kategoriziranih parasportaša. Parasportaši I. kategorije ostvaruju najvišu razinu sportskih rezultata na međunarodnim natjecanjima te pretendiraju kao kandidati za nastup i osvajanje medalja na paraolimpijskim igrama. Potrebno je sustavno stvarati uvjete za povećanje broja parasportaša koji ostvaruju uvjete za I. kategoriju.	60 parasportaša I. kategorije	broj kategoriziranih parasportaša I. kategorije

STRATEŠKI CILJ 22. Osiguravanje uvijete za postizanje vrhunskih rezultata parasportaša

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
NE POSTOJI sustav sportskih asistenata	Nekim parasportašima potrebni su osobni asistenti za potrebe parasportskih natjecanja – sportski asistenti. Sportski asistenti trebaju pomoći parasportašima u pripremi i dolasku na trening, tijekom treninga te odlasku s treninga. Sustav osiguravanja sportskih asistenata u ovom trenutku ne postoji te parasportaši koriste osobne asistente ili članove obitelji za potrebe treninga i natjecanja u parasportu. Potrebno je osmisliti sustav i osigurati sredstva za sportske asistente. Potencijalni izvor financiranja sportskih asistenata su EU fondovi.	POSTOJI sustav sportskih asistenata	broj osobnih asistenata
NE POSTOJI sustav zapošljavanja vrhunskih parasportaša	U ovom trenutku ne postoji sustav zapošljavanja vrhunskih parasportaša I. kategorije. Potrebno je po uzoru na sustav zapošljavanja vrhunskih sportaša I. kategorije, osmisliti sustav zapošljavanja vrhunskih parasportaša I. kategorije. Zapošljavanje parasportaša treba realizirati u suradnji s tijelima javne vlasti koji će ponuditi, sukladno stručnoj spremi, odgovarajuće pozicije za zapošljavanje parasportaša I. kategorije.	POSTOJI sustav zapošljavanja vrhunskih parasportaša	broj zaposlenih parasportaša I. kategorije

Sustav nacionalnih i međunarodnih klasifikatora	Za nastup na parasportskim natjecanjima nužni je uvjet klasifikacije parasportaša s obzirom na vrstu i stupanj oštećenja. U ovom trenutku Zdravstveno-klasifikacijska komisija vodi sustav nacionalnih klasifikatora u parasportu. Međutim, nedostaje osposobljenih liječnika za provođenje kvalitetnijeg i masovnijeg sustava klasifikacije. Ključni problem su nedovoljna sredstva za uključivanje većeg broja liječnika u sustav klasifikatora na nacionalnoj i/ili međunarodnoj razini.	Unaprijeđen sustav nacionalnih i međunarodnih klasifikatora	broj nacionalnih i međunarodnih klasifikatora
Sustavna podrška liječnika i fizioterapeuta	Veliki dio parasportaša ima objektivnu potrebu kvalitetnije liječničke i fizioterapeutske podrške. Međutim, nedovoljna financijska sredstva onemogućuju osiguravanje veće razine liječničke i fizioterapeutske skrbi za parasportaše kvalitetne i vrhunske razine. Potrebno je osmisliti i sustav i osigurati sredstva za kvalitetniju liječničku i fizioterapeutsku podršku kvalitetnim i vrhunskim parasportašima.	Kvalitetnija podrška liječnika i fizioterapeuta	broj liječnika i fizioterapeuta u sustavu parasporta
Stipendiranje parasportaša	U ovom trenutku stipendiranje vrhunskih parasportaša I. kategorije ovisi o odluci jedinice lokalne samouprave (grada) u kojem se nalazi pojedini parasportaš. Posljedica toga su značajne neujednačenosti u sustavu stipendiranja parasportaša gdje parasportaši iste razine i istih ili sličnih rezultata ostvaruju različite iznose stipendija. Potrebno je pravilnikom ili Zakonom o sportu ujednačiti sustav stipendiranja vrhunskih parasportaša I. kategorije na nacionalnoj razini.	Unaprijeđen sustav stipendiranja parasportaša	izmijenjen Zakon o sportu ili donesen pravilnik koji ujednačava iznos stipendija na nacionalnoj razini

3.5. NATJECATELJSKI PARASPORT – CILJEVI 2030.

STRATEŠKI CILJEVI DO 2030. GODINE

23. POVEĆATI BROJ NATJECANJA NA NACIONALNOJ RAZINI U PARAOLIMPIJSKIM SPORTOVIMA ZA 50%
24. POVEĆATI BROJ NATJECANJA NA NACIONALNOJ RAZINI U NEPARAOLIMPIJSKIM SPORTOVIMA ZA 50%
25. POVEĆATI BROJ NATJECANJA ZA DJECU I MLADE PARASPORTAŠE
26. NASTUPITI NA PARAOLIMPIJSKIM IGRAMA U 17 PARASPORTOVA (60% PARAOLIMPIJSKIH SPORTOVA)
27. PLASIRATI SE MEĐU PRVIH 30 ZEMALJA SVIJETA PO BROJU OSVOJENIH MEDALJA NA PARAOLIMPIJSKIM IGRAMA
28. POVEĆATI BROJ MEDALJA NA EUROPSKIM I SVJETSKIM PARASPORTSKIM PRVENSTVIMA

STRATEŠKI CILJ 23. Povećati broj natjecanja na nacionalnoj razini u paraolimpijskim sportovima za 50%

TRENTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
2019. = 29 nacionalnih natjecanja u paraolimpijskim sportovima	Udio nacionalnih natjecanja u ukupnom broju natjecanja kreće se između 22% i 42% godišnje odnosno 30% u cijelom promatranom razdoblju. U tom se razdoblju godišnje u prosjeku organiziralo 27 domaćih natjecanja nacionalne razine u paraolimpijskim sportovima u organizaciji HPO-a ili nacionalnih parasportskih saveza. Broj nacionalnih parasportskih natjecanja varira od 18 do 34 natjecanja. Posljednjih se nekoliko godina godišnji broj natjecanja kreće oko 30 godišnje. Kada se broj nacionalnih natjecanja stavi u omjer s brojem parasportova dobiva se tek oko 1,8 nacionalnih natjecanja godišnje po paraolimpijskom sportu. Strateški je potrebno jačati sustav domaćih natjecanja nacionalne razine te unaprjeđivati kapacitete nacionalnih parasportskih saveza za organizaciju natjecanja.	2030. = 45 nacionalnih natjecanja u paraolimpijskim sportovima	broj nacionalnih natjecanja u paraolimpijskim sportovima

STRATEŠKI CILJ 24. Povećati broj natjecanja na nacionalnoj razini u neparaolimpijskim sportovima za 50%

TRENTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
2019. = 20 nacionalnih natjecanja u neparaolimpijskim sportovima	Udio nacionalnih natjecanja u ukupnom broju natjecanja značajno varira i kreće se između 55% i 71% godišnje odnosno 61% u cijelom promatranom razdoblju. U tom se razdoblju godišnje u prosjeku organiziralo 15 domaćih natjecanja nacionalne razine u neparaolimpijskim sportovima u organizaciji HPO-a ili nacionalnih parasportskih saveza. Broj nacionalnih parasportskih natjecanja varira od 12 do 20 natjecanja. Posljednjih se nekoliko godina godišnji broj natjecanja kreće od 17 do 20 natjecanja godišnje. Kada se broj nacionalnih natjecanja stavi u omjer s brojem sportova dobiva se oko 2,2 nacionalnih natjecanja godišnje po neparaolimpijskom sportu. Strateški je potrebno jačati sustav domaćih natjecanja nacionalne razine i u neparaolimpijskim sportovima te unaprjeđivati kapacitete nacionalnih parasportskih saveza za organizaciju natjecanja.	2030. = 30 nacionalnih natjecanja u neparaolimpijskim sportovima	broj nacionalnih natjecanja u neparaolimpijskim sportovima

STRATEŠKI CILJ 25. Povećati broj natjecanja za djecu i mlade parasportaše

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
6 nacionalnih natjecanja za djecu i mlade sportaše	Nacionalna natjecanja u sustavu parasporta za seniore potrebno je povećati za 50% (vidi strateški cilj 23 i 24). Trenutna situacija s nacionalnim natjecanjima za djecu i mlade je još značajno lošija. Godišnje se organizira svega 6 nacionalnih natjecanja za djecu i mlade sportaše u 15 paraolimpijskih sportova. Posebna natjecanja za djecu i mlade sportaše su rijetka i najčešće se natjecanja za mlađe dobne kategorije organiziraju u okviru seniorskih natjecanja. Potrebno je u svakom paraolimpijskom sportu organizirati barem jedno natjecanje nacionalne razine isključivo za djecu i mlade parasportaše.	21 nacionalno natjecanje za djecu i mlade sportaše	broj nacionalnih natjecanja za djecu i mlade parasportaše

STRATEŠKI CILJ 26. Nastupiti na paraolimpijskim igrama u 17 parasportova (60% paraolimpijskih sportova)

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
nastup na paraolimpijskim igrama u 13 parasportova (46%)	Ukupan broj parasportova u kojima su se natjecali hrvatski parasportaši na paraolimpijskim igrama, uključujući i zadnje igre održane u Tokiju 2021. godine, je 10. Na taj način nastupima na paraolimpijskim igrama „pokrivamo“ 46% parasportova na programu igara odnosno 10 od 22 sporta. Na zimskim paraolimpijskim igrama smo nastupili u 3 od 6 zimskih paraolimpijskih sportova. Do posljednjih zimskih igara 2018. nastupili smo samo u jednom parasportu. Potrebno je u narednom periodu aktivno djelovati kako bi se lepeza paraolimpijskih sportova u kojima sudjelujemo na ljetnim paraolimpijskim igrama dodatno proširila.	nastup na paraolimpijskim igrama u 17 parasportova (60%)	broj parasportova u kojima nastupamo na paraolimpijskim igrama

STRATEŠKI CILJ 27. Plasirati se među prvih 30 zemalja svijeta po broju osvojenih medalja na paraolimpijskim igrama

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
PEKING 2008. = 37. zemlja – 3 zlata + 1 srebro TOKYO 2020. = 64. zemlja – 3 srebra + 4 bronce	Hrvatski parasportaši su na održanih 8 paraolimpijskih igara od 1992. do danas osvojila 27 odličja od kojih je 5 zlatnih, 9 srebrnih i 13 brončanih medalja. Najuspješnije igre po vrijednosti osvojenih medalja su one održane u Pekingu 2008. godine kada su hrvatski parasportaši osvojili 3 zlatne i jednu srebrnu medalju te se plasirali na 37. mjesto najuspješnijih zemalja svijeta, dok su po brojnosti medalja najuspješnije igre održane u Tokiju na kojima je osvojeno 7 medalja (3 srebrne i 4 brončane) te smo bili plasirani na 64. mjesto najuspješnijih nacija svijeta.	LOS ANGELES 2028. – top 30 zemalja svijeta	broj medalja na paraolimpijskim igrama i ukupni plasman po broju osvojenih medalja

STRATEŠKI CILJ 28. Povećati broj medalja na europskim i svjetskim parasportskim prvenstvima

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
od 2015. do 2019. prosječno 33 medalje godišnje	Važan pokazatelj kvalitete vrhunskog natjecateljskog parasporta su odličja osvojena na europskim i svjetskim prvenstvima. Hrvatski paraolimpijci su od 2015. do 2019. godine godišnje osvajali između 28 i 38 medalja na europskim i svjetskim prvenstvima ili u prosjeku 33,4 medalje godišnje. Na europskim prvenstvima hrvatski parasportaši u petogodišnjem razdoblju osvojili su ukupno 102 medalje dok je broj medalja osvojenih na svjetskim prvenstvima 58.	prosječno 45 medalja godišnje	broj medalja na europskim i svjetskim parasportskim prvenstvima

3.6. REKREATIVNI PARASPORT - ZDRAVSTVENO USMJERENA TJELESNA AKTIVNOST I PARASPORTSKA REKREACIJSKA NATJECANJA – CILJEVI 2030.

STRATEŠKI CILJEVI DO 2030. GODINE

29. POVEĆATI BROJ NACIONALNIH PARASPORTSKIH NATJECANJA U NEPARALIMPIJSKIM SPORTOVIMA ZA 50%
30. POVEĆATI BROJ PARASPORTAŠA REKREATIVACA KOJI SUDJELUJU U SUSTAVU REKREATIVNOG PARASPORTA PO STOPI OD 10%
31. POVEĆATI BROJ LIGAŠKIH NATJECANJA U SUSTAVU NEPARALIMPIJSKI SPORTOVA ZA 200%
32. USPOSTAVA SUSTAVA PRAĆENJA I ANALIZE REKREATIVNOG PARASPORTA U SURADNJI S REGIONALNIM I LOKALNIM ZAJEDNICAMA
33. USPOSTAVA PROGRAMA ZDRAVSTVENO USMJERENOG TJELESNOG VJEŽBANJA

STRATEŠKI CILJ 29. Povećati broj nacionalnih parasportskih natjecanja u neparaolimpijskim sportovima za 50%

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Broj natjecanja u neparaolimpijskim sportovima na nacionalnoj razini je 20	Na nacionalnoj razini trenutno se provodi 20 natjecanja u 9 parasportova u kontekstu neparaolimpijskih sportova. U analizi razdoblja od 2010. do 2019. godine vidljivo je kako se na nacionalnoj razini broj natjecanja povećao za 8 natjecanja, odnosno sa 12 na 20 parasportova. U narednom periodu od 8 godina potrebno je raditi na povećanju broja natjecanja koji su na dispoziciji hrvatskim parasportašima rekreativcima za uključivanje u iste.	Broj natjecanja u neparaolimpijskim sportovima na nacionalnoj razini je 30	broj natjecanja u neparaolimpijskim sportovima na nacionalnoj razini

STRATEŠKI CILJ 30. Povećati broj parasportaša rekreativaca koji sudjeluju u sustavu rekreativnog parasporta po stopi od 10%

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Procjena broja parasportaša rekreativaca koji sudjeluju u natjecanjima je 750	Od dvanaest natjecanja koja su se održala u 2010. godini, nacionalna natjecanja u neparaolimpijskim sportovima porasla su za gotovo 70%. Nažalost isti trend nije pratio i broj sportaša koji sudjeluje na navedenim natjecanjima. Tako je primjerice na svim natjecanjima u 2010. godini sudjelovalo blizu 500 parasportaša, dok je 2019. godine na natjecanjima bilo nešto malo više od 730 što je povećanje od gotovo 50%. Potrebno je stoga uz proširivanje broja natjecanja na državnoj razini raditi i na programima koji će privući parasportaše rekreativce da se uključe u sustav parasporta i time doprinijeti povećanju broja natjecatelja u sustavu rekreativnog parasporta.	Broj natjecatelja u neparaolimpijskim sportovima na nacionalnoj razini je 1.750	broj natjecatelja u neparaolimpijskim sportovima na nacionalnoj razini

STRATEŠKI CILJ 31. Povećati broj ligaških natjecanja u sustavu neparaolimpijskih sportova za 200%

TREKUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Broj ligaških natjecanja koja se odvijaju u sustavu neparaolimpijskih sportova na nacionalnoj razini je dva	Svega dva ligaška natjecanja u sustavu neparaolimpijskih sportova su definitivno nešto što u strateškom smislu razvoja sustava rekreativnog parasporta ne može biti zadovoljavajuće. Potrebno je osigurati dodatna ligaška natjecanja kako bi se ostvario kontinuitet uključenosti u sustav rekreativnog parasporta u smislu natjecanja ali posljedično i u smislu trenažnog procesa i podizanja razine aktiviteta parasportaša rekreativaca u samom bavljenju sportom.	Broj ligaških natjecanja koja se odvijaju u sustavu neparaolimpijskih sportova na nacionalnoj razini je šest	broj ligaških natjecatelja u neparaolimpijskim sportovima na nacionalnoj razini

STRATEŠKI CILJ 32. Uspostava sustava praćenja i analize rekreativnog parasporta u suradnji s regionalnim i lokalnim zajednicama

TREKUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Sustav praćenja i analize rekreativnog bavljenja parasportom NE POSTOJI	U strateškom promišljanju i razvoju sustava rekreativnog parasporta važno je uspostaviti cjeloviti sustav praćenja i analize rekreativnog parasporta na svim razinama. U suradnji s Nacionalnim sportskim savezima, Županijskim i gradskim sportskim savezima te parasportskim klubovima potrebno je stvoriti centralizirano mjesto prikupljanja različitih podataka o sustavu rekreativnog parasporta.	Sustav praćenja i analize rekreativnog bavljenja parasportom POSTOJI	Sustav praćenja i analize rekreativnog bavljenja parasportom

STRATEŠKI CILJ 33. Uspostava programa zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
/	Osim sustava natjecanja potrebno je uspostaviti centralizirani sustav organizacije, praćenja i analize programa zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja osoba s invaliditetom. U kontekstu ovoga cilja potrebno je ići u smjeru sustavnoga organiziranja parasportskih aktivnosti koje nisu dio natjecateljski usmjerenih programa.	Organizacija programa zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja	Sustav organizacije programa zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja

4. AKCIJSKI PLAN RAZVOJA PARASPORTA 2022. – 2030.

U ovom dijelu strateškoga dokumenta operacionalizirani su ranije postavljeni ciljevi na način da se odredio vremenski okvir potreban za ispunjenje pojedinog cilja, zatim su se detaljnije razradile aktivnosti i mjere koje će se ispunjavati kako bi se dostigao svaki pojedini definirani cilj, određeni su nositelji svake aktivnosti kao i eventualni sudionici u aktivnosti te je procijenjen ukupni financijski trošak potreban za provedbu cilja.

Financijski je trošak procijenjen na temelju ekspertize i iskustva autora te analize ukupnog troška provedbe drugih sličnih aktivnosti u Republici Hrvatskoj. Nositelj ili nositelji aktivnosti dužni su osigurati procijenjena financijska sredstva za provedbu aktivnosti te su odgovorni i za provedbu konkretne aktivnosti.

U provedbi ciljeva HPO će surađivati sa svim relevantnim tijelima i institucijama poput Vlade RH, Ministarstva turizma i sporta, drugim ministarstvima, županijama, gradovima i općinama te sportskim tijelima poput Hrvatskog olimpijskog odbora i dr.

AKCIJSKI PLAN RAZVOJA PARASPORTA „ŽIVI“ JE DOKUMENT ČIJU JE REALIZACIJU POTREBNO REDOVITO PRATITI NA POLUGODIŠNJOJ I GODIŠNJOJ RAZINI TE ANALIZIRATI POSTIGNUTE REZULTATE, A PO POTREBI KORIGIRATI I UNAPRJEĐIVATI AKTIVNOSTI I MJERE SUKLADNO TRENUTNO REALNOJ SITUACIJI.

4.1. USTROJ I ORGANIZACIJA PARASPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ

STRATEŠKI CILJ 1. Razvoj 6 novih paraolimpijskih sportova i osnivanje nacionalnih parasportskih saveza

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
15 paraolimpijskih sportova	Uz zadržavanje postojećeg broja nacionalnih parasportskih saveza i njihovog snažnijeg razvoja (što pokrivaju drugi strateški ciljevi – vidi npr. strateške ciljeve 4, 13, 15) potrebno je težiti razvoju novih paraolimpijskih sportova u Republici Hrvatskoj te osnivanju odgovarajućih nacionalnih parasportskih saveza. Ukupna pokrivenost paraolimpijskih sportova u Republici Hrvatskoj u ovom trenutku je njih 15 od ukupno njih 28 koji su na programu paraolimpijskih igara. Navedenih 15 paraolimpijskih sportova organizirano je u okviru 14 nacionalnih parasportskih saveza. Osnivanje nacionalnog parasportskog saveza treba biti organsko i proizlaziti iz interesa parasportaša za bavljenjem novim parasportovima te postojanja kvalitetne klupske baze. Osnivanje nacionalnog parasportskog saveza koje nije utemeljeno na zdravim osnovama može samo predstavljati teret daljnjem razvoju tog parasporta.	21 paraolimpijski sport	broj paraolimpijskih sportova broj nacionalnih parasportskih saveza

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 1 - Razvoj 6 novih paraolimpijskih sportova i osnivanje nacionalnih parasportskih saveza

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.1.1.1.	Potpisivanje sporazuma o suradnji s nacionalnim sportskim savezima	Potpisivanje sporazuma o suradnji s nacionalnim sportskim savezima koji odgovaraju parasportovima čije se osnivanje želi potaknuti. HPO trenutno ima potpisane ugovore o suradnji s nacionalnim sportskim savezima iz badmintona, biciklizma i triatlona. Cilj sporazuma o suradnji su zajednički naponi na pronalaženju i animaciji potencijalnih parasportaša u tim sportovima, uspostavi suradnje s trenerima iz odgovarajućeg sustava sporta, korištenje postojećih sportskih klubova i njihove infrastrukture, znanja i iskustva, a sa željom pronalaženja zainteresiranih osoba za uspostavu i razvoj odgovarajućih parasportova. Prioritet su paraolimpijski sportovi koji nemaju osnovan savez: Para dizanje utega, Parakanu, Paramačevanje, Paranogomet (5 igrača), Pararagbi, Parastreličarstvo, Paraveslanje, Parabiatlon, Para hokej na ledu, Paracurling.	36 mjeseci	prosinac 2024.	HPO	nacionalni sportski savezi	0 kn	broj potpisanih sporazuma o suradnji
4.1.1.2.	Osnivanje parasportskih klubova u novim paraolimpijskim sportovima	Kontinuirano osnivanje novih parasportskih klubova u gradovima i županijama naročito u paraolimpijskim sportovima. Prve klubove treba osnivati u paraolimpijskim sportovima za koje postoji interes te su potpisani ugovori o suradnji s odgovarajućim nacionalnim sportskim savezima – biciklizam, triatlon i badminton. Troškovi mogu uključivati odlaske u lokalne sredine i animiranje dionika, administrativni troškovi osnivanja klubova i sl. Međutim, teško je predvidjeti konkretan iznos sredstava. Sugerirano stvaranje proračunske stavke s paušalnim godišnjim iznosom od 75.000 kn.	kontinuirano	prosinac 2030.	gradski parasportski savezi nacionalni sportski savezi	županijski parasportski savezi skupine pojedinaca	75.000 kn	broj novoosnovanih klubova

4.1.1.3.	Osnivanje nacionalnih parasportskih saveza	Za osnivanje novih nacionalnih parasportskih saveza potrebno je prethodno osnovati najmanje tri parasportska kluba odgovarajućeg parasporta. Alternativno, moguće je osnovati savez i s dva parasportska kluba i jednim sportskim klubom odgovarajućeg parasporta. Međutim, prije samog generičkog osnivanja saveza bolje je ukoliko postoji veći broj jakih i „zdravih“ parasportskih klubova pojedinog parasporta npr. 5 klubova koji imaju zdrave temelje u broju parasportaša i riješenom temeljnom izvoru prihoda. Tada osnivanje saveza dolazi kao logična posljedica razvoja sustav, a ne obrnuto. Pitanjima osnivanja novih nacionalnih parasportskih saveza treba pristupiti oprezno.	kontinuirano	prosinac 2030.	parasportski klubovi	gradski i županijski parasportski savezi	/	broj novoosnovanih parasportskih saveza
4.1.1.4.	Primanje u članstvo HPO-a novoosnovanih nacionalnih parasportskih saveza	Po osnivanju novih nacionalnih parasportskih saveza potrebno ih je uključiti u članstvo HPO-a te kvalitetno umrežiti s drugim ranije osnovanim nacionalnim parasportskim savezima i stručnim službama HPO-a kako bi što prije stekli kvalitetniju mrežu poznanstava s ciljem razmjene iskustava.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO		0 kn	broj novoosnovanih parasportskih saveza primljenih u članstvo HPO-a
4.1.1.5.	Osiguravanje financijskih sredstava za rad novoosnovanih nacionalnih parasportskih saveza	Po primanju u članstvo HPO-a potrebno je novoosnovane nacionalne parasportske saveze financijski pomoći te uvesti u programe financiranja HPO-a	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO		procjena 100.000 kn godišnje po novoosnovanom nacionalnom parasportskom savezu	broj novoosnovanih nacionalnih parasportskih saveza u sustavu financiranja HPO

STRATEŠKI CILJ 2. Osnivanje 9 novih županijskih parasportskih saveza

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
11 županijskih parasportskih saveza	Uz zadržavanje postojećeg broja županijskih parasportskih saveza potrebno je osnovati 9 novih županijskih parasportskih saveza kako bi se osigurala pokrivenost svih hrvatskih županija županijskim parasportskim savezima.	20 županijski parasportski savez	broj županijskih parasportskih saveza

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 2 - Osnivanje 9 novih županijskih parasportskih saveza

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.1.2.1.	Potpisivanje sporazuma o suradnji sa savezima županijskih udruga osoba s invaliditetom	Potpisivanje sporazuma o suradnji sa savezima županijskih udruga osoba s invaliditetom te korištenje njihovih mreža kontakata s ciljem animiranja i poticanja osoba s invaliditetom u pojedinim županijama na uključivanje u sustav parasporta. Potrebno je ciljano ići prema 9 županija u kojima trenutno nije osnovan županijski parasportski savez. Uz HPO nositelj provedbe su i nacionalni parasportski savezi koji imaju neposredni interes u osnivanju novih parasportskih klubova u njihovim sustavima.	36 mjeseci	prosinac 2024.	HPO i nacionalni parasportski savezi	savezi udruga osoba s invaliditetom i/ili pojedinačne udruge	0 kn	broj potpisanih sporazuma o suradnji

4.1.2.2.	Potpisivanje sporazuma o suradnji sa županijskim sportskim savezima	Potpisivanje sporazuma o suradnji sa županijskim sportskim savezima te korištenje njihovih mreža kontakata s ciljem animiranja i poticanja osoba s invaliditetom u pojedinim županijama na uključivanje u sustav parasporta, ali i postojećih sportskih klubova na suradnju u razvoju parasportskih klubova. Potrebno je ciljano ići prema 9 županija odnosno odgovarajućim županijskim sportskim savezima u kojima trenutno nije osnovan županijski parasportski savez.	36 mjeseci	prosinac 2024.	HPO	županijski sportski savezi i/ili pojedinačni sportski klubovi	0 kn	broj potpisanih sporazuma o suradnji
4.1.2.3.	Osnivanje parasportskih klubova u novim županijama	Kontinuirano osnivanje novih parasportskih klubova u županijama. Troškovi mogu uključivati odlaske u lokalne sredine i animiranje dionika, administrativni troškovi osnivanja klubova i sl. Međutim, teško je predvidjeti konkretan iznos sredstava. Sugerirano stvaranje proračunske stavke s paušalnim godišnjim iznosom od 75.000 kn.	kontinuirano	prosinac 2030.	nacionalni parasportski savezi	HPO skupine pojedinaca	75.000 kn	broj novoosnovanih klubova
4.1.2.4.	Osnivanje županijskih parasportskih saveza	Za osnivanje novih županijskih parasportskih saveza potrebno je prethodno osnovati najmanje tri parasportska kluba na području županije.	kontinuirano	prosinac 2030.	parasportski klubovi iste županije		/	broj novoosnovanih parasportskih saveza
4.1.2.5.	Primanje u članstvo HPO-a novoosnovanih županijskih parasportskih saveza	Po osnivanju novih županijskih parasportskih saveza potrebno ih je uključiti u članstvo HPO-a te kvalitetno umrežiti s drugim ranije osnovanim županijskim parasportskim savezima i stručnim službama HPO-a kako bi što prije stekli kvalitetniju mrežu poznanstava s ciljem razmjene iskustava.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO		0 kn	broj novoosnovanih županijskih parasportskih saveza primljenih u članstvo HPO-a
4.1.2.6.	Osiguravanje financijskih sredstava za rad novoosnovanih županijskih parasportskih saveza	Po osnivanju novih županijskih parasportskih saveza potrebno je osigurati uvjete za njihovo uvrštavanje u program javnih potreba u sportu županijske razine te u programske aktivnosti HPO-a	kontinuirano	prosinac 2030.	jedinice lokalne uprave i samouprave	HPO	ŽUPANIJA = 10% od iznosa izdvajanja za javne potrebe u sportu	

STRATEŠKI CILJ 3. Osnivanje 20 novih gradskih parasportskih saveza

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
10 gradskih parasportskih saveza	Uz zadržavanje postojećeg broja gradskih parasportskih saveza potrebno je osnovati barem 20 novih gradskih parasportskih saveza. Poželjno je osnivanje gradskih parasportskih saveza u svim županijskim središtima u kojima trenutno ne djeluju gradski parasportski savezi. U ovom trenutku gradski parasportski savezi djeluju u 7 županijskih gradskih središta te ih je potrebno osnovati još novih 14 u preostalim županijskim središtima. Preostalih barem 6 novih gradskih parasportskih saveza poželjno je osnovati u većim gradovima koji nisu županijska središta, npr. Kaštela, Samobor, Đakovo, Zaprešić, Vukovar i sl. Na taj će se način pokriti oko 70% stanovništva hrvatskih gradova sustavom parasporta.	30 gradskih parasportskih savez	broj gradskih parasportskih saveza

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 3 - Osnivanje 20 novih gradskih parasportskih saveza

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.1.3.1.	Potpisivanje sporazuma o suradnji s gradskim savezima udruga osoba s invaliditetom	Potpisivanje sporazuma o suradnji sa savezima gradskih udruga osoba s invaliditetom te korištenje njihovih mreža kontakata s ciljem animiranja i poticanja osoba s invaliditetom u pojedinim gradovima na uključivanje u sustav parasporta. Potrebno je ciljano ići prema 20 najvećih gradova u kojima trenutno nije osnovan gradski parasportski savez. Uz HPO nositelj provedbe su i nacionalni parasportski savezi koji imaju neposredni interes u osnivanju novih parasportskih klubova u njihovim sustavima.	36 mjeseci	prosinac 2024.	HPO i nacionalni parasportski savezi	savezi udruga osoba s invaliditetom i/ili pojedinačne udruge	0 kn	broj potpisanih sporazuma o suradnji
4.1.3.2.	Potpisivanje sporazuma o suradnji s gradskim sportskim savezima	Potpisivanje sporazuma o suradnji s gradskim sportskim savezima te korištenje njihovih mreža kontakata s ciljem animiranja i poticanja osoba s invaliditetom u pojedinim gradovima na uključivanje u sustav parasporta, ali i postojećih sportskih klubova na suradnju u razvoju parasportskih klubova. Potrebno je ciljano ići prema 20 najvećih gradova odnosno odgovarajućim gradskim sportskim savezima u kojima trenutno nije osnovan gradski parasportski savez.	36 mjeseci	prosinac 2024.	HPO	gradski sportski savezi i/ili pojedinačni sportski klubovi	0 kn	broj potpisanih sporazuma o suradnji
4.1.3.3.	Osnivanje parasportskih klubova u novim gradovima	Kontinuirano osnivanje novih parasportskih klubova u gradovima. Sugeriramo stvaranje proračunske stavke s paušalnim godišnjim iznosom od 75.000 kn za troškove odlaska, animacije i administrativne troškove osnivanja novih klubova.	kontinuirano	prosinac 2030.	nacionalni parasportski savezi	HPO skupine pojedinaca	75.000 kn	broj novoosnovanih klubova

4.1.3.4.	Osnivanje gradskih parasportskih saveza	Za osnivanje novih gradskih parasportskih saveza potrebno je prethodno osnovati najmanje tri parasportska kluba na području grada.	kontinuirano	prosinac 2030.	parasportski klubovi	županijski parasportski savezi	0 kn	broj novoosnovanih parasportskih saveza
4.1.3.5.	Primanje u članstvo HPO-a novoosnovanih gradskih parasportskih saveza	Po osnivanju novih gradskih parasportskih saveza potrebno ih je uključiti u članstvo HPO-a te kvalitetno umrežiti s drugim ranije osnovanim gradskim parasportskim savezima i stručnim službama HPO-a kako bi što prije stekli kvalitetniju mrežu poznanstava s ciljem razmjene iskustava.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	gradski parasportski savezi	0 kn	broj novoosnovanih gradskih parasportskih saveza primljenih u članstvo HPO-a
4.1.3.6.	Osiguravanje financijskih sredstava za rad novoosnovanih gradskih parasportskih saveza	Po osnivanju novih gradskih parasportskih saveza potrebno je osigurati uvjete za njihovo uvrštavanje u program javnih potreba u sportu gradske razine te u programske aktivnosti HPO-a.	kontinuirano	prosinac 2030.	jedinice lokalne uprave i samouprave	HPO	GRAD = 8% od iznosa izdvajanja za javne potrebe u sportu	

STRATEŠKI CILJ 4. Jačanje ljudskih te upravljačko-administrativnih kapaciteta u nacionalnim, županijskim i gradskim parasportskim savezima

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
15 zaposlenih u nacionalnim parasportskim savezima	Trenutno 5 nacionalnih parasportskih saveza (33%) nema zaposlenu niti jednu osobu, u 7 saveza (47%) zaposlena je 1 osoba dok 3 saveza (20%) imaju zaposleno 2 ili više osoba. Uz zadržavanje postojećeg broja zaposlenih osoba u nacionalnim parasportskim savezima potrebno je zapošljavanjem na upravljačko-administrativnim poslovima osigurati barem 1 osobu u svakom savezu – 5 saveza koji nemaju zaposlenu osobu + 6 zaposlenih osoba u 6 novoosnovanih saveza = 11 osoba. Dodatno u svim savezima koji trenutno imaju zaposlenu 1 osobu dodatno zaposliti po još jednu osobu – 7 novih zaposlenih osoba. Ukupno je potrebno na upravljačko-administrativne poslove nacionalnim parasportskim savezima zaposliti 18 novih osoba.	33 zaposlenih u nacionalnim parasportskim savezima	broj zaposlenih osoba u nacionalnim parasportskim savezima
2 zaposlena u županijskim parasportskim savezima	Trenutno od 11 županijskih parasportskih saveza samo 1 ima zaposlene osobe na upravljačko-administrativnim poslovima (Primorsko-goranska županija). Preostalih 10 županijskih saveza nema zaposlenih djelatnika. Potrebno je zaposliti po jednu osobu u svim postojećim županijskim savezima (10 osoba) te u novoosnovanim županijskim parasportskim savezima (9 osoba).	21 zaposleni u županijskim parasportskim savezima	broj zaposlenih osoba u županijskim parasportskim savezima
32 zaposlena u gradskim parasportskim savezima	Trenutno u 10 gradskih parasportskih saveza ima 32 zaposlene osobe. Od toga 29 osoba u Zagrebu, Rijeci i Splitu. Značajan je udio zaposlenih koji ne ostvaruju puno radno vrijeme te onih za koje se sredstva za plaću osiguravaju iz EU projekata. Potrebno je dosegnuti standard da svaki gradski parasportski savez ima barem 1 zaposlenu osobu na administrativno-upravljačkim pozicijama (npr. glavni tajnik). Dodatno, gradski parasportski savezi u većim gradovima (50.000 i više stanovnika) trebaju imati 2 zaposlene osobe, a najveći gradovi poput Zagreba, Rijeke, Splita i Osijeka i veći broj osoba. Minimalni potrebni broj zaposlenih je 47 osoba - 21 grad x 1 osoba + 5 gradova x 2 osobe + 4 grada x 4 osobe	47 zaposlenih u gradskim parasportskim savezima	broj zaposlenih osoba u gradskim parasportskim savezima
0 programa edukacije za administrativne djelatnike	Administrativne i birokratske obaveze na razinama klubova, gradskih, županijskih i nacionalnih parasportskih saveza su posljednjih godina snažno porasle te obaveza njihovog izvršavanja mnogim dionicima sustava parasporta predstavlja sve veći izazov. Stoga je potrebno organizirati sustavne neformalne edukativne programe u formi predavanja i/ili radionica s ciljem upoznavanja administrativnih djelatnika u sustavu parasporta s najnovijim zakonskim i podzakonskim aktima i procedurama kao i drugim potrebnim znanjima te podizati razinu kompetencija administrativnih djelatnika u sustavu parasporta.	4 programa edukacije za administrativne djelatnike	broj programa edukacije godišnje

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 4 - Jačanje ljudskih te upravljačko-administrativnih kapaciteta u nacionalnim, županijskim i gradskim parasportskim savezima

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.1.4.1.	Definiranje opisa poslova glavnih tajnika nacionalnih, županijskih i gradskih parasportskih saveza i drugih administrativnih djelatnika saveza	Potrebno je pripremiti detaljniji opis poslova i zaduženja glavnog tajnika nacionalnog, županijskog i gradskog parasportskog saveza te drugih administrativnih djelatnika saveza s definiranim pravima i obavezama iz radnog odnosa.	12 mjeseci	prosinac 2022.	HPO	nacionalni, županijski i gradski parasportski savezi	0 kn	generiran dokument
4.1.4.2.	Zapošljavanje 5 glavnih tajnika u postojećim nacionalnim parasportskim savezima	Trenutno 5 nacionalnih parasportskih saveza (33%) nema zaposlenu niti jednu osobu. Potrebno je zaposliti 5 osoba na pozicije glavnih tajnika u postojećim nacionalnim parasportskim savezima. Sredstva osigurava HPO.	24 mjeseca	prosinac 2023.	HPO i nacionalni parasportski savezi		12.000 kn mjesečna bruto plaća 144.000 kn godišnje ukupno 5 osoba = 720.000 kn godišnje	broj nacionalnih parasportskih saveza koji imaju zaposlenu osobu
4.1.4.3.	Zapošljavanje 6 glavnih tajnika u novim nacionalnim parasportskim savezima	Do 2030. osnovat će se 6 novih nacionalnih parasportskih saveza te je potrebo predvidjeti i osigurati sredstva za zapošljavanje po jedne osobe u funkciji glavnog tajnika u svaki novoosnovani nacionalni parasportski savez unutar jedne godine od trenutka osnivanja novog saveza. Sredstva osigurava HPO.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO i nacionalni parasportski savezi		12.000 kn mjesečna bruto plaća 144.000 kn godišnje ukupno 6 osoba = 864.000 kn godišnje	broj novih nacionalnih parasportskih saveza koji imaju zaposlenu osobu

4.1.4.4.	Zapošljavanje 7 osoba u nacionalne parasportske saveze za obavljanje administrativnih poslova	7 saveza (47%) ima zaposlenu 1 osobu na upravljačko-administrativnim poslovima. Radi očekivanog širenja sustava parasporta i opsega poslova u 7 postojećih parasportskih saveza s jednom zaposlenom osobom potrebno je zaposliti još po jednu osobu za obavljanje administrativnih poslova. Zapošljavanje osoba se planira postupno od 2025. do 2030. godine. Sredstva osigurava HPO.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO i nacionalni parasportski savezi		10.000 kn mjesečna bruto plaća 120.000 kn godišnje ukupno 7 osoba = 840.000 kn godišnje	2025. = 2 zaposlene osobe 2027. = 4 zaposlene osobe 2030. = 7 zaposlenih osoba
4.1.4.5.	Zapošljavanje 10 glavnih tajnika u postojećim županijskim parasportskim savezima	Trenutno od 11 županijskih parasportskih saveza samo 1 ima zaposlene osobe na upravljačko-administrativnim poslovima (Primorsko-goranska županija). Preostalih 10 županijskih saveza nema zaposlenih djelatnika. Potrebno je zaposliti po jednu osobu u svim postojećim županijskim savezima (10 osoba). HPO osigurava dio sredstava 33%, a preostali dio iz županije odnosno javnih potreba u sportu županije.	48 mjeseci	prosinac 2025	županijski parasportski savezi	/		broj županijskih parasportskih saveza sa zaposlenom osobom 2023. = 6 saveza 2025. = 11 saveza
4.1.4.6.	Zapošljavanje 9 glavnih tajnika u novim županijskim parasportskim savezima	Do 2030. će se postupno osnovati 9 novih županijskih parasportskih saveza. Potrebno je zaposliti po jednu osobu u svim novi županijskim savezima (9 osoba) unutar godine dana od osnivanja saveza. HPO osigurava dio sredstava - 33%, a preostali dio iz županije odnosno javnih potreba u sportu županije.	kontinuirano	prosinac 2030.	županijski parasportski savezi	/		broj županijskih parasportskih saveza sa zaposlenom osobom 2023. = 6 saveza 2025. = 11 saveza
4.1.4.7.	Zapošljavanje 7 novih osoba u postojećim gradskim parasportskim savezima	Trenutno 4 gradska parasportska saveza nemaju zaposlenu osobu (Osijek, Velika Gorica, Našice i Đurđevac). Gradski parasportski savezi u većim gradovima (50.000 i više stanovnika) trebaju imati 2 zaposlene osobe – trebaju u 3 grada nove osobe. Sredstva za zapošljavanje osiguravaju gradovi.	kontinuirano	prosinac 2030.	gradski parasportski savezi		/	broj zaposlenih osoba u gradskim parasportskim savezima

4.1.4.8.	Zapošljavanje 20 osoba u novim gradskim parasportskim savezima	Do 2030. godine u kontinuitetu će se osnivati novih 20 gradskih parasportskih saveza. Potrebno je predvidjeti sredstva za zapošljavanje barem po jedne osobe na upravljačko-administrativnim poslovima glavnog tajnika za svaki novoosnovani gradski parasportski savez.	kontinuirano	prosinac 2030.	gradski parasportski savezi		/	broj zaposlenih osoba u gradskim parasportskim savezima
4.1.4.9.	Kolegij tajnika parasportskih saveza	Održavanje redoviti 3-mjesečnih (4 puta godišnje), a po potrebi i češće sastanaka – Kolegij tajnika parasportskih saveza – s ciljem upoznavanja tajnika s aktivnostima HPO-a i obrnuto te kvalitetnijeg međusobnog prijenosa informacija i aktualnosti. Kolegij tajnika, u pravilu, saziva i vodi glavni tajnik HPO-a.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	nacionalni, županijski i gradski parasportski savezi	0 kn	broj održanih Kolegija tajnika godišnje
4.1.4.10.	Edukacija za administrativne djelatnike	Organiziranje seminara za upravljačko-administrativne djelatnike u sustavu parasporta na klupskoj, gradskoj, županijskoj i nacionalnoj razini. Moguće je seminar održavati samo centralno na jednom mjestu ili regionalno u četiri velika grada (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek). Seminari su jednodnevni te se na njima sudionici upoznaju s najnovijim aktivnostima i novinama u administrativno-upravljačkim poslovima te stječu dodatne kompetencije u segmentima rada za koje se ocjeni da su potrebni (financijski, formalno pravni, računovodstveni, informatičke tehnologije, upravni procesi, pisanje projekata, organizacija natjecanja i sl).	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	nacionalni, županijski i gradski parasportski savezi parasportski klubovi	15.000 kn po seminaru	broj održanih seminara godišnje
4.1.4.11.	Predstavnici parasporta u lokalnim sportskim zajednicama	Radi zaštite i promoviranja parasporta potrebno je uključivati u izvršna tijela (izvršne ili upravne odbore) lokalnih sportskih zajednica na županijskim i gradskim razinama barem po jednog predstavnika parasporta. Navedenu odredbu je potrebno ugraditi u statute lokalnih sportskih zajednica i sustavno primjenjivati.	kontinuirano	prosinac 2030.	županijski i gradski parasportski savezi		/	broj predstavnika parasporta u izvršnim tijelima lokalnih sportskih zajednica

STRATEŠKI CILJ 5. Jačanje ljudskih te upravljačko-administrativnih kapaciteta HPO-a

TREKUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
10 zaposlenih u HPO-u	Isplaćene plaće i druga materijalna davanja za 10 zaposlenih osoba u Stručnoj službi HPO-a su u 2019. godini činili 7,93% ukupnih rashoda HPO-a. Prema tom pokazatelji HPO je imao drugi najpovoljniji omjer rashoda za zaposlene u ukupnim rashodima u 2019. godinu u odnosu na druge promatrane sportske organizacije (HOO, HNS, HKS, HRS, HOS i dr.). Postoji objektivna potreba za daljnjim osnaživanjem stručne službe HPO-a.	18 zaposlenih u HPO-u	broj zaposlenih osoba u HPO-u
prosječna plaća u HPO niža za oko 8% od HOO-a i za oko 4% od prosjeka RH za visokoobrazovane	HPO želi privući i zadržati visokokvalitetne, kompetentne i dokazane kadrove u svojoj stručnoj službi. Radi toga treba ponudi kompetitivne uvjete rada. Prosječna isplaćena bruto plaća za zaposlene u 2019. godini u HPO-u od 12.875,06 kn u prosjeku je oko 1.000 kn niža nego u Hrvatskom olimpijskom odboru, oko 2.500 kn niža nego u Hrvatskom streljačkom savezu te blizu 6.000 kn niža nego u Hrvatskom rukometnom savezu. Prosječna isplaćena bruto plaća za visokoobrazovane osobe u 2019. godini iznosila je 13.283,71 kn te je prosječna isplaćena bruto plaća u HPO-u bila niža od državnog prosjeka za visokoobrazovane osobe.	prosječna plaća u HPO-u za 10% viša od prosjeka RH za visokoobrazovane	prosječna isplaćena bruto plaća u HPO-u
rad stručne službe HPO-a – ocjena 3,21	Stručne službe HPO-a su u provedenim strukturiranim intervjuima dobile prosječnu ocjenu 3,21 s dominantnim naglaskom na veliku količinu administracije koju zahtijevaju od članica, nedovoljno korištenje podataka koje su ranije dostavljeni (ponovno dostavljanje istih podataka, potvrda i sl.) te centralizaciju odgovornosti. Kako bi se unaprijedili administrativni i upravljački procesi na razini HPO-a potrebna je sveobuhvatnija digitalizacija procesa, stvaranje i korištenje kompleksniji i sveobuhvatnijih baza podataka te pojednostavljivanje i ubrzanje procedura donošenja odluka i rješenja.	rad stručne službe HPO – ocjena 4	prosječna ocjena anonimne ankete korisnika stručne službe HPO-a

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 5 - Jačanje ljudskih te upravljačko-administrativnih kapaciteta

HPO-a

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.1.5.1.	Zapošljavanje 8 osoba u Stručnoj službi HPO-a	Stručna služba HPO-a trenutno ima 10 zaposlenih osoba. Postupno do 2030. broj zaposlenih osoba treba povećati na 18.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO		14.600 kn mjesečna bruto2 plaća 175.200 kn godišnje ukupno 8 osoba = 1.401.600 kn godišnje	broj zaposlenih osoba u HPO-u 2023. = 12 2025. = 14 2027. = 16 2030. = 18
4.1.5.2.	Povećanje prosječne plaće u HPO-u	HPO želi privući i zadržati visokokvalitetne, kompetentne i dokazane kadrove u svojoj stručnoj službi. Radi toga treba ponudi kompetitivne uvjete rada. Prosječna isplaćena bruto plaće za zaposlene u 2019. godini u HPO-u je 12.875,06 kn. Prosječna isplaćena bruto plaća za visokoobrazovane osobe u 2019. godini iznosila je 13.283,71 kn. Postupnim povećanjem prosječne isplaćene plaće u HPO-u potrebno je dostići prosječni iznos od oko 14.600 kn tj. prosjek RH + 10%	60 mjeseci	prosinac 2027.	HPO		14.600 kn mjesečna bruto2 plaća 175.200 kn godišnje	2019. = 12.875 kn 2023. = 13.520 kn (+5%) 2025. = 14.200 kn (+5%) 2027. = 14.600 kn (+3%)
4.1.5.3.	Digitalizacija HPO-a	Kontinuirano unaprjeđenje digitalizacije rada stručnih službi HPO-a doprinijet će povećavanju učinkovitosti i kvaliteti obavljanja poslova te smanjiti administrativne i birokratske korake u svakodnevnom radu HPO-a. Digitalna transformacija poslovanja vodit će prema „poslovanja bez papira“. Potrebno je izraditi/kupiti, implementirati i održavati nova softverska rješenja.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO		procjena 150.000 kn godišnje	

4.1.5.4.	Dvogodišnje interne anonimne ankete o kvaliteti rada Stručne službe HPO-a	Uspostava sustava povratnih informacija o radu Stručne službe HPO-a od strane korisnika – nacionalnih, županijskih i gradskih saveza te trenera i parasportaša s ciljem prepoznavanja prostora za unaprjeđenje rada. Provođenje interne anonimne ankete korisnika te implementacija rezultata ankete u svakodnevne radne procese.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO		0 kn	broj provedenih anketa prosječna ocjena Stručne službe
4.1.5.5.	Honoriranje rada predsjednika HPO-a	Količina angažiranog vremena na najvišoj upravljačkoj poziciji poput predsjednika HPO-a je vrlo značajna. Radi se o najodgovornijoj poziciji u sustavu parasporta i poziciji koja osobu čini najizloženijom. U provedenim razgovorima s dionicima sustava parasporta rad predsjednika HPO-a ocjenjen je visokom prosječnom ocjenom od 4,49. Potrebno je uspostaviti sustavno honoriranje rada i angažmana predsjednika HPO-a. Iznos naknade treba biti u visini prosječne plaće u HPO-u.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO		/	uspostava sustava honoriranja rada predsjednika HPO-a
4.1.5.6.	Honoriranje rada članova upravljačkih tijela HPO-a	Rad osoba u upravljačkim tijelima HPO-a (izvršni odbor, nadzorni odbor, komisije izvršnog odbora itd.) je zahtjevan i odgovoran. Potrebno je uspostaviti sustavno honoriranje rada i angažmana članova tijela upravljanja HPO-a (izvršni odbor, nadzorni odbor, komisije izvršnog odbora itd.). Iznose naknada treba utvrditi IO HPO-a.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO		na temelju odluke IO HPO-a	uspostava sustava honoriranja rada članova upravljačkih tijela

STRATEŠKI CILJ 6. Osnivanje Odjela za EU projekte unutar Stručne službe HPO-a

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
/	HPO je u razdoblju od 2018. značajno intenzivirao aktivnosti vezane uz prijavu i sudjelovanje u EU projektima koji su financirani iz različitih EU fondova. Tijekom 2020. i 2021. HPO je sudjelovao u 5-7 EU projekata. Značaj EU projekata za sustav parasporta može biti jako velik te može predstavljati ozbiljan potencijalni novi izvor financijskih sredstava za podizanje razine kvalitete i uključenosti u sustav parasporta. Kako bi se još kvalitetnije uključio u EU projekte HPO će u okviru svoje stručne službe osnovati Odjel za EU projekte koji će biti zadužen za osmišljavanje, pripremu i realizaciju većeg broja EU projekata HPO-a i njegovih članica.	Odjel za EU projekte HPO-a	Osnovan Odjel za EU projekte HPO-a
1 administrativni tajnik za EU projekte	S obzirom na izrazito visok potencijal za sudjelovanjem HPO i njegovih članica u različitim EU projektima potrebno je podignuti razinu administrativnih kapaciteta i kompetencija u smislu osmišljavanja, pripreme i realizacije još većeg broja EU projekata. Odjel za EU projekte HPO-a bi trebao imati najmanje 3 djelatnika te bi služio kao referentni centar i konzultantski tim stručnjaka koji bi pomagao članicama HPO i parasportskim klubovima u osmišljavanju, pripremi i vođenju EU projekata. Na taj bi se način smanjila potreba za korištenjem usluga vanjskih konzultanata.	3 osobe u Odjelu za EU projekte HPO-a	broj zaposlenih izvršitelja/djelatnika u Odjelu za EU projekte

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 6 - Osnivanje Odjela za EU projekte unutar Stručne službe HPO-a

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.1.6.1.	Osnivanje Odjela za EU projekte	S obzirom na snažnu stratešku orijentaciju HPO-a prema korištenju sredstava iz EU fondova potrebno je unaprijediti administrativne kapacitete za pripremu, pisanje i vođenje EU projekata. Predviđeno je osnivanje odjela za EU projekte unutar Stručne službe HPO-a. Odjel za EU projekte osim za aktivnosti oko EU projekata u kojima sudjeluje HPO sudjeluje i kao glavni referentni centar i savjetodavno tijelo za EU projekte svim članicama HPO-a i zainteresiranim parasportskim klubovima i pojedincima iz sustava parasporta.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO		0 kn	osnovan Odjel za EU projekte
4.1.6.2.	Zapošljavanje 2 osobe u Odjel za EU projekte	Potrebno je zaposliti dvije nove osobe u Ured za EU projekte uz jednu već zaposlenu osobu.	24 mjeseca	prosinac 2023.	HPO		predviđeno u aktivnosti 4.1.5.1.	broj zaposlenih osoba u Odjelu za EU projekte

STRATEŠKI CILJ 7. Usklađivanje nomenklature i pravnih normi u sustavu parasporta

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
sport osoba s invaliditetom	Sukladno preporukama Međunarodnog paraolimpijskog odbora o korištenju terminologije - IPC GUIDE TO PARA AND IPC TERMINOLOGY, 2021 – potrebna je korekcija ustaljenih termina koji se koriste poput sport osoba s invaliditetom i sl. IPC predlaže izbjegavanje pojma invaliditet u kontekstu sporta te uvođenje pojma parasport – koji objedinjuje pojmove „sport osoba s invaliditetom“, „sportsko-rekreacijske aktivnosti osoba s invaliditetom“, „tjelesne aktivnosti osoba s invaliditetom“ itd., uključuje sve vrste sportova kojima se bave osobe s invaliditetom (paraolimpijske i ne-paraolimpijske), a odnosi se na osobe s tjelesnim i mentalnim invaliditetom sukladno klasifikacijama Međunarodnog paraolimpijskog odbora.	parasport	ustaljenost pojma parasport
sportski savezi osoba s invaliditetom	Većina nacionalnih parasportskih saveza i gotovo svi županijski i gradski u svojim nazivima, statutima i aktima upotrebljavaju pojam „osoba s invaliditetom“, a neki i „invalidi“. HPO je objavio dokument pod nazivom Nomenklatura sportova HPO iz prosinca 2020. te je svu terminologiju potrebno dosljedno upotrebljavati.	parasportski savezi	izmijenjeni nazivi nacionalnih, županijskih i gradskih parasportskih saveza
sport osoba s invaliditetom u Zakonu o sportu	Sukladno preporukama IPC-a dosljedno korištenje pojma parasport u zakonskim i podzakonskim aktima koji se odnose na sustav parasporta.	parasport u Zakonu o sportu	korištenje pojma parasport u nacionalnom zakonodavstvu
neusklađeni ciljevi i djelatnost HPO u Statutu HPO-a i Zakonu o sportu	Potrebno je usklađivanje ciljeva i djelatnosti iz Statuta HPO sa Zakonom o sportu u smislu proširivanja zakonom definiranih ciljeva i djelatnosti HPO-a, a kako bi se još bolje i na zakonskoj razini precizirala djelatnost HPO-a i njegova uloga u vođenju parasportskog pokreta u Republici Hrvatskoj.	usklađeni ciljevi i djelatnost HPO u Statutu HPO-a i Zakonu o sportu	ciljevi i djelatnosti HPO-a u Zakonu o sportu

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 7 - Usklađivanje nomenklature i pravnih normi u sustavu parasporta

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.1.7.1.	Izmjene i dopune Statuta HPO-a	Izmjene i dopune Statuta HPO-a s ciljem usklađivanja terminologije i nomenklature koja se koristi – uključivanje pojmova kao što su parasport, parasportaš, parasportska natjecanja, parasportski savezi itd.	24 mjeseca	prosinac 2023.	HPO		0 kn	Izmijenjen Statut HPO-a
4.1.7.2.	Izmjene i dopune svih dokumenata HPO-a	Primjena nove terminologije i nomenklature dosljedno u svim dokumentima HPO-a	36 mjeseci	prosinac 2024.	HPO		0 kn	Izmijenjeni dokumenti HPO-a
4.1.7.3.	Preporuke za ispravno korištenje terminologije u parasportu	Pripremiti dokument s preporukama kako ispravno koristiti terminologiju u sustavu parasporta prema uzoru i preporukama IPC-a	12 mjeseci	prosinac 2022.	HPO		0 kn	izdane Preporuke o terminologiji u parasportu
4.1.7.4.	Izmjene i dopune Statuta te naziva nacionalnih, županijskih i gradskih parasportskih saveza	Izmjene i dopune Statuta te naziva nacionalnih, županijskih i gradskih parasportskih saveza s ciljem usklađivanja terminologije i nomenklature koja se koristi – uključivanje pojmova kao što su parasport, parasportaš, parasportska natjecanja, parasportski savezi itd. – npr. Zagrebački parasportski savez, Splitski parasportski savez itd.	24 mjeseca	prosinac 2023.	nacionalni, županijski i gradski parasportski savezi		0 kn	Izmijenjeni Statuti i nazivi
4.1.7.5.	Izmjene i dopune Statuta te naziva parasportskih klubova	Izmjene i dopune Statuta te naziva parasportskih klubova s ciljem usklađivanja terminologije i nomenklature koja se koristi – uključivanje pojmova kao što su parasport, parasportaš, parasportska natjecanja, parasportski savezi itd. – klub u nazivu treba sadržavati ispravni naziv odgovarajućeg parasporta	48 mjeseca	prosinac 2025.	parasportski klubovi		0 kn	Izmijenjeni Statuti i nazivi

STRATEŠKI CILJ 8. Jačanje medijske vidljivosti i prepoznatljivosti parasporta

TRENTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
udio medijskih objava na nacionalnim televizijama 2020. = 11,2% 2019. = 7,7%	S izuzetkom 2018. godine godišnji broj medijskih objava i njihova vrijednost kontinuirano opada od 2016. godine, naročito televizijskih objava – 2016. = 148 objava; 2019. = 67 objava, 2020. = 43 objave. S obzirom na značaj i dosege nacionalnih televizija (dominantno HRT, RTL i NovaTV) potrebo je dodatnu pažnju posvetiti još kvalitetnijem pozicioniranju parasporta u programima nacionalnih televizijskih kuća i povećati njihov udio u ukupnom broju medijskih objava o parasportu	udio medijskih objava na nacionalnim televizijama – 20%	udio objava na nacionalnim televizijama
promocija vrhunskih parasportaša	Stavovi ključnih dionika sustava parasporta upućuju na potrebu jače medijske prisutnosti vrhunskog parasporta i naročito kontinuiranu promociju vrhunskih parasportaša i njihovih rezultata. Potrebno je uspostaviti i održavati još kvalitetnije odnose s medijskim kućama u cilju podizanja svijesti o parasportu te prepoznatljivosti parasporta i parasportaša.	kvalitetnija promocija vrhunskih parasportaša	ukupan broj medijskih objava o parasportu i parasportašima
NE PROVODI SE kontinuirana medijska kampanja s ciljem uključivanja većeg broja djece i mladih u sustav parasporta	Gotovo svi analizirani pokazatelju kao i stavovi ključnih dionika sustava parasporta upućuju na potrebu uključivanja većeg broja djece i mladih u sustav parasporta. Uvažavajući objektivne prepreke koje tome stoje na putu potrebno je kontinuiranim medijskim objavama obraćati se djeci i mladima te njihovim roditeljima kako bi osvijestili sve dobrobiti uključivanja u parasport.	PROVODI SE kontinuirana medijska kampanja s ciljem uključivanja većeg broja djece i mladih u sustav parasporta	provođenje medijske kampanje broj djece i mladih uključenih u parasport
78% gradskih parasportskih saveza (7 saveza) NEMA internetsku stranicu	Potrebna je izraditi, a zatim i sadržajem sustavno ispunjavati i osvježavati internetske stranice svih gradskih parasportskih saveza.	100% gradskih parasportskih saveza (30 saveza) imaju internetsku stranicu	broj saveza koji ima internetsku stranicu
20% nacionalnih parasportskih saveza (3 saveza) NEMA internetsku stranicu	Potrebna je izraditi, a zatim i sadržajem sustavno ispunjavati i osvježavati internetske stranice svih nacionalnih parasportskih saveza.	100% nacionalnih parasportskih saveza (21 savez) imaju internetsku stranicu	broj saveza koji ima internetsku stranicu
67% županijskih parasportskih saveza (8 saveza) NEMA internetsku stranicu	Potrebna je izraditi, a zatim i sadržajem sustavno ispunjavati i osvježavati internetske stranice svih županijskih parasportskih saveza.	100% županijskih parasportskih saveza (20 saveza) imaju internetsku stranicu	broj saveza koji ima internetsku stranicu

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 8 - Jačanje medijske vidljivosti i prepoznatljivosti parasporta

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.1.8.1.	Izrada i usvajanje medijske strategije HPO-a	Izrada i usvajanje medijske strategije HPO-a. Potrebno je angažirati vanjskog konzultanta ili specijaliziranu agenciju s ciljem definiranja medijske strategije i komunikacijskih alata koji trebaju unaprijediti medijsku vidljivost parasporta.	24 mjeseca	prosinac 2023.	HPO	pružatelj usluge	prema ponudi	Izrađena medijska strategija HPO-a
4.1.8.2.	Angažman PR agencije	Sustavno angažiranje PR agencije za pomoć u provedbi medijske strategije i unaprjeđenja medijskih aktivnosti HPO-a. Naročiti je naglasak na promociji vrhunskih parasportaša i rezultata koje ostvaruju na međunarodnim natjecanjima.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	pružatelj usluge	prema ponudi	Angažirana PR agencija
4.1.8.3.	Osmišljavanje i provođenje medijske kampanje – djeca i mladi u parasportu	S ciljem informiranja o dobrobitima i privlačenju većeg broja djece i mladih na uključivanje u sustav parasporta potrebno je osmisliti i provoditi kontinuiranu medijsku kampanju.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO		prema medijskoj strategiji	provođenje kampanje broj djece i mladih u parasportu
4.1.8.4.	Unaprjeđenje internetskih stranica HPO-a	Izraditi novu ili unaprijediti postojeću internetsku stranicu HPO-a s ciljem da se ona pretvori u portal koji će objedinjavati sve vijesti i aktivnosti na području parasporta.	24 mjeseca	prosinac 2023.	HPO		prema ponudi	nove internetske stranice HPO-a
4.1.8.5.	Izrada internetskih stranica svih nacionalnih, županijskih i gradskih parasportskih saveza	Potrebno je izraditi internetske stranice svih parasportskih saveza koji nemaju internetsku stranicu – 3 nacionalna, 8 županijskih i 7 gradskih parasportskih saveza. Moguće je napraviti jednu šprancu te prilagoditi izgled i sadržaj potrebama pojedinih saveza. Sredstva osiguravaju nacionalni, županijski i gradski parasportski savezi	24 mjeseca	prosinac 2025.	nacionalni, županijski i gradski parasportski savezi		prema ponudi	broj parasportskih saveza koji imaju internetsku stranicu
4.1.8.6.	#wethe15	Uključivanje HPO-a i njegovih članica u globalni promo pokret pod nazivom #wethe15. Cilj pokreta ja smanjiti diskriminaciju i transformirati živote 15% svjetske populacije (oko 1,2 milijarde osoba s invaliditetom). Više o projektu vidi na www.wethe15.org	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	nacionalni, županijski i gradski parasportski savezi	/	broj aktivnosti pod #wethe15

STRATEŠKI CILJ 9. Povećanje rodne ravnopravnosti u sustavu parasporta

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
udio žena na upravljačkim pozicijama = 18%	Na upravljačkim pozicijama u sustavu parasporta udio žena je 18%. Od ukupno 197 analiziranih pozicija žene zauzimaju njih 35. Sustav parasporta treba napraviti značajne iskorake prema dosezanju cilja od 40% žena na upravljačkim pozicijama.	udio žena na upravljačkim pozicijama = 40%	udio žena na upravljačkim pozicijama
udio žena među trenerima = 32%	U spolnoj strukturi među trenerima u sustavu parasporta prevladavaju muški treneri i to u postotku od 67,9%, dok je ženskih trenera 32,1%. Potrebno je napraviti značajne iskorake prema dosezanju cilja od 40% žena među trenerima.	udio žena među trenerima = 40%	udio žena među trenerima
udio žena među parasportašima = 28%	Od ukupnog broja parasportaša osoba muškog spola ima 72%, a osoba ženskog spola ima 28%. Parasportaši muškog spola dominiraju u mlađim dobnim skupinama do 18 godina kao i među parasportašima seniorskog uzrasta. Potrebno je napraviti značajne iskorake prema dosezanju cilja od 45% žena među parasportašima.	udio žena među parasportašima = 40%	udio žena među parasportašima
udio žena među kategoriziranim parasportašima = 22%	Među kategoriziranim parasportašima dominiraju osobe muškog spola s udjelom od 78% dok 20 kategoriziranih parasportašica ima udio od 22% u ukupnom broju kategoriziranih. Potrebno je napraviti značajne iskorake prema dosezanju cilja od 45% žena među kategoriziranim parasportašima.	udio žena među kategoriziranim parasportašima = 40%	udio žena među kategoriziranim parasportašima

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 9 - Povećanje rodne ravnopravnosti u sustavu parasporta

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.1.9.1.	Izrada i usvajanje preporuka za članice HPO u pogledu rodne ravnopravnosti	Izrada i usvajanje preporuka za članice HPO-a i sve dionike sustava parasporta u pogledu rodne ravnopravnosti. Preporuke se odnose na povećanje rodne ravnopravnosti u upravljačkim tijelima, među trenerima i parasportašima, ali i borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja u parasportu te rodno uvjetovanih stereotipa u parasportu.	24 mjeseca	prosinac 2023.	HPO		0 kn	Izrađene preporuke HPO-a
4.1.9.2.	Istraživanje o rodno uvjetovanom nasilju i stereotipima u parasportu	U ovom trenutku je malo relevantnih informacija o prisutstvu i količini rodno uvjetovanog nasilja i stereotipa u sustavu parasporta. S ciljem kvalitetnije razumijevanja i upoznavanja s problemom potrebno je angažirati vanjske stručnjake te provesti istraživanje o prisutnosti rodno uvjetovanog nasilja i stereotipa u parasportu.	24 mjeseca	prosinac 2023.	HPO		0 kn	Provedeno istraživanje
4.1.9.3.	Aktivno uključivanje pripadnika podzastupljenog spola u rad parasportskih tijela	Za povećanje rodne ravnopravnosti je nužno osvijestiti potrebu aktivnog traženja i uključivanja pripadnika podzastupljenog spola u tijela svih dionika parasporta počevši od razine parasportskih klubova preko gradskih, županijskih i nacionalnih parasportskih saveza do HPO-a. Posebno pri zapošljavanju trenera odnosno u HPO, nacionalne, županijske ili gradske parasportske saveze prednost ima podzastupljeni spol pod istim kvalifikacijama i kompetencijama.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO, nacionalni, županijski i gradski parasportski savezi te parasportski klubovi		0 kn	% uključenih osoba podzastupljenog spola

STRATEŠKI CILJ 10. Unaprjeđenje infrastrukturnih kapaciteta HPO-a

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
NE POSTOJI paraolimpijski sportski centar	U strateškom je smislu potrebno unaprijediti infrastrukturne kapacitete sustava parasporta. Navedeno se odnosi na dvije vrste infrastrukturnog unaprjeđenje: 1) uredski prostori za djelovanje HPO-a i parasportskih saveza te 2) sportski objekti za trening i natjecanja parasportaša. Tijekom 2010. godine razvijen je i predstavljen projekt Terme Siscia za koji je izrađena idejna arhitektonsko-urbanistička studija. Radi se o polivalentnom projektu na području Grada Siska čiju okosnicu čine lječilišno-rehabilitacijski centar, znanstveno-tehnološki park, prerada jodne vode u farmakološke proizvode te Paraolimpijski sportski centar. U razdoblju od 2013. do 2015. godine razvijana je i ideja izgradnje Paraolimpijskog centra Vranjic-Solin. Potencijalna izgradnja Paraolimpijskog sportskog centra predstavljala bi prekretnicu u razvoju parasporta u Republici Hrvatskoj. On bi bio najznačajniji parasportski centar u središnjoj i istočnoj Europi s ogromnim potencijalom za daljnji razvoj parasporta u RH i šire. Sufinanciranje iz fondova EU je jedinstvena prilika, a projekti koje je HPO razvijao sadrže veliki broj pozitivnih elemenata i argumenata za to. Međutim, projekt izgradnje Paraolimpijskog sportskog centra nije nužno vezan za navedene lokacije. Ukoliko se javi interes projekt je moguće realizirati i na drugim lokacijama na području Republike Hrvatske.	Paraolimpijski sportski centar	/

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 10 - Unaprjeđenje infrastrukturnih kapaciteta HPO-a

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.1.10.1.	Priprema projekta za EU fondove	Kako bi projekt izgradnje Paraolimpijskog sportskog centra mogao biti financiran iz EU fondova potrebno je pripremiti projektnu dokumentaciju vezanu uz izgradnju i prijavu projekta prema EU fondovima.	kontinuirano	prosinac 2030.	Ured za EU projekte	HPO	/	pripremljen i prijavljen EU projekt
4.1.10.2.	Razvoj projekta Paraolimpijskog sportskog centra	Projekte je iz idejne faze u narednom razdoblju potrebno dići u višu razinu pripremljenosti. Potrebno je, na temelju rezultata studije izvodivosti, izraditi idejni projekta za izgradnju, usvojiti idejno rješenje, raspisati javne natječe za projektantske usluge, izraditi projektnu dokumentacije glavnog i izvedbenog projekta. Uvjet za daljnji razvoj projekta je dobivena potpora Vlade RH, nadležnog ministarstva, županije i grada koji trebaju osigurati i potrebna financijska sredstva za daljnji razvoj projekta	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	pružatelj usluge	/	izrađeni idejni, glavni i izvedbeni projekt
4.1.10.3.	Osiguravanje uredskih kapaciteta HPO-a te nacionalnih, županijskih i gradskih parasportskih savez	S očekivanim rastom sustava parasporta, zapošljavanjem većeg broja osoba na upravljačko-administrativnim poslovima (vidi strateške ciljeve 4 i 5) potrebno je sustavno adresirati nedostatak uredskih kapaciteta HPO-a i većeg dijela parasportskih saveza. Na razini HPO-a i nacionalnih parasportskih saveza rješenja je potrebno tražiti u suradnji s resornim ministarstvom dok se županijski i gradski savezi za rješavanje problema trebaju obratiti odgovarajućim jedinicama lokalne uprave i samouprave. Potencijalne dodatne troškove unaprjeđenja uredskih kapaciteta je u ovom trenutku teško predvidjeti.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO, nacionalni, županijski i gradski parasportski savezi		/	

4.1.10.4.	Studija o prilagođenosti postojećih sportskih objekata za potrebe parasporta	Potrebno je u suradnji s Ministarstvom turizma i sporta te Ministarstvom prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine uspostaviti suradnju na izraditi sveobuhvatne studije koja će dati detaljnu analizu stanja prilagođenosti svih sportskih objekata koje koriste parasportaši za treninge i natjecanja na razini pojedinih jedinica lokalne i regionalne samouprave. Gotovo svi sportski objekti u RH su u vlasništvu gradova i općina odnosno županija te u suradnji sa svakom općinom, gradom i županijom treba iznalaziti rješenja za potrebe parasporta u kontekstu sportske infrastrukture. Podatke o prilagođenosti sportskih objekata treba pretočiti u registar.	60 mjeseci	prosinac 2027.	Ministarstvo turizma i sporta županijski i gradski parasportski savezi	HPO nacionalni parasportski savezi	/	izrađena studija registar sportske infrastrukture
4.1.10.5.	Priručnik za prilagodbu sportskih objekata	Kako u RH ne postoje jasni i definirani standardi izgradnje sportskih objekata svaki novi sportski objekt i njegova prilagođenost za potrebe parasportaša ovisi o spoznajama projekatana i spremnosti investitora za podizanjem minimalnih zakonskih uvjeta za građevine i njihovu prilagođenost OSI. Dodatno, ne postoje jasno definirani minimalni standardi niti uvjeti za prilagodbu postojećih sportskih građevina potrebama parasportaša. Potrebno je u suradnji s arhitektonskim i građevinskim stručnjacima pripremiti priručnik standarda za prilagodbu postojećih i izgradnju novih sportskih građevina. Uspostaviti suradnju s Ministarstvom turizma i sporta na izradi priručnika.	60 mjeseci	prosinac 2027.	Ministarstvo turizma i sporta	HPO Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine	/	izrađen priručnik
4.1.10.6.	Sustavno uključivanje u gradska i državna tijela za sportsku infrastrukturu	Potrebno je sustavno uključivanje predstavnika parasporta na gradskim i županijskim razinama odnosno na razini države u sva odgovarajuća tijela koja skrbe o postojećim i izgradnji novih sportskih objekata.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO, nacionalni, županijski i gradski parasportski savezi		/	uključenost u tijela

4.2. FINANCIRANJE PARASPORTA

STRATEŠKI CILJ 11. Prihodi HPO-a iz Javnih potreba u sportu državne razine za parasport rastu po stopi od 12% godišnje i dostižu iznos od 65 milijuna kuna

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Realizacija Javnih potrebe u sportu državne razine za parasport 2021. = 23.421.658 kn	Republika Hrvatska osigurava kontinuirana i relativno stabilna financijska sredstva za potrebe HPO-a. U razdoblju od 2017. do 2021. godišnji iznos sufinanciranja HPO-a putem Programa javnih potreba u sportu državne razine kretao se između 14,5 i 20,7 milijuna kuna. U tom razdoblju ukupno povećanje javnih potreba u sportu državne razine za parasport iznosilo je 43% ili oko 11% godišnje. Predviđamo daljnji nastavak povećanja izdvajanja za parasport iz Državnog proračuna po godišnjoj stopi od 12% što će rezultirati time da realizacija javnih potreba u sportu državne razine za parasport 2030. godine bude 65.000.000 kn.	Realizacija Javnih potrebe u sportu državne razine za parasport 2030. = 65.000.000 kn	iznos realiziranih javnih potreba u sportu državne razine za parasport 2026. = 41.300.000 kn 2028. = 51.800.000 kn 2030. = 65.000.000 kn

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 11 - Prihodi HPO-a iz Javnih potreba u sportu državne razine za parasport rastu po stopi od 12% godišnje i dostižu iznos od 65 milijuna kuna

KOD	AKTIVNOST	OPIS	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.2.1.1.	Realizacija javnih potreba u sportu državne razine za parasport 2026. = 41.300.000 kn	Ukupni iznos povećanja u odnosu na 2021. = 17.900.000 kn	prosinac 2026.	HPO	Republika Hrvatska Ministarstvo turizma i sport		iznos realiziranih javnih potreba u sportu državne razine za parasport
4.2.1.2.	Realizacija javnih potreba u sportu državne razine za parasport 2028. = 51.800.000 kn	Ukupni iznos povećanja u odnosu na 2021. = 28.400.000 kn Ukupni iznos povećanja u razdoblju od dvije godine – 10.500.000 kn	prosinac 2028.	HPO	Republika Hrvatska Ministarstvo turizma i sport		iznos realiziranih javnih potreba u sportu državne razine za parasport
4.2.1.3.	Realizacija javnih potreba u sportu državne razine za parasport 2030. = 65.000.000 kn	Ukupni iznos povećanja u odnosu na 2021. = 41.500.000 kn Ukupni iznos povećanja u razdoblju od dvije godine – 12.00.000 kn	prosinac 2030.	HPO	Republika Hrvatska Ministarstvo turizma i sport		iznos realiziranih javnih potreba u sportu državne razine za parasport

STRATEŠKI CILJ 12. Ostali prihodi HPO-a (EU projekti, marketing) iznose najmanje 22,5 milijuna kuna godišnje

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Marketing HPO-a 2020. = 1.214.626 kn	HPO je u razdoblju od 2017. do 2021. ostvario dodatne prihode iz vlastite aktivnosti u iznosu od oko 12,5 milijuna kuna ili oko 3,1 milijun kn godišnje sa značajnijim oscilacijama. Prihodi od marketinga HPO-a (sponzorstva i donacije) iznosili su oko 1,2 milijuna kuna u 2020. godini i gotovo su konstantni od 2018. godine. Potrebno je unaprijediti marketinške aktivnosti HPO-a.	Marketing HPO-a 2030. = 2.500.000 kn	prihodi od marketinga
EU projekti HPO-a 2020. = 865.836 kn	HPO je u 2020. godini ostvario prihode od EU projekata u iznosu od oko 865.000 kn. Područje EU projekata predstavlja veliko potencijalno područje za stvaranje dodatnih prihoda sustava parasporta. Strateški bi se HPO u narednom razdoblju trebao značajno snažnije orijentirati prema EU projektima. Uspostavom Odjela za EU projekte HPO-a (vidi cilj 6) ostvarit će se ljudski i administrativni preduvjeti za rast prihoda od EU projekata.	EU projekti HPO-a 2030. = 20.000.000 kn	prihodi od EU projekata

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 12 - Ostali prihodi HPO-a (EU projekti, marketing) iznose najmanje 22,5 milijuna kuna godišnje

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.2.2.1.	Izrada marketinške strategije HPO-a	Značajan marketinški potencijal HPO-a treba prepoznati i pretočiti u sustavnu marketinšku strategiju koja će rezultirati povećanjem prihoda HPO-a od marketinga. Strategija treba definirati alate i proizvode koje HPO i sustav parasporta nude tržištu i potencijalnim sponzorima.	12 mjeseci	prosinac 2022.	HPO	pružatelj usluge	prema ponudi	Izrađena marketinška strategija HPO-a
4.2.2.2.	Angažman marketinške agencije	Sustavno angažiranje marketinške agencije za provedbu marketinške strategije i unaprjeđenja marketinških aktivnosti i prihoda HPO-a.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	pružatelj usluge	0 kn (naplata iz prodane vrijednosti sponzorskih ugovora)	Angažirana marketinška agencija
4.2.2.3.	Realizacija sponzorskih ugovora	U suradnji s angažiranom marketinškom agencijom pojačati realizaciju sponzorskih i donatorskih ugovora na godišnjoj razini. Realizacija sponzorskih i donatorskih ugovora u 2020. iznosila je 1.214.626 kn.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	pružatelj usluge	0 kn	vrijednost ugovora: 2024. = 1.500.000 kn 2026. = 1.800.000 kn 2028. = 2.100.000 kn 2030. = 2.500.000 kn
4.2.2.4.	Prijava i dobivanje projekata u okviru Europskog socijalnog fonda	Europski socijalni fond predstavlja najveći potencijal za prijavu i dobivanje financijskih sredstava i unaprjeđenje zapošljavanja u parasportu, socijalne uključenosti osoba s invaliditetom u parasport te unaprjeđenje sustava parasporta u kontekstu dobrog upravljanja. Strateški cilj 6 predviđa osnivanje Ureda za EU projekte HPO-a čime će se unaprijediti kapaciteti HPO-a za prijavu i vođenje EU projekata.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO		0 kn	vrijednost EU projekata: 2022. = 7.500.000 kn 2023. = 15.000.000 kn 2025. = 20.000.000 kn

4.2.2.5.	Prijava i dobivanje projekata u okviru ostalih EU fondova	U okviru EU fonda Erasmus + Sport i drugih EU fondova HPO i drugi dionici sustava parasporta sujeluju u više projekata posljednjih godina. Potrebno je nastaviti s dobrom praksom i unaprijediti ukupan broj odobrenih projekata te njihov ukupni financijski iznos potpore. Strateški cilj 6 predviđa osnivanje Ureda za EU projekte HPO-a čime će se unaprijediti kapaciteti HPO-a za prijavu i vođenje EU projekata.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO		0 kn	vrijednost EU projekata: 2022. = 7.500.000 kn 2023. = 15.000.000 kn 2025. = 20.000.000 kn
----------	---	---	--------------	----------------	-----	--	------	--

STRATEŠKI CILJ 13. Prihodi nacionalnih parasportskih saveza rastu po stopi od 10% godišnje i dostižu iznos od 20 milijuna kuna

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Ukupni prihodi nacionalnih parasportskih saveza 2020. = 6.740.821 kn od HPO-a 2020. = 5.767.499 kn	Osnovni izvor prihoda nacionalnih parasportskih saveza jesu sredstva koja po različitim osnovama dobivaju od HPO-a. Prihodi nacionalnih parasportskih saveza su od 2017. do 2020. godine porasli za 64% odnosno s 4.109.098 kn u 2017. na 6.740.821 kn u 2020. godini. Od ukupno ostvarenih prihoda od HPO-a su nacionalni parasportski savezi uprihodili oko 86% ili oko 5,8 milijuna kuna. Prosječno godišnje povećanje prihoda nacionalnih parasportskih saveza od 2017. do 2020. godine iznosilo je oko 21%. Predviđamo daljnji rast prihoda nacionalnih parasportskih saveza po stopi od 10% godišnje te će se time dosegnuti ukupni godišnji prihodi od oko 20 milijuna kuna od čega od HPO-a 16.000.000 kn.	Ukupni prihodi nacionalnih parasportskih saveza 2030. = 20.000.000 kn od HPO-a 2030. = 16.000.000 kn	ukupni prihodi nacionalnih parasportskih saveza

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 13 - Prihodi nacionalnih parasportskih saveza rastu po stopi od 10% godišnje i dostižu iznos od 20 milijuna kuna

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.2.3.1.	Povećanje prihoda nacionalnih parasportskih saveza od HPO-a	Osnovni izvor prihoda nacionalnih parasportskih saveza jesu sredstva koja po različitim osnovama dobivaju od HPO-a. Podizanjem ljudskih i upravljačko-administrativnih kapaciteta nacionalnih parasportskih saveza (vidi strateški cilj 4) i osnivanjem novih nacionalnih parasportskih saveza (vidi strateški cilj 1) podići će se kapaciteti i mogućnosti nacionalnih parasportskih saveza u programskom smislu te će biti potrebno izdvajati značajno veća sredstva za njihove aktivnosti. U 2020. izdvojeno je oko 5,8 milijuna kuna.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	nacionalni parasportski savezi	2030. = 16.000.000 kn	prihodi nacionalnih parasportskih saveza od HPO-a 2024. = 10.000.000 kn 2026. = 12.000.000 kn 2028. = 14.000.000 kn 2030. = 16.000.000 kn
4.2.3.2.	Povećanje prihoda nacionalnih parasportskih saveza po drugim osnovama	Prihodi nacionalnih parasportskih saveza po drugim osnovama (osim HPO-a) u 2020. godini iznosili su oko 1 milijun kuna. Podizanjem ljudskih i upravljačko-administrativnih kapaciteta nacionalnih parasportskih saveza (vidi strateški cilj 4), osnivanjem novih nacionalnih parasportskih saveza (vidi strateški cilj 1) te osnivanjem Odjela za EU projekte HPO-a (vidi strateški cilj 6) podići će se kapaciteti i mogućnosti nacionalnih parasportskih saveza u ostvarivanju prihoda vlastitom djelatnošću (EU projekti, marketing, organizacija parasportskih događaja itd.)	kontinuirano	prosinac 2030.	nacionalni parasportski savezi		0 kn	prihodi nacionalnih parasportskih saveza po drugim osnovama 2024. = 1.500.000 kn 2026. = 2.000.000 kn 2028. = 3.000.000 kn 2030. = 4.000.000 kn

STRATEŠKI CILJ 14. Regulirano izdvajanje za županijske i gradske parasportske saveze iz javnih potreba u sportu lokalne razine

TREKUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
% za parasport iz javnih potreba u sportu županija 2020. = 4,5%	Raspon udjela financiranja parasporta u javnim potrebama u sportu kreće se od 0,3% u Šibensko-kninskoj županiji do 10,7% u Istarskoj županiji. Promatranih 10 županija u prosjeku izdvaja za parasport iz javnih potreba u sportu 4,5% sredstava. Značajno različiti udjeli izdvajanja za parasport po županijama u velikoj mjeri rezultiraju nejednakim uvjetima za razvoj parasporta. Potrebno je sustavno povećavanje% izdvajanja za parasport iz javnih potreba u sportu županija te je cilj dosegnuti prosječan udio od 10%.	% za parasport iz javnih potreba u sportu županija 2030. = 10%	% za parasport iz javnih potreba u sportu županija
% za parasport iz javnih potreba u sportu gradova 2020. = 2%	Raspon udjela financiranja parasporta u javnim potrebama u sportu na razini gradova kreće se od 1,0% u Osijeku do 6,0% u Slavonskom Brodu. Značajno različiti udjeli izdvajanja za parasport iz javnih potreba u sportu po gradovima u velikoj mjeri rezultiraju nejednakim uvjetima za razvoj parasporta. Potrebno je sustavno povećavanje% izdvajanja za parasport iz javnih potreba u sportu gradova te je cilj dosegnuti prosječan udio od 8%.	% za parasport iz javnih potreba u sportu gradova 2030. = 8%	% za parasport iz javnih potreba u sportu gradova
Zakonom o sportu NIJE reguliran minimalni postotak izdvajanja za parasport iz javnih potreba u sportu lokalne razine	Parasport je relativno u odnosu na sport u prosjeku financiran 5 puta manje. U prosjeku se izdvaja 26 kn godišnje za sport iz javnih potreba po osobi s invaliditetom te 134 kn po osobi bez invaliditeta. Potrebno je težiti izjednačavanju izdvajanja za sustave parasporta i sporta u relativnom smislu odnosno izjednačavanju izdvajanja po osobi s invaliditetom i osobi bez invaliditeta iz sustava javnih potreba u sportu na lokalnim razinama. Stoga se predviđa promjena Zakona o sportu u kojem bi se reguliralo minimalni postotak izdvajanja iz javnih potreba u sportu županija za parasport u visini od 10% i iz javnih potreba u sportu gradova za parasport u visini od 8%.	Zakonom o sportu JE reguliran minimalni postotak izdvajanja za parasport iz javnih potreba u sportu lokalne razine	izmijenjen Zakon o sportu

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 14 - Regulirano izdvajanje za županijske i gradske parasportske saveze iz javnih potreba u sportu lokalne razine

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.2.4.1.	Izmjene Zakona o sportu – financiranje parasporta iz javnih potreba u sportu lokalne razine	Parasport je relativno u odnosu na sport u prosjeku financiran 5 puta manje. U prosjeku se izdvaja 26 kn godišnje za sport iz javnih potreba po osobi s invaliditetom te 134 kn po osobi bez invaliditeta. Potrebno je težiti izjednačavanju izdvajanja za sustave parasporta i sporta u relativnom smislu odnosno izjednačavanju izdvajanja po osobi s invaliditetom i osobi bez invaliditeta iz sustava javnih potreba u sportu na lokalnim razinama. Stoga se predviđa promjena Zakona o sportu u kojem bi se reguliralo minimalni postotak izdvajanja iz javnih potreba u sportu županija za parasport u visini od 10% i iz javnih potreba u sportu gradova za parasport u visini od 8%.	24 mjeseca	prosinac 2023.	HPO		0 kn	izmijenjen Zakon o sportu

4.3. TRENERI U PARASPORTU

STRATEŠKI CILJ 15. Broj trenera profesionalaca u sustavu parasporta je 180 osoba s prosječnom plaćom koja je 10% veća od prosječne plaće u Republici Hrvatskoj

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
80 trenera profesionalaca HPO = 40 trenera	Ukupan broj trenera koji stručno-trenerske poslove obavlja u sustavu parasporta u Republici Hrvatskoj procjenjuje se na oko 200 trenera od čega je 80, odnosno 40% trenera profesionalaca s ugovornim odnosom, dok su ostali treneri honorarci i treneri volonteri. U sustavu parasporta ukupno je 183 parasportska kluba odnosno 0,43 trenera po klubu. Stoga je potrebno pristupiti povećanju ulaganja u ovaj segment sustava parasporta te podizati broj trenera profesionalaca, a posljedično i kvalitetu stručno-trenerskoga rada u sustavu parasporta.	180 trenera profesionalaca HPO = 120 trenera	broj profesionalnih trenera
75% trenera ostvaruje neto mjesečna primanja do 6.000 kn	Socio-ekonomski status trenera u sustavu parasporta važna je komponenta u ostvarivanju postavljenih ciljeva u smislu ostvarivanja, prije svega, kvalitetnog stručnog rada, a posljedično i adekvatnih sportskih rezultata. U rad s parasportašima želimo privući kvalitetne i kompetentne trenera s konkurentnim uvjetima rada. Najveći broj trenera u parasportu (39,51%) prima od 0,00 kn do 3.000,00 kn neto plaću dok 35,80% trenera ostvaruje prihode u kategoriji 3.000,00 kn – 6.000,00 kn mjesečno što je ispod prosječne plaće mjesečne plaće u Republici Hrvatskoj koja je u 2021. iznosila oko 7.100 kn.	prosječna mjesečna neto primanja trenera u parasportu = prosjek RH + 10%	prosječna isplaćena plaća trenera u parasportu

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 15 - Broj trenera profesionalaca u sustavu parasporta je 180 osoba s prosječnom plaćom koja je 10% veća od prosječne plaće u Republici Hrvatskoj

KOD	MJERA/AKTIVNOST	OPIS	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK (godišnje)	KPI
4.3.1.1.	Zapošljavanje trenera i povećanje prosječne bruto plaće zaposlenih trenera	U sustavu parasporta trenutno je zaposleno 80 trenera profesionalaca. HPO trenutno sufinancira rad 40 zaposlenih trenera (2021. godina) u sustavu parasporta. Prosječni godišnji trošak po treneru iznosi 128.000 kn, a po voditelju sportske poduke 90.000 kn. Ukupni trošak zaposlenih trenera koje sufinancira HPO iznosi oko 4.800.000 kn godišnje. Cilj je da ukupan broj zaposlenih trenera u sustavu parasporta 2030. bude 180. Od toga 60 trenera na plaći iz sredstava parasportskih klubova odnosno gradskih parasportskih saveza, a 120 trenera čiji se rad sufinancira iz sredstava HPO-a s prosječnim mjesečnim iznosom troška (sufinanciranja plaće) po treneru koji će iznositi 10% više od prosječne plaće isplaćene u RH. Osnovica za izračun troška je mjesečni iznos od 12.900 kn (prosječna bruto 2 plaća u RH siječanj-kolovoz 2021. godine 11.733 kn + 10%). U kontinuitetu od 2022. do 2030. potrebno je zaposliti ukupno 80 novih trenera. Dinamika zapošljavanja dodatnih 80 trenera je u prosjeku 10 trener godišnje. U prvim godinama provedbe dinamika zapošljavanja će biti manja (2022. 4 dodatna zaposlena trenera), a kasnije veća (2030. 20 dodatnih zaposlenih trenera). Financijska sredstva navedena niže u razradi osigurava HPO putem programa Javnih potreba u sportu državne razine i EU projekata. Troškovi progresivno rastu od 2022. do 2030. sa zapošljavanjem novih trenera.	prosinac 2030.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	HPO 2021. (40 trenera) = 4.800.000 kn HPO 2030. (120 trenera) = 18.576.000 kn	broj zaposlenih trenera prosječna mjesečna bruto plaća

4.3.1.2.	Zapošljavanje trenera	Sklapanje ugovora o radu s 40 trenera. HPO osigurava sredstva u programu Javnih potreba za sport – bruto - 128.000 kn godišnje x 40 osobe	prosinac 2022.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	5.120.000 kn	40 zaposlenih trenera bruto plaća 10.666 kn
4.3.1.3.	Zapošljavanje trenera	Sklapanje ugovora o radu s 4 novih trenera – ukupno 44 trenera. HPO osigurava dodatna sredstva u programu Javnih potreba za sport – bruto - 132.000 kn godišnje x 44 osoba	prosinac 2023.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	5.808.000 kn	44 zaposlenih trenera bruto plaća 11.000 kn
4.3.1.3.	Zapošljavanje trenera	Sklapanje ugovora o radu sa 6 novih trenera – ukupno 50 trenera. HPO osigurava dodatna sredstva u programu Javnih potreba za sport – bruto - 138.000 kn godišnje x 50 osoba	prosinac 2024.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	6.900.000 kn	50 zaposlenih trenera bruto plaća 11.500 kn
4.3.1.5.	Zapošljavanje trenera	Sklapanje ugovora o radu s 10 novih trenera – ukupno 60 trenera. HPO osigurava dodatna sredstva u programu Javnih potreba za sport – bruto - 144.000 kn godišnje x 60 osoba	prosinac 2025.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	8.640.000 kn	60 zaposlenih trenera bruto plaća 12.000 kn
4.3.1.6.	Zapošljavanje trenera	Sklapanje ugovora o radu s 10 novih trenera – ukupno 70 trenera. HPO osigurava dodatna sredstva u programu Javnih potreba za sport – bruto - 150.000 kn godišnje x 70 osoba	prosinac 2026.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	10.500.000 kn	70 zaposlenih trenera bruto plaća 12.500 kn
4.3.1.7.	Zapošljavanje trenera	Sklapanje ugovora o radu s 10 novih trenera – ukupno 80 trenera. HPO osigurava dodatna sredstva u programu Javnih potreba za sport – bruto - 154.800 kn godišnje x 80 osoba	prosinac 2027.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	12.384.000 kn	80 zaposlenih trenera bruto plaća 12.900 kn

4.3.1.8.	Zapošljavanje trenera	Sklapanje ugovora o radu s 10 novih trenera – ukupno 90 trenera. HPO osigurava dodatna sredstva u programu Javnih potreba za sport – bruto - 154.800 kn godišnje x 90 osoba	prosinac 2028.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	13.932.000 kn	90 zaposlenih trenera bruto plaća 12.900 kn
4.3.1.9.	Zapošljavanje trenera	Sklapanje ugovora o radu s 10 novih trenera – ukupno 100 trenera. HPO osigurava dodatna sredstva u programu Javnih potreba za sport – bruto - 154.800 kn godišnje x 100 osoba	prosinac 2029.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	15.480.000 kn	100 zaposlenih trenera bruto plaća 12.900 kn
4.3.1.10.	Zapošljavanje trenera	Sklapanje ugovora o radu s 20 novih trenera – ukupno 120 trenera. HPO osigurava dodatna sredstva u programu Javnih potreba za sport – bruto - 154.800 kn godišnje x 120 osoba	prosinac 2030.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	18.576.000 kn	120 zaposlenih trenera bruto plaća 12.900 kn

STRATEŠKI CILJ 16. Udio kvalificiranih trenera je 80%

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
69,1% trenera je kvalificirano za rad u sportu	Udio trenera koji posjeduju Zakonom o sportu propisanu razinu obrazovanja za obavljanje trenerskih poslova te ih se smatra kvalificiranim treneri potrebno je povećati na najmanje 80%	80% trenera je kvalificirano za rad u sportu	broj kvalificiranih trenera

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 16 - Udio kvalificiranih trenera je 80%

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.3.2.1.	Zapošljavanje novih trenera s višom ili visokom stručnom spremom	Temeljem Pravilnika o kriterijima za sufinanciranje stručnog rada u članstvu Hrvatskog paraolimpijskog odbora zapošljavanje novih profesionalnih trenerskih kadrova u sustav parasporta na godišnjoj razini bi, u pravilu, trebalo poticati zapošljavanje kadrova s višom ili visokom stručnom spremom. Zapošljavanje je definirano u okviru strateškog cilja 15. Time će se povećati udio kvalificiranih trenera sa sadašnjih 69% na najmanje 80%.	kontinuirano	prosinao 2030.	HPO		osigurano pod strateškim ciljem 15	Postotak trenera koji imaju višu ili visoku stručnu spremu

4.3.2.2.	Poticanje postojećih kadrova na stjecanje viših obrazovnih kvalifikacija za rad u sportu	Potrebno je osigurati sredstva za stipendiranje školovanja novih i postojećih trenerskih kadrova te ih na taj način poticati na stjecanje viših obrazovnih kvalifikacija za rad u sportu. Stipendiranje osoba koje upisuju studij kineziologije. Stipendiraju se postojeći treneri bez potrebne kvalifikacije i parasportaši koji žele ostvariti trenersku karijeru. Stipendija za školovanje iznosi 2.000 kn mjesečno (24.000 kn godišnje) i služi za pokrivanje troškova studija (upis, školarina, nabavka stručne literature i sl.) te drugih troškova (putni troškovi, smještaj, prehrana i sl.). Duljina stipendiranja ovisi o trajanju upisanog studija (3 ili 5 godina). Raspisuje se godišnji poziv/natječaj za dodjelu stipendija za školovanje. S nositeljima stipendija potpisuje se ugovor kojim se reguliraju međusobna prava i obaveze.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO		240.000 kn godišnje za 10 stipendija za školovanje	Broj stipendiranih trenera na školovanju
4.3.2.3.	Donošenje pravilnika o stipendiranju školovanja parasportaša i trenera bez stručne kvalifikacije za rad u parasport	Potrebno je donijeti Pravilnik o stipendiranju školovanja parasportaša i trenera bez stručne kvalifikacije za rad u sportu. Pravilnikom će se detaljnije propisati procedure stipendiranja te međusobna prava i obaveze, npr. obaveza dvostruko dužeg rada u parasportu od dužine trajanja stipendiranja – 1 godina stipendije = 2 godine rada u parasportu ili slično.	24 mjeseca	prosinac 2023.	HPO		0 kn	donesen pravilnik o stipendiranju školovanja

STRATEŠKI CILJ 17. Uspostaviti sustav cjeloživotnog obrazovanja (formalnog i neformalnog) trenera za rad u parasportu i održavanje godišnjih trenerskih seminara

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
0 trenerskih seminara godišnje	potrebnu kvalifikaciju za rad u sportu posjeduje 69% trenera u parasportu. Dodatno je potrebno usmjeriti napore u programe edukacije (formalne i neformalne) odnosno cjeloživotnog obrazovanja koje je nužno za stjecanje dodatnih kompetencija za rad s osobama s invaliditetom i parasportašima koje će biti pretpostavka za kvalitetno obavljanje stručno-trenerskog posla. Potrebno je uspostaviti sustav cjeloživotnog obrazovanje u formi pohađanja jednog ili više godišnjih tečajeva, seminara, radionica ili predavanja na različite stručne i praktične teme vezane uz rad s parasportašima. Oko 97% trenera u parasportu se slaže kako su formalni i neformalni oblici stručnog usavršavanja važni za unaprjeđenje procesa sportske pripreme.	1 trenerski seminar godišnje	broj trenerskih seminara

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 17 - Uspostaviti sustav cjeloživotnog obrazovanja (formalnog i neformalnog) trenera za rad u parasportu i održavanje godišnjih trenerskih seminara

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.3.3.1.	Trenerski seminari	Trenerski rad u parasportu ima svojih specifičnosti s kojima se treneri koji rade u sustavu sporta nisu susretali. Naročito je primjetna nedovoljno poznavanje treninga u parasportu kod mladih trenera koji nemaju iskustva. S obzirom na predviđeno novo zapošljavanje većeg broja novih trenera u sustav parasporta (80 novih trenera do 2030. godine – vidi strateški cilj 15) potrebno je uspostaviti sustav redovitog održavanja obaveznih godišnjih licencnih trenerskih seminara u organizaciji HPO-a (Odbora za školovanje kadrova HPO-a). Procjena okvirnog troška za jedan seminar za 200 trenera je 250.000 kn. To uključuje trošak smještaja za dva dana za sve trenere (2 noćenja x 50€) + troškovi organizacije seminara 100.000 kn.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO		250.000 kn	broj održanih seminara
4.3.3.2.	Edukacija za administrativne djelatnike u sustavu parasporta	Organiziranje seminara za upravljačko-administrativne djelatnike u sustavu parasporta na klupskoj, gradskoj, županijskoj i nacionalnoj razini. Moguće je seminar održavati samo centralno na jednom mjestu ili regionalno u četiri velika grada (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek) ili slično. Seminari su jednodnevni te se na njima sudionici upoznaju s najnovijim aktivnostima i novinama u administrativno-upravljačkim poslovima te stječu dodatne kompetencije u segmentima rada za koje se ocjeni da su potrebni (financijski, formalno pravni, računovodstveni, informatičke tehnologije, upravni procesi, pisanje projekata, organizacija natjecanja i sl).	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO		15.000 kn po seminaru	broj održanih seminara godišnje

4.3.3.3.	Edukacija i usavršavanje klasifikatora	Za nastup na parasportskim natjecanjima nužni je uvjet klasifikacija parasportaša s obzirom na vrstu i stupanj oštećenja. U ovom trenutku Zdravstveno-klasifikacijska komisija vodi sustav nacionalnih klasifikatora u parasportu. Međutim, nedostaje osposobljenih liječnika za provođenje kvalitetnijeg i masovnijeg sustava klasifikacije. Potrebno je provoditi redovite nacionalne edukacije te sudjelovanje zainteresiranih klasifikatora na međunarodnim edukacijama za klasifikatore.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO		20.000 kn po edukaciji	broj održanih edukacija godišnje
4.3.3.4.	Uspostava obaveznog predmeta „Parasport“ na svim Kineziološkim fakultetima u RH	Potrebno je unaprijediti kompetencije i ishode učenja studenata kineziologije sa spoznajama o sustavu parasporta, zdravstvenim i općim karakteristikama parasportaša, treningu parasportaša i sl. kao bi osobe nakon završenog studija kineziologije bile spremnije za rad u sustavu parasporta. U Republici Hrvatskoj postoje tri kineziološka fakulteta (Zagreb, Split i Osijek) te je u suradnji s njima potrebno uvesti obavezni predmet Parasport na svim studijskim programima.	kontinuirano	prosinac 2030.	Kineziološki fakulteti	HPO	/	broj fakulteta koji imaju obavezni predmet „Parasport“

STRATEŠKI CILJ 18. Osmisliti i implementirati sustav kontrole kvantitete i kvalitete rada trenera u sustavu parasporta kroz uspostavu mehanizama pripreme planova, izvještavanje, kontrolu učinaka i nagrađivanje stručnog rada

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
ne postoji sustav evaluacije, kontrole i nagrađivanja stručno-trenerskoga rada	Potrebno je osmisliti proces planiranja i prijave godišnjega plana rada trenera te podnošenje njihovog izvješća o radu na razini HPO-a i nacionalnih parasportskih saveza u okviru kojega će definirano stručno tijelo evaluirat planova i programe rada, kontrolirati njihovu provedbu, evaluirati rezultate rada i primjereno nagrađivati ostvarene rezultate trenerskoga rada. S uvođenjem ovakvog sustava prilikom planiranja, odnosno izvještavanja o radu u potpunosti ili djelomično se slaže oko 80% parasportskih trenera.	postoji sustav evaluacije, kontrole i nagrađivanja stručno-trenerskoga rada	uspostavljen sustav evaluacije, kontrole i nagrađivanja stručno-trenerskoga rada

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 18 - Osmisliti i implementirati sustav kontrole kvantitete i kvalitete rada trenera u sustavu parasporta kroz uspostavu mehanizama pripreme planova, izvještavanje, kontrolu učinaka i nagrađivanje stručnog rada

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.3.4.1.	Stručno-trenerska komisija HPO-a	Priprema i uspostava Stručno-trenerske komisije HPO-a koja će biti zadužena za operativnu uspostavu i provedbu sustava kontrole rada trenera u parasportu. Komisija se sastoji od 5-7 osoba, a uključuje predstavnike vrhunskih parasportskih trenera te predstavnike Kineziološkog fakulteta iz Zagreba, Splita i Osijeka. Komisija za svoj rad odgovara Glavnom tajniku i Izvršnom odboru HPO-a. Komisija će jasno razraditi procedure izrade godišnjih programa rada, izrade godišnjih izvještaja o radu, evaluacije godišnjih programa i godišnjih izvještaja, kontrole i nadzora nad radom trenera te vrednovanja i nagrađivanja rada trenera. HPO će osigurati sredstva za rad komisije.	12 mjeseci	prosinac 2022.	HPO		0 kn	osnovana Stručno-trenerska komisija HPO-a
4.3.4.2.	Priprema obrazaca za izradu godišnjih programa rada trenera	Osmišljavanje, priprema i izrada sustava planiranja godišnjeg programa rada trenera u parasportu.	12 mjeseci	prosinac 2022.	Stručno-trenerska komisija HPO-a	HPO	0 kn	pripremljeni obrasci
4.3.4.3.	Edukacija trenera o izradi godišnjih programa rada	Osposobljavanje i priprema trenera za izradu i provedbu godišnjih programa rada trenera u parasportu.	6 mjeseci	srpanj 2023.	Stručno-trenerska komisija HPO-a	HPO	0 kn	obavljena edukacija

4.3.4.4.	Uspostava sustava vrednovanja i nagrađivanja rada trenera	S uspostavom sustava planiranja i praćenja rada trenera potrebno je uspostaviti i sustav vrednovanja te nagrađivanja rada trenera.	12 mjeseci	prosinac 2023.	Stručno-trenerska komisija HPO-a	HPO-a	0 kn	uspostavljen sustav
4.3.4.5.	Pilot projekt i testiranje sustava	Jednu godinu prije frontalne primjene sustava potrebno je testirati i dodatno modelirati sustav tijekom jedne godine kako bi se minimizirale pogreške i nedostaci.	24 mjeseca	prosinac 2024.	Stručno-trenerska komisija HPO-a	sportski treneri, sportski klubovi	15.000 kn	proveden i vrednovan pilot projekt
4.3.4.6.	Uspostava sustava stručnog nadzora i kontrole rada trenera	Sustav stručnog nadzora i kontrole rada trenera ne postoji. Ne postoje mehanizmi nadzora i sankcioniranja lošeg rada trenera. Potrebno je osmisliti i uspostaviti takve mehanizme koji bi mogli spriječiti potencijalno štetni rad, naročito, s djecom i mladima. Donošenje Etičkog kodeksa rada trenera u parasportu; donošenje Pravilnika o stručnom nadzoru i kontroli rada trenera	24 mjeseci	prosinac 2024.	Stručno-trenerska komisija HPO-a	HPO	0 kn	uspostavljen sustav stručnog nadzora
4.3.4.7.	Stimuliranje trenera	Osmisliti i uvesti sustav financijskog stimuliranja trenera čiji su sportaši nosioci parasportskih stipendija (sportaši I. i II. kategorije HPO-a). Uz plaću za redovan rad trenera (bilo da se radi o profesionalnim trenerima za čiji se rad osiguravaju sredstva putem HPO-a ili trenerima koji su na vlastitim sredstvima kluba) iz sredstava HPO osiguravaju se dodatna financijska sredstva u vidu kontinuirane mjesečne stimulacije i/ili nagrade. Potrebno je donijeti odgovarajući pravilnik te osigurati financijska sredstva.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	Stručno-trenerska komisija HPO-a	po osiguravanju financijskih sredstava	broj trenera u sustavu stimulacije

4.4. PARASPORTAŠI

STRATEŠKI CILJ 19. Porast broja parasportaša natjecatelja po stopi od 10% godišnje

STRATEŠKI CILJ 20. Broj djece i mladih uključenih u sustav parasporta je 5.600, a natjecatelja 2.800

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
broj parasportaša 2021. = 1.465	Parasportaša seniorskog uzrasta (stariji od 18 godina) je 1.465 osoba ili 81% svih parasportaša kojih je 1.804. U četiri godine, od 2017. do 2021. ukupan broj parasportaša povećao se s 1.305 osoba na 1.804 osobe odnosno za 38% ili oko 9,5% godišnje. Snažno izražen linearni trend rasta broja parasportaša u protekle 4 godine je izuzetno povoljan te ga je u narednom razdoblju potrebno zadržati. Ukoliko se godišnji postotak povećanja parasportaša seniorskog uzrasta za 10% nastavi do 2030. broj parasportaša povećat će se na oko 3.450 parasportaša.	broj parasportaša 2030. = 3.450	broj parasportaša
TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
broj djece i mladih parasportaša natjecatelja 2021. = 339	Parasportaša mladih dobni skupina (do 18 godina ili 2004. godište i mlađe) je 339 osoba ili 19% od ukupnog broja parasportaša. Uobičajeni odnos sportaša mladih dobni skupina i sportaša seniora je obrnut – većina sportaša su mlađe dobne skupine, dok sportaši seniori imaju manji udio u ukupnom broju sportaša. Pokazatelj odnosa broja parasportaša mladih dobni skupina i parasportaša seniorskog uzrasta nije povoljan. Omjer parasportaša mladih dobni skupina i parasportaša seniora upućuje na potrebu snažne strateške orijentacije sustava parasporta na privlačenje djece i mladih osoba s invaliditetom u sustav parasporta. Poseban potencijal za ostvarivanje definiranog cilja je Europski socijalni fond i poticanje zapošljavanja sportskih koordinatora koji bi imali obavezu uključivanja 7 nove djece i mladih u sustav parasporta svake godine.	broj djece i mladih parasportaša 2030. = 5.600 natjecatelja 2030. = 2.800	broj parasportaša i parasportaša natjecatelja do 18 godina

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 19 - Porast broja parasportaša natjecatelja po stopi od 10% godišnje

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 20 - Broj djece i mladih uključenih u sustav parasporta je 5.600, a natjecatelja 2.800

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.4.1.1.	Zapošljavanje profesionalnih trenera	Zapošljavanjem profesionalnih trenera (vidi strateški cilj 15) te uspostavljanjem sustava kontrole kvantitete i kvalitete rada trenera (vidi strateški cilj 18) osigurat će se stručni preduvjeti za uključivanjem većeg broja djece i mladih parasportaša odnosno parasportaša seniorskog uzrasta u sustav parasporta. Svaki zaposleni trener iz sredstava HPO-a ima obavezu animirati i uvesti u sustav parasporta 7 novih parasportaša godišnje. Ukupno 120 trenera bi trebalo u jednoj godini u okviru svoje radne obaveze uvesti u sustav novih 840 parasportaša.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	osigurano pod strateškim ciljem 15	/
4.4.1.2.	Osnivanje novih parasportskih klubova	Pod strateškim ciljevima 1, 2 i 3 predviđeno je osnivanje novih parasportskih klubova. S porastom broja klubova osigurat će se uvjeti za uključivanje većeg broja djece i mladih parasportaša odnosno parasportaša seniorskog uzrasta u sustav parasporta.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	osigurano pod strateškim ciljevima 1, 2 i 3	/
4.4.1.3.	Suradnja sa sustavom školskog i akademskog sporta	Potrebno je potpisati sporazume o suradnji te snažnije uključiti parasport u aktivnosti školskog i akademskog sporta. Ostvarivanjem suradnje i povećane aktivnosti u području školskog i akademskog omogućit će se parasportskim klubovima veća prisutnost i lakša dostupnost djeci i mladima unutar školskog sustava. Hrvatski školski športski savez u kontinuitetu provodi natjecanja za učenike s intelektualnim poteškoćama. Hrvatski akademski sportski savez redovito uključuje studente s invaliditetom u svoje aktivnosti.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	Hrvatski školski športski savez Hrvatski akademski sp. savez	0 kn	broj školskih i akademskih natjecanja u kojima sudjeluju parasportaši

4.4.1.4.	Suradnja s Ministarstvom znanosti i obrazovanja oko nastave TZK	Djeca i mladi s invaliditetom se rjeđe uključuju u nastavu TZK te je u suradnji s Ministarstvom znanosti i obrazovanja (MZO) te strukovnim udrugama nastavnika i profesora TZK (Hrvatski kineziološki savez) potrebna stalna edukacija nastavnika TZK o radu s djecom i mladima s invaliditetom te posebno poticanje djece i mladih kroz nastavu TZK na uključivanje u sustav parasporta. Iako je TZK pod ingerencijom MZO, HPO u suradnji s MZO, Ministarstvom zdravstva, HZJZ-om i HŠŠS-om treba biti partner u poticanju uključivanja djece s teškoćama u razvoju u nastavu TZK. Potrebno je promijeniti paradigmu i prestati s oslobađanjem djece s teškoćama u razvoju iz nastave TZK. Tijekom nastave TZK u školama djeca se upoznaju sa sportom i tjelovježbom na koju imaju pravo na osnovi UN Konvencije o pravim djeteta i UN konvencije o OSI. Sinergijom parasporta, HŠŠS i MZO (kao nositelja) može se poticati uključivanje djece u nastavu TZK, izvananstavne i izvanškolske aktivnosti, provesti edukacija pomoćnika u nastavi za pomaganja kineziolozima na nastavi TZK, educirati liječnike obiteljske i školske medicine da ne oslobađaju djecu TZK već promoviraju parasport i na kraju najvažnije u okviru cjeloživotnog učenja i podršku Agencije za odgoj i obrazovanje sustavno educirati nastavnike TZK za rad s djecom s različitim teškoćama.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	Ministarstvo znanosti i obrazovanja Hrvatski kineziološki savez	0 kn	broj učenika s invaliditetom koji su oslobođeni nastave TZK
4.4.1.5.	Promocija rada parasportskih klubova	Početkom svake školske godine potrebno je organizirati zajedničke promotivne aktivnosti na razini županijskih i gradskih parasportskih saveza s ciljem predstavljanja zainteresiranih parasportskih klubova i njihovih aktivnosti široj javnosti s ciljem približavanja parasportskih klubova roditeljima, djeci i mladima. Navedeno se naročito odnosi na manje popularne parasportove i parasportove u kojima su veći izazovi s privlačenjem djece i mladih parasportaša. Aktivnosti se kreću u rasponu od organizirane medijske prezentacije rada parasportskih klubova, javnih demonstracija i javnih treninga parasportskih klubova, organiziranja tzv. „sajma parasporta“, organizacija predavanja za roditelje i djecu itd. Detaljni program i aktivnosti voditi s razine županijskih i gradskih parasportskih saveza.	kontinuirano	prosinac 2030.	županijski i gradski parasportski savezi	parasportski klubovi	0 kn	broj održanih aktivnosti broj novih članova parasportskih klubova
4.4.1.6.	Osmišljavanje i provođenje medijske kampanje – djeca i mladi u parasportu	S ciljem informiranja o dobrobitima i privlačenju većeg broja djece i mladih na uključivanje u sustav parasporta potrebno je osmisлити i provoditi kontinuiranu medijsku kampanju.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO		osigurano pod strateškim ciljem 8	/

4.4.1.7.	Program razvoja parasporta za županijske i gradske saveze	Programi razvoja parasporta za županijske i gradske Saveze imaju za cilj, omasovljenje, unaprjeđenje i razvoj parasporta, a odnose se na: razvoj i usavršavanje mladih perspektivnih parasportaša te poticanje uključivanja u parasport novih parasportaša. Na natječaj se javljaju županijski i gradski parasportski savezi. Svrha natječaja je financijska pomoć potrebna za realizaciju projekta koji neposredno obuhvaća organiziranje parasportskih aktivnosti te poduke djece i mladih parasportaša. Putem programa posebno stimulirati aktivnosti županijskih i gradskih parasportskih saveza koji trenutno imaju do 100.000 kn prihoda kako bi se poboljšali uvjeti za razvoj parasporta u slabije razvijenim sredinama.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	županijski i gradski parasportski savezi	500.000 kn godišnje	broj prijavljenih programa broj parasportaša obuhvaćenih programom
4.4.1.8.	Nacionalna baza podataka djece i mladih parasportaša	Postoji sustavno vođenje evidencije na razini HPO-a o djeci i mladim parasportašima natjecateljima. Potrebno je dodatno na razini nacionalnih parasportskih saveza te županijskih i gradskih saveza voditi evidenciju o svojoj djeci i mladim parasportašima uključujući i one koji nisu uključeni u sustav natjecanja.	kontinuirano	prosinac 2030.	nacionalni, županijski i gradski savezi	parasportski klubovi	0 kn	broj djece i mladih u parasportu

STRATEŠKI CILJ 21. Broj kategoriziranih parasportaša je 120

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
89 kategoriziranih parasportaša	Zaključno s 31. prosincem 2021. izdanih i važećih kategorizacija u sustavu parasporta je 89. Parasportaša s I. kategorijom ima 46 i čine 52% svih kategoriziranih parasportaša. Parasportaša s II. kategorijom ima 7 i čine 8% svih kategoriziranih parasportaša. Parasportaša s III. kategorijom ima 14 i čine 16% svih kategoriziranih parasportaša. Parasportaša s IV. kategorijom ima 22 i čine 52% svih kategoriziranih parasportaša.	120 kategoriziranih sportaša	broj kategoriziranih parasportaša
46 parasportaša I. kategorije	Parasportaša s I. kategorijom ima 46 i čine 52% svih kategoriziranih parasportaša. Parasportaši I. kategorije ostvaruju najvišu razinu sportskih rezultata na međunarodnim natjecanjima te pretendiraju kao kandidati za nastup i osvajanje medalja na paraolimpijskim igrama. Potrebno je sustavno stvarati uvjete za povećanje broja parasportaša koji ostvaruju uvjete za I. kategoriju.	60 parasportaša I. kategorije	broj kategoriziranih parasportaša I. kategorije

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 21 - Broj kategoriziranih parasportaša je 120

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.4.3.1.	Zapošljavanje profesionalnih trenera	Zapošljavanjem profesionalnih trenera i stvaranjem bolji financijskih uvjeta za njihov rad (vidi strateški cilj 15) te uspostavom sustava kontrole kvantitete i kvalitete rada trenera (vidi strateški cilj 18) osigurat će se stručni preduvjeti za ostvarivanjem bolji rezultata parasportaša na međunarodnim natjecanjima.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	osigurano pod strateškim ciljem 15	/
4.4.3.2.	Porast broja parasportaša i djece i mladih parasportaša	Ostvarivanjem strateških ciljeva 19 i 20 odnosno uključivanjem značajno većeg broja djece i mladih u sustav parasport te parasportaša seniorskog uzrasta. S masovnošću stvorit će se kvantitativni preduvjeti za kvalitetniju selekciju i usmjeravanje parasportaša koji pokazuju potencijal ostvarivanja vrhunskih rezultata.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	osigurano pod strateškim ciljevima 19 i 20	/
4.4.3.3.	Osnivanje novih parasportskih klubova	Pod strateškim ciljevima 1, 2 i 3 predviđeno je osnivanje novih parasportskih klubova. S porastom broja klubova osigurat će se uvjeti za uključivanje većeg broja parasportaša u sustav parasporta. S masovnošću stvorit će se kvantitativni preduvjeti za kvalitetniju selekciju i usmjeravanje parasportaša koji pokazuju potencijal ostvarivanja vrhunskih rezultata.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	osigurano pod strateškim ciljevima 1, 2 i 3	/
4.4.3.4.	Osiguravanje uvjeta za postizanje vrhunskih rezultata parasportaša	Ispunjavanjem strateškog cilja 22 odnosno njegovih aktivnosti značajno će se unaprijediti materijalno-financijski i statusni preduvjeti te zdravstvena skrb za vrhunske parasportaše. Time će se stvoriti preduvjeti za postizanjem još kvalitetnijih rezultata parasportaša na međunarodnim parasportskim natjecanjima.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	osigurano pod strateškim ciljem 22	/

4.4.3.5.	Skrb o mladim i nadarenim parasportašima	Od početka 2020. godine HPO provodi poseban program skrbi o mladim i nadarenim parasportašima. Svrha programa je razvoj i unaprjeđenje rezultata mladih parasportaša. Korisnici programa su parasportaši do 21 godine starosti, a pripadaju nacionalnim parasportskim savezima. Programom se osiguravaju dodatna financijska sredstva za mlade i nadarene parasportaše za: a) stručni rad 24.000 kn godišnje - za naknadu stručnog rada za glavnog trenera, b) pripreme 12.000,00 kn godišnje i c) natjecanja 12.000 kn godišnje. Zaključno s prosincem 2021. godine programom je obuhvaćeno 10 mladih i nadarenih parasportaša. Od toga je njih 3 mlađe od 18 godina, dok je njih 7 između 18. i 21. godine starosti. Potrebno je stvoriti preduvjete za povećanje broja parasportaša koji ispunjavaju kriterije za uvrštavanje u program. Potrebna sredstva osigurat će HPO iz programa javnih potreba državne razine.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	2021. = 480.000 kn 2023. = 960.000 kn 2025. = 1.440.000 kn 2027. = 1.920.000 kn 2030. = 2.400.000 kn	broj parasportaša uključen u program mladih i nadarenih parasportaša 2021.=10 2023.=20 2025.=30 2027.=40 2030.=50
----------	--	---	--------------	----------------	-----	--	---	---

STRATEŠKI CILJ 22. Osiguravanje uvijete za postizanje vrhunskih rezultata parasportaša

TREKUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
NE POSTOJI sustav sportskih asistenata	Nekim parasportašima potrebni su osobni asistenti za potrebe parasportskih natjecanja – sportski asistenti. Sportski asistenti trebaju pomoći parasportašima u pripremi i dolasku na trening, tijekom treninga te odlasku s treninga. Sustav osiguravanja sportskih asistenata u ovom trenutku ne postoji te parasportaši koriste osobne asistente ili članove obitelji za potrebe treninga i natjecanja u parasportu. Potrebno je osmisliti sustav i osigurati sredstva za sportske asistente. Potencijalni izvor financiranja sportskih asistenata su EU fondovi.	POSTOJI sustav sportskih asistenata	broj osobnih asistenata
NE POSTOJI sustav zapošljavanja vrhunskih parasportaša	U ovom trenutku ne postoji sustav zapošljavanja vrhunskih parasportaša I. kategorije. Potrebno je po uzoru na sustav zapošljavanja vrhunskih sportaša I. kategorije, osmisliti sustav zapošljavanja vrhunskih parasportaša I. kategorije. Zapošljavanje parasportaša treba realizirati u suradnji s tijelima javne vlasti koji će ponuditi, sukladno stručnoj spremi, odgovarajuće pozicije za zapošljavanje parasportaša I. kategorije.	POSTOJI sustav zapošljavanja vrhunskih parasportaša	broj zaposlenih parasportaša I. kategorije
Sustav nacionalnih i međunarodnih klasifikatora	Za nastup na parasportskim natjecanjima nužni je uvjet klasifikacije parasportaša s obzirom na vrstu i stupanj oštećenja. U ovom trenutku Zdravstveno-klasifikacijska komisija vodi sustav nacionalnih klasifikatora u parasportu. Međutim, nedostaje osposobljenih liječnika za provođenje kvalitetnijeg i masovnijeg sustava klasifikacije. Ključni problem su nedovoljna sredstva za uključivanje većeg broja liječnika u sustav klasifikatora na nacionalnoj i/ili međunarodnoj razini.	Unaprijeđen sustav nacionalnih i međunarodnih klasifikatora	broj nacionalnih i međunarodnih klasifikatora
Sustavna podrška liječnika i fizioterapeuta	Veliki dio parasportaša ima objektivnu potrebu kvalitetnije liječničke i fizioterapeutske podrške. Međutim, nedovoljna financijska sredstva onemogućuju osiguravanje veće razine liječničke i fizioterapeutske skrbi za parasportaše kvalitetne i vrhunske razine. Potrebno je osmisliti sustav i osigurati sredstva za kvalitetniju liječničku i fizioterapeutsku podršku kvalitetnim i vrhunskim parasportašima.	Kvalitetnija podrška liječnika i fizioterapeuta	broj liječnika i fizioterapeuta u sustavu parasporta
Stipendiranje parasportaša	U ovom trenutku stipendiranje vrhunskih parasportaša I. kategorije ovisi o odluci jedinice lokalne samouprave (grada) u kojem se nalazi pojedini parasportaš. Posljedica toga su značajne nejednakoosti u sustavu stipendiranja parasportaša gdje parasportaši iste razine i istih ili sličnih rezultata ostvaruju različite iznose stipendija. Potrebno je pravilnikom ili Zakonom o sportu ujednačiti sustav stipendiranja vrhunskih parasportaša I. kategorije na nacionalnoj razini.	Unaprijeđen sustav stipendiranja parasportaša	izmijenjen Zakon o sportu ili donesen pravilnik koji ujednačava iznos stipendija na nacionalnoj razini

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 22 - Osiguravanje uvijete za postizanje vrhunskih rezultata parasportaša

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.4.4.1.	Komisija parasportaša	Unutar komisija i odbora koje osniva Izvršni odbor HPO-a predvidjeti osnivanje i osnovati Komisiju parasportaša. Članovi komisije bi bili vrhunski parasportaši, a većinu bi činili paraolimpijci. Time bi se osiguralo kontinuirano i organizirano predstavljanje parasportaša na razini HPO-a te iskazivanje njihovih interesa i stavova unutar sustava HPO-a. Parasportaši su već zastupljeni sa svojim predstavnicima u Skupštini HPO-a kao najvišem tijelu upravljanja te bi bilo korisno da imaju i na razini operativnog upravljačkog tijela zasebnu komisiju. Slična komisija postoji i unutar HOO-a.	24 mjeseca	prosinac 2023.	HPO		0 kn	osnovana Komisija parasportaša
4.4.4.2.	Sportski asistenti	Sportski asistenti trebaju pomoći parasportašima u pripremi i dolasku na trening, tijekom treninga te odlasku s treninga. Sustav osiguravanja sportskih asistenata u ovom trenutku ne postoji te parasportaši koriste osobne asistente ili članove obitelji za potrebe treninga i natjecanja u parasportu. Potrebno je osmišljavanje i priprema EU projekata koji bi bili ciljano usmjereni prema osiguravanju sportskih asistenata vrhunskim parasportašima I., II. i III. kategorije.	kontinuirano	prosinac 2030.	Ured za EU projekte HPO-a Komisija parasportaša	nacionalni, županijski i gradski parasportski savezi parasportski klubovi	/	pripremljeni i dobiveni EU projekti broj osiguranih asistenata
4.4.4.3.	Klasifikatori	Za nastup na parasportskim natjecanjima nužni je uvjet klasifikacije parasportaša s obzirom na vrstu i stupanj oštećenja. Međutim, nedostaje osposobljenih liječnika za provođenje kvalitetnijeg i masovnijeg sustava klasifikacije. Ključni problem su nedovoljna sredstva za uključivanje većeg broja liječnika u sustav klasifikatora na nacionalnoj i/ili međunarodnoj razini. Potrebno je osmisliti i pripremiti EU projekte koji bi bili ciljano usmjereni prema osiguravanju sredstava za financiranje osposobljavanja i pripreme većeg broja liječnika za nacionalne i međunarodne klasifikatore u parasportu.	kontinuirano	prosinac 2030.	Zdravstveno-klasifikacijska komisija	nacionalni, županijski i gradski parasportski savezi parasportski klubovi	/	pripremljeni i dobiveni EU projekti broj osiguranih asistenata

4.4.4.4.	Sustavna podrška liječnika i fizioterapeuta	Veliki dio parasportaša ima objektivnu potrebu kvalitetnije liječničke i fizioterapeutske podrške. Međutim, nedovoljna financijska sredstva onemogućuju osiguravanje veće razine liječničke i fizioterapeutske skrbi za parasportaše kvalitetne i vrhunske razine. Potrebno je osmisliti i sustav i osigurati sredstva za kvalitetniju liječničku i fizioterapeutsku podršku kvalitetnim i vrhunskim parasportašima. Jedan potencijalni smjer osiguravanja sredstava su EU fondovi, a drugi javne potrebe u sportu državne i lokalne razine. Županijski i gradski parasportski savezi trebaju tražiti povećanje sredstava po ovoj osnovi od jedinica lokalne samouprave te organizirati kvalitetniju liječničku i fizioterapeutsku podršku kvalitetnim i vrhunskim parasportašima na svom području. Slično treba osigurati i HPO preko resornog ministarstva.	kontinuirano	prosinac 2030.	Zdravstveno-klasifikacijska komisija	HPO	/	broj angažiranih fizioterapeuta
4.4.4.5.	Stipendiranje parasportaša	Potrebno je pravilnikom ili Zakonom o sportu ujednačiti sustav stipendiranja vrhunskih parasportaša I. kategorije na nacionalnoj razini.	24 mjeseca	prosinac 2023.	HPO	Ministarstvo turizma i sporta	0 kn	izmijenjen Zakon o sportu
4.4.4.6.	Zapošljavanje parasportaša	Potrebno je po uzoru na sustav zapošljavanja vrhunskih sportaša I. kategorije, osmisliti sustav zapošljavanja vrhunskih parasportaša I. kategorije. Zapošljavanje parasportaša treba realizirati u suradnji s tijelima javne vlasti koji će ponuditi, sukladno stručnoj spremi, odgovarajuće pozicije za zapošljavanje parasportaša I. kategorije. Treba navedeno komunicirati s resornim ministarstvom te drugim ministarstvima unutar kojih djeluju potencijalno zanimljiva javna tijela i institucije koje mogu zaposliti parasportaše – npr. Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Ministarstvo pravosuđa i uprave itd.	48 mjeseca	prosinac 2025.	Komisija parasportaša HPO	Ministarstvo turizma i sporta	0 kn	izmijenjen Zakon o sportu broj zaposlenih parasportaša
4.4.4.7.	Osnivanje Komisije za dual karijeru	Potrebno je pri HPO-u osnovati Komisiju za dual karijeru. Komisija će preuzeti na sebe osmišljavanje i koordiniranje aktivnosti usmjerenih prema unaprjeđenju dual karijere parasportaša – npr. imenovanje ambasadora dual karijere, informiranje parasportaša o važnosti planiranja parasportske karijere i karijere nakon parasportske karijere, o stipendijama za parasportaše (Ministarstvo turizma i sporta, Zaklada Paraolimpijac, Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom i dr.), o uvjetima studiranja za kategorizirane parasportaše koje pružaju hrvatska visoka učilišta, o smještaju u studentski dom, o mogućnostima angažiranosti u klubu nakon prekida parasportske karijere, isticanju kompetencija koje je parasportaš stekao tijekom sportske karijere, a koje su važne za tržište rada, pomoć u zapošljavanju i dr.	24 mjeseca	prosinac 2023.	HPO		0 kn	osnovana Komisija za dual karijeru

4.4.4.8.	Ortopedska pomagala sportske namjene	HPO je u suradnji s partnerima KBC Zavodom za rehabilitaciju i ortopedska pomagala, Stručnim društvom ISPO Hrvatska i Udrugom osoba s amputacijom udova Grada Zagreba i Zagrebačke županije organizirao je multidisciplinarni i međunarodni simpozij u Poreču 2019. na kojem je zaključeno: ortopedska pomagala sportske namjene su osnovni preduvjet bavljenja određenim parasportovima. U idućem razdoblju potrebno je definirati potrebe i osmisliti sustav financiranja i sufinanciranja za ortopedska pomagala sportske namjene kako bi se omogućio razvoj novih sportova i zadovoljile trenutne potrebe. Projekti EU predstavljaju veliki potencijal za unaprjeđenje ovog područja djelovanja.	kontinuirano	prosinac 2030.	Ured za EU projekte HPO-a	nacionalni, županijski i gradski parasportski savezi parasportski klubovi	/	pripremljeni i dobiveni EU projekti broj osiguranih ortopedskih pomagala
----------	--------------------------------------	--	--------------	----------------	---------------------------	---	---	---

4.5. NATJECATELJSKI PARASPORT

STRATEŠKI CILJ 23. Povećati broj natjecanja na nacionalnoj razini u paraolimpijskim sportovima za 50%

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
2019. = 29 nacionalnih natjecanja u paraolimpijskim sportovima	Udio nacionalnih natjecanja u ukupnom broju natjecanja kreće se između 22% i 42% godišnje odnosno 30% u cijelom promatranom razdoblju. U tom se razdoblju godišnje u prosjeku organiziralo 27 domaćih natjecanja nacionalne razine u paraolimpijskim sportovima u organizaciji HPO-a ili nacionalnih parasportskih saveza. Broj nacionalnih parasportskih natjecanja varira od 18 do 34 natjecanja. Posljednjih se nekoliko godina godišnji broj natjecanja kreće oko 30 godišnje. Kada se broj nacionalnih natjecanja stavi u omjer s brojem parasportova dobiva se tek oko 1,8 nacionalnih natjecanja godišnje po paraolimpijskom sportu. Strateški je potrebno jačati sustav domaćih natjecanja nacionalne razine te unaprjeđivati kapacitete nacionalnih parasportskih saveza za organizaciju natjecanja.	2030. = 45 nacionalnih natjecanja u paraolimpijskim sportovima	broj nacionalnih natjecanja u paraolimpijskim sportovima

STRATEŠKI CILJ 24. Povećati broj natjecanja na nacionalnoj razini u neparaolimpijskim sportovima za 50%

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
2019. = 20 nacionalnih natjecanja u neparaolimpijskim sportovima	Udio nacionalnih natjecanja u ukupnom broju natjecanja značajno varira i kreće se između 55% i 71% godišnje odnosno 61% u cijelom promatranom razdoblju. U tom se razdoblju godišnje u prosjeku organiziralo 15 domaćih natjecanja nacionalne razine u neparaolimpijskim sportovima u organizaciji HPO-a ili nacionalnih parasportskih saveza. Broj nacionalnih parasportskih natjecanja varira od 12 do 20 natjecanja. Posljednjih se nekoliko godina godišnji broj natjecanja kreće od 17 do 20 natjecanja godišnje. Kada se broj nacionalnih natjecanja stavi u omjer s brojem sportova dobiva se oko 2,2 nacionalnih natjecanja godišnje po neparaolimpijskom sportu. Strateški je potrebno jačati sustav domaćih natjecanja nacionalne razine i u neparaolimpijskim sportovima te unaprjeđivati kapacitete nacionalnih parasportskih saveza za organizaciju natjecanja.	2030. = 30 nacionalnih natjecanja u neparaolimpijskim sportovima	broj nacionalnih natjecanja u neparaolimpijskim sportovima

STRATEŠKI CILJ 25. Povećati broj natjecanja za djecu i mlade parasportaše

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
6 nacionalnih natjecanja za djecu i mlade sportaše	Nacionalna natjecanja u sustavu parasporta za seniore potrebno je povećati za 50% (vidi strateški cilj 23 i 24). Trenutna situacija s nacionalnim natjecanjima za djecu i mlade je još značajno lošija. Godišnje se organizira svega 6 nacionalnih natjecanja za djecu i mlade sportaše u 15 paraolimpijskih sportova. Posebna natjecanja za djecu i mlade sportaše su rijetka i najčešće se natjecanja za mlade dobne kategorije organiziraju u okviru seniorskih natjecanja. Potrebno je u svakom paraolimpijskom sportu organizirati barem jedno natjecanje nacionalne razine isključivo za djecu i mlade parasportaše.	21 nacionalno natjecanje za djecu i mlade sportaše	broj nacionalnih natjecanja za djecu i mlade parasportaše

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 23 - Povećati broj natjecanja na nacionalnoj razini u paraolimpijskim sportovima za 50%

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 24 - Povećati broj natjecanja na nacionalnoj razini u neparaolimpijskim sportovima za 50%

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 25 - Povećati broj natjecanja za djecu i mlade parasportaše

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.5.1.1.	Suradnja s nacionalnim sportskim savezima i sudjelovanje na sportskim natjecanjima	Potrebno je uspostaviti suradnju s nacionalnim sportskim savezima i odgovarajućim nacionalnim parasportskim savezima s ciljem uključivanja parasportaša u natjecanja u organizaciji nacionalnih sportskih saveza. U sportovima u kojima je to objektivno moguće (npr. atletika, plivanje, borilački sportovi) parasportaši se uključuju u organizirana natjecanja sportaša. Time se značajno smanjuju troškovi vezani uz organizaciju natjecanja, potencijalno i putni troškovi (sportaši i parasportaši iz iste sredine mogu organizirano putovati), a parasportašima se osiguravaju dodatne prilike za sudjelovanje na natjecanjima.	kontinuirano	prosinac 2030.	nacionalni parasportski savezi	parasportski klubovi	0 kn	broj natjecanja u suorganizaciji nacionalnih sportskih i parasportskih saveza
4.5.1.2.	Integrirana državna prvenstva	Pored suradnje u organizaciji i sudjelovanju na natjecanjima (vidi aktivnost 4.5.1.1.) u kojem god sportu je to objektivno moguće (npr. borilački sportovi) potrebno je sudjelovati u organizaciji integriranih državnih prvenstava sportaša i parasportaša. Time ne samo da se potiče integracija i inkluzivnost već se podižu razina državnih prvenstava i kvaliteta natjecanja za parasportaše. To se naročito odnosi na natjecanja djece i mladih parasportaše. Potrebna financijska sredstva ovise o dogovoru s nacionalnim sportskim savezima.	kontinuirano	prosinac 2030.	nacionalni parasportski savezi	parasportski klubovi	/	broj državnih prvenstava u suorganizaciji nacionalnih sportskih i parasportskih saveza

4.5.1.3.	Organizacija regionalnih i lokalnih natjecanja	Nacionalni parasportski savezi u suradnji s županijskim i gradskim parasportskim savezima trebaju poticati organizaciju većeg broja regionalnih i lokalnih parasportskih natjecanja te mitinga/turnira otvorenog tipa. Na taj će se način omogućiti sudjelovanje značajnijeg broja djece i mladih parasportaša odnosno parasportaša seniorskog uzrasta niže razine natjecateljske kvalitete na većem broju natjecanja uz niže troškove.	kontinuirano	prosinac 2030.	županijski i gradski parasportski savezi	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	10.000 kn po natjecanju	broj lokalnih natjecanja
4.5.1.4.	Organizacija ligaških natjecanja	Ligaška natjecanja traju duže vremensko razdoblje i omogućuju veći broj pojedinačnih nastupa. Sustavom kriterija za sufinanciranje programskih aktivnosti HPO dodatno stimulira organizaciju ligaških natjecanja u svim sportovima u kojima je to objektivno moguće. Moguće je organizacija ligaških natjecanja i u npr. paraatletici i drugim sličnim parasportovima.	kontinuirano	prosinac 2030.	nacionalni parasportski savezi	parasportski klubovi	10.000 kn po jednom kolu lige	broj ligaških natjecanja
4.5.1.5.	Organizacija otvorenih natjecanja s međunarodnim sudjelovanjem	Najznačajnija nacionalna natjecanja u npr. atletici i plivanju, u pravilu, već sada jesu otvorenog tipa i s međunarodnim sudjelovanjem. Potrebno je posebno poticati organizaciju redovitih turnira/mitinga/prvenstava otvorenog karaktera kada god je to moguće. Sudjelovanje većeg broja parasportaša iz drugih zemalja može podići kvalitetu i kompetitivnost natjecanja, ali imati i pozitivne financijske učinke kroz plaćanje kotizacija za sudjelovanjem.	kontinuirano	prosinac 2030.	nacionalni parasportski savezi	parasportski klubovi	15.000 kn po natjecanju	broj međunarodnih natjecanja broj parasportaša iz inozemstva

STRATEŠKI CILJ 26. Nastupiti na paraolimpijskim igrama u 17 parasportova (60% paraolimpijskih sportova)

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
nastup na paraolimpijskim igrama u 13 parasportova (46%)	Ukupan broj parasportova u kojima su se natjecali hrvatski parasportaši na paraolimpijskim igrama, uključujući i zadnje igre održane u Tokiju 2021. godine, je 10. Na taj način nastupima na paraolimpijskim igrama „pokrivamo“ 46% parasportova na programu igara odnosno 10 od 22 sporta. Na zimskim paraolimpijskim igrama smo nastupili u 3 od 6 zimskih paraolimpijskih sportova. Do posljednjih zimskih igara 2018. nastupili smo samo u jednom parasportu. Potrebno je u narednom periodu aktivno djelovati kako bi se lepeza paraolimpijskih sportova u kojima sudjelujemo na ljetnim paraolimpijskim igrama dodatno proširila.	nastup na paraolimpijskim igrama u 17 parasportova (60%)	broj parasportova u kojima nastupamo na paraolimpijskim igrama

STRATEŠKI CILJ 27. Plasirati se među prvih 30 zemalja svijeta po broju osvojenih medalja na paraolimpijskim igrama

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
PEKING 2008. = 37. zemlja – 3 zlata + 1 srebro TOKYO 2020. = 64. zemlja – 3 srebra + 4 bronce	Hrvatski parasportaši su na održanih 8 paraolimpijskih igara od 1992. do danas osvojila 27 odličja od kojih je 5 zlatnih, 9 srebrnih i 13 brončanih medalja. Najuspješnije igre po vrijednosti osvojenih medalja su one održane u Pekingu 2008. godine kada su hrvatski parasportaši osvojili 3 zlatne i jednu srebrnu medalju te se plasirali na 37. mjesto najuspješnijih zemalja svijeta, dok su po brojnosti medalja najuspješnije igre održane u Tokiju na kojima je osvojeno 7 medalja (3 srebrne i 4 brončane) te smo bili plasirani na 64. mjesto najuspješnijih nacija svijeta.	LOS ANGELES 2028. – top 30 zemalja svijeta	broj medalja na paraolimpijskim igrama i ukupni plasman po broju osvojenih medalja

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 26 - Nastupiti na paraolimpijskim igrama u 17 parasportova (60% paraolimpijskih sportova)

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 27 - Plasirati se među prvih 30 zemalja svijeta po broju osvojenih medalja na paraolimpijskim igrama

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.5.4.1.	Osnivanje 6 novih nacionalnih parasportskih saveza	Postupnim organiziranjem novih paraolimpijskih sportova i osnivanjem novih nacionalnih parasportskih saveza (vidi strateški cilj 1) unaprijedit će se uvjeti za razvoj 6 novih paraolimpijskih sportova. Na taj će se način ispuniti organizacijski preduvjeti za podizanjem broja i kvalitete parasportaša u tim sportovima što će dovesti do većeg broja parasportaša iz različitih parasportova koji potencijalno mogu ostvariti paraolimpijske norme i nastupiti na paraolimpijskim igrama.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO nacionalni parasportski savezi	parasportski klubovi	osigurano pod strateškim ciljem 1	/
4.5.4.2.	Zapošljavanje profesionalnih trenera	Zapošljavanjem profesionalnih trenera i stvaranjem bolji financijskih uvjeta za njihov rad (vidi strateški cilj 15) te uspostavljanjem sustava kontrole kvantitete i kvalitete rada trenera (vidi strateški cilj 18) osigurati će se stručni preduvjeti za osiguravanjem uvjeta za nastup u većem broju sportova na paraolimpijskim igrama.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	osigurano pod strateškim ciljevima 15 i 18	/
4.5.4.3.	Osiguravanje uvjeta za postizanje vrhunskih rezultata parasportaša	Ispunjavanjem strateškog cilja 22 odnosno njegovih aktivnosti značajno će se unaprijediti materijalno-financijski i statusni preduvjeti te zdravstvena skrb za vrhunske parasportaše. Time će se stvoriti preduvjeti za postizanjem još kvalitetnijih rezultata parasportaša te ispunjavanjem normi za sudjelovanjem na paraolimpijskim igrama.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	osigurano pod strateškim ciljem 22	/

STRATEŠKI CILJ 28. Povećati broj medalja na europskim i svjetskim parasportskim prvenstvima

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
od 2015. do 2019. prosječno 33 medalje godišnje	Važan pokazatelj kvalitete vrhunskog natjecateljskog parasporta su odličja osvojena na europskim i svjetskim prvenstvima. Hrvatski paraolimpijci su od 2015. do 2019. godine godišnje osvajali između 28 i 38 medalja na europskim i svjetskim prvenstvima ili u prosjeku 33,4 medalje godišnje. Na europskim prvenstvima hrvatski parasportaši u petogodišnjem razdoblju osvojili su ukupno 102 medalje dok je broj medalja osvojenih na svjetskim prvenstvima 58.	prosječno 45 medalja godišnje	broj medalja na europskim i svjetskim parasportskim prvenstvima

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 28 - Povećati broj medalja na europskim i svjetskim parasportskim prvenstvima

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.5.6.1.	Osnivanje 6 novih nacionalnih parasportskih saveza	Postupnim osnivanjem novih nacionalnih parasportskih saveza (vidi strateški cilj 1) unaprijedit će se uvjeti za razvoj 6 novih paraolimpijskih sportova. Na taj će se način ispuniti organizacijski preduvjeti za podizanjem broja i kvalitete parasportaša u tim sportovima što će dovesti do većeg broja parasportaša iz različitih parasportova koji potencijalno mogu ostvariti uspjehe na europskim i svjetskim parasportskim prvenstvima.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO nacionalni parasportski savezi	parasportski klubovi	osigurano pod strateškim ciljem 1	/
4.5.6.2.	Zapošljavanje profesionalnih trenera	Zapošljavanjem profesionalnih trenera i stvaranjem bolji financijskih uvjeta za njihov rad (vidi strateški cilj 15) te uspostavom sustava kontrole kvantitete i kvalitete rada trenera (vidi strateški cilj 18) osigurat će se stručni preduvjeti za osiguravanjem uvjeta za nastup u većem broju parasportova na europskim i svjetskim parasportskim prvenstvima.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	osigurano pod strateškim ciljevima 15 i 18	/
4.5.6.3.	Osiguravanje uvjeta za postizanje vrhunskih rezultata parasportaša	Ispunjavanjem strateškog cilja 22 odnosno njegovih aktivnosti značajno će se unaprijediti materijalno-financijski i statusni preduvjeti te zdravstvena skrb za vrhunske parasportaše. Time će se stvoriti preduvjeti za postizanjem još kvalitetnijih rezultata parasportaša na europskim i svjetskim parasportskim prvenstvima.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	osigurano pod strateškim ciljem 22	/

4.5.6.4.	Poticanje neparaolimpijskih sportova	Neparaolimpijski sportovi imaju manji udio u osvojenim medaljama na europskim i svjetskim parasportskim prvenstvima u odnosu na paraolimpijske sportove. Također, parasportaši u neparaolimpijskim sportovima manje sudjeluju na međunarodnim natjecanjima. Stoga ih potrebno dodatno financijski stimulirati na još veću usmjerenost prema međunarodnim natjecanjima i ostvarivanju uspjeha. Treba osmisliti i provesti posebni program financiranja odlazaka na europska i svjetska parasportska natjecanja u neparaolimpijskim sportovima s posebnim naglaskom na parasportove koji imaju veći potencijal za ostvarivanje vrhunskih natjecateljskih rezultata.	kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	nacionalni parasportski savezi parasportski klubovi	prema kriterijima i programskim zahtjevima	/
----------	--------------------------------------	---	--------------	----------------	-----	--	--	---

4.6. REKREATIVNI PARASPORT - ZDRAVSTVENO USMJERENA TJELASNA AKTIVNOST I PARASPORTSKA REKREACIJSKA NATJECANJA

STRATEŠKI CILJ 29. Povećati broj nacionalnih parasportskih natjecanja u neparaolimpijskim sportovima za 50%

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Broj natjecanja u neparaolimpijskim sportovima na nacionalnoj razini je 20	Na nacionalnoj razini trenutno se provodi 20 natjecanja u 9 parasportova u kontekstu neparaolimpijskih sportova. U analizi razdoblja od 2010. do 2019. godine vidljivo je kako se na nacionalnoj razini broj natjecanja povećao za 8 natjecanja, odnosno sa 12 na 20 parasportova. U narednom periodu od 8 godina potrebno je raditi na povećanju broja natjecanja koji su na dispoziciji hrvatskim parasportašima rekreativcima za uključivanje u iste.	Broj natjecanja u neparaolimpijskim sportovima na nacionalnoj razini je 30	broj natjecanja u neparaolimpijskim sportovima na nacionalnoj razini

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 29 - Povećati broj nacionalnih parasportskih natjecanja u neparaolimpijskim sportovima za 50%

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.6.1.1.	Organizacija dodatnih nacionalnih natjecanja u postojećim neparaolimpijskim sportovima	Trenutno se u Republici Hrvatskoj u sustavu parasporta provode natjecanja u neparaolimpijskim sportovima u kojima na nacionalnoj razini sudjeluju i parasportaši rekreativci. U ukupno 9 parasportova organizira se svega 20 nacionalnih natjecanja što je potrebno organizacijom dodatnih natjecanja u suradnji s nacionalnim parasportskim ili sportskim savezima, regionalnim ili lokalnim savezima iz sustava parasporta ili sporta.	Kontinuirano	prosinac 2030.	nacionalni parasportski savezi	HPO parasportski klubovi	sukladno kriterijima i programskom zahtjevu	broj nacionalnih natjecanja koja se organiziraju u neparaolimpijskim sportovima

*Ovisno o formatu natjecanja i popratnim troškovima potrebno je detaljnije procijeniti i redefinirati ukupan trošak

STRATEŠKI CILJ 30. Povećati broj parasportaša rekreativaca koji sudjeluju u sustavu rekreativnog parasporta po stopi od 10%

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Procjena broja parasportaša rekreativaca koji sudjeluju u natjecanjima je 750	Od dvanaest natjecanja koja su se održala u 2010. godini, nacionalna natjecanja u neparaolimpijskim sportovima porasla su za gotovo 70%. Nažalost isti trend nije pratio i broj sportaša koji sudjeluje na navedenim natjecanjima. Tako je primjerice na svim natjecanjima u 2010. godini sudjelovalo blizu 500 parasportaša, dok je 2019. godine na natjecanjima bilo nešto malo više od 730 što je povećanje od gotovo 50%. Potrebno je stoga uz proširivanje broja natjecanja na državnoj razini raditi i na programima koji će privući parasportaše rekreativce da se uključe u sustav parasporta i time doprinijeti povećanju broja natjecatelja u sustavu rekreativnog parasporta.	Broj natjecatelja u neparaolimpijskim sportovima na nacionalnoj razini je 1.750	broj natjecatelja u neparaolimpijskim sportovima na nacionalnoj razini

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 30 - Povećati broj parasportaša rekreativaca koji sudjeluju u sustavu rekreativnog parasporta po stopi od 10%

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.6.2.1.	Promocija rekreativnog parasporta u okviru postojećeg sustava natjecanja	S ciljem privlačenja većeg broja parasportaša rekreativaca u sustav rekreativnog parasporta potrebno je provoditi planirane promotivne aktivnosti. Navedene aktivnosti imaju za cilj privlačenje dodatnog broja osoba s invaliditetom u sustav parasporta.	Kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	Nacionalni, regionalni i lokalni parasportski/sportski savezi/organizacije	Procjena godišnjeg troška za provođenje kampanja je 30.000,00 kn	Promotivne kampanje sustava rekreativnog parasporta
4.6.2.2.	Povećanje broja parasportaša rekreativaca u sustavu postojećih natjecanja	Temeljem procjene na osnovu podataka HPO-a u trenutnim nacionalnim natjecanjima u sustavu neparaolimpijskih sportova sudjeluje oko 750 parasportaša. Potrebno je provođenjem planiranih kampanja promocije navedenog sustava zainteresirati veći broj natjecatelja/parasportaša rekreativaca u postojeće sustave natjecanja.	Kontinuirano	prosinac 2030.	HPO	Nacionalni, regionalni i lokalni parasportski/sportski savezi/organizacije	Godišnja procjena troška za uključivanje sportaša po stopi od 10%-50.000,00 kn	Povećanje broja sportaša: 2024: 1000 2026: 1250 2028: 1500 2030: 1750

STRATEŠKI CILJ 31. Povećati broj ligaških natjecanja u sustavu neparaolimpijski sportova za 200%

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Broj ligaških natjecanja koja se odvijaju u sustavu neparaolimpijskih sportova na nacionalnoj razini je dva	Svega dva ligaška natjecanja u sustavu neparaolimpijskih sportova su definitivno nešto što u strateškom smislu razvoja sustava rekreativnog parasporta ne može biti zadovoljavajuće. Potrebno je osigurati dodatna ligaška natjecanja kako bi se ostvario kontinuitet uključenosti u sustav rekreativnog parasporta u smislu natjecanja ali posljedično i u smislu trenažnog procesa i podizanja razine aktiviteta parasportaša rekreativaca u samom bavljenju sportom.	Broj ligaških natjecanja koja se odvijaju u sustavu neparaolimpijskih sportova na nacionalnoj razini je šest	broj ligaških natjecatelja u neparaolimpijskim sportovima na nacionalnoj razini

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 31 - Povećati broj ligaških natjecanja u sustavu neparaolimpijski sportova za 200%

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.6.3.1.	Poziv na iskazivanje interesa za organizaciju ligaških natjecanja	Obzirom na mali broj ligaških natjecanja koja se organiziraju u sustavu rekreativnog parasporta potrebno je u suradnji sa relevantnim dionicima sustava rekreativnog parasporta istražiti zainteresiranost za organizaciju ligaških natjecanja. Ovakvim pristupom osigurat će se kontinuitet rekreativnih parasportskih natjecanja kroz duži vremenski period.	Kontinuirano	2023	nacionalni parasportski savezi	parasportski klubovi	0 kn	Povratne informacije o zainteresiranosti za organizaciju ligaških natjecanja
4.6.3.2	Organizacija dodatnih ligaških natjecanja u sustavu rekreativnog parasporta	Podaci prikupljeni prilikom izrade ovoga dokumenta pokazuju kako trenutno u okviru HPO postoje samo dva ligaška natjecanja koja se organiziraju na razini neparaolimpijskih nacionalnih natjecanja. Organizacijom dodatnih ligaških natjecanja ostvarilo bi se kontinuirano sudjelovanje u natjecateljskim ali i ostalim aktivnostima kao što je priprema za natjecanja i trening za parasportaše rekreativce.	Kontinuirano	2030.	nacionalni parasportski savezi	parasportski klubovi	30.000 kn po ligaškom natjecanju	Broj ligaških natjecanja u sustavu neparaolimpijskih sportova 2030. godine iznosi šest (6)

STRATEŠKI CILJ 32. Uspostava sustava praćenja i analize rekreativnog parasporta u suradnji s regionalnim i lokalnim zajednicama

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Sustav praćenja i analize rekreativnog bavljenja parasportom NE POSTOJI	U strateškom promišljanju i razvoju sustava rekreativnog parasporta važno je uspostaviti cjeloviti sustav praćenja i analize rekreativnog parasporta na svim razina. U suradnji s Nacionalnim sportskim savezima, županijskim i gradskim sportskim savezima te parasportskim klubovima potrebno je stvoriti centralizirano mjesto prikupljanja različitih podataka o sustavu rekreativnog parasporta.	Sustav praćenja i analize rekreativnog bavljenja parasportom POSTOJI	Sustav praćenja i analize rekreativnog bavljenja parasportom

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 32 - Uspostava sustava praćenja i analize rekreativnog parasporta u suradnji s regionalnim i lokalnim zajednicama

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.6.4.1.	Donošenje odluke i definiranje parametara za izradu sustava praćenja i analize rekreativnog parasporta	HPO će s ciljem unaprjeđenja sustava rekreativnog parasporta pokrenuti izradu softverskog/informatičkog rješenja praćenja i analize rekreativnog parasporta u Republici Hrvatskoj. S ciljem funkcioniranja samoga sustava potrebno je osmisliti način stimulacije ključnih dionika kako bi bili motivirani za unos traženih podataka u sustav koji može egzistirati u okviru postojećih baza podataka kojima upravlja HPO.	6 mjeseci	srpanj 2022.	HPO	Nacionalni, regionalni i lokalni parasportski/sportski savezi/organizacije	0 kn	Odluka o uspostavi sustava za praćenje i analizu rekreativnog sporta te definirani parametri funkcioniranja
4.6.4.2.	Izrada jedinstvenog softverskog/informatičkog rješenja (obrasca) za unos podataka o rekreativnim aktivnostima parasportaša	Uspostavom jedinstvenog sustava unosa informacija o provedenim aktivnostima parasportaša rekreativaca na razini Republike Hrvatske bi uvelike olakšalo i unaprijedilo sustav rekreativnog parasporta. Baza podataka o broju parasportaša rekreativaca te nekim drugim pokazateljima kao što su spolna i dobna struktura značajno bi olakšala planiranje daljnjeg razvoja sustava rekreativnog parasporta.	24 mjeseca	prosinac 2023.	HPO	Tvrtka za izradu rješenja	unutar postojećeg informatičkog sustava	Softver/informatičko rješenje u primjeni

STRATEŠKI CILJ 33. Uspostava programa zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja

TRENUTNO STANJE	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
/	Osim sustava natjecanja potrebno je uspostaviti centralizirani sustav organizacije, praćenja i analize programa zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja osoba s invaliditetom. U kontekstu ovoga cilja potrebno je ići u smjeru sustavnoga organiziranja parasportskih aktivnosti koje nisu dio natjecateljski usmjerenih programa.	Organizacija programa zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja	Sustav organizacije programa zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja

Mjere i aktivnosti potrebne za provedbu STRATEŠKOG CILJA 33 - Uspostava programa zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja

KOD	AKTIVNOST	OPIS	TRAJANJE	ROK ZAVRŠETKA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	SUDIONICI U PROVEDBI	TROŠAK	KPI
4.6.5.1.	Promotivne kampanje rekreativnog tjelesnog vježbanja za osobe s invaliditetom	Kroz promotivne kampanje poticati uključivanje osoba s invaliditetom u sustav rekreativnog parasporta. Promocijom dobiti tjelesnoga vježbanja u kontekstu fizičkog i psihičkog zdravlja, veće razine samostalnosti i ostalih prednosti potaknuti osobe s invaliditetom koje nisu uključene u sustav rekreativnog bavljenja parasportom na sudjelovanje.	Kontinuirano	2030.	HPO	Zainteresirani dionici sustava rekreativnog parasporta, udruge osoba s invaliditetom		Provedene promotivne kampanje
4.6.5.2.	Organizacija različitih programa rekreativnog vježbanja za osobe s invaliditetom	U suradnji s nacionalnim, regionalnim i lokalnim dionicima sustava rekreativnog parasporta, ali i drugih organizacija koje okupljaju osobe s invaliditetom provoditi različite pojedinačne akcije koje imaju za cilj popularizaciju sustava rekreativnog parasporta. Navedeno će potaknuti veću zainteresiranost osoba s invaliditetom za sustav rekreativnog parasporta.	Kontinuirano	2030.	županijski i gradski parasportski savezi parasportski klubovi	Zainteresirani dionici sustava rekreativnog parasporta, udruge osoba s invaliditetom	5.000 kn po programu	Organizirani programi rekreativnog tjelesnog vježbanja za osobe s invaliditetom
4.6.5.3.	Sudjelovanje u EU tjednu sporta	Unutar obilježavanja EU tjedna sporta prikladno je organizirati događaje koji će doprinijeti, kroz medijsku pozornost ali i putem samih aktivnosti, popularizaciji rekreativnog bavljenja parasportom. EU tjedan sporta će kroz provedene aktivnosti dodatno doprinijeti popularizaciji parasporta u RH, a osobito po pitanju rekreativne komponente i populacije koja ne cilja na natjecateljski parasport.	Kontinuirano godišnje	2030.	županijski i gradski parasportski savezi parasportski klubovi	HPO	troškovi pokriveni EU tjednom sporta	Organiziran Tjedan rekreativnog parasporta

4.6.5.4.	Suradnja s lječilištima, toplicama i rehabilitacijskim centrima	Hrvatska ima brojne toplice i rehabilitacijske ustanove u kojima bi se mogli angažirati treneri iz sustava parasporta u animaciji za rekreativne parasportske aktivnosti. Rehabilitacija predstavlja važan dio sustava parasporta. Uključivanjem u parasportske aktivnosti osoba s invaliditetom kroz toplice, lječilišta i rehabilitacijske ustanove kojih u RH ima značajan broj može biti korisno ne samo za osobe s invaliditetom već i za zdravstveni sustav jer osoba kroz te aktivnosti unapređuje svoje cjelokupno zdravlje i manje koristi usluge zdravstvenog sustava	Kontinuirano	2030.	nacionalni, županijski i gradski parasportski savezi parasportski klubovi	HPO	/	ponuda parasportskih aktivnosti u lječilištima, toplicama i rehabilitacijskim centrima
4.6.5.5.	Uspostava programa zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja	Nužno je u suradnji s krovnim sportskim udruženjima, nadležnim državnim tijelima te udrugama civilnog društva za osobe s invaliditetom konstantno poboljšavati postojeće te razvijati nove sportsko-rehabilitacijske programe za sve osobe s invaliditetom kako je i navedeno u Nacionalnom programu sporta u posebnom cilju 3.3. <i>Poboljšati status manje zastupljenih skupina u sustavu športa</i>	Kontinuirano	2030.	županijski i gradski parasportski savezi parasportski klubovi	HPO udruge osoba s invaliditetom	/	broj programa zdravstveno-usmjerenog tjelesnog vježbanja za osobe s invaliditetom

5. LITERATURA

1. Berger, R.J. Disability and the dedicated wheelchair athlete: Beyond the “supercrip” Critique. *J. Contemp. Ethnogr.* 2008, 37, 647–678.
2. Bernstein, A. (2000). “Things you Can See from there you Can’t See from here”: Globalization, Media and the Olympics. *J. Sport Soc. Issues*, 24:351–369.
3. Bouchard C., Shephard R.J., Stephens T., (1994). Physical activity, fitness, and health. International proceedings and consensus statement. Champaign, IL: Human Kinetics.
4. Cavill, N., Kalmeier, S., Racioppi F. (2010) Tjelesno vježbanje i zdravlje u Europi: dokazi za akciju. Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
5. Chaker, A.-N. (1999). “Study of national sports legislation in Europe”, Council of Europe Publishing, Strasbourg.
6. Chaker, A.-N. (2004). “Good governance in sport. A European survey”, Council of Europe Publishing, Strasbourg.
7. Chappelet, J.-L. (2008). “The International Olympic Committee and the Olympic System. The governance of world sport”, Routledge, London.
8. Chappelet, J.-L., Bousigue A., Cohen B. (2008). The Autonomy of sport. Enlarged Partial Agreement on Sport, Council of Europe, Strasbourg.
9. City of Preston (2015). The Preston Physical Activity and Sports Strategy 2015–2020. <http://www.preston.gov.uk/GetAsset.aspx?id=fAAyADEAOAAwADkAFAB8AFQAcgB1AGUAFAB8ADAAfAA1>
10. City of Vienna (2000). Strategy plan for Vienna. <https://www.wien.gv.at/stadtentwicklung/studien/pdf/b007289.pdf> (15.9.2016.)
11. Coalter, F. (2013). The Social Benefits of Sport. http://www.sportscotland.org.uk/Documents/Publications/Social_benefits_of_sport_FINAL.pdf
12. Colditz, G. (1999). Economic costs of obesity and inactivity, *Medicine and science in sports and exercise*, 31(11): 663–667.
13. Council of Europe (1992). European Sports Charter. <https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?Ref=Rec%2892%2913&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=rev&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75>
14. Creedon, P. (2014). Women, Social Media, and Sport: Global Digital Communication Weaves a Web. *Telev. New Media*, 15:711–716.
15. Crnković, I. (2013). Sport i unapređenje kvalitete života osoba s invaliditetom. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 49(1), 12–24.
16. Čustonja, Z., Jukić, I. i Milanović, D. (2011). Treneri i stručni poslovi u hrvatskome sportu. Zagreb: Nacionalno vijeće za sport i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske.
17. Dahmann, N., Wolch, J., Joassart-Marcelli, P., Reynolds, K. & Jerrett, M. (2010). The active city? Disparities in provision of urban public recreation resources. *Health & Place*, 16, 431–445.
18. Deklaracija Europskoga parlamenta nakon Izvješća o ženama i športu (2003). Europski parlament
19. Department for Education and Skills (DfES) and the Department for Culture, Media and Sport (DCMS) (2005). The National PE, School Sport and Club Links Strategy. www.ofsted.gov.uk/Ofsted-

- home/Publications-and-research/Browse-all-by/Education/Curriculum/Physical-education/Primary/The-physical-education-school-sport-and-club-links-strategy
20. Department of Culture, Media and Sport and Strategy unit (2002). Game Plan: a strategy for delivering Government's sport and physical activity objectives <http://www.number-10.gov.uk/su/sport/report/pdf.htm>
 21. Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture (2017). Sport and physical activity – Report. S mreže skinuto 20. srpnja 2018. godine sa: <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/special/surveyky/2164>
 22. Domić, G. i Koružnjak, B. (2010). Urbanističko-arhitektonska studija zone, Pogorelec, Sisak - "TERME SISCIA"
 23. English Federation of Disability Sport (2012). Active for life - EFDS strategy. http://www.efds.co.uk/assets/000/000/218/Active_For_Life__FINAL__original.pdf?1461946368
 24. EU Member State Sport Ministers (2008). EU Physical Activity Guidelines - Recommended Policy Actions in Support of Health-Enhancing Physical Activity. [http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/gen%C3%A7lik-program%C4%B1/eu-physical-activity-guidelines-2008-\(ab-beden-e%C4%9Fitimi-rehberi\).pdf?sfvrsn=0](http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/gen%C3%A7lik-program%C4%B1/eu-physical-activity-guidelines-2008-(ab-beden-e%C4%9Fitimi-rehberi).pdf?sfvrsn=0)
 25. EU Open Dana Portal (2018). Special Eurobarometer 412: Sport and physical activity. S mreže skinuto 3. srpnja 2018. godine sa: https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S1116_80_2_412
 26. Eurobarometer 183-6 (2003). Physical Activity. Bruxelles: European Commission.
 27. Eurobarometer 213 (2004). The Citizens of the European Union and Sport. Bruxelles: European Commission.
 28. Eurobarometer 246 (2006). Health and Food. Bruxelles: European Commission.
 29. Eurobarometer 334 (2010). Sport and Physical Activity. Bruxelles: European Commission.
 30. Eurobarometer 412 (2014). Sport and Physical Activity. Bruxelles: European Commission.
 31. European Commission (1999a). The European Model of Sport. http://europa.eu.int/comm/sport/doc/ecom/doc_consult_en.pdf
 32. European Commission (1999b). The Helsinki Report on Sport. <http://www.sportdevelopment.org.uk/helsinkiireport.pdf>
 33. European Commission (1999b). The Helsinki Report on Sport. <http://www.sportdevelopment.org.uk/helsinkiireport.pdf>
 34. European Commission (2003). The Aarhus Declaration on Voluntary Work in Sport. http://ec.europa.eu/sport/library/doc/b21/doc292_en.pdf
 35. European Commission (2006) Guidance document on the implementation of EMAS in sporting events http://ec.europa.eu/environment/emas/pdf/guidance/guidance09_en.pdf
 36. European Commission (2007) White paper on sport. http://ec.europa.eu/sport/white-paper/doc/wp_on_sport_en.pdf
 37. European Council (2000). Nice Declaration: Declaration on the specific characteristics of sport and its social function in Europe. http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/sport/l35007_en.htm
 38. European Network of Sport Science in Higher Education (1999a). Sport and Employment in Europe – Final Report, Nathalie Le Roux, Pascal Chantelat and Jean Camy http://europa.eu.int/comm/sport/doc/ecom/sport_emploi_en.pdf
 39. European Network of Sport Science in Higher Education (1999b). European Structure for the 5 Levels of Coaches Training <http://www.ensshe.lu/documents/cahiers/levels.pdf>
 40. European Observatoire of Sport and Employment (2004). Vocational Education and Training related to Sports in Europe: Situation, Trends and Perspectives <http://www.eose.org/ktmlpro/files/uploads/Final%20Report%20English%20Version.pdf>
 41. Giacobbi, P.R., Stancil, M., Hardin, B., & Bryant, L. (2008). Physical activity and quality of life experienced by highly active individuals with physical disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 25, 189–207. PubMed ID: 18765861 doi:10.1123/apaq.25.3.189

42. Goggin, G.; Newell, C. Crippling Paralympics? Media, Disability and Olympism. *Media Int. Aust.* 2000, 97, 71–83
43. Goodwin, D.L.; Lieberman, L.J.; Johnston, K., & Leo, J. (2011). Connecting through summer camp: Youth with visual impairments find a sense of community. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 28, 40–55. PubMed ID: 21282847 doi:10.1123/apaq.28.1.40
44. Government of Canada (2006). Policy on Sport for Persons with a Disability. <http://canada.pch.gc.ca/eng/1414513635858/1414513676681>
45. Hodges, C.E.M.; Jackson, D.; Scullion, R.; Thompson, S.; Molesworth, M. (2014). Tracking Changes in Everyday Experiences of Disability and Disability Sport within the Context of the 2012 London Paralympics; Project Report; CMC Publishing, Bournemouth University: Poole, UK.
46. Hrvatski olimpijski odbor (1999). Izvješće hrvatskog sportskog sabora. Zbornik radova Hrvatskog sportskog sabora, Zagreb, 1999.
47. Hrvatski sportski savez (1991). Projekcija politike razvoja hrvatskog sporta. Zagreb: Hrvatski sportski savez.
48. International Paralympic Committee (2015). Strategic Plan 2015 to 2018. https://www.paralympic.org/sites/default/files/document/150619133600866_2015_06+IPC+Strategic+Plan+2015-2018_Digital.pdf (6.9.2016.)
49. International Paralympic Committee (2021). IPC guide to para and IPC terminology. pristupljeno 22. svibnja, IPC Guide to Para and IPC Terminology_0.pdf (paralympic.org)
50. Irish Sports Council (2003) Sport For Life- The Irish Sports Council's statement of strategy 2003-2005 www.irishsportsCouncil.ie/PDF/Strategy2003.pdf (18. 3. 2008.).
51. Jones, T., Eaton, C. (1994). Cost-benefit analysis of walking to prevent coronary heart disease, *Archives of family medicine*, 3(8): 703–710.
52. Jurišić, D. (2021). Osobe s invaliditetom i ravnopravan život u zajednici. *Epoha zdravlja : glasilo Hrvatske mreže zdravih gradova*, 14 (1), 20-22.
53. Killoran, A. i sur. (1994). Moving on: International perspectives on promoting physical activity. Health Education Authority. http://www.nice.org.uk/nicemedia/documents/moving_on.pdf
54. Kolotouchkina, O.; Llorente-Barroso, C.; García-Guardia, M.L.; Pavón, J. (2021). Disability, Sport, and Television: Media Visibility and Representation of Paralympic Games in News Programs. *Sustainability*, 13, 256.
55. Leutar, I., Penava, T. Marković, N. (2014). Uključenost osoba s invaliditetom u zajednicu. *Socijalne teme : Časopis za pitanja socijalnog rada i srodnih znanosti*, 1(1), 89-114.
56. Link, B.G.; Phelan, J.C. Conceptualizing Stigma. *Annu. Rev. Sociol.* 2001, 27, 363–385.
57. Malone, L.A., Barfield, J.P., & Brasher, J.D. (2012). Perceived benefits and barriers to exercise among person with physical disabilities or chronic health conditions within action or maintenance stages of exercise. *Disability Health Journal*, 5, 254–260. PubMed ID: 23021736 doi:10.1016/j.dhjo.2012.05.004
58. Martin, J.J. (2013). Benefits and barriers to physical activity for individuals with disabilities: A social-relational model of disability perspective. *Disability and Rehabilitation*, 35, 2030–2037. PubMed ID: 23781907 doi:10.3109/09638288.2013.802377
59. McGillivray, D., O'Donnell, H., McPherson, G., & Misener, L. (2021). Repurposing the (Super)Crip: Media Representations of Disability at the Rio 2016 Paralympic Games. *Communication & Sport*, 9(1):3–32.
60. Milanović, D. (2000). Hrvatski sportski model za 21. stoljeće. *Olimp*, 5, 8-11.
61. Milanović, D. (2000). Strategija razvoja hrvatskog sporta. *Olimp*, 4, 4-7.
62. Milanović, D. (ur.) (2001). Stanje i perspektive zagrebačkog sporta. Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu i Zagrebački sportski savez.
63. Milanović, D. i sur. (2009). Strategija razvoja školskog sporta u Republici Hrvatskoj 2009. - 2014. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske.
64. Milanović, D. i sur. (2015). Pedagoški standardi i normativi rada trenera u sportu. Zagreb: Sportski savez Grada Zagreba.
65. Milanović, D., Čustonja, Z. (2007). Sportska rekreacija – Sport za sve u svijetu (reprint). *Sport za sve*, 50, 4-10.

66. Milanović, D., Čustonja, Z., Bilić, D. (2010). Temeljna načela i smjernice razvoja sporta u Republici Hrvatskoj. Zagreb: Nacionalno vijeće za sport i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske.
67. Milanović, D., Jukić, I., Čustonja, Z., Šimek, S. (2004). Razvojni pravci hrvatskog sporta. U: Bartoluci, M. (ur.). Sport u turizmu. Zbornik radova međunarodnog znanstvenog skupa »Menedžment u sportu i turizmu«. Zagrebački velesajam, 20. i 21. veljače, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu. str. 1-10.
68. Milanović, D., Jukić, I., Čustonja, Z., Šimek, S. (2004). Tjelesno vježbanje i sport u odgojno-obrazovnom procesu – strateški pristup. U: I. Prskalo (ur.) Zborniku radova međunarodnog znanstveno-stručnog skupa »Škola i razvoj«, Topusko, 13-14 svibnja, str. 28-37. Petrinja: Visoka učiteljska škola u Petrinji.
69. Nacionalni program športa 2019.-2026. (2019). Središnji državni ured za šport Republika Hrvatska.
70. Pate RR., Pratt M., Blair SN. (1995). Physical activity and public health. A recommendation from the Centers for Disease Control and Prevention and the American College of Sports Medicine. JAMA 1995; 273: 402-407.
71. Planinić, M., Ljubičić, R. (2020). Žene u sportu – Rodna ravnopravnost u sportu, medijima i sportskim odnosima s javnošću. Mostariensis, 24(1):133-153.
72. Podgorelec, S. i Dujmović, D. (1984). Analiza razvoja fizičke kulture u SR Hrvatskoj u razdoblju od 1981. do 1985. god. i analiza mogućnosti razvoja u razdoblju od 1986. do 1990. god. Zagreb: Republička samoupravna interesna zajednica fizičke kulture SR Hrvatske.
73. Puhak, S. (ur.) (2005). Program razvoja sporta Grada Zagreba 2006.-2010. Zagreb: Zagrebački sportski savez.
74. Purdue, D.E.J. & Howe, P.D. (2012). See the sport, not the disability: exploring the Paralympic paradox, Qualitative Research in Sport, Exercise and Health, 4(2):189-205.
75. Republika Slovenija (2000). Nacionalni program sporta v Republiki Sloveniji (NPS) U: Uradni list Republike Slovenije, br. 24, 17. 3. 2000., (str. 3289-3299). Ljubljana.
76. Rodna ravnopravnost u sportu – Prijedlog za strateške akcije 2014.-2020. (2018). Hrvatski olimpijski odbor
77. Savez za fizičku kulturu Hrvatske (1978). Konceptija razvoja vrhunskih sportskih dostignuća u SR Hrvatskoj. Zagreb: Savez za fizičku kulturu Hrvatske.
78. Savić, D. (ur.) (1987). Modeli fizičke kulture. Zagreb: Republička samoupravna interesna zajednica fizičke kulture SR Hrvatske.
79. Shapiro, D.R., & Martin, J.J. (2010). Athletic identity, affect, and peer relations in youth athletes with physical disabilities. *Disability and Health Journal*, 3, 79–85. PubMed ID: 21122772
doi:10.1016/j.dhjo.2009.08.004
80. Silva, C.F.; Howe, P.D. The (In)validity of Supercrip Representation of Paralympian Athletes. *J. Sport Soc. Issues* 2012, 36, 174–194.
81. Sport England (2016). Towards an Active Nation. <https://www.sportengland.org/media/10629/sport-england-towards-an-active-nation.pdf>
82. Statut Hrvatskog paraolimpijskog odbora (2015). Hrvatski paraolimpijski odbor.
83. The world reacts to the 'Rising Phoenix' documentary (olympics.com) - <https://olympics.com/tokyo-2020/en/paralympics/news/the-world-reacts-to-the-rising-phoenix-documentary>
84. U.S. Department of Health and Human Services (1996). Physical Activity and Health: A Report of the Surgeon General. <http://www.cdc.gov/nccdphp/sgr/pdf/sgrfull.pdf>
85. Ustav Republike Hrvatske
86. Vuori I. (1998). Does physical activity enhance health? *Patient Educ. Couns.* 33:95-103.
87. World Health Organization, Global Health Observatory (2018). Prevalence of insufficient physical activity. S mreže skinuto 22. lipnja 2018. godine sa:
http://www.who.int/gho/ncd/risk_factors/physical_activity_text/en/
88. World Health Organization. (2022). Health topics. Retrieved from
<http://www.who.int/topics/disabilities/en/>
89. World Health Organization. World Report on Disability 2011. preuzeto s:
http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf (pristupljeno 2. srpnja 2021).
90. Yao, C. A., & Rhodes, R. E. (2015). Parental correlates in child and adolescent physical activity: a meta-analysis. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 12(1), 10.

91. Zakon o sportu, Narodne novine, 111/97, 13/98, 127/00 i 24/01
92. Zakon o sportu, Narodne novine, 59/90.
93. Zakon o sportu, Narodne novine, 60/92, 77/95.
94. Zakon o sportu, Narodne novine, 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15, 19/16.
95. Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Narodne novine, 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15